

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๕ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗

“.....อิสรภาพกับวินัยซึ่งดูเผินๆ เหมือนกับเป็นสิ่งตรงข้ามกันนั้น แท้จริงเป็นของคู่กัน ทั้งจำเป็นจะต้องใช้ควบคู่กันเพื่อให้ควบคุมกันอยู่เสมอ มิฉะนั้น จะหวังผลที่ดีอันพึงประสงค์ไม่ได้ อย่างท่านทั้งหลายซึ่งมีความรู้ความคิด สติปัญญา สามารถที่จะสร้างประโยชน์ต่างๆ ได้พร้อมมูลอยู่ ณ ี่ ถ้าขาดวินัย ก็อาจปล่อยตัว ปล่อยใจ ให้เป็นไปตามความสะดักสะบวย ทำให้สูญเสียประโยชน์ที่พึงจะได้ไปเปล่าๆ เท่ากับได้เบียดเบียนทำลายตนเองและทำลายผู้อื่นให้เสียหายด้วยอย่างน่าตำหนิที่สุด เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องใช้วินัยบังคับ คือ บังคับให้ทำความดีความเจริญให้เกิดขึ้น และเผื่อแผ่ความดีความเจริญนั้นแก่ผู้อื่นพร้อมกันไปด้วย.....”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐

“วารสารไทย” เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา	ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	
	นายสุธี อากาศฤกษ์	
บรรณาธิการ	นายชาคริต จุลกะเสวี	
บรรณาธิการผู้ช่วย	นางสาวอนุดรา หงษ์สุวรรณ	
กองบรรณาธิการ	นายทองค่อ กล้ายไม้ ณ อยุธยา	นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
	นายเย็นใจ เลาหวณิช	นายวิจิตร อวทะกุล
	คุณหญิงคณิดา เลขะกุล	นายสมบัติ พลายน้อย
	นางธัชกร เหมะจันทร์	นายปัญญา นิตยสุวรรณ
ฝ่ายจัดการ	นางอัครจินดา หงษ์พงษ์	นายกิตติ จันทร์ส่อง
สำนักงานวารสารไทย	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	
	สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	
	อาคาร ๑๑ ชั้น ๓ ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนนายร้อย- จปร. (เดิม) ถนนราชดำเนิน โทร. ๒๘๑๔๕๕๐	
วารสารไทย	เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป ทรงสนะและข้อคิดเห็นที่เป็นปรากฏในวารสารนี้ เป็นของ ผู้เขียนแต่ละท่านซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับความเห็นของ บรรณาธิการ และคณะผู้จัดทำ	

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายสุธี อากาศฤกษ์	อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายวิจิตร อวทะกุล	ประธานอนุกรรมการ
นายชาคริต จุลกะเสวี	รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

นายทองค่อ กล้ายไม้ ณ อยุธยา	นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นายเย็นใจ เลาหวณิช	คุณหญิงคณิดา เลขะกุล
นายสถิตย์ เล็งไธสง	นายสมบัติ พลายน้อย
นางธัชกร เหมะจันทร์	นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นางดวงกมล พิทักษ์ดำรงกิจ	นางวรรณิภา ณ สงขลา
นางสาวอนุดรา หงษ์สุวรรณ	นางสาวบุญศรี โชติวรรณวิวัฒน์
นางอัครจินดา หงษ์พงษ์	นายกิตติ จันทร์ส่อง

พิมพ์ที่ บริษัท ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด
๓๐๗ ซอยจันทราสุข สดทรวาว ๘๗ กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทร. ๕๓๙๗๕๕๐-๔ โทรสาร. ๕๓๙๖๕๑๒

วารสารไทย

THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๕ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๗
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125-572X

ปก : พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ
(ภาพพระราชทาน)

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ
จาก
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ห้ามจำหน่าย

จากบรรณาธิการ

“วารสารไทย” ฉบับนี้ พอดีตรงกับวันสำคัญยิ่งอีกวันหนึ่งของชาวไทยทั้งชาติ นั่นก็คือเป็น “วันแม่แห่งชาติ” ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๗ นี้ ซึ่งเป็นวันที่ลูกไทยทั้งหลายถือเป็นวาระอันควรระลึกถึงพระคุณของ “แม่” ผู้ให้กำเนิด และเป็นวาระที่สูงๆ ทั้งหลายได้มีความระลึกถึงพระคุณแม่ ด้วยความซาบซึ้งใจเป็นพิเศษด้วย

ทั้งนี้ก็เพราะวันที่ ๑๒ สิงหาคม ศกนี้ ตรงกับวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระแม่เจ้าของพวกเราชาวไทย ซึ่งได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่งด้วย จึงนับว่าเป็นมหามงคลอย่างยิ่ง ซึ่งคณะผู้จัดทำ “วารสารไทย” ก็ใคร่ขอน้อมเกล้าฯ อัญเชิญอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ทรงโปรดอภิบาลรักษาให้พระองค์ท่าน ได้ทรงเจริญพรพร้อมด้วยจตุรพิธพรชัย และทรงประสบแต่ความสุขเกษมสำราญตลอดไปตราบชั่ววันรันดร์

สำหรับ “วารสารไทย” ที่กำลังอยู่ในมือของท่านผู้อ่านขณะนี้ ก็ได้มีบทความอันทรงคุณค่า และยากที่จะได้มีโอกาสหาอ่านจากที่อื่นใดได้ไม่มากนัก ซึ่งคณะผู้จัดทำและนักเขียนประจำของ “วารสารไทย” ก็ได้ร่วมใจกันจัดนำเสนอไว้ด้วย เช่น เรื่องสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงอุปถัมภ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เรื่องสะพานมหาตไทยอุทิศ เรื่องนายธนิต อยู่โพธิ์ ผู้ฟื้นฟูศิลปและศิลปะ การอนุรักษ์จิตรกรรมไทย และเรื่องจากภาพกล้วยไม้ต้นหนึ่งในธรรมชาติ ถึงสัจธรรมของชีวิตคนในสังคมไทย

นอกจากนี้ก็ยังมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ (ตอนจบ) เรื่องของฝากจากต่างแดน เรื่องเยาวชนไทยในญี่ปุ่นกับนาฏศิลป์และดนตรีไทย ความเข้าใจที่ไร้พรมแดน เรื่องศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตย (ตอนจบ) คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา (ตอนที่ ๑๐) เรื่องแรงอธิษฐาน เรื่องปลุกกล้าโยทวาย “เพชรสาคร” กันไว้บ้างดีไหม เรื่องการประหยัดในครัวเรือน และแถมท้ายด้วยเรื่องข้อปฏิบัติในการใช้รถยนต์อย่างประหยัด

เรื่องดีๆ ที่ล้วนแต่มีประโยชน์เหล่านี้ มีเสนอไว้ให้ท่านผู้สนใจได้อ่านใน “วารสารไทย” ฉบับนี้แล้ว และหากท่านผู้อ่านประสงค์จะให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวารสารนี้ คณะผู้จัดทำก็พร้อมที่จะน้อมรับความคิดเห็นจากท่านได้เสมอ ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง

ท้ายสุดนี้ ได้มีผู้อ่านวารสารไทยถามกันมาว่า วารสารไทย ฉบับที่ ๕๒ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๖) หน้าปกภาพสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงฉาย ณ พระวิหารพระศาสดา วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งงดงามมากนั้น เป็นฝีมือถ่ายภาพของท่านผู้ใด ฝ่ายจัดทำวารสารไทยต้องขอรับผิดชอบไม่ได้ใส่ชื่อผู้ถ่ายภาพไว้ด้วย สำหรับภาพปกและภาพประกอบเรื่อง “พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดา” ในวารสารไทย ฉบับที่ ๕๒ นั้น เป็นฝีมือถ่ายภาพของคุณเดโช บุณบรรพต ซึ่ง “วารสารไทย” ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

๕

ราชสดุดีแด่สมเด็จพระแม่เจ้าของชาวไทย

๖

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงอุปถัมภ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

๑๑

สะพานมหาดไทยอุทิศ

๑๖

นายธนิต อยู่โพธิ์
ผู้ฟื้นฟูศิลปและศิลปะ

๒๖

การอนุรักษ์จิตรกรรมไทย

๓๔

จากภาพกล้วยไม้ต้นหนึ่ง
ในธรรมชาติ ถึงสังขาร
ของชีวิตคนในสังคมไทย

๔๒

การป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในวงราชการ เพื่อความ
มั่นคงแห่งชาติ (ตอนจบ)

๔๖

ของฝากจากต่างแดน

๕๕

แรงอธิษฐาน

๖๒

เยาวชนไทยในญี่ปุ่น :
นาฏศิลป์และดนตรีไทย
ความเข้าใจที่ไร้พรมแดน

๖๖

คุณลักษณะพิเศษแห่ง
พระพุทธศาสนา
(ตอนที่ ๑๐)

๗๖

ศาสนากับการพัฒนา
ประชาธิปไตย (ตอนจบ)

๘๓

ปลูกกล้วยทวาย
“เพชรสาคร”
กันไว้บ้างดีไหม

๘๙

การประหยัดในครัวเรือน(๑)

๙๓

ข้อปฏิบัติในการใช้รถยนต์
อย่างประหยัด

ราชลัทธิ แต่ สมิเด็จพระแม่เจ้าของชาวไทย

ข้าแต่พระแม่เจ้า
โปรดพระราชนิพนธ์พระกรรม
สถิตดุสิตดุสิต
พระอุดมพรชัย
ลูกหมวยศรีสุพรรณเรือง
สิ่งหมาสถิตดุสิต
พระราชลัทธิภพของ
ผองพระเกียรติแผ้วผาย
คนึงยามลูกทุกท้น
ปางพบพิบัติภัย
ใครเล่ารับครุฑ
บัดทุกขปิ่นลูบป้อน
ผองทหารตำรวจหัว
เผชิญศึกปกป้องเกษตร
ทอผ้าพันทอผ้า
ใครเล่ามีแม่กเพี้ยน
ใครเล่าเดาตุ้มตัน
โดยเสด็จพระสุวามันตร์
ทรยศมั่งมั่งพระคิรี
พิทักษ์ไพรพิทักษ์ป่า
ใครเล่าบำรุงชีพช้อน
ล้นบ้นนันทอผ้าไหม
มอญอิศริยาพิชัยใคร
ไทยเทศนิยมทอผ้า
ใครเล่าหมายขวัญผู้
หนัดก้นน้ำดากระเด็น
เจ้าพิงไฟไทยเย็น
ใครเล่าคือน้ำฟ้า
ใครนั่นคือพระแม่เจ้า
จิตลูกผูกพันพัว
ยามอุระลูกสถิตดุสิต
เพียงเมื่อพระแม่เจ้า
เพ็ญพระพักตร์ผ่องพัน
พระเนตรเหนือเนตรสุวรรค์
พระโอษฐ์อัมย์นรินทร์
รอยละอองอาบหัว
ขอพระทองของลูกได้
เสวยราชย์บรมย์สุราญ
เคียงพระนงบาล
พลานภาพปราบปลื้ม

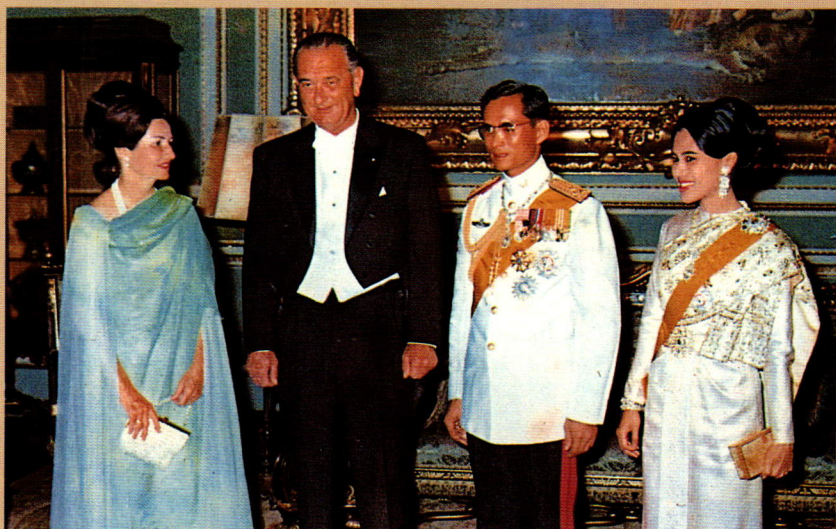
อุดมพรชัย พระเคย
หนึ่งน้อย
ประโคนชัย
พลนพธำมรงค์
เฉลิมฉลอง
เคล็ดอันคล้าย
แม่อยู่ หัวเจ้า
ผ่องพันแผ่นสยาม
ระทมใจ ภายนอก
ผ่องร้อน
ประโลมปลอบ
ลูกให้หายหมอง
ทองเชด ไทยแฮ
หันเลี่ยน
เพื่อชาติ ญอ
แม่ผู้ทรงเขา
แดนดิน ดงนา
พ่อเจ้า
ชนบท ไทยท้อ
เร่งพันคืนผดุง
ชาวไทย ถิ่น
มั่งคั่ง
ก่อเกิด
แซ่ซ้องพระเกียรติถวาย
ทุกขะเขิน
ปากท้น
สุขร่ม เคียรแฮ
หยาดเจ้าอุดมพรชัย
อยู่หัว
ไผ่ผัว
สว้างโล่ง
เสด็จให้ลูกเห็น
เพ็ญจันทร์ เจียวแม่
สว้างฟ้า
อมฤต นันแด
แอมร์นันทย์ผอง
เนานาน เน้นเทอญ
รุ่งเรือง
บริรักษ์ ไฟท้อ
กลัวยามลายสุญ โสติดิเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย
(ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา - ประพันธ์)

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงอุปถัมภ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย

คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

ส

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชอัธยาศัยนิยมไทยมาช้านานแล้ว โปรดที่จะใช้ของที่ผลิตในประเทศ มาตั้งแต่ยังมีได้ทรงเข้าพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส แม้จะประทับอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลาหลายปี แต่เมื่อเสด็จกลับมาเมืองไทยก็ได้ทรงคืนกลับสู่ชีวิตแบบไทยโปรดทรงพระภูษาไทย เช่น ผ้าซิ่นยก ผ้าซิ่นไหมอยู่เสมอ ครั้นเมื่อทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชินี ซึ่งเป็นประมุขฝ่ายสตรีของไทย ก็ได้ทรงเป็นผู้นำในการใช้ของไทย และสร้างความนิยมไทยให้เจริญยิ่งขึ้น

ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ จนถึงต้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเยี่ยมประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงของไทย คือ ประเทศเวียดนาม ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศพม่า ในขณะที่สตรีไทยยังไม่มีเครื่องแต่งกายประจำชาติเป็นที่แน่นอน ในโอกาสที่จะต้องเสด็จเข้าเขตสักการสถานต่างๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรง

พระที่นั่งวิมานเมฆ เป็นพระที่นั่งสร้างด้วยไม้สักทองที่ใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติแห่งหนึ่ง

พระภูษากรอมข้อพระบาท ฉลองพระองค์ตามสมัยนิยม ทรงแพรสะพายทับ เหตุนี้มีส่วนสำคัญให้ทรงพระราชอนุสรณ์ถึงความจำเป็นของการมีเครื่องแต่งกายสำหรับที่เป็นแบบพิธีแน่นอน เช่นเดียวกับฝ่ายชาย จึงโปรดให้มีการค้นคว้า การแต่งกายสำหรับสตรีไทยในสมัยประวัติศาสตร์สืบทอดมาถึงปัจจุบัน และที่สุดทรงวินิจฉัยแบบเครื่องแต่งกายสตรีขึ้นสำหรับโอกาสต่างๆ ตั้งชื่อตามพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง และพระตำหนักหลายองค์ ได้แก่ ไทยจักรี ไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยดุสิต ไทยจักรพรรดิ ไทยจิตรลดา ไทยคิวาลัย และไทยเรือดัน พระองค์ทรงแต่งนำแล้วโปรดให้ข้าราชการฝ่ายในแต่งตามจนเป็นที่รู้จักและนิยมทั่วไป เรียกกันว่าชุดไทยพระราชนิยม ต่อมาเป็นที่นิยมของสตรีไทยทั่วไปจนในที่สุดก็กลายเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติของสตรีไทย

สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเป็นผู้นำในการแต่งกายชุดไทยพระราชนิยมในคราวตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ทำให้ชุดไทยพระราชนิยมเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก

การที่ทรงฟื้นฟูวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย ได้ส่งผลให้มีการฟื้นฟูงานช่างฝีมือและหัตถกรรมในครัวเรือนขึ้นเป็นอันมาก เพราะชุดไทยเหมาะกับผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้ามัดหมี่ ผ้าจก ผ้าฝ้ายพื้นเมือง เมื่อประดับอาภรณ์แบบไทยไม่ว่าจะเป็นกระดุมเสื้อ สร้อยข้อมือ สร้อยตัว อูบะ จี้ กำไล แหวน รวมทั้งกระเป๋ากี๋อันประณีตงดงาม ก็จะทำให้สวยงามมากยิ่งขึ้น

การทำเครื่องเงิน เครื่องทอง และเครื่องประดับเพชรพลอยแบบไทย

นอกจากจะเป็นการฟื้นฟูและส่งเสริมฝีมือช่างแล้ว ยังได้กลายเป็นสินค้าที่ระลึกที่ชาวต่างประเทศนิยมซื้อติดตัวกลับไปด้วย จึงเป็นการทรงสร้างงานสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ชาวไทยและชาติไทยเป็นอันมาก

สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นนักดนตรี ทรงเปียนโนเก่ง และทรงขับร้องเพลงไทยเดิมได้อย่างไพเราะ ทรงรู้ว่าเพลงนั้นมีอิทธิพลแก่จิตใจ สามารถจะ “ปลอบใจ” “ปลุกใจ” และ “เตือนใจ” พร้อมกันนั้นก็ทำให้คนเรามีจิตใจละเอียดละม่อมมองเห็นความงามในโลกและชีวิต เพลงจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถก็ได้ทรงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้านนี้เป็นอันมาก

เพลงปลอบใจนั้นโปรดให้แต่งขึ้นสำหรับตำรวจตระเวนชายแดน ผู้ที่เสียสละความสุขออกไปต่อสู้ป้องกันประเทศชาติอยู่ตามป่าดงพงไพรอย่างลำบาก ลำบาก เช่น เพลงแด่ ต.ช.ด. ที่คุณหญิงพึงจิตต์ ศุภมิตร แต่งเนื้อร้อง และท่านผู้หญิงพวงวร้อย อภัยวงศ์ แต่งทำนอง

ส่วนเพลงปลุกใจก็มีอยู่หลายเพลง ซึ่งล้วนแต่ปลุกให้เกิดความรักชาติ หือยังทะนงในชาติ เช่น เพลงดุจบิดามารดร พระราชินีพณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำหรับเพลงเตือนใจอย่าง “ความฝันอันสูงสุด” เดิมทีสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ให้ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค เขียนคำกลอนเตือนใจ แล้วพิมพ์แจกข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน มิให้ทอดทิ้งในการปฏิบัติหน้าที่ต่อประเทศชาติ ต่อมาภายหลังสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่-

หัวทรงใส่ทำนอง เป็นเพลงพระราชนิพนธ์ที่ไพเราะ ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

ไม่เพียงแต่เพลงเท่านั้นที่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ โปรดสนับสนุน ยังมีละครที่แสดงโดยคณะละครสมัครเล่นเป็นละครในพระบรมราชินูปถัมภ์ เล่นละครอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง **สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** โปรดให้นายสมภพ จันทรประภา เป็นผู้เขียนบทและจัดการแสดง

การจัดละครจะต้องมีการค้นคว้าศึกษาประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ โดยละเอียด เช่น การแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้า ทรงผม เครื่องประดับ แม้แต่การจัดทัพและข้าวของที่ใช้ในฉากแต่ละฉาก บางทีก็มีการโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเหล่านี้ ทำให้มีผู้สนใจ ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น ผู้ที่ชมละครก็พลอยได้รู้ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทยโบราณไปด้วย แถมยังจำบทปลุกใจให้รักชาติ รักความเป็นไทยมาโดยไม่รู้ตัว

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นปีแห่งการฉลองพระนครครบ ๒๐๐ ปี รัฐบาลและประชาชนได้ร่วมกันจัดงานสมโภชใหญ่ตลอดปี สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ประธานมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ มีพระราชดำริว่า ช่วงเวลานี้เป็นโอกาสอันดีที่จะให้บุคคลชั้นนำ ผู้มีชื่อเสียงชาวต่างประเทศได้มาเห็นขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม อันงดงามของบ้านเมืองไทย จึงทรงพระกรุณาจัดงานขึ้นเรียกว่า **“งานสองร้อยปีแห่งสายสัมพันธ์”** เชิญชวนให้ชาวต่างประเทศเข้ามาชมบ้านเมืองทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รายได้จากงานนี้ได้มอบให้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการฝึกฝนการงานที่ต้องใช้ความ

ชำนาญในด้านศิลปะให้แก่ชาวไร่ชาวนาที่ยากจน เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถตั้งตัวได้ และเลี้ยงชีพอย่างเป็นสุขขึ้น ขณะเดียวกันก็ธำรงรักษาศิลปะประจำชาติไว้

ในระหว่างการเตรียมงานสองร้อยปีแห่งสายสัมพันธ์ ได้ทรงระลึกถึงพระที่นั่งวิมานเมฆที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยประทับ ซึ่งสร้างด้วยไม้สักทองทั้งหลัง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมงดงามประณีตเป็นเลิศหาที่เปรียบได้ยาก แต่ขณะนั้นชำรุดทรุดโทรมมาก จึงทรงกราบบังคมทูลปรึกษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงวิธีการซ่อมแซม และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตซ่อมแซมให้มั่นคงแล้วเสร็จทันงานสองร้อยปีแห่งสายสัมพันธ์ที่ทรงจัดขึ้น โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นำสิ่งของต่างๆ จากพระบรมมหาราชวัง ส่วนใหญ่เป็นของครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มาจัดตกแต่งให้น่าดู น่าชม งดงามขึ้น

หลังจากเสร็จสิ้นงาน ชาวไทยเราจึงได้พระที่นั่งวิมานเมฆ ซึ่งชาวโลกยอมรับและยกย่องว่าเป็นพระที่นั่งสร้างด้วยไม้สักทองที่ใหญ่ที่สุดในโลกไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

พระราชกรณียกิจสำคัญอย่างหนึ่งของสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ คือ การโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงเยี่ยมราษฎรทั่วทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าในชนบทหรือท้องถิ่นทุรกันดารจนครบทุกภาค ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน ทรงทราบดีว่าภาคไหนคนไทยมีอาชีพและทุกข์สุขอย่างไร ต้องการอาชีพเสริมเพื่อจุนเจือครอบครัวและการยังชีพในภาวะปัจจุบันอย่างไร จึงทรงช่วยเรื่องการเจ็บไข้ การศึกษาของ

ครอบครัวที่มีลูกมาก สนับสนุนให้ทำงานในด้านช่างฝีมือพื้นบ้านโดยใช้วัตถุดิบในภาคพื้นนั้นๆ คือ ทำงานหัตถกรรมควบคู่ไปกับงานหลักที่ทำสวนทำนาไปด้วย ตรงกับหลักการสังคมสงเคราะห์ที่ว่า ช่วยเขาเพื่อให้เขาได้ช่วยตัวเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงช่วยให้ราษฎรมีอาชีพเสริมเพื่อช่วยเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัวมาตลอดระยะเวลาสิบปีเศษนี้ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ พระราชทานนามว่า “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ” ทรงรับเป็นประธานมูลนิธิและให้อยู่ใน

พระบรมราชานุบัลลังก์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ”

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ที่ถือกำเนิดมาจากน้ำพระราชหฤทัยของสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ มีขอบข่ายงานทั่วประเทศ มีสมาชิกกว่าหมื่นห้าพันคน ใน ๕๙ จังหวัด ๗๗๕ หมู่บ้าน สมเด็จพระบรมราชินีนาถมีพระราชดำรัสว่ามูลนิธิฯ นี้

“ไม่เร่งผลิผลผลงานเพียงเพื่อให้ได้ปริมาณมากๆ แต่มุ่งจะรักษาและเชิดชูศิลปะของไทยเราให้สุดฝีมือ เพื่อให้ได้ผลงานที่ยอดเยี่ยม เป็นการฝากฝีมือคนไทยไว้ในแผ่นดิน ให้เป็นประวัติศาสตร์ของชาติต่อไป”

เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๗
 ของทรงเกษม เจริญศรีปริดีเปรม เจริญสุขอุดม
 ทั่วโลกสื่อฯ หัวหน้าบังคม สรรพอิฏฐารมณ รองบาททองสุเทญ

บารมีพระมากพัน
 พระพิทักษ์ยุติธรรม
 บริสุทธิดุจดวงตะวัน
 ทวยราษฎร์รักบาทแม่

รำพัน
 ถ้องแท้
 สองโลก ไชรแซ
 ยิ่งด้วยปิตรรงค์ฯ

คำ

โคลงสี่สุภาพบทนี้ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราชเจ้าของชาวไทยที่ทรงไว้ในเรื่อง “นิทราชาคริต” หนังสือลิลิตเรื่องหนึ่งที่พระองค์ทรงแปลและเรียบเรียงขึ้นจากหนังสืออาหรับราตรี กล่าวถึงผลลัพธ์ของการที่อาบูหะซัน ตัวเอกของเรื่องที่ชอบคบและเลี้ยงดุเพื่อน ได้คบกับคนธรรมดาสามัญมากมาย แต่เมื่อตนเองตกยาก ไม่มีใครให้ความช่วยเหลือ ต่อเมื่อได้พบกับกษัตริย์ฮารุน อลราชจิต จึงได้รับความช่วยเหลือ มีตำแหน่งหน้าที่ในราชการ และได้รับพระราชทานนางนอชาตอลเป็นภรรยา อาบูหะซัน สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณกษัตริย์ฮารุน อลราชจิตกล่าวคำสรรเสริญพระบารมี

ด้วยคำโคลงสี่สุภาพอันแสนจะซาบซึ่งตรึงใจที่ได้อัญเชิญมานั้น แท้จริงแล้วคำโคลงสี่สุภาพบทนี้กลับได้รับการยกย่องนำมาสรรเสริญพระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปิยมหาราชเจ้าของชาวไทย ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นี้อย่างแพร่หลาย เมื่อใดรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ให้แก่ประเทศชาติและประชาชนตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ยังยืนนานเป็นเวลาถึง ๔๒ ปีเศษแล้ว ก็มักจะนำคำโคลงบทนี้มาสรรเสริญพระบารมีของพระองค์เสมอมา สะพานมหาชาติไทยอุทิศ ก็เป็นอนุสรณ์สถานซึ่งสร้างขึ้นด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราชเจ้า ตามประวัติที่กล่าวไว้ใน

หนังสือราชกิจจานุเบกษามีตอนหนึ่งว่า “ที่ต้นคลองมหานครตรงปลายแนวถนนบริพัตรนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงพระราชดำริมานานแล้วว่า จะสร้างสะพานให้มีทางสัญจรไปมาบรรจบกับตำบลอันเป็นเงื่อนไขที่รวมถนนหลายสายให้ติดต่อถึงกัน แต่การนี้ยังมีได้ทันสำเร็จดังพระราชประสงค์ พระองค์ก็ได้เสด็จสวรรคต...”

จากข้อความในหนังสือราชกิจจานุเบกษาที่ได้คัดมานี้ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า สะพานมหาชาติไทยอุทิศ อยู่ใกล้ๆ กับสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ถนนราชดำเนินนอก มีถนน ๓ สายมาบรรจบคือ ถนนนครสวรรค์ ถนนหลานหลวง และถนนดำรงรักษ์ และเมื่อจะข้ามไปยังฝั่งพระบรมมหาราชวัง (เจดีย์ภูเขาทอง) ในเขตวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ก็จะ

บรรจบกับถนนบริพัตร ตำบลบ้าน-
ดอกไม้ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ก็มี
สะพานข้ามปากคลองมหานาคที่ติดกับ
คลองรอบกรุงตรงข้ามป้อมมหากาฬ ซึ่ง
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การคมนาคม
สัญจรไปมาเป็นอย่างดียิ่ง พระราชดำริ
ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
หรือพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ราชกุมารี จึงเป็นสิ่งที่น่าเทิดทูน
เป็นอย่างยิ่ง

และแม้พระองค์จะได้เสด็จสวรรคต
ไปก่อนที่จะได้ทรงสะพานแห่งนี้ กระแส
พระราชดำริของพระองค์ ยังคงอยู่และ
ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย มี
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม-
พระยาดำรงราชานุภาพ เป็นประธาน
ได้มีพระดำริและความเห็นร่วมกันว่า
ควรจะสร้างสะพานแห่งนี้สนองพระราช
ประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธ-
เจ้าหลวงให้สำเร็จ จึงบริจาคเงินรวมกัน
ได้ ๔๑,๒๔๑.๖๑ บาท แล้วมอบให้กรม
สุขาภิบาลเป็นผู้ออกแบบ และก่อสร้าง
อุทิศถวาย ข้าราชการสังกัดกรมสุขา-
ภิบาลได้ร่วมบริจาคเพิ่มอีก ๑๕,๘๑๑.๖๘
บาท เป็นเหตุให้ค่าก่อสร้างสะพานไม่มี
ปัญหา

กรมสุขาภิบาลได้ออกแบบพร้อม
ทั้งจำลองแบบสะพานที่จะสร้างนำขึ้น
ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระ-
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทอดพระเนตร
และมีพระบรมราชวินิจฉัยก่อน พระบาท-
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทอด
พระเนตรแล้วโปรดเกล้าฯ ให้กรมสุขา-
ภิบาลสร้างสะพานได้ตามแบบจำลองที่
ทูลเกล้าฯ ถวายให้ทอดพระเนตรนั้น
 และได้พระราชทานนามว่า “สะพาน-
มหาดไทยอุทิศ” เพราะเหตุว่าสะพาน
แห่งนี้จะสร้างขึ้นเพื่ออุทิศพระราชกุศล
สนองพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเจ้าหลวงดังกล่าวแล้ว

ลักษณะของสะพานมหาดไทย
อุทิศ เป็นไปตามรายละเอียดที่สมเด็จพระ
เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรง-
ราชานุภาพ ได้กราบบังคมทูลรายงาน
แด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า

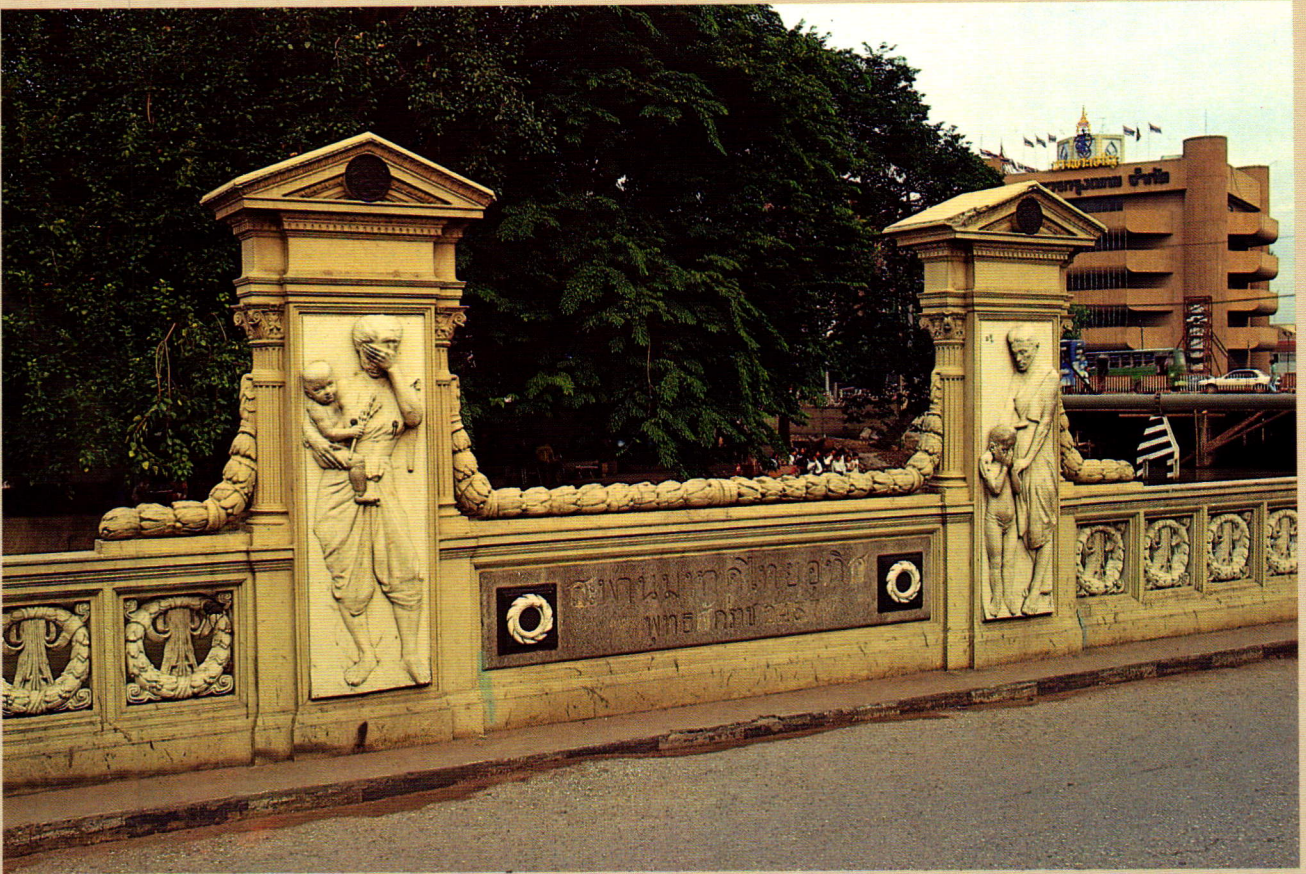
อยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรง
เปิดสะพานเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ.
๒๔๕๗ เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ ซึ่งมีข้อ
ความปรากฏในหนังสือ “จดหมาย
เหตุการณ์อนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์”
ของคณะกรรมการจัดงานสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี” ตอนหนึ่งว่า

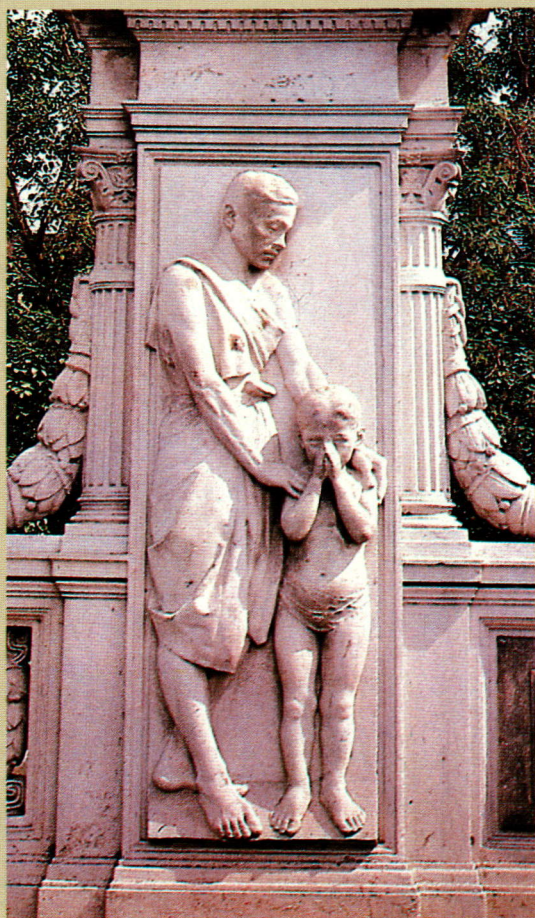
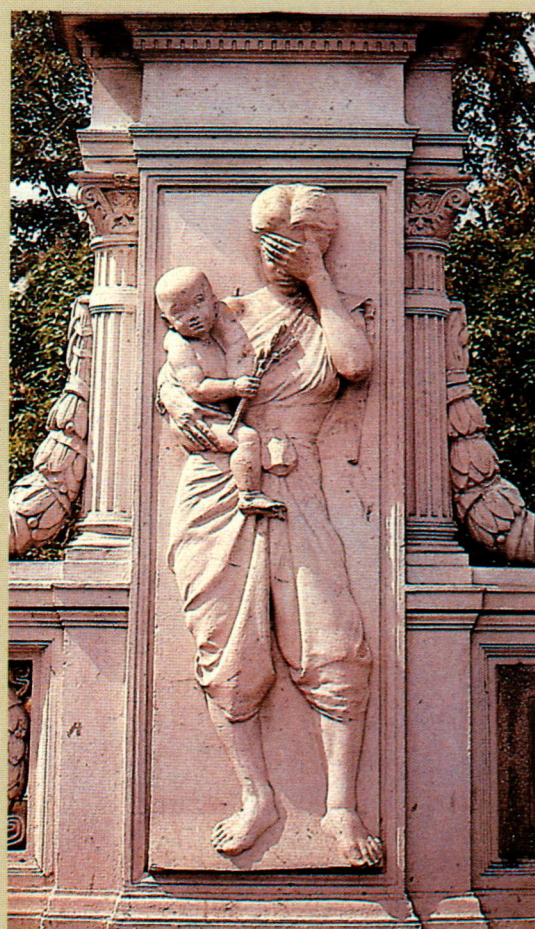
“ทำด้วยปูนผสมศิลาอย่างมีแกน
(คอนกรีตเสริมเหล็ก) ลักษณะสะพาน
มีโครงสร้างสะพานด้านล่างแบบวงโค้งทึบ
ทำเป็นคานเหมือนสะพานอื่น ๆ ราวพนัก
สะพานเป็นคอนกรีตเจาะเป็นช่องสี่
เหลี่ยมจตุรัส ภายในบรรจุพวงหรีดปูน
ปั้นแบบฝรั่ง กลางสะพานมีแผ่นจารึก
นามสะพาน และปีพุทธศักราช ๒๔๕๗
ที่สร้างเสร็จ ประดับด้วยรูปวงจักร ข้าง
ละ ๑ วง สองข้างจารึกเป็นเสาขุม ด้าน
ขวา(ของขุม)มีภาพประติมากรรมหุ่นต่ำ
รูปสตรีอุ้มเด็ก ในมือเด็กมีข้อซ่อนกลิ้ง
ด้านซ้ายเป็นภาพผู้ชายยืนจับบาเด็ก
รูปทั้งหมดแสดงอาการร้องไห้เศร้าโศก
มีพวงมาลัยปูนปั้นพาดอยู่เหนือจารึก
และด้านข้างของขุม สองข้างขุมจารึกนี้
ยังมีขุมย่อยอีกข้างละ ๒ ขุม ด้านล่าง
ทำเป็นภาพเฟืองอุบะ ตอนบนเป็นภาพ
ราชสีห์ยืนแท่น หันหน้าเข้าสู่ขุมกลาง
สะพาน มีพวงมาลัยปูนปั้นพาดอยู่ข้าง
บน”

สะพานมหาดไทยอุทิศ มีขนาด
กว้างในรวมพนัก ๒ วา ๒ ศอก ยาว ๑
เส้น ๓ วา ๒ ศอก สูงจากระดับน้ำธรรมดา
๕ ศอกคืบ และถือกันว่าเป็นสะพาน
ประวัติศาสตร์ เพราะเป็นสะพานที่สร้าง
ขึ้นด้วยวิธีอันทันสมัยอย่างยิ่งสะพานหนึ่ง
ในเวลานั้น

ข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับสะพานนี้
ก็คือ รูปราชสีห์ยืนแท่น ซึ่งหมายถึง
กระทรวงมหาดไทย และรูปประติมา
กรรม ภาพหุ่นต่ำเป็นผู้หญิงอุ้มเด็ก
เด็กถือข้อซ่อนกลิ้ง และผู้ชายยืนเกาะ
บาเด็ก แสดงอาการเศร้าโศกอย่างสุดซึ้ง
เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต

โดยเฉพาะรูปประติมากรรมภาพ
หุ่นต่ำดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นใน

ปัจจุบันบางคนเข้าใจผิดจากวัตถุประสงคฺ์เดิมในการก่อสร้าง เช่นว่า สะพานนี้สร้างขึ้นและอุบัติเหตุเกี่ยวกับแม่และเด็กเป็นต้น ซึ่งไม่ถูกต้องเลย เพราะเหตุที่สร้างเป็นไปตามมูลเหตุที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

อย่างไรก็ตาม สะพานแห่งนี้ ชาวบ้านมักเรียกว่า สะพานแม่ร้องไห้บ้าง สะพานร้องไห้บ้าง โดยถือเอาภาพหุ่นดำที่ปรากฏอยู่ที่สะพาน แต่ทางราชการเรียกว่า สะพานมหาตไทยุทิศ

เหตุใดภาพหุ่นดำนั้นจึงได้สร้างรูปคนธรรมสามัญอุ้มลูกร้องไห้ เรื่องนี้คงจะเป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิย-

มหาราชผู้เป็นที่รักอย่างยิ่งพระองค์นั้นเมื่อพระองค์ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย จึงทำให้ทุกคนต้องเศร้าโศกอย่างสุดซึ่งอ้างข้อความตอนหนึ่งในหนังสือที่พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอดิสัยสุริยภาที่กล่าวถึงการแห่ พระบรมศพของสมเด็จพระปิยมหาราชจากพระที่นั่งอัมพรสถานสวนดุสิต อันเป็นพระที่นั่งที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระที่นั่งอนันตสมาคม ผ่านมาตามถนนราชดำเนินถึงพระบรมมหาราชวัง มีข้อความบันทึกถึงความโศกเศร้าของพสกนิกรว่า

“แห่ (พระบรมศพ) ออกผ่านพระที่นั่งสิตลภิรมย์ มาออกกำแพงที่รื้อเป็นช่องเสียบทางพระที่นั่งอนันต-

สมาคม ออกพระลานผ่านพระบรมรูป(ทรงม้า) ทางด้านตะวันตก ไปตามถนนราชดำเนินเลียวหน้าพระลานตามทางกระบวนแห่จะได้เห็นราษฎรสองข้างทาง (ถนนราชดำเนิน) มีดอกไม้ ธูปเทียน บูชา และร้องให้ทุกคนแม้แต่ทหารถือปืนข้างถนน”

ความจงรักภักดีของพสกนิกรที่แสดงอาการเศร้าโศกในตอนนั้น คงเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดภาพหุ่นดำที่ปรากฏอยู่ที่สะพานมหาตไทยุคตินั้น

ความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทยที่มีแด่สมเด็จพระปิยมหาราชเจ้านั้น แม้ทุกวันนี้ก็ยังมิได้เสื่อมคลาย เพราะ

พระองค์ทรงกอบด้วย
แสงประโยชน์ประชา
พระคุณอยู่เฝ้า
บ่อมีอาจลืมน้ำ

กรุณา
มากแท้
ฝังจิต ข้าเอย
ตราบเท่าวันตาย

จาก :- พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง ภาพยนตร์โคลงสุภาษิต

นายธนิต อยู่โพธิ์

ผู้ฟื้นฟูศิลปปิ่นและศิลปะ

ปัญญา นิตยสุวรรณ

ใน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัว การแสดงนาฏศิลป์โดยเฉพาะการแสดงโขนเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสูงสุด บรรดาผู้แสดงโขนล้วนเป็นข้าราชการบริพารมียศบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางกันมากมาย แต่พอสิ้นรัชสมัยของพระองค์ท่าน นาฏศิลป์ก็พบจุดเสื่อม ไม่มีผู้เอาใจใส่ทำนุบำรุง กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถูกยุบผู้ที่เคยแสดงโขนก็เปลี่ยนไปรับราชการในตำแหน่งหน้าที่อื่น

ครั้นต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในพ.ศ. ๒๔๗๕ ทางราชการจึงได้ตั้งกรมศิลปากรขึ้นใหม่ โดยรับช่วงงานจากราชบัณฑิตยสภา และต่อมาได้รับโอนงานศิลปทางโขน ละคร ดนตรี และการช่างจากสำนักพระราชวังมารวมอยู่ในความอำนวยการของกรมศิลปากร เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นอันว่า

นายธนิต อยู่โพธิ์

นาฏศิลป์ซึ่งองค์พระมหากษัตริย์เคยทรงทำนุบำรุงและปรับปรุงรักษาไว้แต่เดิมนั้น ต้องตกมาเป็นหน้าที่ของทางราชการกรมศิลปากรจะต้องผดุงรักษากันต่อไป

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า นาฏศิลป์ที่เคยมีมาแต่เดิมนั้น นับวันก็จะเสื่อมโทรมลงไป เพราะขาดผู้สนใจสนับสนุนและผู้ที่เคยชื่นชมโขนละครก็พากันเมินเฉย

ครูโขน ละครที่โอนย้ายมาจากกรมมหรสพ ถึงแม้จะเป็นศิลปินชั้นครู มีฝีมือในการแสดงเป็นเลิศ แต่เมื่อออกแสดงโขน ละครแล้วหาคนดูไม่ได้ และในขณะที่เป็นครูอยู่ก็ไม่มีใครมาสมัครเป็นศิษย์ให้ช่วยฝึกสอนศิลปินโขนเหล่านั้นจึงถูกทางราชการบังคับให้ไปทำงานด้านอื่น เช่น ครูกรี วรศรินทร์ นับเป็นศิลปินชั้นครูแสดง

เป็นตัวหนูมาน (ปัจจุบันเป็นศิลปินแห่งชาติ) ก็เคยไปเป็นเสมียนพนักงาน ครูโขนบางคนไปหัดเครื่องดนตรีสากล เช่น ครูอร่าม อินทรนุกยอตศิลปินโขนแสดงเป็นตัวทศกัณฐ์ก็ไปหัด สีเบส

เหตุการณ์ดำเนินต่อมาจนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลในสมัยนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์จึงได้ตั้งคณะกรรมการวางโครงการขึ้นคณะหนึ่งมีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปไตยเป็นประธานกรรมการ พระยาอนุมา-ราชชน อธิบดีกรมศิลปากร และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล กับบุคคลผู้มีเกียรติอีกหลายท่านเป็นกรรมการ ส่วนเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้คือ นายธนิต อยู่โพธิ์ คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษากันหลายครั้งและวางโครงการมอบให้กรมศิลปากรดำเนินการต่อไป นายธนิต อยู่โพธิ์ จึงดำเนินการฟื้นฟูปรับปรุงศิลปะทางโขน ละคร และดนตรี

ในกรมศิลปากรร่วมกับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล และพระยาอนุমানราชธน ครั้นพระยาอนุমানราชธนอธิบดีกรมศิลปากรเกษียณอายุราชการ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ต้องออกจากราชการไปในเวลาต่อมา ภาระอันหนักจึงตกอยู่กับนายธนิต อยู่โพธิ์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร

นายธนิตต้องฟื้นฟูปรับปรุงศิลปะด้วยความลำบากยากเข็ญตลอดมา และต้องประสบอุปสรรคนานาประการ บางครั้งท่านก็นึกท้อถอย เพราะหมดยกกำลังใจเนื่องจากไม่สามารถดำเนินงานไปตามโครงการและนโยบายที่วางไว้ ให้สำเร็จลุล่วงไปในเวลาที่กำหนดได้ แต่ความที่มีใจรักในศิลปะและต้องการจะปรับปรุงฟื้นฟูมากกว่า จึงเอาชนะความท้อถอยได้

นายธนิต อยู่โพธิ์ เริ่มปรับปรุงโซนละคร ชั้นแรกๆ โดยยึดโรงเรียนนาฏศิลป์ (ปัจจุบันเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์) เป็นหลัก ท่านเน้นหนักไปในการเรียนวิชาศิลปะโซน ละคร ดนตรีไทย ดนตรีสากล และขับร้อง ครูอาจารย์ทางนาฏศิลป์และดนตรีที่มีความรู้ความสามารถของกรมศิลปากร ที่ต่อไปปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ซึ่งไม่ตรง

กับสายงาน ท่านให้กลับมาเป็นครูสอนศิลปะตามเดิม นอกจากนี้ยังมีใจกว้างเชื้อเชิญศิลปินที่มีฝีมือทางนาฏศิลป์และดนตรีจากบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมเป็นครูฝึกสอนและถ่ายทอดศิลปะให้แก่นักเรียนโรงเรียนนาฏศิลป์ด้วย

เมื่อมีครูผู้เชี่ยวชาญการสอนทั้งทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์แล้ว แต่ก็ยังขาดแคลนนักเรียนอยู่ดี นายธนิต อยู่โพธิ์ จึงหาทางให้เด็กเข้ามารับการศึกษาในโรงเรียนนาฏศิลป์ให้มากขึ้น ในระยะแรกๆ มีเด็กนักเรียนเพียงไม่กี่คน แต่ต่อมาก็ค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ผู้เขียนเข้าเรียนในโรงเรียนนาฏศิลป์อยู่ชั้นต้นปีที่ ๑ (ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในสมัยนั้น) ปรากฏว่าพวกนักเรียนเก่าที่เคยเล่าเรียนกันมาก่อนเกิดรวนระจะลาออกจากโรงเรียนนาฏศิลป์กันหลายคน เนื่องจากเด็กเหล่านั้นมีฐานะยากจนไม่มีเงินจะเรียนนายธนิตอยู่โพธิ์ ในฐานะหัวหน้ากองการสังคีต มีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนนาฏศิลป์ จึงคิดหาทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนเหล่านั้น โดยการจัดหาเบี้ยเลี้ยงให้ และจ่ายเป็นรายเดือน เดือนละ ๑๕ บาท พร้อมทั้งยกฐานะนักเรียนโรงเรียนนาฏศิลป์ที่มีความรู้ความสามารถบางคนเป็นศิลปินสำรอง มีเบี้ยเลี้ยง

ประจำทุกเดือนเรียกว่า เบี้ยเลี้ยงศิลปินสำรอง ทำให้นักเรียนนาฏศิลป์พากันดีใจที่ได้ทั้งฐานะทางด้านศิลปินและได้รับเบี้ยเลี้ยงด้วย เพราะเงิน ๑๕ บาทในสมัยนั้นมีค่าพอสมควรทีเดียว

นี่นับเป็นขั้นหนึ่งของการช่วยเหลือเด็กนักเรียนนาฏศิลป์ เพื่อให้ได้รับการศึกษาทางด้านศิลปะ อันจะเป็นทางฟื้นฟูศิลปะให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น เมื่อกล่าวถึงการช่วยเหลือเด็กนักเรียนนาฏศิลป์ให้มีเบี้ยเลี้ยงเดือนละ ๑๕ บาทแล้ว ก็จะขอเล่าถึงผลงานการช่วยเหลือนักเรียนนาฏศิลป์ที่เรียนจบชั้นการศึกษาแต่ละขั้นต่อไป ซึ่งเป็นผลงานที่นายธนิตทำไว้ให้นักเรียนนาฏศิลป์ได้รับราชการอยู่ในกรมศิลปากร และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการสืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้

การแบ่งขั้นตอนการเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาฏศิลป์ในสมัยที่นายธนิตอยู่โพธิ์ เป็นหัวหน้ากองการสังคีต และเลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีกรมศิลปากรตามลำดับนั้น แบ่งการเรียนเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากชั้นประถมปีที่ ๔ มีหลักสูตรการเรียน ๖ ปี เรียกว่านาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ ๑ - นาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ ๖

๒. ระดับนาฏศิลป์

ชั้นกลาง เรียนต่อจากชั้นต้นปีที่ ๖ อีก ๓ ปี

๓. ระดับนาฏศิลป์ขั้นสูง เรียนต่อจากชั้นกลางปีที่ ๓ อีก ๒ ปี เมื่อเรียนถึงขั้นนี้ จึงจะนับว่าจบจากโรงเรียนนาฏศิลป์โดยสมบูรณ์

ในช่วงระหว่างระดับการเรียนของนักเรียนนาฏศิลป์นั้น บางคนเรียนเพียงจบชั้นต้นปีที่ ๖ ก็ลาออกไป หรือเรียนจบชั้นกลางปีที่ ๓ ก็ลาออกไป ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ออกไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวที่ยากจนบ้าง หรือจำเป็นต้องออกไปเพราะถูกเกณฑ์ทหารบ้าง ในจำนวนนักเรียนนาฏศิลป์ที่จำเป็นต้องออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลที่กล่าวนี้บางคนเป็นผู้ที่มีฝีมือในทางนาฏศิลป์และดนตรีอย่างยิ่งเคยปฏิบัติราชการการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทยให้กรมศิลปากรเป็นประจำ เมื่อนักเรียนเหล่านั้นลาออกไปจึงเป็นที่น่าเสียดายในฝีมือของนักเรียนเหล่านั้น นายธนิตผู้ซึ่งมีความประสงค์จะฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและศิลปะ จึงหาทางให้เด็กนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันอย่างนั้นได้เข้ารับราชการอยู่ในกรมศิลปากรต่อไป จึงทำเรื่องเสนอต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปจนถึงรัฐบาลในสมัยนั้น นายธนิตต้องต่อสู้ด้วยเหตุผลนานาประการจนในที่สุด

ข้อเสนอของท่านก็บรรลุผลสำเร็จ รัฐบาลยอมอนุมัติให้นักเรียนนาฏศิลป์ที่จบการศึกษาตามระดับชั้น มีโอกาสรับราชการได้ดังนี้

๑. นักเรียนที่จบนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ ๖ รับราชการ ในตำแหน่งศิลปิน จัตุวา อันดับ ๑ อัตราเงินเดือน ๕๐๐ บาท

๒. นักเรียนที่จบนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ ๓ รับราชการในตำแหน่งศิลปิน จัตุวา อันดับ ๒ อัตราเงินเดือน ๖๐๐ บาท

๓. นักเรียนที่จบนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ ๒ รับราชการในตำแหน่งศิลปินตรี อันดับ ๑ อัตราเงินเดือน ๗๕๐ บาท

เมื่อได้หาทางให้นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนาฏศิลป์มีงานทำ โดยไม่ต้องออกไปจากกรมศิลปากรแล้ว นายธนิตก็ต้องหาสถานที่ที่จะให้ศิลปินมีโอกาสได้แสดงนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้ประชาชนชม ในการนี้ท่านได้จัดการซ่อมแซมโรงละครศิลปากร ที่ตั้งอยู่ติดกับพระที่นั่งศิวโมกขพิมานในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครให้มีสภาพดีขึ้น กำหนดจัดแสดงโซน ละครปีละ ๒ เรื่อง ในระหว่างฤดูแล้ง ประมาณตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปีเมื่อถึงฤดูฝนจำเป็นต้องหยุดแสดงด้วยเหตุผลที่ว่า

โรงละครศิลปากรที่กล่าวถึงนี้หลังคามุงด้วยสังกะสี เวลาฝนตกลงมาเมื่อดฝนจะกระทบหลังคาเกิดเสียงดังกลบเสียงดนตรีและขับร้อง ทำให้ผู้ชมเกิดความรำคาญ บางครั้งน้ำฝนก็จะหยดลงมาถูกผู้ชมภายในโรง เนื่องจากหลังคารั่ว ด้วยเหตุจำเป็นเช่นนี้ กรมศิลปากรจึงงดการแสดง

จะคัดเลือกกำหนดตัวผู้แสดง และเริ่มฝึกซ้อม ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ฉากก็ทำฉาก เจ้าหน้าที่เครื่องแต่งกายก็จัดทำเครื่องแต่งกายโซนละครกว่าจะเรียบร้อยนำออกแสดงให้ประชาชนชมได้ นายธนิตซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการแสดงแต่ละครั้งจะ

ท่านยังมีภาระหนักจะต้องเตรียมการแสดงเรื่องต่อไปอีก

เกี่ยวกับเรื่องการแสดงที่โรงละครศิลปากรนี้ นายธนิต อยู่โพธิ์ เคยเขียนไว้ในเรื่อง “เมื่อโขนคีนชีพ ศิลปินมลายู” พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ จมื่นสมุหพิมาณ หรือ หลวงวิลาศวงงาม (หรรษา อินทร-หนัก) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๗ ความตอนหนึ่งมีว่า

“ในฤดูการจัดแสดงนั้น เมื่อจัดแสดงโซนชุดใดเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรก็ให้ช่างทำป้ายโฆษณาแล้วยกขึ้นติดตั้ง ณ ริมรั้วพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตรงหน้าโรงละครศิลปากร เป็นการประกาศโฆษณาให้ประชาชนได้ทราบ แต่มีอยู่ในวันหนึ่งราว ๑๐.๐๐ น. ขณะที่ข้าพเจ้ายืนดูช่างและคนงานกำลังช่วยกันยกป้ายแผ่นใหญ่โฆษณาโซน ชุดนาคบาท ขึ้นติดตั้งก็มีเยาวชนในสมัยนั้นกลุ่มหนึ่งเดินผ่านมา แล้วส่งเสียงอันดังเข้าหูข้าพเจ้าว่า “เอ๊ะ ยังจะมาเล่นโซนบ๊าบอะไรกันอยู่อีกก็ไม่ว่า ทยอยหลังเข้าคลองแท้ๆ ควรจะเอาไปฝังหรือทิ้งน้ำกันเสียที” แล้วเขาก็หัวเราะกัน ทั้งนี้เป็นการแสดงถึงฐานะทางจิตใจของเยาวชนไทยบางจำพวกในสมัยนั้นที่มีต่อศิลปะประเภทนี้ แต่ก็ทำเอาใบหูข้าพเจ้าถึงกับร้อนผ่าว อย่างไรก็ตาม

“

นาฏศิลป์ทุกชนิดที่บูรพาจารย์
ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาแสดงนั้น
ท่านยอมเห็นเป็นของสิริมงคล
ทั้งสิ้น คงไม่มีผู้ใดคิดประดึช
การแสดงขึ้นมาเพื่อให้เกิด
อัปมงคลเป็นแน่

”

ที่โรงละครศิลปากรในฤดูฝน ทุกๆครั้งที่จะมีการแสดงโซน ละคร ที่โรงละครศิลปากร นายธนิตจะประชุมผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย ตลอดจนครูอาวุโสทางศิลปะเพื่อพิจารณาปรับปรุงบทโซนละครสำหรับแสดง ต่อจากนั้นจึง

ต้องเหน็ดเหนื่อยทั้งกายและใจ กินไม่ได้นอนไม่หลับไปหลายสัปดาห์ แต่เมื่อผลการแสดงออกสู่สายตาประชาชน และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีนายธนิตก็จะค่อยคลายหายเหนื่อยลงบ้าง แต่ก็หายไปเพียงชั่วเวลาไม่นานนัก เพราะ

ข้าพเจ้าคงจัดแสดงโซนและละครแบบฉบับของไทยต่อมา”

ในสมัยที่นายอนิต อยู่โพธิ์ ยังดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร นั้น ท่านพยายามเสาะหาครูนาฏศิลป์และดุริยางค์ศิลป์ที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับกันในบรรดาวงการศิลปะ มาร่วมทำงานโดยรับราชการอยู่ในกรมศิลปากรเป็นจำนวนมากมายหลายคน และครูศิลปะเหล่านี้ก็เป็นกำลังสำคัญ ช่วยผลักดันให้การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรดำเนินต่อไปและเจริญรุ่งเรืองขึ้นทุกที จนกระทั่งบัดนี้นับว่าเจริญถึงที่สุดแล้ว ถ้ากรมศิลปากรในสมัยนั้นขาดนายอนิต อยู่โพธิ์ มาบริหารกองการสังคีตก็ไม่แน่ว่าจะเหมือนกันว่ากิจการด้านดนตรีและนาฏศิลป์จะดำเนินไปในรูปใด เพราะในสมัยนั้นผู้มีอำนาจในวงราชการบางคนก็รังเกียจโซนละครพยายามจะหาการแสดงแบบอื่นๆ มาแสดงแทน

การที่ผู้มีอำนาจจลาจลในสมัยนั้นรังเกียจโซน ก็ด้วยเหตุผลที่อ้างว่าการเล่นโซนเป็นของอัปมงคลแสดงกันแต่ในงานศพ ไม่สมควรนำมาแสดงในงานรื่นเริงหรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเป็นอันขาด การกล่าวอ้างอย่างนั้นเป็นเพราะไม่รู้จริงและก็พยายามที่จะอวดรู้

นาฏศิลป์ทุกชนิดที่บูรพาจารย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาแสดงนั้น ท่านย่อมเห็นเป็นของสิริมงคลทั้งสิ้น คงไม่มีผู้ใดคิดประติฐการแสดงขึ้นมาเพื่อให้เกิดอัปมงคลเป็นการแสดงโซนในสมัยโบราณก็แสดงในงานมงคล เช่นงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและงานหลวงอื่นๆ จากหลักฐานตามพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปรากฏว่าโปรดให้จัดมหรสพไปแสดงสมโภช พระพุทธบาทที่สระบุรี มี “โซนหนังระดับช่องระทา” แสดงสมโภชด้วย และในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ปรากฏว่าแสดงโซนสมโภชเชื่อกบาศคล้องช้างดังที่กล่าวว่า “ดึกพระคลังสำหรับใส่บาศช้างและเชือกอยู่ริมวัดยานุเสณ ถึงปีมีละคร โซน

หนัง ช่องระทา สมโภชทุกปี” ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็โปรดให้แสดงโซน สมโภชพระแก้วมรกต เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๓ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ยังมีการแสดงโซนในงานมงคลมากมาย เช่นเมื่อครั้งผนวชสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเสนานุรักษ์ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ ในรัชกาลที่๑ก็โปรดให้มีการแสดงโซน และเมื่อคราวฉลองวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) ใน พ.ศ. ๒๓๔๔ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็โปรดให้มีโซนโรงใหญ่แสดงตอนพิธิอุมงค์ สมโภชพระอารามด้วยแม่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็โปรดเกล้าฯ ให้มีโซนแสดงสมโภชที่โรงโซนหลวงสวน

มีสวัน และในสมัยรัชกาลที่ ๖ นี้ยังโปรดให้แสดงโซนในงานมงคลอื่นๆ อีกเรื่องๆ เช่น ในงานสมโภชรับช้างเผือก งานเฉลิมพระชนมพรรษา และโปรดเกล้าฯ ให้แสดงโซนในงานฉลองวันประสูติเจ้านายผู้สูงศักดิ์หลายครั้ง

เท่าที่เล่าถึงการแสดงโซนในงานมงคลมาโดยยาวนี้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า โซนมิได้เป็นการแสดงในงานอัปมงคลเช่นงานศพเท่านั้น การแสดงโซนในงานศพแต่เดิมศพคนธรรมดาสามัญก็ไม่สามารถจัดแสดงได้ นอกจากงานพระเมรุและงานศพเจ้านายขุนนางผู้สูงศักดิ์เท่านั้นจึงจะมีโซน ต่อมาภายหลังการเผาศพคนธรรมดาสามัญที่มีฐานะดีก็จัดให้มีการแสดงโซนบ้าง ในสมัยปัจจุบันนี้การที่จะจัดให้มีโซน

โซนชุด ทศกัณฐ์รบกับพระราม
การแสดงในสมัยที่นายอนิต อยู่โพธิ์เป็นพุนาฏศิลป์

แสดงในงานศพแต่ละครั้ง ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก นับวันการแสดงโซนในงานศพก็จะลดน้อยลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ

เมื่อท่านผู้อ่านได้ทราบดังนี้แล้ว ก็ย่อมจะแลเห็นว่า การที่ผู้มีอำนาจวาสนาในสมัยที่ นายธนิต อยู่โพธิ์ ขึ้นมาแสดงโซน และถูกคัดค้านว่าโซนแสดงในงานอวมงคลนั้น เป็นการคัดค้านที่ถูกต้องหรือไม่ ทั้งๆ ที่นายธนิตต้องผจญกับอุปสรรคนานาประการ แต่ท่านก็สู้สุดสัฬพยายามฟื้นฟูโซนละคร จัดแสดงที่โรงละครศิลปากรสืบมา ท่านได้รับความยุ่งยากลำบากใจหลายประการในการจัดแสดงโซนละครแต่ละครั้ง ดังที่ท่านเขียนระบายความในใจไว้ในเรื่อง “เมื่อโซนคืนชีพ ศิลปินมลย” ความตอนหนึ่งว่า

“ไม่มีงบประมาณที่จะสร้างเครื่องแต่งตัวโซนละครให้เป็นไปตามท้องเรื่องหลายครั้งทั้งที่ได้ติดต่อขอร้องไว้แล้ว ทางการก็ไม่ส่งกระแสไฟฟ้ามารัให้โรงละครในเวลาที่มีการแสดง ทั้งๆ ที่จำหน่ายตัวไปแล้ว และมีประชาชนมานั่งคอยดูอยู่เต็มโรง และมีเนื้อๆ ที่ภายหลังศิลปินและนักเรียนของเราเลิกแสดงประจำรอบประจำวันแล้ว ก็ไม่มีหน้าประปาที่จะใช้อาบและล้างหน้า เป็นต้น เพราะเจ้าหน้าที่ในการนั้น

มัวห่วงบริการนักการเมืองผู้เรื่องอำนาจในสมัยนั้นยิ่งกว่าที่จะห่วงใยประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องน่าขันในสมัยนี้ท่านคงจะพอนึกเดาออกว่าในเหตุการณ์เช่นนั้น ข้าพเจ้าเกิดความว่าวุ่นและเดือดร้อนใจเพียงใด เรื่องเหล่านี้ล้วนแต่เป็นอุปสรรคร้ายแรงต่อการดำเนินงานฟื้นฟูปรับปรุงศิลปตามโครงการทั้งนั้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ควรจะมี

อยู่โพธิ์เอาใจใส่ในทุกเรื่อง เรียกว่าแทบจะทุกแห่งทุกมุมทีเดียว นับตั้งแต่เริ่มประชุมคัดเลือกบทโซนละครที่สมควรนำมาแสดง จากนั้นก็แบ่งเป็นองก์เป็นฉากให้ข้าราชการกองการสังคีตที่มีฝีมือในการจัดทำบทไปจัดทำ บางเรื่องท่านก็ร่วมแต่งบทด้วย เช่น เรื่องมโนห์รา เป็นต้น ครั้นได้บทมาเรียบร้อยแล้วก็จะเริ่มฝึกซ้อม

ถึงซ้อมใหญ่และแสดงจริงๆ ให้ประชาชนชม นายธนิตเป็นผู้ที่ละเอียดรอบคอบและพิถีพิถันในการแสดงแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องฉากเรื่องผู้แสดงผู้กำกับการแสดง ตลอดจนนักร้อง นักดนตรี ท่านเอาใจใส่ดูแลทั่วถึงหมดอาทิ ถ้าฉากยังไม่ดีไม่ถูกใจท่าน นายธนิตก็จะสั่งว่า “ครูโหมด ฉากนี้นะเปลี่ยนเสียไม่ได้ร้อ”

ครูโหมด ว่องสวัสดิ์

ข้าราชการกรมศิลปากรในสมัยนั้น (ปัจจุบันเป็นศิลปินแห่งชาติ) เป็นผู้ที่มีฝีมือเป็นเลิศ ในเรื่องวาดเขียนและการทำฉากโซนละครก็จะปรับเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่พอใจของนายธนิต ยิ่งเรื่องผู้แสดงท่านเอาใจใส่มาก ผู้แสดงจะต้องซ้อมอย่างจริงจัง ไม่ใช่เวลาซ้อมจะรำจะเต้นอย่างขอไปที แล้วไปเดินดีรำดีเอาในตอนแสดงจริงไม่ได้ เวลาซ้อมกับเวลาแสดงจริงต้องเหมือนกัน ผู้แสดงไม่ว่าจะเป็นตัวเอกของเรื่องหรือตัวประกอบตัวเสนา ท่านดูแลเอาใจใส่ในบทบาททั่วถึงกันหมด พวกสืบแปดมงกุฎ และพญาวานร ถ้านั่งนิ่งเฉยๆ ไม่ทำท่าเกาอย่างลิงละก็ท่านจะดุทันทีว่า

“ครูกรี ลิงของครูมันนั่งกันเฉยเฉยเกาเสียบ้างซี”

สิ้นเสียงของท่านเท่านั้น ครูกรี วรเศริน ยังไม่ทันขยับตัวเลย พวกลิงเกากันอย่างกับมีหมัดเข้าไปกัดที่

“ครูกรี ลิงของครูมันนั่งกัน
เฉยเฉยว เกาเสียบ้างซี”
สิ้นเสียงของท่านเท่านั้น
ครูกรี วรเศริน
ยังไม่ทันขยับตัวเลย
พวกลิงเกากันอย่างกับมีหมัด
เข้าไปกัดที่พัวหนักรังๆ

และควรได้รับความเห็นใจให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่”

การแสดงโซนละครแต่ละชุดแต่ละตอน ที่กรมศิลปากรจัดแสดงที่โรงละครศิลปากรนั้น นายธนิต

และจัดทำฉากประกอบไปในเวลาเดียวกัน ในการฝึกซ้อมนั้น ถ้าตอนใดยังไม่เหมาะสมหรือยืดยาดเกินไปก็จะแก้ไขปรับปรุงบทกันใหม่จนเป็นที่พอใจของท่าน ต่อจากนั้นก็จะซ้อมเข้าฉาก จน

ผิวหนังจริงๆ ครึ่งหนึ่งกำลังซ่อมโซนเรื่อง รามเกียรติ์ชุดพระรามเดินดง โซนชุดนี้ดำเนินเรื่อง ตั้งแต่พระนารายณ์ปราบหนทุกหนทุกไปเกิดเป็นทศกัณฐ์ พระนารายณ์อวตารเป็นพระรามจนกระทั่งทศกัณฐ์ลักนางสีดาไปไว้กรุงลงกา พระรามปราบปรามพวกอสูรแล้วก็เดินทางกลับกรุงโยธยาระหว่างที่ซ่อมมาถึงองก์ที่ ๕ พระรามคืนนคร ในฉากนี้จะมีพระพรตและพระสัตรุดนั่งอยู่บนแท่นที่ เสนาข้าราชการหมอบเฝ้าตามตำแหน่ง ตามบทก็ดำเนินว่าพระพรต พระสัตรุด ซึ่งรับรักษาพระนครแทนพระรามเป็นเวลาครบ ๑๔ ปีแล้วพระรามยังไม่เสด็จกลับมาทั้งสองพระองค์ก็จะปลงพระชนม์ในกองไฟตามสัตย์สัญญาที่ได้ถวายไว้กับพระราม ในขณะที่พระพรตกับพระสัตรุดกำลังร่ายรำทำท่าจะโดดลงไปในกองไฟนั้นบรรดาพวกเสนาข้าเฝ้าพากันนั่งนิ่งเฉย ไม่ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวหรือยินดียินร้ายอะไรเลย ทันใดนั้น เสียงของนายธนิตก็ตะโกนขึ้นว่า

“ครูโหมด ช่วยบันหูนพวกเสนาให้ทีเถอะ”

ขณะที่เสียงของนายธนิตดังขึ้นนั้นการซ่อมก็หยุดชะงัก พวกเสนาต่างแลดูหน้ากันด้วยความสงสัยว่า เอ...เรื่องอะไรกันหนอ ทำไมท่านจึงสั่งให้บันหูนเสนา จะไม่

ใช้คนแสดงหรืออย่างไร ยังไม่ทันจะคิดอะไรต่อไป เสียงนายธนิตก็ดังต่อไปว่า

“ใช้หุ่นนั่งแทนเสนาพวกนี้ก็ได้ มันนั่งเฉยเป็นหุ่นเชียวมีอย่างอะไรจะเจ้านายจะโดดเข้ากองไฟ ไม่รู้จักตกอกตกใจกันซะเลย”

จริงของท่านพวกเสนา

เจ็ดราชธิดาท้าวสามนต์เลือกคู่ในละครนอกเรื่องสังข์ทอง

แสดงไม่สมบทบาทจริงๆ นั่งนิ่งอยู่ได้อย่างไรในเหตุการณ์เช่นนั้น พอสิ้นเสียงของท่านการซ่อมก็ดำเนินต่อไปคราวนี้พวกเสนาทำท่าทางตกอกตกใจสมบทบาททันที นี่ถ้านายธนิตไม่เอาใจใส่ในการแสดง ดูแลสอดส่องไปจนกระทั่งตัวเสนาแล้วการแสดงโซนในชุดนั้นผู้ชมคงมีข้อตำหนิแน่นอน และในการซ่อมแต่ละครั้งถ้าผู้แสดงคนใดรำไม่ดี หรือไม่ตั้งใจซ่อมแล้ว ท่านก็จะว่า

“ครู หากคนอื่นมาเปลี่ยนเสียไม่ได้รื้อ”

คำว่ารื้อของนายธนิต นั้นท่านออกเสียง“รื้อ”จนติดปากนับเป็นคำพูดเอกลักษณ์คำหนึ่งของท่าน

สำหรับนักร้อง นักดนตรีนั้น ท่านก็เอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา บางครั้งถึงกับดูบทไปพลาง ดูการซ่อมไปพลาง ที่ท่านดูบทนะท่านจะ

ร้องและผู้พากย์เจรจาโซนตลอดจนนักดนตรีและผู้ร่วมการแสดงทุกคนแก้ไขให้ถูกต้องเป็นผลดีต่อการแสดงนั่นเอง

เรื่องที่คุณแสดงโซนละคร ถูกนายธนิตดูว่าเป็นประจำก็คือเรื่องแถว ในการแสดงระบำ รำฟ้อน ซึ่งมีผู้แสดงเป็นจำนวนมากรำเป็นคู่ๆ เข้าแถวเรียงตามลำดับนั้นผู้แสดงมักไม่ค่อยระวังคู่ระวังแถวของตน จึงทำให้แถวโย้ย แลดูไม่สวยงามนายธนิตเอาใจใส่ในเรื่องนี้มาก ท่านจึงต้องคอยจ้ำจี้จ้ำไชในเรื่องแถวของ ผู้แสดงเป็นประจำ ซึ่งก็นับเป็นผลดีที่ทำให้ผู้แสดงรู้จักระมัดระวังตัว เอาใจใส่ในการรำร่วมกันเป็นแถวเป็นแนวมีระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น

นอกจากนายธนิตจะสนใจในเรื่องแถวของผู้แสดงโซนละครแล้ว ท่านยังเอาใจใส่แม้แต่การเอียงศีรษะในเวลานั่งและเวลารำของตัวโซนละครที่มีจำนวนหลายๆ คน และต้องรำพร้อมๆ กัน เช่นเจ็ดธิดาของท้าวสามนต์เจ็ดนางกนิรีธิดาท้าวทুমราช เป็นต้น เวลาที่ผู้แสดงเป็นตัวเจ็ดธิดานั่งเรียงแถวอยู่บนแท่นที่ นายธนิตจะคอยดูว่านั่งพับเพียบ หันเท้าไปทางเดียวกันไหม หรือนั่งเอียงศีรษะไปทางเดียวกันหรือไม่ในเรื่องการเอียงศีรษะของเจ็ดธิดานั้น นายธนิตจะพิถีพิถันจนถึงขนาดให้เจ็ดธิดา

สวมมงกุฎหรือรัดเกล้ายอดในเวลาซ้อม แล้วท่านก็จะคอยดูว่ายอดมงกุฎหรือยอดรัดเกล้าของบรรดาเจ็ดธิดานั้น เวลาเอียงศีรษะแล้วยอดทั้งเจ็ดเอียงได้ระดับดีหรือไม่ ถ้ายังไม่เป็นที่ถูกใจ ท่านก็จะสั่งว่า คนนี้หรือคนนั้นควรจะเอียงมากกว่านี้หรือเอียงน้อยกว่านั้น เป็นคนๆ ไป บางครั้งท่านถึงกับขึ้นไปบนเวทีจับศีรษะของผู้แสดงให้เอียงตามที่ท่านต้องการก็มี การที่ท่านเอาใจใส่ในเรื่องนี้ ทำให้ผู้แสดงเป็นธิดาทั้งเจ็ดจะต้องคอยระมัดระวัง เวลานั่งจะเอียงศีรษะก็ต้องพร้อมๆ กัน และเอียงศีรษะให้ยอดรัดเกล้าได้ระดับเดียวกัน นับเป็นผลดีในเวลาแสดงเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู ผู้ชมก็นิยมชมชอบที่ราชธิดาทั้งเจ็ดทำอะไรก็พร้อมเพรียงเป็นระเบียบไปหมด ทั้งนี้เป็นเพราะการดูแลเอาใจใส่อย่างพิถีพิถันของนายธนิต อยู่โพธิ์ นั้นเอง

ในเรื่องความละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับตัวผู้แสดงนี้ มีอยู่เรื่องหนึ่งที่**ครูธงไชย โพธิ์อารมย์** ศิลปินเอกทางฝ่ายพระของกรมศิลปากร ปัจจุบันได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เป็นประธานประกอบพิธีไหว้ครูและครอบโขนละครผู้หนึ่ง เล่าให้ฟังว่า ครูธงไชยได้แสดงโขนเป็นพระรามครั้งแรกในการแสดงโขนรับรองพระราชอาคันตุกะที่

เกิดเหิง ที่นายธนิต อยู่โพธิ์ ปรับปรุง

หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และระหว่างที่ซ้อมการแสดงอยู่นั้น นายธนิต อยู่โพธิ์ ก็แลเห็นผลเป็นที่ซ้ำซากของครูธงไชย ผู้เขียนสงสัยว่านายธนิตแลเห็นผลเป็นได้อย่างไร ในเมื่อครูธงไชยร่ายอยู่บนเวที และนายธนิตนั่งดูการซ้อมอยู่ที่เก้าอี้คนดู ครูธงไชยหัวเราะแล้วตอบอย่างติดตลกว่า

“ผมว่าท่านอธิบดีธนิต คงจะส่องกล้องดูละมั้งครับ ถึงได้แลเห็นละเอียดิบอย่างนั้น”

ครูธงไชยเกือบจะไม่ได้แสดงเป็นพระรามรับรองพระราชอาคันตุกะเสียแล้ว แต่ท่านผู้หญิงแฉ่ว สนิทวงศ์เสนี ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย ของกรมศิลปากร (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้เป็นครูฝึกสอนวิชานาฏศิลป์ให้ครูธงไชยจนได้แสดงเป็นพระราม รับอาสาจะแก้ปัญหาเรื่องผลเป็นให้ วิธีแก้ก็ไม่ได้ยุ่งยากพิสดารอะไร เพียงแต่ใช้แพนเค้กผสมกับลื่นจี (ที่ใช้ทาแก้มให้แดง) ทาตรงรอยแผลเป็นเสียเท่านั้นเอง รอยแผลเป็นก็ลบ

เลือนไป การแก้ไขเช่นนี้ก็ทำให้นายธนิตพอใจและยอมให้ครูธงไชยแสดงเป็นพระรามในครั้งนั้น

ตลอดเวลาที่นายธนิต อยู่โพธิ์บริหารกองการสังคีต กรมศิลปากร อยู่นั้น ท่านได้ออกความคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ชุดต่างๆ มากมายหลายสิบชุดเช่นที่เห็นชัดๆ ง่ายๆ ก็ได้แก่ **เกิดเหิง** อย่างหนึ่ง

การเล่นเกิดเหิง หรือ **กลองยาว**นี้ แต่เดิมนิยมเล่นสนุกสนานกันในหมู่คณะ ครั้นต่อมาก็อาจจะพิจารณาเห็นว่าการเล่นเกิดเหิงนั้นนิยมเล่นกันเป็นหมู่มีทั้งผู้ตีกลองยาวและเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง บางครั้งก็มีผู้รำทั้งชายและหญิงรำไปตามจังหวะกลองและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะบ้าง เสียงกลองเสียงฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่งที่ติดครึกครื้นก็กึกก้องดี น่าจะนำไปเล่นเป็นการประกอบขบวนแห่ต่างๆ ได้

คนไทยเรานั้นมีขบวนแห่ในพิธีการต่างๆ อยู่หลายอย่าง เช่น แห่บวชนาค แห่

กลุ่ณ และผ้าป่า แห่เทพีสงกรานต์ ฯลฯ และด้วยความที่มีมากนี้จึงได้นำการเล่นเกิดเหิงเข้าประกอบขบวนแห่ดังกล่าว และเป็นที่นิยมนานสืบมาจนบัดนี้

นายธนิต อยู่โพธิ์เกิดความคิดว่าการเล่นเกิดเหิงนำขบวนแห่นี้ น่าจะนำมาปรับปรุงให้เป็นชุดการแสดงนาฏศิลป์ได้ ท่านจึงได้แสดงความคิดเห็นและมีบัญชาให้ครูศิลปิน โขนละครช่วยกันคิดประดิษฐ์ลีลาการแสดงให้เป็นระเบียบแบบแผน มีผู้รำทั้งชายและหญิงรำคู่กัน ผู้รำฝ่ายชายสะพายกลองยาวรำคู่กับหญิงสลับกับการตีกลองประกอบด้วย นอกจากนี้ก็มีผู้ตีกลองยาวที่คอยตียั้งหวั่วซึ่งเรียกว่าคนตีกลองยั้ง และมีผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะยั้งเป็นแถวอยู่ทางด้านหลังผู้รำการตีกลองยาวจะมีทั้งจังหวะรุกเร้าและยั้งยั้งหวั่วเข้าพอประมาณสลับกันไป ผู้รำทั้งชายและหญิงก็มีลีลาท่ารำที่สวยงามสำหรับผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะเช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่งนั้นก็มีโอกาสออกไปตีอวดฝีมือตรงกลางวงรำด้วย เมื่อปรับปรุงและประดิษฐ์ลีลาท่ารำของการเล่นเกิดเหิงแล้วก็ปรับปรุงการแต่งกายของผู้เล่นด้วย การเล่นเกิดเหิงก่อนปรับปรุงนั้น ผู้เล่นฝ่ายชายนิยมแต่งกายแบบพม่าคือ นุ่งผ้าโสร่งและมีผ้าโพกศีรษะ

การที่ผู้เล่นเกิดเหิงแต่งกายอย่างนี้ก็เพราะเชื่อ

กันว่าพม่าเป็นผู้นำเกิดเทিংเข้ามาเล่นในเมืองไทย เวลาเล่นเกิดเทিংจึงแต่งกายเลียนแบบพม่าไปด้วย ครั้นนายธนิตให้ครูนาฏศิลป์ปรับปรุงการเล่นเกิดเทিংให้มีระเบียบแบบแผนจัดเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้ชุดหนึ่งแล้วจึงปรับปรุงเครื่องแต่งกายของผู้เล่นเสียใหม่ให้เป็นแบบไทย คือ ฝ่ายชายนุ่งกางเกงขายาวครึ่งแข้ง ตรงปลายขามีเชิงแบบผ้าจีน สวมเสื้อคอกลมแขนสั้น มีผ้าโพก

เสื้อ คาดเข็มขัดและสวมสร้อยตัว

การเล่นเกิดเทিংที่นายธนิตคิดปรับปรุงขึ้นนี้ ได้รับความนิยมจากผู้ชมอย่างแพร่หลายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เวลาที่คณะนาฏศิลป์ไทยไปแสดงต่างประเทศ มักจะนำชุดเกิดเทিংไปแสดงด้วยเป็นประจำ แม้ศิลปินต่างประเทศเช่นศิลปินของสาธารณรัฐประชาชนจีนก็หัดเล่นเกิดเทিংจากครูนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร

เสมอ ท่านมีทั้งผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย คือ **ครูมนตรีตราโมท** คอยแต่งบทร้องทำนองเพลงให้ มีผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยคือ **หม่อมแก้วสนิทวงศ์เสนี** (ปัจจุบันเป็นท่านผู้หญิง) ร่วมด้วยศิลปินอาวุโสของกรมศิลปากรอาทิ **ครูลมูล ยมะคุปต์** เป็นต้น คอยประดิษฐ์ลีลาท่ารำให้ จึงเกิดนาฏศิลป์ชุดระบำ รำพ็อน แทรกอยู่ในโซนละครมากมายหลายชุด และระบำรำพ็อน ที่เคยแสดงประกอบ

ฝึกหัดชุดระบำ รำพ็อน ที่นายธนิตเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์กันไว้ทั้งสิ้น

ถ้าพิจารณากันให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า นายธนิตเป็นผู้มีสายตายาวไกลที่เป็นผู้ทำให้เกิดนาฏศิลป์ชุดต่างๆ เหล่านั้น ถ้าท่านไม่ดำริและสนับสนุนให้มีการแต่งบทร้องทำนองเพลงและประดิษฐ์ท่ารำขึ้นไว้ในสมัยนั้นแล้วเราคงไม่มีนาฏศิลป์ไทยชุดเอกๆ ได้ดูได้ชื่นชมกันเป็นแน่นาฏศิลป์ไทยชุดระบำ รำพ็อน ที่จัดแสดงแทรกในโซนละคร ชุดและตอนต่างๆ นั้น มีดังนี้ คือ

ระบำอุทอง ในการแสดงโซนชุด พระรามเดินดง

ระบำเรีงอรุณ ในการแสดงโซนชุด ศีกวีรญาจำบัง

รำโนห์ราบูชายัญ ในละครชาตรีเรื่อง มโนห์รา

ระบำวีรชัยทหาร พระสุธน ในละครชาตรีเรื่อง มโนห์รา

ระบำดอกบัว ในละครเรื่อง รถเสน

ระบำม้า ในละครนอกเรื่อง รถเสน

ระบำพรัตน์ ในละครนอกเรื่อง สุวรรณหงส์ ตอนพราหมณ์เล็กพราหมณ์โต

ระบำเงือก ในละครนอกเรื่อง สุวรรณหงส์ ตอนกุมภภณฑ์ถวายม้า

ระบำปลา ในละครนอกเรื่อง สังข์ทอง ตอนหาปลา

ระบำนกเขา ในละครเรื่อง อิเหนา ตอน ประสัน-

ระบำนางไม้ ในละครเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพระไวยแตกทัพ

ศีรษะแบบลิเกลูกบทและผ้าคาดพุง สีของเครื่องแต่งกายฝ่ายชายนี้ พวกตีกลองยีนและเครื่องประกอบจังหวะแต่งสีเดียวกันหมด แต่ผู้เล่นเป็นคนตีกลองรำแต่งอีกสีหนึ่ง ส่วนผู้รำฝ่ายหญิงนุ่งผ้าจีนมีเชิงสวมเสื้อแขนกระบอก ห่มผ้าสไบทับนอก

จนสามารถแสดงได้เป็นอย่างดี และเคยนำมาแสดงเผยแพร่ให้คนไทยได้ชมกันมาแล้ว

การแสดงโซน ละครที่โรงละครศิลปากรแต่ละชุดแต่ละตอนนั้น นายธนิตจะขอให้ผู้แต่งบทแทรกบทระบำรำพ็อนลงไปในการแสดง

ในโซน ละคร ที่แสดง ณ โรงละครศิลปากร นั้น กรมศิลปากรนำออกแสดงเป็นชุดเอกเทศได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบันนี้ แม้สถาบันการศึกษาและหน่วยราชการ ตลอดจนเอกชนที่มีกิจการเกี่ยวกับด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ก็

ตาต่อนก

ระบำเทพบันเทิง ในละครในเรื่อง อิเหนา ตอน ลมหอบ

ระบำนางไม้ในละครนอกเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พระไวยแตกทัพ

ฟ้อนม่านมงคล ใน

ปฐมนิเทศเพื่อแสดงประกอบในโซน ละคร แล้ว ท่านยังได้นำเอาการแสดงชุดต่างๆ มาแสดงติดต่อกัน แล้วกำหนดเรียกชื่อเป็นชุดนาฏศิลป์ให้คล้องจองกันอีกด้วย เช่น นำเอารำสีนวล รำกระทปไม้ และเกิดเทิงมา

เหตุการณ์การเล่นเต้นกำรำเคียว
จะกลายมาเป็น
การแสดงนาฏศิลป์ไทย
ประเภทศิลปะพื้นเมือง
และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย
ในปัจจุบันนี้ เป็นเพราะ
นายธนิต อยู่โพธิ์
อธิบดีกรมศิลปากรในสมัยนั้น
ได้เห็นการเล่นเต้นกำรำเคียว
ของพี่น้องชาวอำเภอพยุหะคีรี
จังหวัดนครสวรรค์

ละครพันทางเรื่อง ราชอิ-
ราช ตอน สมิงพระรามอาสา
ฟ้อนดวงดอกไม้หรือ
ฟ้อนมัลลย์ ในละครพันทาง
เรื่อง พญามานอง

นอกจากกระบารำฟ้อน
ที่นายธนิตให้ประดิษฐ์ปรับ

แสดงติดต่อกันไป เรียกว่า
ระบำไตรภพคี นำเอาฟ้อน
เทียน ฟ้อนแพน และฟ้อน
เงี้ยว มาแสดงติดต่อกันไป
เรียกว่า ระบำตรีลีลา

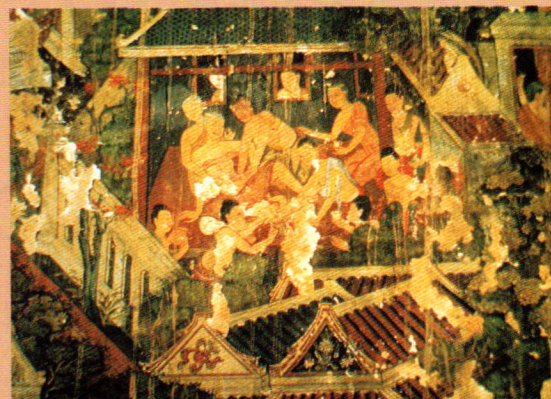
นอกจากจะเป็นผู้ค้น
คิดชุดนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่

และนำเอาการละเล่นชุด
เก่าๆ มาแสดงติดต่อกันไป
โดยตั้งชื่อใหม่ให้เป็นชุด
คล้องจองกัน ดังที่เล่ามาแล้ว
นายธนิต อยู่โพธิ์ ยังเป็นผู้
นำเอาการละเล่นพื้นบ้าน
พื้นเมืองที่เล่นกันอยู่เฉพาะ
ในท้องถิ่นของตนเท่านั้น
มิได้แพร่หลายออกไปให้คน
ในท้องถิ่นอื่นๆ ได้รู้จักเช่นการ
เล่นเต้นกำรำเคียวของพี่น้อง
ชาวอำเภอพยุหะคีรี จังหวัด
นครสวรรค์ และรำเหย้อย
ของชาวบ้านหมู่บ้านเก่า
ตำบลจระเข้เผือก จังหวัด
กาญจนบุรี เป็นต้น

ผู้เขียนเข้าใจว่าเมื่อ
ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๔ ชาวไทย
ในภูมิภาคอื่นๆ อาจไม่มีผู้ใด
เคยได้ยินชื่อหรือเห็นการเล่น
เต้นกำรำเคียวมาก่อน แต่
ในปัจจุบันนี้เต้นกำรำเคียว
เป็นการละเล่นชุดหนึ่งที่ชาว
ไทยรู้จักกันอย่างแพร่หลาย
แม้ชาวต่างประเทศก็เคยชม
เต้นกำรำเคียวเหมือนกันเหตุ
ที่การเล่นเต้นกำรำเคียวจะ
กลายมาเป็นการแสดงนาฏ-
ศิลป์ไทย ประเภทศิลปะพื้น-
เมือง และได้รับความนิยม
อย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้
เป็นเพราะนายธนิต อยู่โพธิ์
อธิบดีกรมศิลปากรในสมัย
นั้น ได้เห็นการเล่นเต้นกำ
รำเคียวของพี่น้องชาวอำเภอ
พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
ซึ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน
นายธนิต อยู่โพธิ์ จึงคิดจะ
อนุรักษ์การละเล่นชุดนี้และ
นำออกเผยแพร่ให้คนทั่วไป
ได้รู้จัก ท่านจึงส่งนาฏศิลป์
ของกรมศิลปากรหลายท่าน

ไปฝึกหัดจากพี่น้องชาว
อำเภอพยุหะคีรีที่เล่นเต้นกำ
รำเคียว ครูนาฏศิลป์เหล่านี้
ได้รับการฝึกหัดถ่ายทอดการ
เล่นเต้นกำรำเคียวและจดจำ
มาเป็นอย่างดี กรมศิลปากร
จึงนำการเล่นเต้นกำรำเคียว
มาจัดแสดงโดยมีดนตรีบรร-
เลงตอนผู้แสดงออกรำและ
ตอนกลับเข้าโรงจัดแสดง
เผยแพร่แก่ประชาชน และ
ได้รับความนิยมแพร่หลาย
จนนักแสดงทั่วไปนำไปเล่น
กันอยู่เสมอ (การที่กรมศิลป-
ากรนำเอาการเล่นเต้นกำ
รำเคียวมาแสดงเป็นชุดนาฏ-
ศิลป์ไทย และปรับปรุงให้
มีดนตรีบรรเลงตอนผู้แสดง
ออกรำและกลับเข้าโรงนี้ได้
รับการวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง
การแต่งกายของผู้แสดงจาก
ท่านผู้ทรงความรู้หลายท่าน
โดยกล่าวว่ากรมศิลปากรนำ
เอาการเล่นเต้นกำรำเคียว
มาทำลาย)

เมื่อนายธนิตส่งนาฏ-
ศิลป์ของกรมศิลปากรไป
รับการฝึกหัดจดจำการเล่น
เต้นกำรำเคียวมาเผยแพร่
แล้วต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๖
ท่านก็จัดส่งนาฏศิลป์ชุด
เดิมและเพิ่มเติมอีกบ้างตาม
สมควรไปรับการฝึกหัดและ
ถ่ายทอดการรำเหย้อยจาก
ชาวบ้านที่หมู่บ้านเก่า ตำบล
จระเข้เผือกอำเภอกาญจนบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี ผลการ
ฝึกหัดจดจำการรำเหย้อยของ
นาฏศิลป์ชุดนี้ประสบความสำเร็จเป็นที่พอใจของนาย
ธนิต อยู่โพธิ์ ท่านจึงจัด
แสดงชุดรำเหย้อยนำออก

จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
(วัดโพธิ์) กรุงเทพฯ เป็นภาพเรื่อง กุมารกัสสปเถระ
ในภาพนี้ นางสุทธีภิกษุณีกำลังคลอดบุตร

(บน และล่าง) จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ภาพ ความขรุขระของชั้นสีของจิตรกรรม
ฝาผนัง ในพระอุโบสถ วัดราชโอรสาราม
ก่อนการฉีกชั้นสีและการทำความสะอาด
ชั้นสีโป่งพองและอ่อนนุ่ม ใกล้เคียงหลุดร่วงไป
เป็นพื้นที่กว้างใหญ่มาก

ภาพบนหน้าต่างพระอุโบสถ
วัดราชโอรสาราม
หลังการทำความสะอาด

ภาพบนหน้าต่างพระอุโบสถ
วัดราชโอรสาราม
ก่อนการทำความสะอาด

หลังการฉีกชั้นสีและทำความสะอาด
ทำให้จิตรกรรมที่ชำรุดมาก ได้รับการฉีก
ให้ชั้นสีติดกับพื้นผนังแน่นสนิทและมั่นคง
แข็งแรงสามารถเห็นภาพได้ชัดเจน

ภาพลวดลายกำมะลอที่ฝาผนังบานแต่ละ-

หน้าต่าง พระอุโบสถ
วัดราชโอรสาราม
หลังการทำความสะอาด
ภาพเดิมมีสีสดใสสวยงาม
โดยบริบูรณ์

ภาพเปรียบเทียบก่อน-
หลังการทำความสะอาด
จิตรกรรมหลังบานประตู
พระวิหาร พระพุทธไสยาสน์
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ภาพเปรียบเทียบก่อน-หลังการทำความสะอาดจิตรกรรมหลังบานประตู พระวิหาร
พระพุทธไสยาสน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ

ภาพเปรียบเทียบก่อน-หลังการทำความสะอาดจิตรกรรมที่ภาพและหน้าต่าง พระวิหาร
พระพุทธไสยาสน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ

จิตรกรรมไทย มีปรากฏอยู่บน
วัสดุหลายอย่าง เช่น บนกระดานซ้อย
หรือกระดานสา ได้แก่ สมุดไทย ซึ่ง
นิยมเขียนภาพเรื่องเกี่ยวกับวรรณกรรม
ทางพระพุทธศาสนา เรื่องตำราแพทย์
แผนโบราณ ตำราช่างไทย ฯลฯ หรือที่
เขียนบนผ้า เช่น พระภฏ หรือเขียนบน
ส่วนต่างๆ ของสถาปัตยกรรมทั้งที่เป็น
ไม้หรือปูน หรือเขียนบนผ้า กระดาษ ไม้
แล้วใส่กรอบประดับอาคารต่างๆ ฯลฯ

จิตรกรรมนิยมเขียนเป็นเรื่อง
ต่างๆ เช่น

วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
ได้แก่ พระพุทธประวัติ ชาดก พระอติต
พุทธ ไตรภูมิ ปรีศนาธรรม สถานที่
สำคัญ รอยพระพุทธบาท ลวดลาย
มงคล ถูตงควัตร การสังคายนาพระ-
ไตรปิฎก ประวัติพระสาวก สาวิกา
อุบาสก อุบาสิกา ตำนานการสร้าง

พระพุทธรูปสำคัญ กิจของพระสงฆ์
คุณของบุญ โทษของบาป งานเทศกาล
และประเพณี ฯลฯ

เรื่องประวัติศาสตร์ พระราชกิจ
ในรัชกาลที่ ๔, ๕, ๙ และประวัติสมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราช ภาพชุดพงศาวดาร
ไทย ภาพพระราชพงศาวดารสมัยอยุธยา
ธนบุรี และกรุงเทพฯ ฯลฯ

เรื่องวรรณคดี ซึ่งรวมทั้งของส่วน
กลางและท้องถิ่น ได้แก่เรื่อง รามเกียรติ์
อิเหนา สังข์ทอง ศรีธนญชัย ลินไช
การเกิด จันทโครพ เจ้าเจ็ดท่อน กากี
อรพิม-ปาจิตต์ ฯลฯ

ประเภทลวดลาย เช่น ลายดอก-
ไม้ร่วง พุ่มข้าวบิณฑ์ ก้านแย่ง เครือวัลย์
ดวงดารา ฯลฯ

ประเภทภาพบุคคล เช่น เทพ-
ชุมนุม วิถีชาตร ทวารบาล เชื้อวงศ์ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีภาพที่มีความ
หมายตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง เช่น
ภาพต้นแก้ว และดวงอาทิตย์ที่บาน
ประตูปหน้าต่างพระอุโบสถวัดเขมาภิรตา-
ราม นนทบุรี และวัดชัยพฤกษ์มาลา
กรุงเทพฯ มีความหมายถึงสมเด็จพระ-
ศรีสุริเยนทราบรมราชินี ซึ่งมีพระนามเดิม
ว่าแก้ว เป็นต้น

จิตรกรรมไทยโบราณ มีสภาพ
เก่าแก่ ลบเลือน ชำรุดทรุดโทรม ซึ่ง
เป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ต้องอนุรักษ์ให้คง
อยู่เพื่อการนำประโยชน์จากจิตรกรรม
นั้นมาใช้ ในชีวิตปัจจุบันทั้งทางวิชาการ
และทางคุณธรรม หากไม่ทำการ
อนุรักษ์โดยด่วน จิตรกรรมอันมีค่า
อย่างยิ่งเหล่านั้นก็จะเสื่อมโทรมไป
และเป็นการสูญเสียที่จะไม่มีสิ่งใดมา
ทดแทนได้

ประวัติการอนุรักษ์จิตรกรรมไทย
การศึกษาทางด้านเอกสารและการตรวจ
วิเคราะห์สภาพของจิตรกรรมเห็นได้ว่า
จิตรกรรมไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น
ศิลปกรรมที่บอบบางมาก แม้จะสร้าง
ด้วยความพิถีพิถันเพื่อให้มีอายุยืนนาน

การทำความสะอาดจิตรกรรมที่บานหน้าต่างพระวิหารพระพุทธไสยาสน์
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เพียงใด แต่อันตรายจากสิ่งแวดล้อมมี
หลายชนิด แต่ละชนิดมีผลการทำลาย
ได้อย่างรุนแรง การอนุรักษ์จึงต้องใช้
ความพยายามปฏิบัติการด้วยความ
ระมัดระวังและทะนุถนอมอย่างเต็มความ
สามารถ ใช้กรรมวิธีที่ถูกต้อง เพื่อ
กำจัดอันตรายให้หมดสิ้นไปโดยให้จิตร
กรรมนั้นปลอดภัยและกลับมีสภาพดี มี
ส่วนที่เป็นของแท้ดั้งเดิมอยู่ทั้งหมดเท่า
ที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การตรวจสอบสภาพการซ่อมแซม
จิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ พบว่า
มีรอยการเขียนภาพซ่อมแซมจิตรกรรม
ในส่วนที่ชำรุด เช่น บางแห่งมีการเขียน

ภาพทับภาพของเดิม ทำให้เห็นได้ว่า
คนในสมัยก่อนยังไม่รู้วิธีการรักษาจิตรกรรม
ที่ชำรุดเสื่อมสภาพให้กลับแข็งแรงขึ้นได้
จึงได้ใช้วิธีคงสภาพของเดิมส่วนที่ยังมี
สภาพดีไว้ และเขียนภาพซ่อมแซมใน
ส่วนที่ภาพเดิมชำรุดเพื่อให้ภาพเต็ม
บริบูรณ์ การเขียนภาพซ่อมแซมไว้นี้
บางแห่งเขียนโดยตามแบบของเดิม แต่
บางแห่งก็เขียนขึ้นใหม่ตามแบบที่คิดขึ้น
ใหม่ตามเรื่องเดิม และบางแห่งก็เขียน
ใหม่เป็นเรื่องใหม่ไม่ปรากฏร่องรอยของ
เดิมเลย

อย่างไรก็ดีได้พบหลักฐานเกี่ยวกับการ
การรักษาจิตรกรรมของเดิมปรากฏอยู่

ในเอกสารโบราณต่างๆ ดังนี้

“การซ่อมพระปรางค์วัดอรุณและบริเวณ ต้องตั้งใจว่าจะรักษาของเก่าที่ยังคงใช้ได้ไว้ให้หมด ถึงสิ่งจะมัวหมองเป็นของเก่ากับใหม่ต่อกัน เช่น รูปภาพเขียนลายเพดาน เป็นต้น อย่าได้พยายามที่จะแต่งของเก่าให้สูงสุดเท่าของใหม่ ถ้าหากกลัวอย่างคำที่เรียกว่าต่าง ให้พยายามที่จะประสมสีใหม่ให้อ่อนลง อย่าให้สีแหลมเหมือนที่ใช้อยู่เดี๋ยวนี้ พอให้กลืนกันไปกับสีเก่า ลวดลายทุกรูปพรรณอันใดก็ตามให้รักษางดไว้ตามรูปเก่าถ้าจะเปลี่ยนแปลงแห่งใดสิ่งใดให้ดีขึ้น ต้องให้กราบทูลก่อนฯ.....”^๑

“การซ่อมงานเขียนทั้งปวง ในพระอุโบสถวัดอรุณราชวรารามนั้นการเขียนอื่นๆ ก็ตามธรรมดาสำคัญอยู่แต่การเขียนผนังเท่านั้น เพราะว่าของเก่าทำไว้อย่างสุดฝีมือ ของข้างเอกในเวลานั้น ในการที่เพลิงไหม้ครั้งนี้ ก็ไม่ทำให้เสียหายไปหมด ผนังเขียนทั้งหมดคิดเป็นตารางเมตร ได้ ๓๖๖ เสียไปน้อยกว่าที่ยังคงดี คือ

ปูนไม่แตกสีไม่เสีย ๒๒๔ ตารางเมตร

ปูนไม่แตกสีเสีย ๓ ตารางเมตร

ปูนแตกสีไม่เสีย ๖๑ ตารางเมตร

ปูนแตกสีเสีย ๑๙ ตารางเมตร

ปูนกระเทาะหาย ๔๗ ตารางเมตร
ที่ปูนไม่แตกสีไม่เสีย ควรคงเอาไว้ให้กุลบุตรภรรยาหน้าได้ดูต่อไป ดีกว่าลบเขียนใหม่หมด ส่วนที่บุบสลายเสียไปนั้น จะทำได้เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งเขียนเลียนให้เหมือนของเก่า อย่างหนึ่งเขียนให้ดูอย่างใหม่ตามฝีมือช่างทุกวันนี้ เมื่อพิจารณาดูในสองอย่างนี้ ว่าอย่างใดจะดีกว่ากัน ก็เห็นว่าอย่างเขียนเลียน

ให้เหมือนเก่าดีกว่า เพราะว่าจะได้เข้ากันกับของเดิมที่ยังเหลืออยู่ แลทั้งเป็นกระบวนไทยแท้หน้าชมกว่าวิธีเขียนอย่างใหม่..... ส่วนที่ปูนไม่แตก แต่สีเสีย แลที่ปูนแตกสีเสียและปูนกระเทาะหายนั้น ไม่มีอย่างอื่น นอกจากที่จะนึกเขียนเอาใหม่แต่ต้องสังเกตเลี้ยงเค้าเก่าเขียนให้เป็นอย่างเดียวกัน ถ้าทำเช่นนั้น การที่จะต้องทำก็น้อย คงจะไว้ตามเดิมได้ถึง ๒๒๔ ตารางเมตร จะต้องเขียนใหม่ ๑๔๑ ตารางเมตรเท่านั้น และในส่วนที่เขียนใหม่จะได้ตามสำเนาเก่า ๖๑ ตารางเมตร จะเป็นใหม่แท้ ๘๐ ตารางเมตร.....”^๒

ประเทศไทยได้ศึกษาวิธีปฏิบัติการอนุรักษ์จิตรกรรมจากผลงานที่ประสบความสำเร็จอย่างดีแล้วในต่างประเทศ และนำเทคนิคการปฏิบัติงานตลอดถึงการใช้เคมีภัณฑ์ต่างๆ มาพิจารณาประยุกต์เพื่อใช้ในการอนุรักษ์จิตรกรรมไทย ซึ่งเป็นการเริ่มงานโดยใช้แนวทางและกรรมวิธีที่ดี การปฏิบัติงานจึงรวดเร็วและประหยัด กว่าการทำงานที่ต้องคิดและทดลองเพื่อพิสูจน์ผลเองทุกอย่าง

ในสมัยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จิตรกรช่างอิตาลีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ท่านได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร และได้รับร่วมมือกับอธิบดีกรมศิลปากร (นายอนันต์ อยู่โพธิ์) และศาสตราจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ทำการสำรวจจิตรกรรมฝาผนัง และโดยความช่วยเหลือของยูเนสโก ได้ทำการอนุรักษ์ จิตรกรรมฝาผนังที่วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี และวัดปราสาท นนทบุรี กับได้ขอทุนมูลนิธิเอเซียทำการระงับการกัดกร่อน

กันจิตรกรรมฝาผนัง ที่วัดสุวรรณาราม ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร
การอนุรักษ์จิตรกรรมมีหลักการสำคัญ คือ

๑. สำรวจเก็บข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับจิตรกรรมไว้ทั้งหมดโดยวิธีถ่ายภาพ บันทึก สเก็ตช์ หรือเขียนภาพลายเส้น พร้อมทั้งแผนที่ แผนผัง

๒. ศึกษาความหมายประวัติและความสำคัญของจิตรกรรมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมและสิ่งที่เกี่ยวข้อง

๓. ตรวจสภาพ พิจารณาการแก้ปัญหา การป้องกัน และการปฏิบัติการอนุรักษ์

๔. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เตรียมงบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เคมีภัณฑ์และประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕. ปฏิบัติการอนุรักษ์ทางเทคนิคและวิชาการควบคู่กันไป เริ่มต้นการบันทึกหลักฐานก่อนการอนุรักษ์ การทำความสะอาด การเสริมความมั่นคง การเขียนสีซ่อม การอาบผิว สำหรับจิตรกรรมฝาผนังหรือจิตรกรรมที่โครงสร้างส่วนต่างๆ ของสถาปัตยกรรม การอนุรักษ์ต้องพิจารณาทั้งสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม

๖. รายงานการอนุรักษ์ และประเมินผล

๗. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมและการอนุรักษ์

๘. ส่งเสริมและให้บริการเพื่อการนำคุณค่าและความสำคัญของจิตรกรรมไปใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างจริงจัง

๙. ติดตามผลบำรุงรักษา และป้องกันอันตรายเพื่อสงวนรักษาสภาพ

๑. พระราชกระแสเป็นต้นร่าง ไม่ปรากฏ วัน เดือน ปี และพระปรมาภิไธย ดูเอกสาร ๐.๙/๘ แฟ้มวัดอรุณฯ ๑๘ แผนกเอกสารสำคัญ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

๒. ดู-เอกสาร ร.๕ ศ.๖ อ.๙ ป.๓ แฟ้ม วัดอรุณฯ ๑๘ แผนกเอกสารสำคัญ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

กรรมไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

๑๐. สร้างบุคลากรในรายงานอนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญ เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถในรายงานนี้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ตัวอย่างการอนุรักษ์จิตรกรรม

จิตรกรรมที่บานประตูวิหารพระพุทธไสยาสน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ จิตรกรรมเขียนด้วยสีฝุ่นบนไม้หลังบานประตู เป็นภาพสัตว์หิมพานต์และภาพงูหลายตัวเกี่ยวพันกัน ตั้งแต่เชิงบานขึ้นไปจนถึงช่วงบนเป็นพญานาค ๗ เศียร

สภาพของจิตรกรรมมีผิวคล้ำ เพราะคราบเขม่า ควันรูป เทียน และคราบไขมันจากมือที่จับปิดเปิดเป็นประจำ ความหมองคล้ำทำให้เห็นสีและเส้นของภาพไม่ชัด

การอนุรักษ์ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนตามลำดับดังได้กล่าวมาแล้ว การทำความสะอาดก็เห็นภาพสดใส ชัดเจน สีแท้ของเดิมยังมีสภาพดีถึง ๙๐% ทำให้การอนุรักษ์เป็นไปได้ง่าย รวดเร็ว และประหยัดอย่างยิ่ง

จิตรกรรมที่หลังบานหน้าต่างพระอุโบสถวัดราชโอรสาราม มีปัญหาเช่นเดียวกับที่พระวิหาร พระพุทธไสยาสน์ วัดพระเชตุพนคือ มีคราบเขม่า ควันรูป เทียนจับผิวจิตรกรรมจนดำคล้ำ โดยเฉพาะตรงรอยมือจับปิดเปิดมีคราบไขมันจับหนาแน่น แต่เนื่องจากเป็นจิตรกรรมประเภทลายกำมะลอ ทำให้การอนุรักษ์ซึ่งทำได้ดีและรวดเร็วกว่าเพียงการทำความสะอาดจิตรกรรมก็ชัดเจนแจ่มใสเหมือนของเดิมที่ยังไม่ชำรุดและสามารถทำการอนุรักษ์โดยใช้

เงินเพียงเล็กน้อย

จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดราชโอรสาราม กรุงเทพฯ มีสภาพชำรุดมาก เพราะความชื้นและกาฬมสีฝุ่นเสื่อมสภาพ ทำให้จิตรกรรมพองร่อนเป็นเกล็ดและอ่อนยุ่ยเป็นผอง ร่วงหล่นไป สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นในบริเวณกว้างคิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๘๐% ของจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถทั้งหมด จึงนับว่าเป็นงานที่ยากและจิตรกรรมอาจเป็นอันตรายสูญหายไปได้ง่าย

การอนุรักษ์ได้ใช้กระดาษสาฉีกเป็นแผ่นเล็ก ปิดบนผิวจิตรกรรม ใช้ฟูก้นจุ่มสารละลายแอลกอฮอล์ทาเบาบนกระดาษ เมื่อกระดาษเปียกจะแนบลง ทำให้ชั้นสีของจิตรกรรมที่พองยุ่นั้นแนบลงกับฝาผนังด้วยและกระดาษสาเมื่อเปียกจะใสจนมองเห็นสภาพจิตรกรรมได้ชัดเจน ทำให้สามารถฉีกชั้นสีที่พอง โป่ง และอ่อนยุ่ยเป็นผอง ให้ติดกลับลงในที่เดิมได้สนิท และกระดาษสามีเนื้อโปร่งพรุน สามารถดูดซับคราบสกปรกออกจากจิตรกรรมโดยซับผ่านกระดาษสาได้ การทำความสะอาดจิตรกรรมโดยมีกระดาษสาป้องกันผิวจิตรกรรมไว้ จึงทำให้จิตรกรรมแม้จะมีสภาพชำรุดมากเพียงใดก็จะปลอดภัยภาพจะสะอาดสดใส โดยไม่ชำรุดวิธีนี้เป็นความก้าวหน้าทางเทคนิคที่มากันพบในประเทศไทย โดยผู้เชี่ยวชาญชาวอิตาลี และสหรัฐอเมริกา^๑ ซึ่งมาปฏิบัติงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของประเทศไทย^๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ และต่อมาผู้เชี่ยวชาญต่างชาติทั้งสองท่านนั้นได้ขอแนะนำเทคนิคนี้ไปสอนในสถาบันนานาชาติ ว่าด้วยการศึกษาทางด้านการอนุรักษ์มรดก

ทางวัฒนธรรมแห่งกรุงโรม ประเทศอิตาลี (The International Center for the study of conservation and restoration of cultural property, Rome.)

๑. Mr. Calo Gantomassi และ Mr. Paul Schwartzbaum

๒. นางวรรณิภา ณ สงขลา

จากภาพกล้วยไม้ต้นหนึ่ง ในธรรมชาติ ถึงสัจธรรมของชีวิตคน ในสังคมไทย

ระพี สาคริก

ใน ช่วงระหว่าง
ฤดูร้อนของ
แต่ละปี ผม
มักชอบออก
จากเมืองไปใช้ชีวิตนอน
กลางดินกินกลางป่าเสมอๆ
เนื่องจากตัวเองมีธรรมชาติ
ความรู้สึกที่เห็นว่า ป่า-มี
บรรยากาศซึ่งเป็นด้านตรง
ข้ามกันกับสภาพแวดล้อม
ภายในเมืองอันเต็มไปด้วย
อิทธิพลจากรูปวัตถุ และ
ชีวิตผมเองก็ยังคงต้อง
สัมผัสอยู่กับมันอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่พ้น แต่ในอีกด้าน
หนึ่ง หากปล่อยตัวปล่อยใจ
ให้อยู่กับสภาพดังกล่าวแล้ว
เพียงด้านเดียว ก็น่าจะทํา
ให้จิตใจและความคิดห่างจาก
การหยั่งรู้ได้ถึงความจริงยิ่ง
ขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกันกับว่า
ในช่วงฤดูร้อนจะมีกล้วยไม้
ป่านานาชนิดออกดอกบาน
สะพรั่งอยู่ทั่วๆ ไป ไม่ว่าบน
คาบไม้หรือบนพื้นดินอัน
ถือเป็นหนึ่งในภาพธรรมชาติ
ที่น่ารักที่สุด

เมื่อไม่นานมานี้ในช่วง

ฤดูร้อน ผมก็เข้าไปใช้ชีวิต
ในป่าเช่นครั้งก่อนๆ แต่ห่าง
กันกับครั้งที่ย้อนหลังกลับไป
ร่วม ๘-๙ ปี เห็นจะได้ คง
เป็นเพราะความรู้สึกที่เกิดขึ้น
ในช่วงหลังๆ ว่า การเปลี่ยน
แปลงอันเกิดจากอิทธิพลของ
รูปวัตถุ มันรุนแรงยิ่งขึ้นจน
ทำให้สิ่งที่เคยพบเคยเห็น
และคาดหวังไว้ ซึ่งได้แก่
ภาพที่สวยงามตาม
ธรรมชาติ มันหมดไปจน
แทบไม่มีอะไรหลงเหลือให้
ชื่นชมได้อีก

ท่ามกลางบรรยากาศ
ที่เข้าไปสัมผัสครั้งนี้ มีสิ่ง
หนึ่งซึ่งทันทีที่ได้พบเห็น ก็
บังเกิดความตื่นเต้นทําให้
ยกกล้องถ่ายรูปขึ้นมาจับ
ภาพ ไว้โดยสัญชาตญาณ
เพราะรู้สึกประทับใจมาก
นั่นคือ กล้วยไม้ต้นหนึ่ง
กำลังออกดอกชูช่อสวยงาม
อยู่บนกิ่งหนึ่งของต้นไม้
ใหญ่ ซึ่งมองเห็นได้ชัดเจน
เนื่องจากในช่วงฤดูนี้โดย
ทั่วๆ ไป ต้นไม้ในป่ามักทิ้ง
ใบจนโกร๋นอันเป็นไปตาม

วัฏจักรของธรรมชาติ คง
ปล่อยให้กล้วยไม้ซึ่งดอกมี
สีสดใสอยู่แล้วได้มีโอกาส
กระทบกับแสงแดด ขับ
ความสวยงามงดงามให้แลดู
เด่นสะดุดตายิ่งขึ้น ซึ่งแน
นอนที่สุดย่อมมีผลช่วยให้
ผู้ที่สนใจถ่ายภาพในแนวนั้น
เกิดความรู้สึกมีชีวิตชีวา
ขึ้นมาทันที

หลังจากความรู้สึก
ดังกล่าวซึ่งเป็นเพียงชั่ววูบ
มันผ่านพ้นไปแล้ว แต่ก็ช่วย
ทําให้ถ่ายภาพสวยๆ เอาไว้ได้
จึงทําให้สะดุดคิดขึ้น เพราะ
เกิดหวนกลับมาพิจารณาถึง
ประเด็นซึ่งน่าจะนํามาศึกษา
วิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้
และทั้งนั้น เนื่องจากตัวเอง
เป็นคนที่ใช้ชีวิตสัมผัสกับป่า
เป็นครั้งคราวมาแล้วหลาย
ต่อหลายครั้ง และเป็นคน
สนใจนำเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่
ผ่านเข้ามาให้ได้สัมผัสในวิถี
ชีวิต มาค้นคิดหาเหตุและผล
ให้ลึกซึ้งที่สุดเท่าที่สติปัญญา
ตนเองจะพึงกระทำได้ และ
แล้ว ผมก็เริ่มรู้สึกว่กล้วย-

ไม้ต้นที่กำลังมองเห็นออกดอกสวยงามอยู่ในขณะนั้น มันยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวจริงๆ

บางคนอาจสงสัยว่า เหตุใดผมจึงจับเอาประเด็นความโดดเดี่ยวของชีวิตที่ปรากฏให้เห็น มากล่าวเน้น โดยที่สิ่งนี้ มันมีอะไรสำคัญ นักหนาเขียวหรือ

ใช่แล้ว ถ้าไม่ลืมที่จะ

นำเอาหลักธรรมบทหนึ่ง อันถือเป็นฐานสำคัญของทุกชีวิต และทุกสิ่งทุกอย่าง มาคิดได้ ภายใต้อัจฉานนึกของแต่ละคน อย่างเป็นธรรมชาติว่า ทุกชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยถึงซึ่งกัน และกัน เป็นสังขธรรม และในภาพรวมซึ่งมีทุกชีวิตและสรรพสิ่งต่างๆ ร่วมกันย่อม

มีมนุษย์แต่ละคนรวมอยู่ด้วย
ดังนั้น แต่ละชีวิตแต่ละสิ่ง
จะสามารถดำรงอยู่และสืบ-
ทอดเชื้อสายไปได้ จำเป็น
ต้องมีชุมชนบนฐานเป็นสิ่งที่
รองรับ แม้เพียงกล้วยไม้
ชนิดใดชนิดหนึ่งก็ตาม

ภายในกรอบของแต่
ละชุมชน ย่อมต้องมีทั้งเด็ก
ที่เกิดใหม่ไปจนถึงผู้ใหญ่ซึ่ง
สภาพชีวิตกำลังจะสิ้นเป็น

ธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้น
หากมองได้ลึกซึ่งสักหน่อย
จะพบว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมี
พื้นฐานที่เชื่อมโยงถึงซึ่งกัน
และกัน โดยมีกระแสการ
เปลี่ยนแปลงซึ่งมีทิศทางที่
อาจนำไปสู่การสร้างสรรค์
หรือทำลายตัวเองก็ได้ สุด
แล้วแต่เหตุอันมีอยู่ในราก-
ฐานของมนุษย์เป็นกุญแจ
ดอกสำคัญ

ซึ่งหากสามารถเข้าถึง
สิ่งดังกล่าวได้ย่อมเห็นเองว่า
ท่ามกลางความหลากหลาย
ในด้านรูปลักษณะของชีวิต
ภาพที่พบเห็นได้เฉพาะ
หน้าว่า นั่นคือผู้ใหญ่-โน่น
คือเด็กก็ดี หรือนั่นคือ
กล้วยไม้ต้นใหญ่ที่กำลังมี
ดอก-โน่นคือต้นเล็กๆ ซึ่ง
เพิ่งเกิดใหม่ก็ดี จริง ๆ
แล้วก็หาใช่สิ่งมีตัวตนให้

ยึดติดแต่อย่างใดไม่ หาก
สิ่งดังกล่าว เป็นเพียงภาพ
ซึ่งหากใครมีโอกาสได้พบ
เห็นควรเข้าใจว่า เป็นสิ่งมีเหตุ
มีผลสอนสั่งธรรมซึ่งปรากฏ
อยู่ในกระแสธรรมชาติ ทั้ง
ของที่อยู่ในป่าและอยู่ในสังคม
มนุษย์ร่วมกันเท่านั้น

ดังนั้น ประเด็นซึ่ง
กำลังมุ่งเน้นความสำคัญอยู่
ในขณะนี้ จึงหาใช่เพียงภาพ
ของกล้วยไม้ต้นหนึ่งซึ่งกำลัง
มีดอกสวยงามอยู่บนคาบ-
ไม้และชวนให้ชื่นชมเท่านั้น หาก
เมื่อหวนกลับไปนึกถึงภาพ
ซึ่งเคยพบเห็นในอดีต แม้
เพียงเมื่อไม่ถึง ๒๐ ปีที่ผ่านมา
ซึ่งยังจำได้ดีว่าในช่วงนั้น
ไม่เพียงได้สัมผัสกับภาพ
กล้วยไม้ต้นใหญ่ๆ ซึ่งกำลัง
มีดอกบานสะพรั่ง ขึ้นอยู่
ด้วยกันเป็นจำนวนมาก หาก
ยังพบต้นขนาดรองลงมา จน
ถึงขนาดเล็กซึ่งเพิ่งเกิดใหม่
กระจายปะปนกันอยู่ทั่วไปใน
บริเวณใกล้ๆ เป็นธรรมชาติ
ดังเช่นคำกล่าวซึ่งมักได้ยิน
กันเป็นครั้งคราวในช่วงก่อนๆ
ว่า **ลูกไม้มักหล่นไม่ไกลต้น**

ซึ่งจริงๆ แล้วก็ไม่น่า
จะเป็นคำกล่าวแต่เพียงใน
อดีต และบุคคลผู้ยังรู้ได้
จริงย่อมกระดากปากที่จะ
กล่าวว่า **เป็นคำโบราณ**
เพราะเมื่อมีโบราณก็ย่อมมี
สมัยใหม่อยู่ในอีกด้านหนึ่ง
ซึ่งเท่ากับว่ามีการกำหนด
ขึ้นมาเป็นรูปแบบแล้วนำไป
ผูกติดไว้กับกาลเวลา แต่
ประเด็นที่น่าจะถือว่าเป็น
สังขารที่สามารถค้นพบถึง
ความจริงได้อย่างอิสระ ดังนั้น
การกล่าวว่าเป็นคำโบราณ

จึงทำให้รู้สึกเสมือนว่าใน
ส่วนลึกๆ ของจิตใจตัวเอง
ยังคงมีสภาวะแปดเปื้อนด้วย
เงื่อนไขจากสิ่งภายนอกปะ-
ปนอยู่ด้วยไม่มากนักน้อย แม้
ใครอาจเห็นว่าเรื่องนี้เป็น
เรื่องเล็กน้อย แต่ลงได้มีสิ่ง
ซึ่งเข้าไปแอบแฝงเป็นเงื่อนไข
อยู่ภายในรากฐานย่อมเกิด
พฤติกรรมทำลายได้โดยไม่
เลือกว่าเป็นเรื่องเล็กหรือ
เรื่องใหญ่

อนึ่ง เมื่อเกิดความ
สงสัย แม้เพียงประเด็นความ
โดดเด่นของต้นกล้วยไม้ ซึ่ง
กำลังยืนต้นออกดอกอยู่บน
กิ่งไม้แต่เพียงต้นเดียวอย่าง
ปราศจากต้นรองๆ ลงมา
จนถึงต้นเล็กที่เพิ่งงอกใหม่
ซึ่งสภาพเช่นนี้เป็นที่พบเห็น
กันทั่วๆ ไปในปัจจุบัน
ยังทำให้ต้องสงสัยสืบต่อไป
อีกว่า **ต้นไม้มันก็ควรอยู่
ส่วนต้นไม้ สภาพที่อยู่อย่าง
โดดเด่นของกล้วยไม้และ
เพียงต้นเดียว มันไปมีส่วน
สัมพันธ์อะไรถึงความเป็น
ความตายของชีวิตคนเช่น
เราๆ ด้วยละ ?**

หากไม่มองสิ่งต่าง ๆ
อย่างลึกลับกระแสน้ำที่เชื่อมโยง
ถึงซึ่งกันและกันของชีวิตและ
สรรพสิ่งทั้งหลาย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง **กระแสที่เชื่อมโยง
ถึงซึ่งกันและกันระหว่าง
จิตใจ ร่างกายและชีวิต
แต่ละคน อันเป็นภาพรวม
ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่-
สุด โดยที่มีการเชื่อมโยง
ถึงสรรพชีวิตและสิ่งต่าง ๆ
ซึ่งอยู่ร่วมกันกับแต่ละคน
โดยที่ถือว่าเหตุอันถือเป็น
พื้นฐานการเปลี่ยนแปลง**

เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในรากฐาน
ของแต่ละคน และก่อให้เกิด
วิถีทางที่มุ่งสร้างสรรค์หรือ
ทำลาย สุดแล้วแต่เงื่อนไข
ซึ่งอยู่ภายใน

ดังนั้น วัฏจักรในราก-
ฐานที่ปรากฏ ออกมาสู่สังคม
มนุษย์เองมีลักษณะเป็น
อย่างไร ย่อมส่งผลให้วัฏจักร
ซึ่งปรากฏอยู่ในกระบวนการ
ธรรมชาติอันเป็นผลจากคน
ย่อมปรากฏออกมาในรูป
ลักษณะอย่างนั้น แม้กล้วยไม้

**แต่ละชีวิตแต่ละสิ่ง
จะสามารถดำรงอยู่
และสืบทอดเชื้อสายไปได้
จำเป็นต้องมีบูรณ
บนฐานเป็นสิ่งที่รองรับ
แม้เพียงกล้วยไม้
ชนิดใดชนิดหนึ่งก็ตาม**

ซึ่งเคยอยู่กันอย่างมีชุมชน
โดยที่สะท้อนภาพวัฏจักรชีวิต
ที่มีทั้งต้นใหญ่ต้นเล็ก เมื่อ
เปลี่ยนแปลงมาปรากฏเห็น
เพียงต้นใหญ่ยืนอยู่อย่าง
โดดเด่นแม้เห็นได้จาก
กระบวนการชีวิตกล้วยไม้
เพียงชนิดเดียว ทำให้อ่าน
ได้ถึงกระแสการสืบทอด
เชื้อสายเผ่าพันธุ์ อันนับ
แต่นี้ไปคงมีแต่รอวันสูญสิ้น

หากสมมติเอาอย่าง
ง่ายๆ ว่า ดอกซึ่งกำลังบาน
สวยงามอยู่ในขณะที่เห็น จะ
มีการติดฝักและให้เมล็ด
จนกระทั่งแก่และกระจาย
ลงไปอยู่ตามเปลือกต้นไม้ใน
บริเวณใกล้เคียง เราคิดหรือ
ว่ามันจะสามารถงอกขึ้นมา
ได้เช่นปกติ ทั้งนี้เนื่องจาก
ชีวิตพรรณไม้ใหญ่น้อยนานา
ชนิดในป่ามันได้สูญสิ้นไป
แล้วอย่างกว้างขวาง ย่อม
หมายความว่าสภาพแวดล้อม

แก้ปัญหาแบบหัวชนฝา
หรือคิดอย่างตื้นๆ ว่า
ต้องใช้อำนาจห้าม
ไม่ให้เก็บ
กล้วยไม้
ป่าเพื่อ
หวังที่
จะเห็น
การสืบทอด
ต่อไป คงยังทำ
ให้หมดไปเร็ว

นอกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาศัยดำรง
ชีวิตอยู่ในผิวน้ำของต้น
กล้วยไม้
ที่เจริญ
งอกงาม
เป็นต้น
ใหญ่ กับ
มีการ
กระจาย
อยู่ตามผิวน้ำใน
บริเวณใกล้เคียง

มากขึ้น เพราะสิ่งแรกเมื่อ
ป่ามันหมด ทุกอย่างในป่าก็
ต้องหมดตามไปด้วย แถม
คนผู้มีความรักความสนใจ ซึ่ง
นับได้ว่ายังคงมีหลงเหลืออยู่
และเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะ
ร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ ก็
ยังถูกห้ามมิให้นำมาปลูก
กระแสรูปร่างก็ยิ่งได้รับการ
ตัดขาดมิให้สามารถแสดง
ออกมาเป็นผลในทางร่วมมือ
กันสร้างสรรค์

อนึ่ง ปกติวิสัยของ
พรรณไม้ทั่วไป ภายใน
องค์ประกอบของเมล็ดซึ่ง
ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือธรรม-
ชาติเพื่อการสืบทอดเชื้อสาย
จะมีส่วนประกอบสำคัญเพื่อ
การงอกเป็นต้นอยู่สองส่วน
คือ ส่วนซึ่งเป็นเชื้อเพื่อเจริญ
เป็นต้นอ่อนโดยตรงส่วน
หนึ่ง กับ ส่วนซึ่งเป็นอาหาร
สำหรับนำไปสู่เชื้อ หรือ
ต้นอ่อนในขณะที่ยังไม่
พร้อมต่อการหาอาหารเอง
จากภายนอกอีกส่วนหนึ่ง
สำหรับเมล็ดกล้วยไม้แต่
เมล็ดกล้วยไม้คงมีเพียงส่วน
ซึ่งเป็นเชื้อเพื่อการงอกเป็น
ต้นอ่อนโดยตรงเท่านั้น แต่
ธรรมชาติก็ได้จัดสิ่งทดแทน
ไว้ให้คือ มีเชื้อราจากภายใน

เพื่อช่วยการงอกของเมล็ด
แต่ในเมื่อสภาพแวดล้อม
เสื่อมโทรมลงจนถึงขั้นซึ่ง
เชื้อราจำพวกนี้ ไม่อาจมีชีวิต
อยู่ได้ ย่อมตัดอนาคตของ
ชีวิตกล้วยไม้ที่หวังงอกจาก
เมล็ด จึงมีผลทำลายปัจจัย
การสืบทอดในขั้นพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม ก่อน
อื่นใครขอชี้ชวนให้มองไป
ยังประเด็นที่ถือเป็นเหตุ
สำคัญคือ ในอดีตที่ผ่านมา
มนุษย์ในด้านหนึ่งได้มุ่งวิถี
ทางสู่การทำลายธรรมชาติ
ทั้งกระบวนการ ซึ่งรวมถึง
ธรรมชาติของเพื่อนมนุษย์
ที่ชีวิตยังคงตกอยู่ในสภาพ
ซึ่งด้อยกว่า จนทำให้ธรรม-
ชาติของคนในด้านล่าง เกิด
การพัฒนาไปสู่ทิศทางที่ทำ-
ลายตัวเองอย่างเป็นระบบ
เกิดเป็นวงจรที่สมบูรณ์ ดัง
ที่มีการกล่าวกันว่า ทุกสิ่ง
ทุกอย่างเมื่อมีการเกิดและ
มีการพัฒนามาถึงจุดหนึ่ง
ย่อมมีการวนไปสู่จุดดับ
แม้มนุษย์ก็ย่อมไม่มีการ
ยกเว้นจากกฎแห่งกรรม
ข้อนี้ไปได้ จึงทำให้เข้าใจ
ได้ว่า มนุษย์ก็ย่อมมีการ
คืนวนเป็นธรรมชาติ แต่
เมื่อถึงจุดจบแล้ว ทุกสิ่ง

“

มนุษย์ก็ย่อมมีการคืนวน
เป็นธรรมชาติ แต่เมื่อ
ถึงจุดจบแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่าง
ก็ย่อมจบสิ้นไปตามกระแส
ด้วยตัวของมันเอง
อย่างไม่มีอะไรเหลืออยู่อีกต่อไป

”

ในบรรยากาศธรรมชาติทั่วไป
ไป เช่น ความชุ่มชื้น ไม่อาจ
ที่จะเอื้อให้ชีวิตต้นไม้และ
สัตว์เล็กๆ สามารถเกิดและ
เจริญขึ้นมาใหม่เพื่อการ
ทดแทนหรือหากมีบางต้น
เล็ดลอดเกิดได้ ก็คงต้อง
ตายไปก่อนที่จะเติบโตขึ้น
มาถึงขั้นผลิดอกออกผล
เพื่อหวังสืบพืชพันธุ์ต่อไปได้
ดังนั้น แม้ใครจะคิด

ทุกอย่างก็ย่อมจบสิ้นไปตามกระแสด้วยตัวของมันเองอย่างไม่มีอะไรเหลืออยู่อีกต่อไป

หากหวนกลับมามองสู่สิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในกระบวนการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เอง ก็จะพบกับภาพความจริงเช่นเดียวกันคือ มนุษย์ยังคงใช้อำนาจทำลายกันเองโดยนำเอาเหตุผลเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติมาเป็นข้ออ้างดังตัวอย่างเช่น กรณีกล้วยไม้รองเท้านารี ซึ่งกลุ่มบุคคลในชั่วอำนาจต่าง-ชาติ ที่มีความพร้อมด้วยอิทธิพลในด้านวัตถุเหนือกว่า ได้นำไปเริ่มต้นการพัฒนาขึ้นพื้นฐานและใช้แสวงหาประโยชน์ในด้านการค้า อย่างกว้างขวางทั่วโลกมาแล้วเท่าที่อิทธิพลทางวัฒนธรรมของเขาจะแผ่ไปถึง ครั้นเห็นว่าเราเจ้าของถิ่น ทำท่าว่าจะมีแนวโน้มพัฒนาตัวเองขึ้นมาได้ จึงรีบใช้อำนาจปิดกัน โดยใช้คนท้องถิ่นด้วยกันเองแต่เป็นระดับซึ่ง ยังคงตกอยู่ในสภาพรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นเครื่องมือให้และลงกระทำได้เรื่องหนึ่งแล้วคงไม่หยุดแค่นั้น จึงขอให้รอดูกันต่อไปในอนาคต จนกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง จะสูญสิ้น

ไปด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะฝ่ายไหนจะมาก่อนไปหลังหลักเดียว กันกับกงล้อซึ่งมีสองด้าน โดยที่หมุนเวียนเรื่อยไปจน ถึงจุดแตกดับในที่สุด

หวนกลับมาพิจารณา แม้เริ่มจากภาพกล้วยไม้ต้นเดียว ซึ่งพบเห็นยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ โดยที่กระแสนี้มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงวิถีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตคนซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคมซึ่งมีการทำลายกันเอง การนำเสนอเช่นนี้เพียงการมองอย่างอุปมาอุปมัยเท่านั้นไม่ หากเป็นสิ่งที่อยู่ในวัฏจักรเดียวกันอย่างเห็นได้เด่นชัดที่สุดด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เชื่อว่าบุคคลใดมีประสบการณ์ผ่านงานชีวิตมาด้วยความซื่อสัตย์ต่ออุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในรากฐานตนเองนานพอสมควร ย่อมสามารถมองเห็นภาพที่เป็นความจริงของประเด็นนี้ได้อย่างลึกซึ้ง

จึงสามารถกล่าวอย่างมั่นใจได้ว่า ในเมื่อชีวิตแต่ละคนที่เกิดมาจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันและมีการพึ่งพาธรรมชาติในอีกด้านหนึ่งย่อมหวังได้ว่า จะมีการเรียนรู้จากอีกด้านหนึ่ง ทำให้ตนเองหยั่งรากลงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่ก็มีอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งทวนกระแสสมมติฐาน ดังกล่าว โดยที่กลับมาทำลายกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำลายคุณภาพชีวิต

ของเพื่อนมนุษย์ซึ่งอยู่ในด้านที่ยังด้อยกว่า สิ่งซึ่งเห็นได้ชัดๆ ในปัจจุบันก็คือ ภาพของผู้ใหญ่ทำลายเด็กด้วยรูปลักษณะและวิธีการทุกรูปแบบอย่าง อิสระเพื่อประโยชน์ในด้านวัตถุของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อผู้ใหญ่เป็นฝ่ายถือพื้นฐานอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเอาไว้ในมือ ก็ยิ่งส่งผลทำลายหนักขึ้นไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำลาย

“

สิ่งซึ่งเห็นได้ชัดๆ ในปัจจุบัน
ก็คือ ภาพของผู้ใหญ่
ทำลายเด็กด้วยรูปลักษณะ
และวิธีการทุกรูปแบบ
อย่างอิสระ เพื่อประโยชน์
ในด้านวัตถุของตนเอง

”

อิสรภาพทางความคิด อันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนเป็นธรรมชาติ แต่กลับหันมาเน้นการปล่อยให้เด็กมีอิสระกับด้านที่อยู่ภายนอกเพียงด้านเดียว โดยที่เชื่อว่าเป็นอิสรภาพทางการศึกษา คงวิเคราะห์ได้ว่าเป็นเพราะพื้นฐานการศึกษาในอดีตมีผลหล่อหลอมความคิดคนให้มีด้านเดียวและเป็น

ด้านปลายมาช้านานแล้ว ในปัจจุบันเราจึงพบกับภาพของการเริ่มต้นกระแสการพัฒนาจากปลายก่อนอื่น แม้คิดว่าจะสาวกลับไปหาโคนก็คงมีแต่บานปลายออกไปเรื่อยๆ **ภาวะวุ่นวายซึ่งหลายคนเชื่อว่าหยุดยั้งลงได้จึงเป็นสิ่งผิดกระแสธรรม** อย่างเห็นได้ชัดและมาถึงบัดนี้ย่อมเริ่มเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า กระแสที่ทุกคนไม่พึงปรารถนา กำลังหวนกลับมาหาตัวเอง โดยเฉพาะมุ่งที่ผู้ใหญ่ทุกรูปลักษณะซึ่งเริ่มมีการรวมตัวกันเป็นแนวร่วมชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อกลุ่มคนซึ่งตกอยู่ในสภาวะทางวัตถุที่ใหญ่กว่า ได้สร้างกรรมไว้แล้ว จากอดีตถึงปัจจุบันด้วยการนำเอาข้อได้เปรียบในด้านรูปวัตถุมาใช้เป็นเครื่องมือ สิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ก็คือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของรูปวัตถุมันกำลังหวนกลับมาก่อกรรมสนองตัวเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

เราได้ประสบพบผลจากการใช้รูปวัตถุที่เป็นอาวุธฆ่ากันเองมาแล้วในช่วงหลังๆ ซึ่งเหตุเกิดจากคนในกลุ่มทหาร มาถึงบัดนี้ได้ทำให้หลายคนคิดว่าคงไม่มีปฏิวัติอีกแล้ว เพราะความรู้สึกที่ยึดติดจะพบกับภาพที่ว่า ถ้าปฏิวัติก็ต้องเป็นทหาร การปฏิบัติของกลุ่มคนซึ่งอยู่ในตำแหน่งและมีอำนาจที่ขาดการคิดการเสียสละกันอย่างเอาจริงเอาจังก็ดี กับอีกด้านหนึ่ง ในระดับประชาชนทั่วไป

ซึ่งก็ยังคงสะท้อนภาพให้เห็นถึงการคิดการปฏิบัติอย่างขาดความรับผิดชอบไม่ว่า ณ จุดใดและด้วยเรื่องอะไรก็ตาม ย่อมบ่งบอกถึงกระแสการปฏิบัติโดยประชาชนกับฝ่ายที่ขึ้นไปถืออำนาจ ซึ่งกำลังมองเห็นเงาศิบลานเข้ามา ซึ่งมาถึงช่วงที่กล่าวนี้แล้วคงไม่มีใครหยุดได้นอกจากแต่ละคนซึ่งต่างก็มีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ ฟังมองเห็นทางและหยุดที่ตนเองให้ได้

สิ่งที่พบเห็นในปัจจุบันและนำมาพิจารณาวิเคราะห์โดยเริ่มต้นจาก กลัวยไม้เพียงต้นเดียวที่ยืนออกดอกอยู่ในธรรมชาติอย่างโดดเด่น หากสามารถมองอย่างเชื่อมโยงถึงคนซึ่งใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมและก่อให้เกิดสภาพของกลัวยไม้ที่มองเห็น ย่อมพบว่า ขณะนี้มีผู้ใหญ่วัยวุฒิและในด้านวัตถุสะท้อนภาพให้เห็นเสมือนยืนอยู่อย่างตัวใครตัวมัน คิดและมองปัญหาด้วยรูปลักษณะที่เป็นเอกเทศ ขาดการเชื่อมโยงถึงทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถือเอาชีวิตคนผู้เป็นเด็กกว่าและผู้ซึ่งชีวิตยังด้อยกว่าตนเป็นฐานสำคัญ ซึ่งก็คือภาพที่มองไม่เห็นว่ามีเพื่อนมนุษย์ตาตาๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเด็กอยู่ร่วมชีวิตเช่นแต่ก่อนๆ ซึ่งบางคนอาจแย้งว่าในเมื่อเห็นเด็กเดินกันเกลือบ้านเกลื่อนเมือง เช่น ตามศูนย์การค้าและตามข้างถนน

แม้ก่อปัญหาหลากหลาย ขึ้นเหตุไฉนจึงกล่าวว่าแทบมองไม่เห็นเด็ก

โดยเหตุที่มีเงื่อนไขต่างกันระหว่างกลัวยไม้กับคน ซึ่งหากไม่มองข้ามหรือลืมไปที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ด้วย กล่าวคือ คนหาใช่มีเพียงร่างกายและชีวิตเท่านั้น หากยังมีจิตใจซึ่งมีรากฐานบรรจุไว้ด้วยเงื่อนไขถูกนำไปใช้กำหนดทิศทางสร้างสรรค์เนื่องจากสามารถหยั่งรู้ได้ถึงเหตุและผล ย่อมเป็นสิ่งบังเกิดประโยชน์สุขและการสืบทอดกระแสดังกล่าวตามปรารถนา

แต่ในขณะนี้เท่าที่พบเห็นกันเป็นส่วนใหญ่ กลับเป็นภาพของการทอดทิ้งเด็กไว้เบื้องหลังเพื่อการมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองของผู้ใหญ่ชัดเจนยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ทั้งทางตรงทางอ้อม ซึ่งก่อกระแสทำลายคุณภาพการศึกษาของชนรุ่นเด็กสืบสานกันต่อไปอย่างอิสระ

ถ้าถือเอาด้านจิตใจเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิตคน คงกล่าวได้ว่า ผู้ใหญ่อ่านหนังสือกันน้อยซึ่งโดยธรรมชาติ ย่อมมีอิทธิพลเหนือเด็กอยู่แล้วทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคือแรงศรัทธาอันถือเป็นด้านพื้นฐานของการสร้างสรรค์ กับอีกด้านหนึ่งคือด้านรูปวัตถุอันมีทรัพย์สินเงินตรา กับตำแหน่งและอำนาจ หากสะท้อนแนวคิดและพฤติกรรมให้รู้สึกว่ามี **มองไม่เห็นเด็ก-มองไม่เห็นประชาชนคนเดินอยู่** กับระดับพื้นดิน ซึ่งตนเอง

มีหน้าที่ให้ความสำคัญและความรับผิดชอบจากหัวใจจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมองจากรูปลักษณะต่างๆ ของการปฏิบัติซึ่งมีการแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ ความหวังที่จะเห็นสื่อสร้างแรงศรัทธาที่แท้จริง ซึ่งจะมีพัฒนาทั้งจริยธรรมอันดีเป็นฐานที่แท้จริงและกิจการงานต่างๆ เพื่อการเรียนรู้มุ่งสู่ความมีคุณภาพลึกซึ้งยิ่งขึ้นของเด็กๆ อันถือเป็นกำลังที่ยิ่งใหญ่สำหรับความเจริญก้าวหน้าในอนาคตก็คงไม่มีทางจะเป็นไปได้

หากรากฐานแนวความคิดของคนทั้งหลายในระดับผู้ใหญ่ ไม่ตกอยู่ในสภาพที่เห็นได้ชัดเจนด้วยลักษณะ **ตัวใคร-ตัวมัน** แล้ว ซึ่งตัวเองมักไม่รู้สัก เพราะ อีกด้านหนึ่งมีการยึดติดอยู่กับพรรคพวก ย่อมไม่รู้สัก ได้ถึงว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสร้างกระแสจนถึงขั้นซึ่งทำให้ชีวิตอื่นไม่ว่าจะเป็นคนหรือต้นไม้ แม้กล้วยไม้เพียงต้นหนึ่งซึ่งมองเห็นมีแนวโน้มหลงเหลืออยู่เพียงต้นใหญ่ซึ่งยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพื่อรอวันตาย ทำให้ต้องสูญเสียเชื่อชาติเผ่าพันธุ์ไปในที่สุด และวันหนึ่งข้างหน้า ชีวิตคนเหล่านี้ แม้รุ่นเครือญาติก็ย่อมหลุดไปจากการตกเป็นเหยื่อวัฏจักรนี้ไม่พ้นเป็นสังขารเช่นกัน

อนึ่ง มักมีบางคน

กล่าวว่า **ยิ่งรู้มากก็ยิ่งเป็นทุกข์ เพราะทำให้เป็นห่วงมากขึ้น สู้ไม่รู้อะไรเสียเลยไม่ได้** ซึ่งจริงๆ แล้ว บุคคลผู้จริงและเข้าถึงได้จริง ย่อมจะไม่คิดว่าตนเองเป็นผู้รู้ นอกจากนั้น ยังสามารถละจากความวิตกกังวลและความเป็นห่วงได้เป็นธรรมชาติ คงมีแต่การปรับเปลี่ยนตัวเอง มาสู่สภาวะที่ยอมรับความจริงโดยที่เห็นได้ถึงสังขารธรรมจากภายในรากฐานความรู้ลึกของตนเองโดยแท้จริงช่วยให้การมุ่งทำงานในสิ่งซึ่งตนเองมีอุดมการณ์

อยู่แล้วอย่างปราศจากความท้อแท้ สิ้นหวัง ซึ่งการจะก้าวต่อไป หลังจากต้องพบกับความผิดหวัง ใครขอแนะนำให้ตั้งคำถามๆ ตนเองว่า **เรากำลังหวังอะไร และสิ่งที่หวังนั้นมีเหตุ มีผลจริง ๆ อยู่ที่ไหนกับ** **ทำไปเพื่อใคร** หากยังหาคำตอบไม่ได้แต่รู้สึกสับสน คงต้องกำหนดความรู้สึกที่ตนเองให้ละจากความอยากให้เป็นไปตามนั้น ด้วยการทบทวนที่ตัวเองอาจหลายๆ ครั้ง จนกว่าจะพบกับภาพคำตอบที่โปร่งชัด

เมื่อกล่าวมาแล้วจนถึงช่วงนี้ น่าจะช่วยให้เห็นและเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นย่อมเกิดด้วยกรรม และกรรมก็ย่อมต้องสนองตอบด้วยกรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น บนพื้นฐานการเปลี่ยน-

แปลงซึ่งมีลักษณะเป็นวัฏจักรตามกฎธรรมชาติ แต่ก็ย่อมแก้ไขได้ ด้วยการมุ่งปฏิบัติบนพื้นฐานความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในรากฐานตัวเองด้วยความซื่อสัตย์ หรือ ที่เรียกกันว่า รักษาสิ่งซึ่งตนเองมีอุดมการณ์อยู่ในรากฐานไว้ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

ทางดังกล่าวไว้เพื่อปฏิบัติได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมสามารถเข้าใจและถ่ายทอดกระแสความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่เพื่อนมนุษย์ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ในอีกด้านหนึ่งจึงช่วยให้ตนเองมีโอกาสพบกับความสุขที่แท้จริง ซึ่งไม่มีคำว่าใกล้หรือไกล และ

“

ยิ่งรู้มากก็ยิ่งเป็นทุกข์ เพราะทำให้เป็นห่วงมากขึ้น สู้ไม่รู้อะไรเสียเลยไม่ได้ ซึ่งจริงๆ แล้ว บุคคลผู้จริง และเข้าถึงได้จริง ย่อมจะไม่คิดว่าตนเองเป็นผู้รู้ นอกจากนั้น ยังสามารถละจากความวิตกกังวล และความเป็นห่วงได้เป็นธรรมชาติ

”

ย่อมมีความหวังที่จะนำวิถีทางการพัฒนาไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตที่แท้จริงให้สูงขึ้น และอีกด้านหนึ่งก็มีรากฐานหยั่งลงลึกซึ้งยิ่งขึ้นตามเหตุและผล โดยที่ไม่สนใจว่าใครอื่นจะรู้หรือไม่รู้ หากตระหนักได้ว่าตนเองได้รับโอกาสให้ยังรู้ได้ถึงสิ่งใหม่ๆ ที่น่าสนใจอยู่เสมอ ยิ่งไปกว่านั้น หากบุคคลใดซึ่งวิถีชีวิตสามารถถือแนว

มีมากมีน้อย หากเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเอง อันนับเป็นที่สุดแล้วเท่านั้น

การดำเนินการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และประพฤตินิชอบในวงราชการ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

(ตอนจบ)

สุธี อากาศฤกษ์

๗. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการ

เหตุการณ์และทักษะบางประการเกี่ยวกับวิธีและเทคนิคในการบริหาร ที่รัฐบาลแต่ละสมัยได้ดำเนินการทั้งในด้านนโยบายและการบริหารงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการที่ควรทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่

๗.๑ นโยบายและการปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลโดยเหตุที่ภาวะการณ์ของประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤต ประชาชนพลเมืองเดือดร้อนทั้งในด้านการครองชีพ และความเสื่อมทรามในด้านศีลธรรม การดำเนินการของรัฐบาลและการควบคุมราชการฝ่ายบริหารของรัฐสภาไม่ประสบผลสำเร็จ กลับทำให้ประเทศชาติทรุดโทรมลงเป็นลำดับ จึงมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญและประกาศใช้ใหม่หลายครั้งหลายฉบับ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๔๙๔ ได้แถลงว่า “สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันตกอยู่ในภาวะคับขัน และภัยแห่งคอมมิวนิสต์ก็ได้คุกคามเข้ามอย่างแรง มีอิทธิพลแทรกซึมในคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา แม้รัฐบาลจะได้พยายามสักเพียงใดก็ไม่สามารถแก้ไขภัยคอมมิวนิสต์ได้ และทั้งไม่สามารถปราบปรามการทุจริตที่เรียกว่าคอร์รัปชันดังได้มุ่งหมายไว้ความเสื่อมโทรมมีมากขึ้น.....”

เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการ รัฐบาลสมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) ขึ้นในปี ๒๔๙๔ และจัดตั้งกรมตรวจราชการแผ่นดินขึ้นในปี ๒๔๙๖ ความสำเร็จของหน่วยงานดังกล่าวได้ก้าวหน้าไปด้วยดี เพราะภาวะการเป็นผู้นำของหัวหน้ารัฐบาล แต่ต่อมาปัญหาการทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการตลอดจนความทรุดโทรมทางเศรษฐกิจมิได้รับการแก้ไขทันที่ ผลความสำเร็จของผู้บริหารในระบอบแรกจึงกลับกลายเป็นความอ่อนแอ เป็นเหตุให้มีการปฏิวัติขึ้นในปี ๒๕๐๑ กรมตรวจราชการแผ่นดินได้ถูกยกเลิก เพราะเหตุผลทางการเมือง ต่อมาในปี ๒๕๑๕ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้ก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ขึ้นอีก มีอายุได้เพียง ๑ ปี แล้วได้ถูกยกเลิกไป เพราะเหตุผลทางการเมืองเช่นเดียวกัน รวมความได้ว่าในอดีตแรงผลักดันทางการเมืองเป็นเหตุให้หน่วยงานประเภทนี้ตั้งขึ้นและยกเลิกไปบ่อยครั้งตราบจนได้มีการตราเป็นบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับปี ๒๕๑๗ และฉบับปี ๒๕๒๑ และฉบับปี ๒๕๓๔) และออกเป็นพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้

๗.๒ หลักการและการใช้อำนาจบังคับตาม

กฎหมาย ในทางปฏิบัติแยกได้เป็น ๒ ทางคือ ทางปกติ และ ทางสายงานพิเศษ ทางปกติ ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย ทางอาญา และทางแพ่ง ส่วนงานทางสายงานพิเศษ ได้แก่ การมีกฎหมายตราขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ นอกเหนือจากการดำเนินการตามสายงานปกติ เพื่อเป็นการเร่งรัดเป็นพิเศษ เช่น ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๔ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ แต่งตั้งคณะกรรมการ ก.ต.ป. และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

อำนาจการสอบสวนและพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่แล้มา รวมทั้งในปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ป. หามีอำนาจพิจารณาสอบสวนเสร็จเด็ดขาดที่จะมีคำสั่งลงโทษและปรับบทลงโทษตามกฎหมาย

โดยตัวของตัวเองไม่ รับผิดชอบเพียงข้อมูล

การกระทำความผิด แล้วส่งเจ้าสังกัดและหรือพนักงานตำรวจดำเนินการทางวินัยหรือทางอาญาที่เกี่ยวข้องต่อไป หรือแม้แต่อำนาจในการตรวจค้นยึดอายัดเอกสารหลักฐาน ซึ่งควรจะเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานด้านสืบสวนสอบสวนของกรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายพิเศษดังกล่าวก็หาได้ตราไว้เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานไม่ ยกเว้นประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๔ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

ให้อำนาจเลขาธิการ ก.ต.ป. และพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในกรณีที่จะเข้าไปในเคหสถานและยานพาหนะเพื่อทำการตรวจค้น ยึด อายัด เอกสารหลักฐานและจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรและรายได้อื่นของรัฐเท่านั้น แต่ก็ได้ใช้ได้เพียง ๑ ปี ประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวก็ได้ถูกยกเลิกไป

นอกจากนี้กฎหมายพิเศษยังมีช่องว่างหรือข้อบกพร่องหลายประการที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ไม่ได้บัญญัติให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องถือเอาส่วนการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นส่วนหนึ่งของส่วนการสอบสวนทางวินัยหรือทางอาญา เป็นเหตุให้ส่วนการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ขาดความศักดิ์สิทธิ์ เพราะ

ส่วนราชการที่รับหน้าที่ต่ออาจรับฟังพยานหรือสอบสวนพยานหลักฐานใหม่ โดยไม่รับฟังพยานหลักฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. สอบสวนมาไว้เลยก็ได้ นอกจากนี้ยังไม่มียกข้อจำกัดในเรื่องเวลาดำเนินการทางวินัยหรือทางอาญาที่บังคับให้พิจารณาสำนวนให้เสร็จช้าเร็วอย่างไร เป็นเหตุให้ส่วนการสอบสวนส่วนมากค้างพิจารณาดำเนินการอยู่นานเสียผลในทางปกครองและการป้องกันเจ้าหน้าที่อื่นๆ รวมทั้งผู้ที่ถูกกล่าวหาที่มีพยานหลักฐานพาดพิงถึงซึ่งต้องพลอยถูกสอบสวนไปด้วยโดยที่ตัวเองมิได้กระทำความผิด ก็จะต้องเสียเวลาราชการหรือเสียขวัญไม่เป็นอันทำงานไปด้วย

เหตุดังกล่าวเช่น กฎหมายไม่คุ้มครองพยานการห้ามเปิดเผยข้อเท็จจริงในส่วนการสอบสวน การจำกัดขอบเขตของเรื่องกล่าวหาต้องเป็นการกระทำในหน้าที่ราชการ

โดยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการ การพ้น

หน้าที่ราชการของข้าราชการหรือพนักงาน

ของรัฐไปแล้วต้องห้าม-มิให้ดำเนินการ

สืบสวนสอบสวน การจำกัดความ

หมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ไว้ในวงแคบ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ

อีกส่วนหนึ่งไม่อยู่ในข่ายบังคับของ

กฎหมาย ข้อบกพร่องต่างๆ ล้วน

เป็นจุดอ่อนของ พ.ร.บ.ป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิ

ชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ทั้งสิ้น

๗.๓ ระบบการบริหารงานของรัฐ

การจัดรูป องค์กร การบริหารงานของรัฐเป็น

การเอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหาของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพียงใด ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เป็นปรากฏการณ์ที่ชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคที่ควรได้รับการพิจารณา

ฝ่ายการเมือง ได้แก่ ความผันผวนและเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล นักการเมืองเองและปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ฝ่ายกระทรวงทบวงกรมผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีช่องหรือโอกาส มีสิ่งจูงใจจากความเสียงภัยน้อย ประกอบกับความประพฤติดของเจ้าหน้าที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง นอกจากนี้ ยังมีเหตุแวดล้อมกรณีอื่นๆ ที่เป็นส่วนส่งเสริมหรือเป็นต้นเหตุให้เกิดการกระทำทุจริตได้แก่ เศรษฐกิจ และการครองชีพ ความผันผวนและเปลี่ยนแปลง

ทางการเมือง กรณีแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่าง หรือมีข้อบกพร่อง เปิดโอกาสให้ทุจริตได้ การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริต การตกอยู่ในภาวะแวดล้อม และอิทธิพลของผู้ทุจริตและเหตุจูงใจอื่นๆ

ฝ่ายอำนาจการแผนงาน โครงการ งบประมาณและอัตราค่าจ้าง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การขาดการประสานแผนงาน และความรู้ด้านเทคนิคและวิชาการเกี่ยวกับการวางแผน และปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ

ฝ่ายตรวจสอบ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การขาดการประสานงาน มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนและการรายงานที่ไม่มีการส่งการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทันที่

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งฝ่ายการเมืองฝ่ายกระทรวง ทบวง กรมผู้ปฏิบัติ ฝ่ายอำนาจการแผนงาน โครงการ งบประมาณและอัตราค่าจ้าง กับฝ่ายตรวจสอบ ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ยากต่อการแก้ไข และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดช่องว่าง โอกาสและสิ่งจูงใจ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยง่าย

๘. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เปรียบเทียบกับการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีปัญหาการคอร์รัปชันเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ใน ค.ศ. ๑๙๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ได้มีการเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันเน้นหนักในเรื่องการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับราชการส่วนท้องถิ่น และได้ทำการวิจัยสรุปรวอันเป็นองค์ประกอบของความผิดว่าอาจแยกส่วนประกอบได้เป็น ๔ ปัจจัย (๑) ได้แก่ การมีช่องทางหรือโอกาส (๒) สิ่งจูงใจ (๓) ความเสี่ยงภัย (๔) ความซื่อสัตย์สุจริต กับได้แถลงว่ารัฐต้องเสียหายเพราะการคอร์รัปชันปีละประมาณ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และการคอร์รัปชันเป็นตัวการทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ ทั้งนี้เมื่อทำการวิจัยแล้วได้มีข้อเสนอแนะว่า การป้องกันควรทำตามขั้นตอนของการปฏิบัติงาน นับตั้งแต่การจัดตั้งหน่วยงานหรือการพิจารณาในด้านการจัดตั้งองค์กร ควรจัดทำโครงสร้างของระบบงานที่มีส่วนควบคุมและตรวจสอบซึ่งกันและกันโดยคำนึงถึงปัจจัย ๕ ประการ ได้แก่

๘.๑ สร้างเสริมปัจจัยแวดล้อมกรณีในทางควบคุมการบริหาร เช่น กฎหมาย ระเบียบแบบแผน กฎ ข้อบังคับ

วินัย ข้อห้ามและจรรยาบรรณ ตามทางสายอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมความเป็นผู้นำ

๘.๒ ควบคุมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานและแบบอย่างที่ได้มีการประเมินผลแล้ว และวิสัยการทำงานของเจ้าหน้าที่อยู่ตลอดเวลา

๘.๓ ตรวจสอบการปฏิบัติงานทั่วไป เช่น เอกสารหลักฐานทางการบัญชี การเงิน และรายงานต่างๆ

๘.๔ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ เริ่มแต่การทำปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาใหม่ การฝึกอบรมเป็นระยะ เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ และหลักของจรรยาบรรณ ในการนี้อาจจัดทำโปรแกรมทดสอบเป็นระยะตามความจำเป็น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่นอกจากจะรับทราบแล้วยังต้องเข้าใจความมุ่งหมายในการสร้างค่าสำนึกให้เกิดมีความรับผิดชอบต่องานและความซื่อสัตย์สุจริต

๘.๕ การสืบสวนสอบสวน ดำเนินการอย่างเฉียบพลันและเด็ดขาด ทั้งการดำเนินการสืบสวนเป็นการภายในและทั้งหน่วยงานภายนอกที่เป็นอิสระ รวมทั้งให้สิทธิกลุ่มพิทักษ์ผลประโยชน์หรือองค์กรของเอกชนเข้าดำเนินการสืบสวนได้ และมีสิทธิที่จะติดตามขอรับทราบผลการปฏิบัติงาน และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะพิสูจน์ว่าการปฏิบัติงานได้เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องของกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ตลอดจนจรรยาบรรณตามทางสายอาชีพที่ดี

การดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันระดับราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าว ตามลักษณะทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบกับทางราชการของประเทศไทย ก็อาจจะกล่าวได้ว่ามีส่วนคล้ายหรือเหมือนกัน นับตั้งแต่การจัดหน่วยงาน การจัดสายการปกครองบังคับบัญชา ซึ่งมีการควบคุมเป็นการภายในอยู่แล้วทุกส่วนราชการ การมีกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือกฎหมายอื่นในทางควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัย ตลอดจนการตรวจสอบภายนอกจากส่วนราชการที่มีอิสระ เช่น การตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) แต่ที่ผิดแผกแตกต่างกันไปก็ได้นักการเน้นหลักในเรื่องของจรรยาบรรณตามทางสายอาชีพ ในสหรัฐอเมริกาถึงกับยอมรับเป็นหลักการว่า นอกเหนือจากกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ แล้ว ความสำนึกในเรื่องของความชอบธรรมเกี่ยวกับจรรยาบรรณตามทางสายอาชีพมีความสำคัญต่อการควบคุมความประพฤติ

ของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง บางรัฐถึงกับเสนอให้มีการลงโทษทางวินัย หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่คนใดประพฤติผิดจากจรรยาบรรณที่พึงงาม นอกจากนี้ที่ผิดแผกแตกต่างๆ กันโดยเห็นได้ชัดก็ได้แก่การยอมรับในเรื่องสิทธิของบุคคลหรือกลุ่มพิทักษ์ผลประโยชน์ที่จะเข้ามาติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นไปโดยชอบประการใดหรือไม่ นอกจากนี้สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์มีสิทธิที่จะวิจารณ์งานของรัฐได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการเข้ามาดำเนินการสืบสวนสอบสวนหากมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดมีพฤติกรรมไม่สุจริต โดยนัยดังกล่าว มาตรการป้องกันเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่ได้ผล ได้แก่ การเน้นหนักในเรื่องการสร้างปัจจัยแวดล้อมกรณีต่างๆ ที่จะเป็ผลโดยตรงในทางเสริมสร้างสมรรถภาพและค่านิยมของคน

สรุป

๑. การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการมีอยู่เป็นการทั่วไป ปัจจุบันนี้ไม่มีมาตรการใดที่จะประมาณการหรือวัดผลได้ว่าการขยายตัวของการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเจริญเติบโตขึ้นในลักษณะอย่างไร แต่เหตุแวดล้อมกรณีที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในทางราชการรวมทั้งเศรษฐกิจ สังคม การบริหาร และการเมืองของรัฐซึ่งขาดเสถียรภาพ ไม่อาจแก้ไขได้มีแนวโน้มที่จะทำให้การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพิ่มปริมาณและขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น

๒. การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการก่อความเสียหายให้แก่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหาร และการเมืองแห่งรัฐ เป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างแท้จริง

๓. การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยอาศัยการจัดระบบการบริหารงานแห่งรัฐที่มีการตรวจสอบควบคุมตามสายงานและการปกครองบังคับบัญชา ยังไม่เป็นมาตรการที่ดีเพียงพอ เพราะความหย่อนยานในระเบียบวินัยของข้าราชการและพนักงานของรัฐ และเหตุแวดล้อมกรณีที่เป็นปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่ไม่อาจแก้ไขได้

๔. การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งตามสายงานปกติและหน่วยหรือคณะกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการลงโทษและ

ระดับโทษเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าพฤติกรรมของคนในราชการทั่วไปยังติดขัดอยู่ในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นญาติหรือพวกพ้องหรือเพื่อนร่วมตาย การใช้มาตรการในทางบังคับหรือการลงโทษ และระดับโทษทางวินัยไม่พอเหมาะกับความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รัฐ จึงไม่เป็นที่เกรงกลัวหรือเข็ดหลาบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องปราม

๖. ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐส่วนมากที่กระทำความผิดฐานทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ เชื่อได้แน่ว่าปราศจากความสำนึกและไม่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ราชการ หย่อนยานในระเบียบวินัยและปราศจากจรรยาบรรณตามทางสายอาชีพที่พึงงาม

๗. ในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการตามแนวทางหรือนโยบายเพื่อบรรลุดุประสงศ์หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของชาติขั้นมูลฐาน หรือวัตถุประสงค์เฉพาะเกี่ยวกับการเสริมสร้างเสถียรภาพและความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหารและการเมืองแห่งรัฐ ยังขาดแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติที่สำคัญอีกแผนหนึ่งที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นแกนกลางอำนวยการให้เกิดผลสำเร็จหรือบรรลุผลสำเร็จในทุกสาขางาน ได้แก่ การจัดระบบการบริหารงานของรัฐที่มีแนวมุ่งหมายเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ในอันที่จะจัดปัญหาและอุปสรรคทุกอย่างที่เกิดขึ้นในวงราชการ ให้พอเหมาะสมกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การบริหารและการเมืองแห่งรัฐ เช่น การประสานงาน การจัดหน่วยงานซ้ำซ้อน ความสิ้นเปลืองในเรื่องอัตราค่าจ้าง และงบประมาณ ปัญหาความล่าช้าในราชการ ปัญหาเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตลอดจนถึงการยกระดับและมาตรฐานในเรื่องของประสิทธิภาพของการบริหารและคุณภาพของข้าราชการและพนักงานของรัฐ เพื่อเป็นพลังในการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

สถิตย์ เล็งไธสง

ความนำ

เมื่อปลายปีที่ผ่านมา ผมได้ไปประชุมลอร์เอเชียที่สิงคโปร์ แล้วเลยไปยุโรป จึงขอนำสิ่งละอันพันละน้อยมาฝาก เช่นที่เคยปฏิบัติมา

การประชุมลอร์เอเชียครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๑๓ จัดขึ้นที่กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๖ กันยายน ๒๕๓๖ เป็นการจัดครั้งที่ ๒ ณ สถานที่แห่งเดียวกันนี้ ซึ่งเคยจัดประชุมเป็นครั้งแรก เมื่อปี ๑๙๗๙ ข้อที่น่าฉงนใจกันบ้างก็คือว่า ศรีลังกานี้มีอะไรดี ๆ หรือ จึงได้มีบทบาทระหว่างประเทศมากถึงเพียงนั้น ทั้ง ๆ ที่เศรษฐกิจก็ด้อยกว่าเรา พื้นดินหรือก็เต็มไปด้วยทรายเม็ดโตๆ ซ้ำยังคนตัวเล็ก ๆ ดำๆ แต่ทำไมความคิดของเขาจึงนำโลก ใน

หลายๆ ด้าน แม้แต่องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ก็ถูกคิดโดยชาวศรีลังกา จัดตั้งขึ้นที่นั่นก่อนย้ายมาอยู่ในประเทศไทย และประชุมกันเป็นครั้งแรกที่ประเทศนี้ น่าจะเป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์ เสียสละ และเพื่อผู้อื่น ที่ควรได้รับการยอมรับนับถือ

ผมขอเรียกตัวเองว่า ผู้แทนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ เพราะ นอกจากตัวผมเองแล้ว ไม่มีใครอื่นอีกเลยที่ไปจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้ สำหรับผู้แทนจากหน่วยงานอื่นก็มีบ้าง เช่น มีผู้แทนจากสภานายกก็หลายคน และผู้แทนจากศาลอีกจำนวนหนึ่ง เนื่องจากว่า ในคราวเดียวกันนั้น ได้มีการประชุมประชุมตุลาการแห่งภาคพื้น

เอเชียด้วย เพียงแต่แยกประชุมต่างโรงแรมกัน เปิดประชุม ณ รัฐสภาแห่งชาติของศรีลังการ่วมกัน เป็นมหานิติธรรมสันนิบาตที่ยิ่งใหญ่ มีนักกฎหมายจาก ๒๕ ประเทศ แห่งภาคพื้นเอเชีย และ แปซิฟิกเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนกว่า ๕๐๐ คน ผมขอนำเรื่องที่ได้พบเห็นมาเล่าสู่ท่านฟัง ด้วยคิดว่า น่าจะก่อให้เกิดความคิดในทางที่เป็นประโยชน์บ้าง

หัวข้อใหญ่ หรือ Theme ที่เขาจัดประชุมครั้งนี้ ใช้ถ้อยคำค่อนข้างเร้า คือ “Asia on the Leap – The Role of Law” ถ้าจะแปลเป็นไทยก็เห็นจะได้ว่าเอเชียกำลังก้าวกระโดด ไปกับบทบาททางกฎหมาย อะไรทำนองนั้น แล้วแยกเป็นข้อย่อยอีกหลายข้อ ประชุมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละห้อง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทรัพย์สินระหว่างประเทศ ทางปฏิบัติระหว่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ สื่อสารมวลชน การกีฬาระหว่างประเทศ และ ที่สำคัญที่ผมสนใจก็คือ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ซึ่งทั้งหมดนั้น พูดกันในแง่ของกฎหมาย ทั้งสิ้น ในฐานะที่ผมทำงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ช่วยเหลือผู้ยากไร้ถูกกดขี่มานาน ได้ตัดสินใจเลือกเข้ากลุ่ม “สิทธิมนุษยชน” ที่ว่านี้ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่หลายคนสนใจ และตนเองถนัดและคิดมานานแล้วว่า น่าจะได้ศึกษากันในคณะนิติศาสตร์ หรือโรงเรียนกฎหมายกัน จึงรีบเขียนบทความเรื่อง Let's Teach Human Rights in the Law School แปลว่า “เรามาสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในโรงเรียนกฎหมายกันเถอะ” โดยเขียนจากประสบการณ์ของตนเอง ด้วยถ้อยคำอันค่อนข้างขอดว่า โรงเรียนกฎหมายทั้งหลายน่าจะจะได้จัดให้มีการสอนสิทธิ-

มนุษย์ชนกันทุกแห่ง เพราะสิทธิมนุษยชนเป็นที่มา และพื้นฐานของกฎหมาย เหตุที่เขียนเช่นนั้นก็เพราะไม่ทราบเลยว่า ความจริง คนอื่นเขาคิดกันมานานแล้ว และการสอนกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็มียุ้งบ้างแล้ว เมื่อผมเสนอบทความไป กรรมการมหาวิทยาลัยที่ตรวจบทความของผม จึงไม่ยอมให้ผ่าน และให้ผมเขียนใหม่ มีเนื้อหาเรื่องการสอนกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย มียุ้งอย่างไร มีอะไรควร-จะปรับปรุงบ้าง เมื่อผมไปค้นคว้าเข้า จึงได้ทราบว่า ความคิดอันนี้ คนอื่นเขาคิดกันมานานแล้ว เทียบกับผมเป็นเพียงผู้เริ่มคิดเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อปี ๑๙๖๖ อธิการบดีจากมหาวิทยาลัยทั่วโลก เขาคิดและประชุมกันที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย มีมติให้โรงเรียนกฎหมายทุกแห่ง สอนกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และ มหาวิทยาลัย-

ธรรมศาสตร์เองก็ได้จัดให้มีการสอนวิชานี้มาหลายปีแล้ว รวมทั้งมหาวิทยาลัยอื่น อีกหลายแห่งเขารู้กันหมด จึงได้ตั้งต้นเขียนใหม่ด้วยความอดสูใจตนเอง กว่าจะเสร็จก็จวนเวลาเดินทาง จึงส่งต้นฉบับให้กรรมการจัดการประชุมเข้าไป ทำให้เขานำลงพิมพ์ในเอกสารการสัมมนา ไม่ทัน ทั้งไม่ได้จัดเข้าวาระผู้พูดด้วย เป็นปัญหาเฉพาะหน้า ที่ผมจะต้องแก้ไข เองเมื่อวันนั้นมาถึง

การเดินทาง

ผมได้รับอนุญาตให้เดินทางโดยสายการบินแอร์ลิงก์ ซึ่งบินไปสุดสายที่ยุโรป ที่ซึ่งผมต้องการเดินทางต่อไปเยี่ยมลูกและหลานฯ ณ ชนบทแห่งหนึ่งใกล้เมืองสตูดการ์ด ในเยอรมนี-

ตะวันตก เครื่องบินออกกลางดึกของวันที่ ๑๑ กันยายน ถึงสนามบินกรุงโคลัมโบ ตอนเช้าตรู่ของวันที่ ๑๒ ซึ่งเป็นวันลงทะเบียน และเปิดประชุม

ผมมิได้ไปลงทะเบียนในวันแรก ดังที่ใครเขาคิด เพราะเหตุ ๒ ประการ คือ ประการแรก วันที่ ๑๒ นั้น เป็นวันครบ ๓ เดือนของการถึงแก่กรรมของเพื่อนรักชาวศรีลังกาคนหนึ่ง ทางครอบครัวของเขาจะทำบุญเลี้ยงพระอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย ก็อยากจะอยู่ดู

พิธีกรรมของชาวพุทธที่นั่นว่า พระสงฆ์ของเขาสวด ฉัน และรับถวายเครื่องปัจจัยไทยทานอย่างไร และ ตรวจน้ำเหมือนชาวพุทธในเมืองไทยหรือไม่ อีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ ต้องเตรียมพูด ซึ่งยังไม่ได้ทำเลย เดิมเขาแจ้งไปว่า จะใช้เวลาไว้นานถึง ๓๐ นาที ครั้นก่อนจะเดินทาง ก็ได้รับหนังสือเวียนจากประเทศเจ้าภาพว่า ให้เวลาเพียงไม่เกินคนละ ๑๕ นาที ซึ่งหมายความว่า จะต้องเตรียมบทพูดไม่ยาวไปกว่าเวลาที่เขาให้ และจะต้องซักซ้อมพูดดูก่อน จนมั่นใจในท่วงที และ สุ่มเสี่ยงกับทั้งจะต้องไม่แพ้ผู้พูดจากประเทศอื่นๆ ด้วย

บริเวณห้องโถงใหญ่บ้านเพื่อนที่

ถึงแก่กรรม มีเก้าอี้ตั้งเรียงกันยาวเหยียด มีอาสนะปรองสำหรับพระสงฆ์หนึ่ง แล้วใช้ผ้าขาวปูทับอีกชั้นหนึ่ง ณ โต๊ะตัวใหญ่อีกสองตัวสุดห้องอีกด้านหนึ่งโน้นเป็นที่วางอาหารที่เจ้าบ้านจัดทำกันแทบจะไม่ได้หลับได้นอน รวมกับของที่ญาติมิตรนำมาสมทบ ถ้าเป็นของแห้งก็รวมไว้ที่โต๊ะอีกตัวหนึ่ง ซึ่งจะต้องถวายพระไปทั้งหมด ของเหล่านั้นห่อด้วยกระดาษสีน้ำตาลอ่อน ไม่ทราบว่าของข้างในเป็นอะไร ผมถามว่าเป็นอะไร เขาบอกว่า

เป็นจตุปัจจัย เช่น สบู่ ยาสีฟัน และเครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ อะไรก็ได้ ผมจึงขอตัวออกไปซื้อหาจตุปัจจัยมาสมทบบ้าง โดยเพื่อนบ้านผู้มีใจอารีคนหนึ่งเอื้อเฟื้อให้ผมแลกเงินรูปีด้วยดอลลาร์ ในอัตรา ๕๐ รูปี ต่อหนึ่งดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ผมซื้อของหมดไปรวม ๑,๐๐๐ บาท เพื่ออุทิศส่วนกุศล

ให้เพื่อนรัก ซึ่งตายโดยมิได้บอกกล่าวด้วยโรคตับแข็ง แต่ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นให้ต้องระวังระไวมาก่อนทั้งๆ ที่ตัวเองก็เป็นหมอ นี่เขาว่าหมองตายเพราะงู ซึ่งมีอยู่ไม่น้อย เพื่อนผู้นี้เป็นผู้ที่มีความต่อโลกมาก ในด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวพุทธ ทั่วโลก เป็นกรรมการศูนย์ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ที่ศรีลังกา เขาเดินทางไปเจริญสันถวไมตรีกับศาสนิกอื่นทั่วโลก ด้วยทุนค่าใช้จ่ายของตนเอง จากรายได้ส่วนมะพร้าว และ ไรชาของเขา รว ๑๑ นาฬิกา พระสงฆ์ก็มาถึง แต่งกายด้วยจีวรสีเดียวกับ พระสงฆ์ไทย และครองจีวรอย่างเดียวกันด้วย ผิดแต่ว่านั่งเก้าอี้ ไม่นั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิ

เหมือนบ้านเรา เวลารับถวายของจากผู้
หญิงก็ไม่ต้องใช้ผ้ารองอย่างพระเรา
ปฏิบัติ พวกญาติโยมพากันนั่งที่เสื่อที่ปู
บนพื้น เหมือนกับ บ้านเรา ผิดกันนิด
หนึ่งตรงที่ว่าเขาต้องปูเสื่อจึงจะนั่งกันได้
เพราะพื้นเรือนในบ้านของชาวศรีลังกา
นั้น ไม่ได้เช็ดด้วยผ้าซีริวชุ่มน้ำเหมือน
บ้านเรา แต่เขาใช้เครื่องขัดพื้น ลงไข
จึงไม่สะอาดพอที่จะนั่งได้ พื้นจึงไม่ผิ
ดอะไรกับพื้นดิน เวลาเดินในบ้านก็ต้อง
สวมรองเท้า เว้นแต่พวกคนรับใช้เท่า
นั้นที่เดินเท้าเปล่า ส่วน
ผมเองกระดากที่จะสวม
รองเท้าในบ้าน จึงได้เดิน
เท้าเปล่าเหมือนอยู่บ้าน
ตนเอง จนฝ่าเท้าดำมืดหมิ

พระสงฆ์ศรีลังกานั้น
ไม่ถือய่ามเหมือนพระบ้าน
เรา แต่ถือพัดใบลาน และ
บาตรซึ่งใช้ใส่ของที่ญาติ
โยมถวาย บางรูปก็ใช้บาตร
สำหรับใส่ของฉัน ตามแต่
อัธยาศัย เมื่อมาถึงไม่นาน

ท่านก็เริ่มสวด โดยพระท่านจัดแจง
อาราธนาของท่านเอง สวดพระปริต
คำเดียวกับที่สวดในประเทศไทย แต่
ท่านเองเพี้ยนไปบ้างพอฟังออก พวก
ญาติโยมก็สวดไปด้วยในขณะเดียวกับที่
พระสวด ผมเองก็เชื่อว่าอย่างน้อยใคร
ทำปากขมุขมิบไปกับเขาด้วย ตรง
ไหนที่จำได้ก็ว่าออกมาให้คนอื่นเขาได้
ยินบ้าง จนเวลาผ่านไปประมาณครึ่ง
ชั่วโมง พระก็สวดเสร็จ เจ้าภาพเชิญ
แขกที่มา ร่วมงานเข้าถวายอาหารพระ
โดยตักข้าวให้ท่านก่อน ถ้าท่านพอท่าน
ก็จะยกมือป้องไว้ไม่รับ คือ ท่านจะรับ
ไว้แต่พอฉันและเฉพาะสิ่งที่ท่านชอบ
เท่านั้น สิมเล่าไปว่า ก่อนถวายอาหาร
นั้น เจ้าภาพจะต้องถวายน้ำล้างมือซึ่ง
เป็นประเพณีทั่วไป เพราะการ

รับประทานอาหารในเมืองลังกานั้น ไม่
ว่าจะยากดี มีเงิน ล้วนแต่รับประทาน
ด้วยมือทั้งสิ้น และน้ำนั้นจะต้องเป็นน้ำ
ที่ต้มแล้ว ยังอุ่นมีไอยูอยู่ เนื่องจากน้ำ
จากก๊อกไม่สะอาดพอ ที่ร้านอาหารทั่ว
ไปก็เช่นเดียวกัน แม้กระนั้น ผมก็ยังติด
เชือทางเดินอาหารเข้าจนได้ ต้องเสีย
เวลาเดินหายอดฝรั่งมาเคี้ยวกลืน ซึ่ง
แก้ได้ชะงัดที่สุด

ระหว่างพระฉัน พวกเราคอยเติม
อาหาร ซึ่งถ้าท่านไม่ต้องการจะยกมือ

พระสงฆ์ศรีลังกานั่งฉันและสวดมนต์

ป้องไว้ ระหว่างนั้น ผมได้ถามพี่ชาย
ของเพื่อนที่ตายว่า พระศรีลังกานั้น
บวชแล้วลาสิกขาบ้างหรือไม่ ก็ได้รับ
คำตอบว่า โดยประเพณีแล้ว ก็ตั้งใจว่า
บวชแล้วบวชเลย ไม่คิดว่าจะต้องสึกกัน
แต่ก็มีบางรายที่สึก ซึ่งไม่มาก เมื่อพระ
ฉันเสร็จแล้ว พวกเราได้ช่วยกันถวาย
จตุปัจจัยของแห่งที่ญาติมิตรนำมาสมทบ
เป็นห่อๆ จากนั้นพระก็ให้พร ซึ่งเจ้า
ภาพ พาดรจน้า อุทิศส่วนกุศล จับแขน
แตะมือกันเป็นวง เหมือนกับที่ปฏิบัติ
กันในประเทศเรา หลังจากนั้น พวก
ญาติโยมจึงได้ส่งพระขึ้นรถพร้อมด้วย
จตุปัจจัย เป็นเสร็จการ แล้วพวกเรา
ได้พากันรับประทานอาหารกลางวันกัน
ด้วยมือ ซึ่งทุกคนจะต้องล้างมือด้วยน้ำ
อุ่นที่เจ้าภาพจัดเตรียมไว้

พิธีเปิดงาน

พิธีเปิดงานเริ่มในตอนเย็นของ
วันที่ ๑๒ นั้นเอง เวลา ๑๘ นาฬิกา
ช่วงก่อนหน้านั้น เป็นเวลาของผมที่จะ
ต้องเตรียมพูด ไม่ใช่ว่าจะนำไปพูดใน
วันเปิดงาน แต่ในวันรุ่งขึ้น ซึ่งไม่ทราบ
ว่าเวลาใด เพราะผมยังไม่ได้ลงทะเบียน
รับเอกสารอันใดมาไว้ในมือเลย เป็น
ภาระที่ไม่หนักกาย แต่หนักใจ แทบจะ
เรียกว่าอึดใจโลกไว้ในหัวใจ ความร่าเริง
สลายไปจนหมดสิ้น ได้ยินเสียงทางเซน

บนต้นไม้นอกห้องพัก
หวีดร้องทักทายคล้าย
กับว่ามันปลอบใจ เป็น
ลางแห่งความสำเร็จ ผม
เดินไปที่ฝั่งทะเลแห่ง
หน้าขึ้นมองท้องฟ้าสี
ครามเหมือนเหนือสีน้ำ
ทะเล มีเมฆน้อยลอย
กระจายอยู่ทั่วทิศ ลม
โชยเบาๆ จากทะเลอัน
สุดกว้าง คลื่น ชัดระลอก
แล้วระลอกเล่า เป็นเช่น

นั้นอยู่ชั่ววันรัตนกาล ผมยืนอยู่ ณ ฝั่ง
ทะเลแห่งนั้น ภายใต้ต้นมะพร้าวด้วย
จิตใจที่ครุ่นคิด คิดไปหลายๆ อย่าง
รวมทั้งคนที่เรารักอยู่เบื้องหลัง อยาก
จะให้ไปอยู่ข้างๆ เป็นเพื่อนร่วมคิด
โดยเฉพาะคุณพ่อคุณแม่ผู้เป็นพรหม
สุดบูชาของลูก ที่ช่วยลูกไม่ว่าจะยาม
ทุกข์หรือสุข ผมยกมือขึ้นประนมขอพร
จากทุกสิ่งที่ผมบูชา แล้วหลับตา
ประเดี๋ยวใจก็มีเสียงกระซิบที่ข้างหูว่า
ลูกจะต้องทำได้ ผมลืมตาขึ้นแล้วรีบ
กลับที่พัก และลงมือเขียนทันที จน
ตะวันรอนจะลับโลกเข้าสู่รัตติกาล ผุ่ง
นกกาส่งเสียงร้องเรียกกันเข้าร่วงรัง
คล้ายกับมันเตือนให้ผมรีบแต่งตัวไป
ร่วมงานพิธีเปิดงาน ที่รัฐสภาแห่งชาติ
ของศรีลังกา ซึ่งอยู่ห่างจากที่พักออกไป

๗ กิโลเมตร การเตรียมพุด
จบลงด้วยดี สองพุดดูได้ ๑๓
นาที่ เผื่อไว้ ๒ นาที่ เพื่อ
ให้ผู้เข้าฟังถามปัญหา

ผมไปถึงรัฐสภาที่
ว่านั้นก่อนใครอื่นทั้งหมด
มียามรักษาการณ์กระจาย
อยู่ทุกจุดของบริเวณงาน
ถามผมว่ามาจากไหน มี
บัตรผ่านหรือเปล่า ผมตอบ
ว่า ไม่มีอะไรเลย เพราะยัง
ไม่ได้ลงทะเบียน มีแต่บท

ความที่ถืออยู่นี้ พลังส่งให้เขาดูแทน
บัตรผ่าน ซึ่งเขาก็ยอมให้ผมผ่าน เมื่อ
ผ่านด่านแรกแล้วก็ผ่านไปหมด จน
ถึงห้องประชุมที่ขวัคไขว้ไปด้วยนัก
กฎหมายสาว ๆ แสนสวยแต่งด้วยสำหรับ
คอยต้อนรับสมาชิกอยู่ทั่วไป เมื่อเห็น
ว่าผมไม่มีบัตรที่นั่น ก็จัดที่ให้พิเศษ นับ
ว่าเป็นการทำงานด้วยปัญญา ซึ่งต่าง
กับบางประเทศที่ผมไปพบมา ไม่มี
ปัญหาทำให้ผมขึ้นจนได้ ที่בלคอนี้
หรือระเบียบชั้นในมืองดนตรีบรรเลง
เพลงล่อวเอเซียกระหึ่มเป็นระยะ ทั้ง
ไฟเราะและสุดเพลิน แต่ขาดความภาค-
ภูมิ เพราะผู้ประพันธ์เพลงนั้นไม่ใช่
คนไทย แต่เป็นชาวฟิลิปปินส์ สิ่งละอัน
พันละน้อยเหล่านี้ ล้วนแต่มีความหมาย
ต่อชาติทั้งสิ้น

ที่ห้องโถงข้างนอกเวทีรัฐสภา มี
วงกลองยาวเล่นด้วยเด็กหนุ่ม ซึ่งแต่ง-
กายพื้นเมือง ไม่สวมเสื้อ คนหนึ่งสวม
หัวผิตาโซน โลดเต้นไปตามเสียงกลอง
นำทศนาอึง ที่ศรีลังกาเขาถืองานนี้เป็น
งานใหญ่ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนสื่อ
มวลชนแขนงอื่น ออกข่าวกันอย่าง
ครึกโครม ประมุขของทุกฝ่ายร่วมกัน
เปิดงาน

ประมาณ ๑๘ นาฬิกา นักกฎหมาย
ทุกคนนั่งกันเต็มห้อง สองสามีภริยา
หน้าตาเป็นฝรั่งมาพากันนั่งติดกับผม
ทักถามกันจึงได้ความว่า ผู้สามีเป็นผู้

พระสงฆ์ศรีลังกาถือพุด

พิพากษาศาลอุทธรณ์ออสเตรเลีย ภริยา
เป็นผู้พูดแทนทุกอย่าง รวมทั้งอธิบายถึง
การทำงานของสามิด้วยว่า ต้องเวียนไป
ตามสำนักงานศาลหลาย ๆ แห่ง เพื่อ
นั่งพิจารณาคดีที่เจ้าหน้าที่ธุรการนัดไว้

พอเธอพูดถึงตรงนี้ก็ทำให้ผม
สะอึก เพราะศาลอุทธรณ์ของเราถูกกัน
อยู่ที่กรุงเทพฯ แห่งเดียว โกลประชาชน
ผู้อยู่ในชนบท และยังไม่เคยนั่ง
พิจารณาคดีเหมือนอย่างเขา แม้ฟังคำ
แถลงการณ์ก็ไม่ทำกันเหมือนเมื่อครั้ง
บรรพตูลาการปฏิบัติ ได้แต่เปิดอ่าน
สำนวนที่ศาลล่างทำมา เข้าใจบ้างไม่
เข้าใจบ้าง ตัดสินไปด้วยความสุ่มเดา
ผิดกับเขา ผู้พิพากษาของเขาไม่ทำงาน
เล็ก ๆ น้อยซึ่งควรให้ฝ่ายธุรการเป็นผู้
รับภาระเวลานี้ผู้พิพากษาเราทำทุกอย่าง
แม้แต่ออกคำสั่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ควร
จะมอบอำนาจให้อยู่แก่ฝ่ายธุรการ แต่
ตรงกันข้าม เราไม่ทำสิ่งที่เขาทำที่กล่าว
มาแล้ว คือ การนั่งพิจารณาของศาล
อุทธรณ์และฎีกา ซึ่งเขาจะเวียนไปนั่ง
ฟังคำแถลงการณ์ของคู่ความทุกเรื่อง
ตามสำนักงานศาลที่เรียกว่า **เซอร์คิต**
ทั่วทั้งภาค โดยไม่ต้องมีผู้พิพากษา
ประจำให้เสียงบประมาณ เวลานี้ศาล
สูงของเรา ไม่มีบัลลังก์เลย เป็นการ
ขาดลักษณะของความเป็นศาลโดยสิ้น
เชิง การนั่งพิจารณาคดีนั้น เป็นสิ่งจำ
เป็นอย่างจะขาดเสียมิได้ เพราะเป็น

ทาง ๆ เดียวที่จะทำให้ผู้
พิพากษา รู้ข้อเท็จจริง
แห่งคดีอย่างถ่องแท้ การ
ตรวจสำนวนอย่างผู้
พิพากษาศาลสูงของเรา
ทำอยู่ขณะนี้ นอกจาก
จะช้าแล้ว ยังรู้ไม่หมด-
จดอีกด้วย ผมจึงขอวิง-
วอนผ่านข้อเขียนนี้ให้ผู้
มีหน้าที่ทั้งหลายตระหนัก
และกระทำในสิ่งที่ถูก
ต้องนี้ด้วย ถ้าจะให้ดี

ต้องสืบพยานใหม่บางปากเลย อย่าง
เยอรมัน ที่ผมไปเห็น นั่นจะเป็น การดี
ที่สุด ผมเจียบไปพักหนึ่ง ครุ่นคิดถึงสิ่ง
ที่ไม่ถูกต้องในสถาบันศาลไทย กลับ
กลืนน้ำตาที่มันตกลงไปในหัวใจ แหม่ม
คนนั้นเห็นว่าผมเจียบ ก็ถามว่าทำไมจึง
เจียบ สนใจหญิงสาวสวย ๆ น่ารัก ๆ
เหล่านั้หรือ ผมแกล้งหัวเราะแล้วรีบ
หยิบผ้าเช็ดหน้ามาปิดจมูก พลังถอน
หายใจแรง ให้มันทะลุแม่พระธรณี จะ
ได้ดลใจให้ผู้มีอำนาจที่ระเริงอยู่ด้วยมิจ-
ฉาจิรัฐ ได้มองเห็นความถูกต้อง ในช่วง
ชีวิตที่ผมยังมีอยู่ ซึ่งไม่วานักนี้ จะได้-
นอนตายตาหลับ พอได้สติ ผมแกล้งพูด
บายเปี่ยงไปเรื่องอื่นการวิสาสะกับเพื่อน
ที่เข้าประชุมนี้แล คือธรรมชาติของการ
ประชุมระหว่างประเทศ หาใช่การที่จะ
ต้องไปถกเถียงกันหน้าดำหน้าแดงบน
เวทีไม่ เพราะนั่นเป็นเพียงที่แสดงความ
คิดเห็นในทางที่สร้างสรรค์สามัคคีส่วน
หนึ่ง และส่วนน้อยเท่านั้น

อีกไม่กี่นาทีต่อมา ก็ได้ยินเสียง
ครืน ฌ เบื่องหน้าคล้ายเสียงฟ้าคำราม
เบา ๆ เป็นเสียงฝูงชนในมหาสมาคม
แห่งนั้นพร้อมใจกันลุกขึ้นให้ความเคารพ
แก่ประมุขของประเทศศรีลังกาซึ่งเดิน
เข้ามาที่เวทีเปิดงาน พวกเรารีบลุกขึ้น
เสียงดนตรีบรรเลงขึ้นในกระหึ่มด้วย
เพลงชาติศรีลังกา ทุกคนเจียบด้วยจิต-
คารวะ วงกลองยาวบรรเลงที่หน้าเวที

ชั้นล่าง ในขณะที่เวทีชั้นบนเป็นการพ้อนของพวกนางรำแต่งตัวด้วย紗หรือหลาติดตามวัฒนธรรมของศรีลังกา เต้นสลับกันไปมาด้วยลีลาที่สุตแทนสุนทรีย์ ยากจะหาที่ใดเหมือน

พอสิ้นเสียง พวกที่เต้นก็แยกย้ายเข้าข้างเวที พร้อมกับเสียงดนตรีที่สงบลง ทุกคนนั่ง จากนั้นโฆษกก็เข้ามามีบทบาท เชิญประมุขแต่ละฝ่ายพูด เป็นลำดับจนกระทั่งถึงประธานาธิบดี ดี บี วิเจตุงกา (D.B. Wijetunga) เป็นคนสุดท้าย ซึ่งอ่านตามเอกสารที่มีผู้เดินแจกพวกเรา แต่ไม่เหมือนกับอ่านเลย คล้ายกับท่านพูดออกมาจากหัวใจโดยแท้ชัดเจน และ โหม่น้าว

ท่านได้กล่าวถึงกฎหมายว่า เป็นสารัตถะแห่งความเจริญของมนุษย์ เดิมอิงอยู่ในหลักธรรมของศาสนาในพุทธศาสนาได้แก่ กฎแห่งความไม่เที่ยง หรือ อนิจจัง กฎแห่งกรรม และกฎแห่งความเกี่ยวเนื่องแห่งกรรม หรือ ปฏิจจะ สมุพบาท (dependent origination) ท่านถือว่า หลักธรรมเหล่านี้เป็นกฎแห่งคุณานุประโยชน์ ที่ยืนยงคงอยู่ชั่วนิจกาล ศาสนาฮินดู ได้แก่ มนุ-ศาสตร์ ส่วน ศาสนาคริสต์ ได้แก่ บัญญัติสิบประการ และ แคนนอนลอร์ ที่สุดได้แก่ ศาสนาอิสลาม มีกฎหมายบรรจุอยู่ในหลักธรรม นับว่าท่านกล่าวด้วยความชาญฉลาด ประสานหลักธรรมของศาสนาสำคัญให้เกิดสามัคคีธรรม จากนั้นท่านได้หันกลับมาหาสถาบันตุลาการของประเทศศรีลังกา ซึ่งท่านกล่าวว่าเกิดขึ้นและดำรงอยู่ด้วยกฎหมาย ท่านกล่าวว่า มีประวัติความเป็นมาว่า ๒,๕๐๐ ปี สมัยพระพุทธองค์ ทรงพระชนม์อยู่ มีการพิจารณาชี้ขาดความผิดในหมู่สงฆ์ เรียกว่า สังฆาธิกรณียา มีวินัยปิฎก เป็นประมวลแห่งกฎ แล้วท่านก็กลับมากล่าวถึงผู้พิ-

พากษาว่า เป็นผู้ถือดวงประทีปแห่งนิติธรรมวินัย (Judges are torch bearers of the Rule of Law.) มีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ และ ลงโทษผู้ผิด ซึ่งจะต้องกระทำด้วยความเที่ยงธรรม และความถี่ถ้วน (with balance and maturity) ท่านได้นำเอาคำพูดของอดีตประธานศาลสูงแห่งศรีลังกา เซอร์ เอ็ดเวิร์ด จาเยทิลลี ซึ่งครั้งหนึ่งกล่าวไว้ เพื่อความซบซึ้งในอรรถรส ข้าพเจ้าขอยกคำพูดเป็นภาษาอังกฤษมาไว้ด้วยดังนี้ :

"The people give us high

ที่ข้าพเจ้าอยากจะแผดเสียงด้อยค่าสองประโยคนี้ให้กึกก้องกังสดาลไปทั่วไตรภพ ให้อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ช่วยกันจับตาตุสสถาบันตุลาการของไทยด้วย เขาจะได้มีทริโอตตปปะ เป็นผู้พิพากษาอยู่ในดวงใจของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะเท่าที่ผมไปทำวิจัยมาหลายศาล ยังมีหลายๆ อย่างระคนกันอยู่ ท่านวิเจตุงกา ได้เน้นความล่าช้าของคดีไว้เป็นพิเศษว่า Justice delayed is justice denied. หรือความล่าช้า คือการปฏิเสธความยุติธรรม เป็นภาษิตกฎหมายที่ถือกันมาตั้งแต่สมัยดึกดำ-

“

สารัตถะแห่งความเจริญของมนุษย์ เดิมอิงอยู่ในหลักธรรมของศาสนา ในพุทธศาสนาได้แก่ กฎแห่งความไม่เที่ยง หรือ อนิจจัง กฎแห่งกรรม และ กฎแห่งความเกี่ยวเนื่องแห่งกรรม หรือ ปฏิจจะ สมุพบาท

”

respect because we are judges. If we do not dispense justice, our office alone does not entitle us to that respect."

ซึ่งมีความหมายว่า ที่ผู้พิพากษาได้รับความเคารพจากประชาชนอย่างสูงก็เพราะผู้พิพากษาให้ความยุติธรรม หากใช้เพราะตำแหน่งไม่ มันเป็นอมตธรรม

บรรพ์ ผมเองเคยประมวลปัจจัยแห่งความยุติธรรมไว้ว่า การพิจารณาอรรถคดีนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์คุณ ๔ ประการ คือ

- ๑) สะดวก (convenient)
- ๒) รวดเร็ว (speedy)
- ๓) ไม่ลำเอียง (impartial) และ
- ๔) สิ้นเปลืองน้อย (inexpensive)

ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่ง ความยุติธรรมก็หาบริบูรณ์ไม่ ท่านวิเจตูกำได้ขอให้พวกเราทั้งหลาย ได้พิจารณาความยากจนว่า เป็นตัวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ควรที่นักกฎหมายทั้งปวงพึงร่วมมือกันเอาชนะ เพื่อให้ทุกคนมีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยสันติสุข ที่ผมชอบที่สุดก็คือ ประโยคที่ว่า Justice should be within the reach of the large mass of the people. คือ ความยุติธรรมนั้น ควรให้ประชาชนทั้งมวลเข้าถึง โดยเฉพาะคนจน ซึ่งน่าเวทนามากขณะนี้ ชาวนาที่ผมไปช่วยเหลืออยู่บางคน ถูกนายทุนปลอมเอกสารมาฟ้องว่าสัญญาจะขายนาตามที่ดินนส.๓ ซึ่งเป็นที่ดินแปลงเดียวที่เขาทำกิน แล้วนำไปวางเป็นประกันเงินกู้ที่ยืมจากโจทก์เพียง ๑,๗๐๐ บาท เมื่อถูกฟ้องก็หมดทางสู้ เพราะไม่มีเงินจ้างทนายต้องไปยอมความกับนายทุนผู้เป็นโจทก์ว่าจะใช้เงินเขาถึง ๘๐,๐๐๐ บาท ศาลเองก็รู้ว่าเป็นเรื่องไม่จริง แต่ก็ยังพิพากษตามยอม ผมวิ่งไปหาผู้ใหญ่จนทั่วก็ช่วยไม่ได้ จนต้องนำปัญหานี้มาออกเป็นข้อสอบนิติศาสตร์ มสธ. ถ้าศาลจะได้สดุดีสักนิดก่อนพิพากษตามยอม ก็จะเห็นความจริง แล้วก็ไม่ต้องพิพากษาให้ เรื่องอื่นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก ข้าแล้วข้าเล่าร่วมร้อยคดี เมื่อได้ยื่นท่านวิเจตูกำ พุดมาถึงตรงนี้ผมถึงกับทนต่อเวทนาไม่ไหว ต้องหยิบผ้าเช็ดหน้าออกมากุ่มนัยน์ตา ถามตัวเองว่า ศาลไทยให้ประชาชนคนใดบ้างเข้าถึง คนยากไร้ หรือ คนที่ถือโอกาสคดโกง

หลังจากท่านวิเจตูกำ กล่าวจบดนตรีก็บรรเลง เสร็จแล้ว มหาชนก็พากันหลังไหลออกมาที่ระเบียงนอก ร่วมกันสังสรรค์งาน ดอกทेल ซึ่งเป็นการเล่นแบบเดินหยิบรับประทานไปคุยกันไป ระหว่างงานเลี้ยง ผมได้ถือ

โอกาสถ่ายรูปพร้อมกับพวกผีตาโชนมาให้ทางบ้านดู

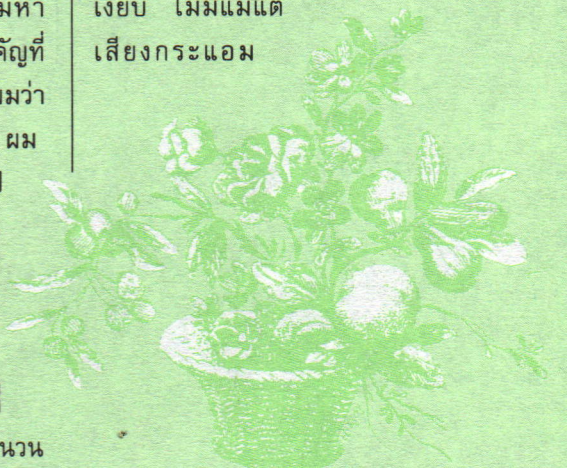
วันแรกและวันที่ผมพุด

รุ่งขึ้นเป็นวันที่ ๑๓ ซึ่งเป็นวันแรกของการประชุมในเนื้อหา ผมจะต้องพุดในวันนี้ด้วย หลังจากตื่นนอน ผมได้สดลมหายใจดูรู้สึกโล่งนวล เป็นลางบอกถึงความสำเร็จ ได้ทำสมาธิ สวดมนต์กราบไหว้ระลึกถึงคุณบิดามารดา และครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ปรารถนาดีทุกท่าน ได้ช่วยคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือ แล้วเดินออกจากที่พักด้วยความมั่นใจ มุ่งหน้าสู่โรงแรมฮิลตันที่คิดว่าเขาประชุมกัน แต่ทางกองงานเลขาบอกว่าการประชุมของมนุษยชนของผมอยู่โรงแรมมีเรียตซึ่งอยู่ใกล้ๆ ณ ผังมหาสมุทรอินเดียแห่งนั้น ผมรีบุดไปยังโรงแรมแห่งนั้น ให้ฝ่ายธุรการเขาเปิดหาชื่อให้ แต่ปรากฏว่าไม่พบ ผมก็เถียงว่าไม่พบได้อย่างไร ในเมื่อเขาบอกผมไปที่เมืองไทยว่าต้องพุดวันนี้ พุดพลาแสดงใบกำหนดการให้เขาดู นายเจ้าหน้าที่ที่นั่นได้ค้นหาจนหมดปัญญาแต่ไม่พบ เหตุก็เพราะผมส่งเรื่องให้เขาเข้าไป แม้แต่บทความของผมงก็ลงพิมพ์ในหนังสือแจกไม่ทัน เมื่อเขาเห็นกำหนดการดังนั้น จึงจูงแขนผมไปพบเจ้าหน้าที่ผู้จัดลำดับผู้พุดซึ่งอยู่ที่โต๊ะหน้าห้องกลุ่มสิทธิมนุษยชน ผมขอพุดให้ได้ โดยให้เหตุผลว่ามาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทยผู้จัดถามผมว่าไม่เกิน ๑๕ นาที ทำได้หรือไม่ ผมตอบรับทันที เพราะเราเตรียมไปเพียง ๑๓ นาที แม้หากจะมีลูกเล่นอะไรบ้างก็คงไม่เกินไปกว่านั้น ในที่สุดก็เป็นอันตกลงให้ผมพุดเป็นคนสุดท้ายในวันนั้น และรับเอาบทความของผมไปให้เจ้าหน้าที่จัดการพิมพ์เพิ่ม เพื่อแจกให้ครบจำนวน

ผู้เข้าประชุมต่อไป เป็นอันว่าผมแก้ปัญหาเองได้ด้วยดี จากนั้นก็เดินเข้าสู่ห้องประชุมด้วยความโล่งอก

กลุ่มสิทธิมนุษยชนเป็นกลุ่มที่คนสนใจมากที่สุด มีผู้เข้าร่วมกลุ่มนี้กว่า ๒๐๐ คน แทบไม่น่าเชื่อเลย การประชุมเริ่มเอาสายมากเพราะคอยท่านอดีตรัฐพิพากษาศาลสูงสุดอินเดีย ซึ่งจะต้องพุดเป็นคนแรก เกือบ ๑๐ นาฬิกาจึงเห็นท่านเดินเข้ามา และการพุดก็เริ่ม ณ บัดนั้น พุดจบก็จะมีคนให้ความเห็นเพิ่มเติมแต่ไม่ค่อยจะถามคำถามกันนัก ทำให้ผมสบายใจขึ้นไปอีก เพราะสิ่งที่ผู้พุดทุกคนไม่ชอบก็คือ คำถาม

การประชุมได้ดำเนินไปตามวาระจากเข้าเป็นบ้าย และบ้ายเป็นเย็น สิ่งที่แตกต่างกันพุดก็คือ ประสพการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศของตนส่วนใหญ่ มาจากการกระทำของรัฐ และเร่งเร้าให้มวลสมาชิกได้ช่วยกันแก้ไขสิ่งเหล่านั้น ซึ่งค่อนข้างจะต่างจากผม ที่พุดถึงการสอนกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในคณะนิติศาสตร์ ในที่สุดก็เป็นวาระของผม แต่กว่าจะถึงวาระของผม คนในห้องก็ชักจะบางตา เหลืออยู่ประมาณ ๑๐๐ คนเศษ เขาคงคิดว่าคนไทยคงไม่ได้เรื่องนั่นเอง แต่พอผมเริ่มพุด ก็ปรากฏว่าคนที่กำลังเดินออกจากห้องก็กลับเข้ามาฟัง และผู้ฟังก็เงียบ ไม่มีแม้แต่เสียงกระแอม

กระโอ หลังจากผมพูดจบจึงปรากฏว่ามีคนไทยเข้ามาไหว้ ซึ่งก็คือพวกศาลนั่นเอง ผมพูดได้ดีหรือไม่อย่างไร คนไทยที่นั่งฟังอยู่หลายคนคงเป็นสักขี ซึ่งผมคิดว่า ดีกว่าพวกแขกอีกหลายๆ คน นอกจากผู้พิพากษาเก่าศาลสูงสุดอินเดีย ผมดีใจที่สามารถรักษาเกียรติของมหาวิทยาลัยที่รักของเราไว้ได้ด้วยดี

สาระที่พูดของผมเป็นการเล่าเรื่องการสอนกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่ไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นต้นมา ก็มีรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิต่างๆ ของประชาชน รวมทั้งหน้าที่ของเขาด้วย สิทธิและหน้าที่เหล่านี้ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรของนักเรียน สอนกันในโรงเรียนประถมและมัธยมตั้งแต่บัดนั้น

สำหรับมหาวิทยาลัยนั้น ได้บรรจุเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคไว้ในหลักสูตรกฎหมายของรัฐธรรมนูญบ้าง อยู่ในหลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปไม่เป็นวิชาเอก-เทศ ต่อมา เมื่อไม่นานมานี้ คณะนิติ-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้สอนกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาเอกเทศ เป็นวิชาเลือก มีคนเรียนน้อย วิชานี้ได้แพร่ไปสู่คณะนิติ-

ศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยอื่นในกาลต่อมา รวมทั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราชของเรา ทั้งที่เป็นวิชาเอก-เทศ และที่รวมอยู่ในวิชาอื่น แล้วได้เล่าถึงเนื้อหาของวิชานี้ให้เขาฟังว่า เริ่มแต่วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิชานี้ ก็ด้วยมุ่งที่จะให้นักศึกษารู้และเข้าใจคำว่า สิทธิมนุษยชน รวมทั้งเหตุการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น ถัดจากหัวข้อนั้นก็มีการวัดความเป็นมาของวิชานี้ ซึ่งสืบเนื่องมาจากกฎหมายธรรมชาติ และทฤษฎีต่าง ๆ ศึกษาเอกสารสำคัญ ตั้งแต่ สมัยกรีก มาแหมกนาคาตา ประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา ต่อมาถึงประกาศสิทธิของมนุษย์และพลเมืองของฝรั่งเศสสมัยปฏิวัติ จนกระทั่งสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ลำดับที่ ๓ คือ ความหมายซึ่งมีความเห็นต่างกัน ลำดับที่ ๔ ได้แก่ สิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ ลำดับที่ ๕ ได้แก่ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และสุดท้ายได้แก่ การปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งผมเห็นว่า ควรทำความเข้าใจเพิ่มเติม คือ

ก. ความหมาย ของคำว่าสิทธิมนุษยชน ซึ่งผมเห็นว่า คือ หิตประโยชน์ที่เกิดจากความต้องการของมนุษย์ เป็นศักยภาพและพลังกำลังที่มนุษย์ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มนุษย์ต้องการ เพื่อให้เขามีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความผาสุก ถ้าเขาอยู่คนเดียวก็จะทำอะไรได้ตั้ง

ปรารถนา แต่เนื่องจาก การอยู่คนเดียวเป็นไปไม่ได้ เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นสังคมหมู่คนก็รังแกกัน จึงจำเป็นต้องมีกฎหรือระเบียบไว้สำหรับ ควบคุมการกระทำของเขา ทั้งที่เรียกว่ากฎหมายศีลธรรมหรือประเพณี สิทธิบางอย่างก็มีกฎหมายรับรอง และหลายอย่างกฎหมายห้ามมิให้ทำ เพื่อป้องกัน

มิให้ล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิของผู้อื่น สิ่งที่ถูกกฎหมายให้ทำได้โดยเสรีเรียกว่า เสรีภาพ และ กฎที่บังคับมนุษย์นั้นใช้บังคับแก่ทุกคน โดยเสมอหน้า เรียกว่า ความเสมอภาค อย่างไรก็ตาม สิทธิที่จะได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดมานั้น บางครั้งคนก็ไม่ต้องใช้พลังกำลัง แต่เป็นเรื่องอำนาจที่เบื่องบนันดาล เช่น เมื่อลูกเกิดมาก็ได้รับความรัก และทุกสิ่งจากพ่อแม่ โดยไม่ต้องร้องขอ สิทธิเหล่านี้กฎหมายรับรองไว้ในเรื่องครอบครัว อันเป็นสิทธิที่จะได้จากผู้อื่น นับเนื่องอยู่ในสิทธิมนุษยชน

ข. ปรับปรุงเงื่อนไข และวิธีปฏิบัติซึ่งมีหลาย ประเด็น คือ

๑) ควรจะให้วิชานี้เป็นวิชาบังคับ เพื่อให้นักศึกษาทุกคนได้ศึกษา อันเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอยู่ในตัว เมื่อคนรู้ความสำคัญของสิทธิของตน และกันแล้วเช่นนี้ ก็จะทำให้ความเคารพสิ่งนี้ ไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน

๒) ควรจะมีการตรวจสอบบทกฎหมายที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ ให้พนักงานสอบสวนควบคุมผู้ถูกจับได้นานถึง ๗ วัน เป็นต้น หรืออย่างเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๒๒ บังคับให้ประชาชนรู้ข้อความ ที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนำไปจดทะเบียนและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งความจริงเขาไม่รู้สิ่งเหล่านี้ ควรมีการศึกษาวิจารณ์และเสนอแก้ไข

๓) ควรตรวจสอบและศึกษาการตีความกฎหมายโดยศาล ว่าเรื่องใดที่ไม่ถูกต้องบ้าง เพื่อแนะนำสถาบันที่เกี่ยวข้องได้เปลี่ยนแนวไปในทางที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

๔) ควรจะเอาใจใส่สิทธิของชนกลุ่มน้อยให้มากเพราะบุคคลเหล่า-

นี่เป็นผู้ที่ก่อความไม่สงบแก่สังคม อันเป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชน

๕) ประการสุดท้าย ผมเสนอให้มีการศึกษาเรื่องสันติภาพควบคู่กันไป ด้วย เพราะสันติภาพ เป็นความสุขอันสูงสุดที่มนุษย์ปรารถนา นั่นคือ ความมุ่งประสงค์ของสิทธิมนุษยชนทุกแขนง

ผมตั้งใจที่ผู้ฟังเจียบ และตั้งใจฟังอย่างไม่วางใจ เมื่อพูดจบก็มีผู้แสดงความยินดี เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยแล้ว สมาชิกคนหนึ่งซึ่งเข้ากลุ่มสิทธิมนุษยชนได้เขียนจดหมายมาชม ตอนหนึ่งมีใจความว่า :

"The paper you presented was an excellent one, very educative and informative. A number of my friends who are judges and lawyers who saw the paper were of the same opinion."

แปลว่า : บทความที่ท่านเสนอไปนั้น เป็นบทความที่ดีเยี่ยมเรื่องหนึ่งให้ทั้งความรู้และสาระ เพื่อนของผมจำนวนมากซึ่งเป็นผู้พิพากษา และทนายความ ที่ได้เห็นบทความเรื่องนั้นต่างมีความเห็นอย่างเดียวกัน

สรุปได้ว่า สิ่งที่ผมได้ทำไปเพื่อสถาบัน คือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนี้ เป็นไปด้วยประสิทธิภาพ สัมกับทางมหาวิทยาลัยไว้วางใจ ความเห็นของผมน่าจะเป็นข้อคิดที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมและผู้พบเห็นโดยทั่วไป

สภาพบ้านเมือง

เมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็เหมือนกับนกออกจากกรง มีโอกาสไปเที่ยวซื้อหาของฝาก ณ บริเวณใกล้เคียงที่ประชุม ซึ่งเป็นศูนย์การค้าทั้งนั้น เพชรพลอยสวยๆ ในราคาที่พอซื้อหากันได้มากมาย ตอนเช้าๆ ผมมักจะออกเดิน เพื่อดูชีวิตอันแท้จริงในโคลัมโบ รวมทั้งหาของถูกๆ

ตามร้านขายอาหารธรรมดารับประทานมื้อละไม่เกิน ๔๐ รูปี ซึ่งตกราวๆ ๒๐ บาทของเมืองไทย

ในโคลัมโบนั้น มีถนนสายใหญ่สายเดียว ทอดขนานไปตามฝั่งทะเล มีความยาวไม่กี่กิโลเมตร มีทั้งเกวียนเทียมด้วยโค และ รถม้าที่ลากด้วยสัตว์ตัวเดียว ปะปนไปกับขบวนยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ ปากซอยข้างถนนมักจะมีซุ้มขายผลไม้ ซึ่งมีมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่ ราคาแพงพอ ๆ หรือสูงกว่าบ้านเรา ถนนเต็มไปด้วยฝุ่นละอองมลพิษสูง แต่ดีกว่าปริมาณรถไม่เท่ากรุงเทพฯ ฯ และอยู่ฝั่งทะเล ซึ่งถูกลมพัดลงทะเลไปในเวลาไม่นานนัก ตกกลางคืนก็มีลมทะเล อันบริสุทธิ์เข้ามาแทนที่ อาหารทุกอย่างรสจัดและเผ็ดร้อน มีปลาทะเลตัวโตๆ เนื้อดีปรุงอาหารขายตามร้าน อาหารหลักอีกอย่างหนึ่ง คือ ไก่ และอาหารมังสวิรัตมีจำหน่ายทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและค่อนข้างเคร่ง แม้แต่หมาก็ไม่เลี้ยง เพราะเห็นว่าในที่สุดจะต้องต้มมันในหม้อน้ำร้อน เพื่อสาวไหม ที่เกี่ยวที่รู้จักกันดีคือ แคนดี้ ซึ่งเป็นพุทธสถานที่ประดิษฐานพระรัตนตรัยของพระพุทธองค์ ซึ่งข้าพเจ้าเรียกเป็นภาษาสามัญว่า พระเชี้ยวแก้ว คนไปนมัสการกันมากกับอีกแห่งหนึ่งคือ อุทยานแห่งชาติรุหน ซึ่งจะต้องใช้เวลาเที่ยวเป็นวัน คนไปกันมาก ระหว่างประชุม แต่ผมไม่ได้ไปเพราะเคยไปมาบ้างแล้ว ของฝากพื้นเมืองที่ราคาไม่แพงได้แก่ชาชิลอน มีชื่อที่สุดของโลก สินค้าทุกอย่างต่อราคาได้ การคดโกงโกงราคาหรือยัดเยียดขายไม่ค่อยมี

ยุโรปเมื่อเริ่มเหมันต์

เมื่อหมดหน้าที่แล้ว ผมก็ประชุมไม่เป็นที่ อยากฟังห้องไหนก็เข้าไปนั่งฟังในห้องนั้น เพื่อแก้เหงา พบใครก็

ทักทายและพูดคุยด้วย เพื่อทราบเรื่องระบบกฎหมาย และการเมืองการปกครองของประเทศเขา ซึ่งธรรมดาของการประชุมระหว่างประเทศที่เคยกล่าวมา วันสุดท้าย ผมได้พบอาจารย์ ดร. ที โกจิมา จากมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในญี่ปุ่น ความรู้ดีมาก เราคุยกันตั้งแต่ ๑๑ นาฬิกา จนกระทั่งบ่ายโมง เป็นอันว่า ผมกับ ดร. โกจิมา ไม่ได้ร่วมพิธีปิดประชุม

เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ผมรีบกลับที่พัก จัดแจงบรรจุกระเป๋าเพื่อเดินทางต่อไปยังยุโรป ในคืนวันที่ ๑๖ ต่อ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๖ นั้น เพื่อชมธรรมชาติในเมืองหนาวเมื่อเริ่มเหมันต์ มันเคยสวยอย่างฝังใจเมื่อสมัยที่เป็นนักเรียนกฎหมายอยู่ต่างแดน ก็อยากจะเห็นมันอีก ผมชะล่าใจที่ไม่ได้ขอความช่วยเหลือจากฝ่ายจัดประชุม จึงต้องเดินทางจากตัวเมืองไปสนามบินเอง ในตอนดึกของคืนนั้น ค่าแท็กซี่แสนโหด ๘๗๐ รูปีตามมิเตอร์ จะจ่าย ๘๐๐ รูปีตามที่ตกลงมันก็ไม่ยอม จึงโยนให้ ๘๒๐ รูปีแล้วเดินหนี เหลืออีก ๒๐ รูปี ต้องให้ค่าคนขนของ กับอีก ๕๐๐ รูปี เป็นค่าสนามบิน เมื่อจวนเวลา ๓ นาฬิกา ผู้โดยสารก็ขึ้นเครื่อง และหลังจากนั้นไม่นานก็บินต่อ มุ่งหน้าสู่ดูไบ อันเป็นศูนย์การค้าและเมืองผ่านที่ใหญ่ที่สุดในตะวันออกกลาง ใช้เวลาบินประมาณ ๕ ชั่วโมง จนวนเวลาจวนสว่างเครื่องบินลงจอดคนลงที่นั่นกันเกือบครึ่งลำ เครื่องลงจอดที่นั่น ๓๐ นาทีก็บินต่อ ขณะนั้นสว่างพอดี มองดูรอบสนามบิน มีต้นไม้สองสามต้น นอกนั้นเป็นพุ่มหญ้าสีหมองๆ แสดงถึงการต่อสู้กับความแห้งแล้งเพื่อมีชีวิตอยู่ในซีกโลกที่เต็มไปด้วยทะเลทราย อากาศภายนอกไม่ร้อน เพราะเพิ่งผ่านราตรีกาล แต่ก็ไม่เย็น ไม่ช้าเครื่องก็ทะยานขึ้นสู่เวหา มองลงมา

เบื้องล่างเห็นแต่พื้นทรายที่สุกกว้าง เห็นรอยเส้นดำๆ ซึ่งเป็นถนน ถูกทราย กลบบังเป็นบางแห่ง นานๆ จะมองเห็นแหล่งน้ำที่เป็น โอเอซิส จิตใจเหี่ยวหด นึกสงสารผู้คนที่เกิดในแถบนั้น ต้องทนอยู่กับความแห้งแล้งอย่างไม่มีทางที่จะหนีไปอยู่ถิ่นอื่น เมื่อเครื่องบินว่าง พวกผู้โดยสารก็ทำแกอี้เป็นเตียงนอน รวมทั้งผมด้วย ๗ ชั่วโมงผ่านไปโดยไม่จืดที่ใดเลย เครื่องก็เข้าเขตยุโรป มองลงเบื้องล่างดาดทรายไปด้วยขุนเขา ผู้โดยสารต่างพากันชี้ให้กันดูเทือกเขา มองบลาต ซึ่งปกคลุมด้วยหิมะสีขาว ยาว ปะทะกับก้อนเมฆใหญ่ๆน้อยๆและแสงสุริย มันช่างสวยสุดที่จะพรรณนา ซึ่งหมายความว่า เครื่องกำลังจะลงจอดที่สนามบินเมืองซูริค ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่โชคดีที่สุดในโลก เป็นเมืองที่ได้รับพรจากธรรมชาติ มีเทือก

เขาสูงล้อมรอบ ได้น้ำจากหิมะตลอดปี ไหลลงมาสู่ทะเลสาบเจนีวา กลายเป็นต้นแม่น้ำไรน์และสายอื่นๆ อากาศสดชื่นเย็นสบายตลอดปี

เครื่องจอดที่สนามบินซูริคไม่นาน ก็บินต่อไปฟรังเฟิร์ต ในเยอรมนีตะวันตก ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของผม ราว ๓๐ นาทีบรรยากาศก็เปลี่ยนจากขุนเขาเป็นพญา และพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ มองลงเบื้องล่างเป็นดาดทราย บ้างเขียวขจี บ้างเหลืองอร่ามบ้างเป็นสีแดงเรื่อๆ อยู่ทั่วไป ในที่สุดก็ถึงสนามบินฟรังเฟิร์ตดังใจ ลูกสาวขบถมารับไปอู่เบอร์ดิ้ง-เก้น ซึ่งเป็นชนบทที่เต็มไปด้วยผลไม้ นานาชนิด ห่างจากฟรังเฟิร์ตรถแล่นสองชั่วโมง และห่างจากเมืองสตูดการ์ต

๓๐ กิโลเมตร

สิ่งที่ผมปรารถนาจะเห็นก็คือ ไร่ไม้เปลี่ยนสี ซึ่งมียังไม่มากนัก ลูกบอก ว่าอีก ๒ สัปดาห์จะสวยกว่านั้น แต่ก็พอได้ดูถนนหนทางในเยอรมันเป็นเลิศ รถแล่นด้วยความเร็ว ๑๕๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมงเป็นเรื่องธรรมดา ข้างทางบางแห่งเขาจะสร้างกำแพงกันเสียงรถ เพื่อให้ราษฎรที่อยู่ใกล้ไม่ถูกรบกวนจากเสียง เขาคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของประชาชนมาก วันอาทิตย์เขาจะห้ามทำ

ป่าหิมะเขียวในเยอรมนี

งานทุกอย่าง ให้พักผ่อนหรือไปเที่ยวกับครอบครัว ตามบ้านที่อยู่อาศัยจะต้องถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะเด็กๆ เขาเป็นห่วงมาก เขาจะมาตรวจดูห้องนอนว่า ได้รับอากาศถ่ายเทพอหรือไม่ มาตรการป้องกันของเขาดีเยี่ยม ประชาชนของเขาจึงไม่เจ็บไม่ไข้ สดภาวะของสังคมได้มากมาย

ของที่ผมได้มาฝากจากเยอรมันก็คือ ความสำนึกในหน้าที่ของพลเมือง เขารู้สึกว่า สังคมเป็นของเขา จะต้องช่วยกันอุปถัมภ์รักษา เขาจะไม่ทำผิดกฎหมาย ถ้าเห็นใครทำผิด เขาก็จะต่อว่ากันเอง อย่างหน้าแล้งน้ำน้อย เขาก็จะไม่ล้างรถ ไม่ใช้น้ำจากก๊อกรดต้นไม้ ถ้าใครทำเขาก็จะต้องว่ากันเอง เป็นต้น

ป่าของเขาจะมีไว้เป็นหย่อมๆ มีสัตว์สารพัดชนิด นก กา กวาง กระต่าย วังขั้วไขว้เต็มไปหมด ผมชอบออกไปเดินเล่น เก็บลูกไม้ตามทางรับประทาน มีทั้งแอ๊ปเปิ้ล พืช แพร์ และ พลัมเต็มต้น และหล่นเต็มพื้นดิน ลำพังเก็บกินเขาจะไม่ว่ากัน พื้นที่เพาะปลูกหลังเก็บเกี่ยวเขาจะไถกลบ แล้วใช้พืชชนิดหนึ่ง คล้ายผักกาดเขียวหวาน หรือไม้กึ่งใช้ ถั่วหวาน ให้เป็นพืชคลุมดิน สร้างไนโตรเจนให้แก่ดิน และเนาเป็นปุ๋ยเมื่อ

หิมะมาในอีกไม่กี่วันข้างหน้า ถนนไปนาราดด้วยยางมะตอย นอกนั้นเป็นพื้นหญ้า ไม่มีการถากหญ้าเป็นทางที่ขอบถนน เหมือนที่ปฏิบัติผิดๆ อยู่ในบ้านเรา ซึ่งเวลานี้ การถากหญ้าเป็นทางที่ขอบถนนมีอยู่ทั่วกรุงเทพฯ และกำลังระบาดเข้ามาสู่สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นรูปธรรมที่แสดงออกในด้านให้การศึกษาก่

ประชาชนที่ไม่ถูกต้อง เขาไม่เผาป่าเผาหญ้าแห้ง หรือฟางเหมือนบ้านเรา ใบไม้ ใบหญ้า ทั้ถมกลายเป็นปุ๋ยให้พืชกิน เป็นวัฏจักรของธรรมชาติ ที่เราพึ่งเอาอย่าง เมื่อพื้นดินมีหญ้าปก มีป่าให้นกกา และสัตว์ป่าอยู่ ฝุ่นก็ไม่มี ผมชอบฝึก เก็บสระเห่นจากสวนข้างบ้าน ลูกสาว มารับประทานได้โดยไม่ต้องล้างน้ำ มลพิษจึงไม่มี ขอท่านผู้อ่านได้โปรดเผยแพร่ความรู้นี้ต่อไปด้วย

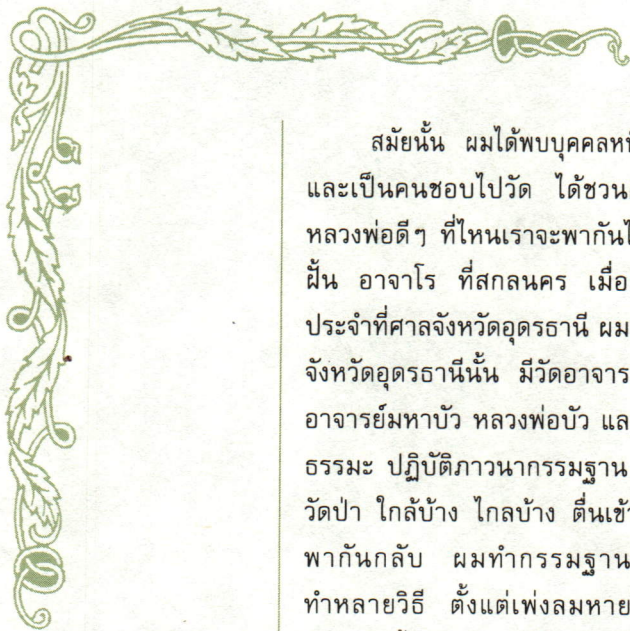

ท ุ คนประสงค์และแสวงหาความสุข ดันรนกันไปเท่าที่คิดว่าตนจะพบสุขที่ตนต้องการ ผมก็อยู่ในกลุ่มบุคคลที่ว่านี้คนหนึ่ง

เมื่อเยาว์วัย ผมมีความสุขด้วยการคบเพื่อน เล่นกีฬา และเที่ยวเตร่ มีทุกขบ้างระคนกัน ตามจังหวะชีวิตที่ไร้เดียงสา ครั้นโตขึ้นมีการศึกษา และมีครอบครัว รู้สึกว่ามีทุกขเพิ่มขึ้น ผมเริ่มศึกษาตัวเองว่าทุกขมาจากไหนใด ก็รู้สึกว่ามันมาจากใจของผมเอง โดยเฉพาะเวลาไม่ได้อย่างใจก็โกรธ หน้าตาไม่สดใส ผมจึงไม่ชอบความโกรธ และแสวงหาทางขจัด

เมื่อออกรับราชการเป็นผู้พิพากษาที่นครพนมเป็นครั้งแรกในชีวิตก็ได้พบเพื่อนหมอลหลายคน ซึ่งได้รักษาผมทั้งกายและใจ ผมถามหมอลว่า ผมจะอย่างไรจึงจะไม่โกรธ มียาอะไรขายหรือไม่ แพงเท่าไรผมก็จะซื้อหมอลก็ได้แต่ให้ยากล่อมประสาทมา และแนะนำให้ผมงดแอลกอฮอล์ทั้งหมด แม้แต่ข้าวหมากที่ผมชอบก็ไม่แนะนำให้รับประทาน น้ำชา กาแฟก็ให้งด ผมก็งด แม้แต่บุหรี่ยังไม่กล้าสูบ อยู่นิ่งๆ คนที่สูบบุหรี่ได้กลืนในตอนแรกเล็ก แต่ผมก็ยังมีอาการโกรธอยู่ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งความไม่ปกติในครอบครัว อันเป็นทุกขซ้อน และทุกขมาก

สมัยนั้น ผมได้พบบุคคลหนึ่ง เป็นผู้จัดการโรงงานยาสูบนครพนม และเป็นคนชอบไปวัด ได้ชวนผมเข้าวัด ผมจึงมีเพื่อนวัดมากมาย หลวงพ่อดีๆ ที่ไหนเราจะพากันไปกราบจนสิ้น ตลอดจนท่านอาจารย์ ผื่น อาจาโร ที่สกลนคร เมื่อกลับจากไปเรียนต่อที่อเมริกาก็ได้มา ประจำที่ศาลจังหวัดอุดรธานี ผมเต็มใจในการทำกรรมฐานเพราะใกล้ๆ จังหวัดอุดรธานีนั้น มีวัดอาจารย์ดีๆ มากมาย รวมทั้งหลวงปู่เทศก์ อาจารย์มหาวัว หลวงพ่อบัว และอื่นๆ เราจะเวียนไปนมัสการ ศึกษา ธรรมะ ปฏิบัติภาวนากรรมฐาน เย็นวันเสาร์เราจะพากันไปนอนตาม วัดป่า ใกล้บ้าง ไกลบ้าง ตื่นเช้าถวายอาหารพระ ฟังเทศน์แล้วจึงจะ พากันกลับ ผมทำกรรมฐานมากพอสมควรจากหลายอาจารย์ ทำหลายวิธี ตั้งแต่เพ่งลมหายใจ เพ่งวัตถุภายนอก เพ่งอากาศ จนบางครั้งจิตสงบหายโกรธ สามารถรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้หลายๆ อย่าง แต่ไม่นานสิ่งนั้นก็หาย และความโกรธก็กลับมาเล่นงาน ผมอีก คีลก็มักจะไม่ได้เต็ม โดยเฉพาะข้อกาเมฯ ยังเห็นว่าหญิงอื่นอยู่ใน ความปรารถนาของตน สามารถมีภริยาได้อีกโทสะจริตก็ยังไม่ลด

ระยะปี ๒๕๒๐ เศษๆ ผมไม่สบายเป็นโรคตับอักเสบ เพื่อนพา ไปเฝ้าเทพพรหม (ทรง) ซึ่งท่านรักษาทางไสยศาสตร์ มีการต่ออายุบ้าง ทำผ้ายันต์ให้มีโชคลาภบ้าง ท่านสอนให้กระทำความดี ถ้าทำไม่ดี ท่านก็ต่อว่า บางครั้งชี้หน้า ทำให้ผมศรัทธา เพราะทำให้ผมไม่กล้า ทำสิ่งที่ไม่ดี ผมไปหลายแห่ง ทั้งที่บางซื่อ ประดิพัทธ์ และลาดพร้าว แต่ถ้าถามว่า ผมมีความสุขตามที่ปรารถนาหรือยัง ก็ต้องตอบว่า ยัง

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ เพื่อนหญิงคนหนึ่งเล่าว่า มีการรักษาโรค สารพัด ที่โรงแรมหนึ่งแถวๆ ดินแดง ถ้าผมต้องการรักษา ก็เชิญไปที่ นั้น เธอบอกว่า แม้แต่โรคมะเร็ง หรือโรคเอดส์ก็รักษาได้ ผมจึงอยาก จะลองดู เพื่อจะได้รักษาตับอักเสบให้หายขาด

ครั้นวันอาทิตย์ วันหนึ่ง เมื่อประมาณ ๗ เดือนมานี้ผมได้ไป สังเกตการณ์ ก็ได้พบคนกลุ่มใหญ่ร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าว่าเป็นพ่อ และพระเยซูว่าเป็นลูก ผู้ซึ่งพระเจ้าส่งมาถือกำเนิดในร่างมนุษย์ แล้ว ไปถูกตรึงและทรมานที่ไม้กางเขนจนตาย เพื่อไถ่บาปของมนุษย์ และ ความเจ็บไข้ทั้งปวง คนนำร้องเพลงและเทศนานั้นในอดีตเป็นหัวหน้า วงดนตรีที่มีชื่อที่เรียกกันว่า แกรนด์เอกซ์ มารดาของท่านผู้นั้นเคย เป็นมะเร็งมดลูก หมอไม่รักษาแล้ว จึงพาแม่ไปรักษาทางพระทาง เจ้า ตลอดจนไสยศาสตร์ร่างทรงหลายสำนัก แต่ก็ประจักษ์โรวันตาย วันหนึ่งได้ขออนุญาตแม่ไปศึกษาวิธีรักษาด้วยความเชื่อในพระเจ้า และพระเยซูตามที่ญาติคนหนึ่งแนะนำมาพอได้ฟังเรื่องพระเจ้า

พระเยซูเท่านั้นแม้โกธรเป็นพินเป็นไฟ แต่ในที่สุดทนความอ่อนหวาน ลูกไม่ได้จึงยอม ท่านจึงได้ไปเรียนและได้วิชานี้มารักษาแม่ ซึ่งขณะนั้นอาการหนักมากแล้ว

วิธีการก็คือ ร้องเพลงสรรเสริญพระเยซูซึ่งเป็นบุตรและพระเจ้า ซึ่งเป็นบิดาแล้วขอพรจากพระเจ้าผ่านทางพระเยซูและในนามพระเยซู ร้องนาน เน้น และยาวเป็นชั่วโมง จนรู้สึกว่ามีพลังอำนาจที่เกิดจากสมาธิเต็มตัวเราแล้วจึงใช้พลังจิตกำหนดให้โรคที่จะรักษาหายไปจากร่างกายของผู้ป่วย หรือจากตนเอง ผมเห็นท่านผู้นั้นวางมือลงบนคนที่ไปรับการรักษา คนเหล่านั้นจะล้มทั้งยืน ต้องมีคนคอยประคองอยู่ข้างหลังไม่ให้ศีรษะกระแทกพื้น

ท่านผู้นั้นเล่าว่า เมื่อแรกรักษามารดาก็ไม่ดีขึ้น เพราะเป็นมาก และเป็นมานาน ท่านจึงอธิษฐานตามพระเจ้าว่า จะรักษามารดาของท่านต่อไปอย่างไรดี เพราะอาการทรุดหนักแล้ว ทั้งยังเป็นโรคอื่นประดังเข้ามาอีกหลายโรคด้วย ก็ได้คำตอบจากนิมิตว่า ท่านผู้นั้นต้องอดอาหารอธิษฐาน ท่านจึงทำตาม จากนั้นมารดาก็หายวันหายคืน จนในที่สุดก็หายขาด แล้วท่านก็ขี่มือไปยังหญิงมีอายุคนหนึ่ง นั่งอยู่ไม่ไกลผม อายุ 74 ปี ร่างกายแข็งแรง หน้าตาแจ่มใส ผมจึงเกิดศรัทธาและตกลงใจเข้าแถวให้ท่านวางมือร่วมกับคนอื่น ๆ เมื่อท่านมาถึงผมก็บอกว่าดับไม่ดี ให้มาเสมอ อย่าห่างพระเจ้า ทั้ง ๆ ที่ผมได้บอกท่านก่อน

เมื่อรักษาวางมือเสร็จ ท่านก็ได้พูดให้พวกเราฟังว่า พลังมาจากการอธิษฐาน ซึ่งเกิดจากความเชื่อและเมื่อเชื่อแล้วอธิษฐาน ขออะไรก็ได้ และไม่เลือกว่าศาสนาใดด้วย ผมมองไปทางขวามือของผมก็ปรากฏว่ามีแขกผู้ชายคนหนึ่งโพกศีรษะมาเช็ดด้วย เพื่อนที่แนะนำผมไป ได้ชี้ให้ผมดูว่าเข่ออธิษฐานให้สามีกลับมาจากภริยาน้อย ก็ได้แล้วยืนยิ้มอยู่ข้างๆ ผม และชี้ให้ดูแม่สามีซึ่งเมื่อก่อนนี้เป็นขมื่นกับปุนกับเธอก็กลับดีกับเธอ และมาเช็ดด้วย

เบื้องบนจะคุ้มครองเราไปทุกแห่ง มีผู้เชื่อสองคนออกมาเล่าทำนองเดียวกันว่า ขโมยเข้าบ้าน แต่เอาอะไรไปไม่ได้ เอานาฬิกาเก่าๆ ไปเรือนหนึ่ง เป็นต้น ของดี ๆ อยู่ด้วยกันไม่เอาไป ท่านผู้เทศนาเล่าว่า พระเจ้าคุ้มครองแต่ผู้เชื่อ และใจถ่อมยอมรับพระองค์ และประพฤติดี อยู่ในศีล มีธรรมะ อุบัติเหตุจะไม่เกิดแก่ผู้นั้น ตรงกันข้ามกับคนที่เชื่อเครื่องรางของขลัง อาจจะมีอุบัติเหตุ มีบาดเจ็บ แต่มีปฏิกิริยาอยู่ข้างๆ ซึ่งเป็นการถูกหลอกด้วยวิญญานชั้นต่ำ เพื่อให้มนุษย์เกิดความเลื่อมใสศรัทธาเขา จึงทำเป็นอุบัติเหตุแล้วแกล้งคลาดและมักจะจบตัวว่าใหญ่ ผมฟังดูรู้สึกว่ามีเค้าจริง มีการสอนมิให้ไหวรูปเคารพ

เพราะเป็นเพียงประเพณีของกรีกโบราณ และพระพุทธองค์ก็ไม่ได้สอนเช่นนั้น ผมนึกถึงท่านปัญญานันทะที่สั่งสอนมิให้ญาติโยมตั้งศาลพระภูมิ นึกถึงท่านอาจารย์พุทธทาส ที่ไม่มีโบสถ์ ไม่มีพระพุทธรูป ท่านเหล่านั้นสร้างคนมิได้สร้างวัตถุซึ่งไม่จำเป็นแก่พระศาสนา นึกถึงท่านพุทธทาสที่สอนว่า พุทธศาสนาก็มีพระเจ้า แม้แต่ใช้คำแทนตัวเองก็ว่า “ข้าพเจ้า” คือข้าของพระเจ้านั่นเอง ผมเริ่มศรัทธาท่านผู้เทศนาในเรื่องเหล่านี้

ท่านผู้เทศนาพูดว่า พระเจ้ามีแต่ความเมตตา ถ้าใครขอพระองค์ก็จะให้ แต่ถ้าใครทำไม่ดี ก็เรียกว่าตกไปอยู่กับฝ่ายมาร จะได้รับผลคือวิบากกรรมซึ่งเหมือนกับคำสอนในพุทธศาสนา ผิดแต่ว่า ผลแห่งกรรมไกลออกไปถึง ๔ ชั่วโมงคน อย่างที่คนประสพภัยวิบัติโดยไม่ปรากฏเหตุเหล่านั้น เพราะบรรพบุรุษของเขาเคยทำกรรมไม่ดีไว้ ผมฟังแล้วทำให้นึกถึงยายเสาร์ที่หมู่บ้านของผม แก่ดัดขาโก่งขึ้น มาถ่ายบนบ้านแก แล้วต่อมาแกได้บุตรสาวชื่อยายคุณ ขาสั้นนิดเดียว เท้าลึงงอเดินด้วยหลังเท้า แต่ยายเสาร์เองไม่ปรากฏว่าได้รับการภรมอันใดผมเห็นว่าเป็นคำสอนที่ลึกซึ้งผมจึงพาครอบครัวไปรับการรักษาและศึกษาธรรมะที่นั่น ทุกวันอาทิตย์ที่ว่าง ทำให้ไม่เชื่อไสยศาสตร์ แต่เชื่อว่า คำสอนของทุกศาสนา เป็นกฎของพระผู้สร้าง เหมือนกันในทุกศาสนา

อาจารย์ผู้สอนเราเล่าว่า พระอยู่กับเรา ให้ความคุ้มครองเราตลอดเวลา สิ่งที่ผมประทับใจคือ ท่าน (เบ๊งบน) ทำให้ศีลของผมบริสุทธิ์ ไม่เหมือนเมื่อก่อน คล้ายกับว่าท่านจ้องมองเราทุกอิริยาบถ ไม่ใช่ว่ากลัวท่านแต่สิ่งนั้นเกิดแต่จิตที่สำรวมอย่างปาฏิหารย์ มีความมั่นคงในจิตใจ ไม่พูดจาสิ่งที่ไม่จำเป็น หรือคำหยาบ สำรวมในกามมาก ทำให้ครอบครัวมีแต่ความรักความปรองดอง เพราะความคิดที่จะไปมีเลิกล้มน้อยนั้น เป็นสิ่งที่พระเจ้าห้าม แต่สอนให้เกื้อกูลกัน ผมเชื่อว่า พระเจ้ามีตัวตน ท่านนำพาผม แม้ขณะทำงาน เช่น เวลาผมเขียนหนังสือใส่บทมาตราคิด ท่านก็จะบอกให้ผมกลับไปทบทวนดูใหม่ แล้วก็บอกความจริง ทำให้ต้องแก้ไข เมื่อหลายอาทิตย์ก่อน ผมไปสอนที่เชียงใหม่ นัดญาติให้ไปรับป้าย ๓ โมง ผมรอจน ๓ โมง ๒๐ นาทีไม่เห็นมา จึงตัดสินใจกลับเอง พอขึ้นรถเมล์ไปได้ป้ายเดียว ก็มีความรู้สึกคล้ายมีเสียงกระซิบว่า “ลูกจะไปทำไม เขาจะมารับลูกอยู่” ผมจึงบอกให้รถจอดและเดินกลับพอมายังก็ปรากฏว่ารถของญาติมาถึงพอดี และได้เลื่อนหาว่าที่ผมลืมไว้ใต้ต้นไม้ที่นั่งรออีกด้วย เวลาพวกเราร้องเพลงสรรเสริญองค์พระเยซูที่ถูกต้องที่ไม้กางเขนเพื่อไถ่บาปของ

มนุษย์นั้น เกิดความสงสาร หลายๆ คนจะร้องไห้ จนร้องเพลงต่อไปไม่ได้ เวลาอธิษฐานได้สมาธิมากๆ เกิดปิติก็มีน้ำหูน้ำตาเหมือนกัน

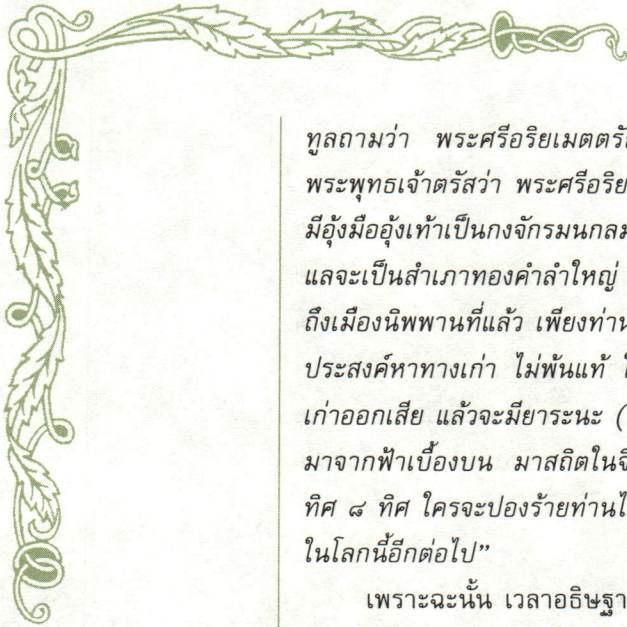
ความจริง พระและมารอยู่ใกล้เราทั้งคู่ ถ้าเราทำไม่ดีมารจะเข้ามาสวมทับทันที ถ้ามีการทะเลาะกันมีโกรธ มารมันชอบ มันจะทำลายผลิตผลของพระหมด สมาธิที่พระให้ก็จะพลันหาย รักษาโรคภัยไม่ได้ สมมติว่าแดดจัด ถ้าท่านคิดและพูดว่า ชอบคุณพระองค์ที่ประทานแสงสว่างให้แก่ลูก ให้สรรพสิ่งได้พึ่งพาอาศัย อย่างนี้เรียกว่าท่านอยู่ข้างฝ่ายพระ แต่ถ้าท่านพูดว่า “โธ่ แดด ห.....อะไรอย่างนี้ เมื่อไรฝนมันจะมาชะที่ ร้อนจะตายอยู่แล้ว” อย่างนี้พลังแห่งความดีก็จะหมด เพราะมารเข้ามาสวมทับ

ผมเองมีความเห็นว่า พระเยซูน่าจะเป็นพระศรีอาริยมัตตริย ซึ่งพระพุทธร่องค์ทรงท่านายไว้ ดังปรากฏอยู่ในคัมภีร์ลอม (ภาษาเหนือแปลว่า รวม) ซึ่งลงในวารสารกำหนดผู้ใหญ่บ้าน ปีที่ ๒๓ เล่มที่ ๒๐ ฉบับเดือน ตุลาคม ๒๕๔๗ ดังนี้

“เมื่อพระพุทธเจ้าเดินเที่ยวสัญธึเป็นตัวเป็นตนอยู่ในโลกนี้ ยังมีเทวดาเฝ้ามาทูลถามพระพุทธเจ้าว่ามนุษย์และเทวดาทั้งหลายจะได้จำศีลกินทานไปอย่างไรจึงจะได้ถึงที่พ้นที่รอดได้ (นิพพาน, หลุดพ้น) พระพุทธองค์ตรัสว่า มาตราแม้ว่าท่านทั้งหลายจะทานมหากรูณ ถือศีล ๕ ๑๐ ศีล ๒๒๗ เก้าล้านเก้าพันโกฏิ ยกมือขึ้นไหว้บูชาถวายตัวเผ่าเป็นเครื่องบูชาภาวนาวันไหนได้ ๘ คาบ ก็ไม่อาจจะรอดพ้นได้ ทำดังนี้ทุกวันก็จะได้พระกุศลเพียงเท่าเส้นผมเด็กอ่อนที่อยู่ในท้องแม่จักผ่า ๘ ใส่ประตูเมืองนิพพานก็ยังไม่ได้เลย”

“เทวดาเฝ้าองค์นั้นถามต่อไปว่า ถ้าอย่างนั้นเขาทั้งหลายจะทำอย่างไรจึงจะได้ถึงที่รอดได้(นิพพาน)พระพุทธเจ้าตรัสแก่เทวดาเฝ้านั้นว่า บาปกรรมของมนุษย์นั้นมากนักหนา หนักกว่าฟ้าหนากว่าแผ่นดินสูงกว่าหินสีมาฝั่งไว้ ๔ เหลี่ยม ๑ ศอก ทุกด้าน ปีไหนเทวดาเอาผ้ามาปิด ๑ ที หินนั้นหมดเมื่อใดบาปของมนุษย์หมดเมื่อนั้น พระพุทธเจ้าเทศนาต่อไปอีกว่า ตัวเราได้สะสมบัตติตตสละกิเลสมาทรงเพศเป็นชี ถือว่าตนดีไม่น้อยได้ ๘ อสงไขยปีปลาย แถมอีกแสนหมากกับ นับได้ตตสละได้ ๑๐ ขาดก็ไม่สามารถพ้น (วิฏสงสาร เวียนว่ายตายเกิด) สักครวท่านเอ๋ย.”

“เทวดาเฝ้าองค์นั้นได้ทูลถามต่อไปว่า ดังนั้น จะให้ข้าทั้งหลายทำอย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสอีกว่าท่านทั้งหลายกินทาน (ทำทาน) แสงหาพระองค์หนึ่งที่จะมาโปรดโลกภายในหน้า ช่วยท่านทั้งหลายภายในหน้า พระองค์ชื่อพระศรีอาริยมัตตริย ฝ่ายเทวดาเฝ้าองค์นั้นจึง

ทูลถามว่า พระศรีอริยเมตตรียนั้นมีลักษณะอย่างไรพระองค์เจ้าข้า พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระศรีอริยเมตตรียที่จะมาโปรดโลกภายหน้านั้น มีอุ้งมืออุ้งเท้าเป็นกงจักรมนกลสม สีข้าง نابเป็นแผล และพระองค์นั้น และจะเป็นสำเภาทองคำลำใหญ่ พาท่านทั้งหลายได้ข้ามวิภวสงสารจน ถึงเมืองนิพพานที่แล้ว เพียงท่านจะพบหน้าพระแก้ว ๓ ประการ อย่า ประสงค์หาทางเก่า ไม่พ้นแท้ ให้ท่านกายยาระนะ เอากายวิญญาน เก่าออกเสีย แล้วจะมียาระนะ (วิญญาน) ดวงหนึ่งเท่าแสงหิ่งห้อยลง มาจากฟ้าเบื้องบน มาสถิตในจิตใจของท่านแล้วท่านจะมีชัยชนะ ๔ ทิศ ๘ ทิศ ใครจะปองร้ายท่านไม่ได้ ถ้าตายไปแล้วจะไม่ได้เข้ามาเกิด ในโลกนี้อีกต่อไป”

เพราะฉะนั้น เวลาอธิษฐาน แทนที่จะกล่าวนามพระเยซู จะพูด เป็นพระศรีอารยแทนก็น่าจะได้

ผมจับหลักได้ว่า เป็นการรักษาโรคด้วยพลังสมาธิ หรือจิตอัน แน่วแน่มันเอง ซึ่งจะต้องมีศีลบริสุทธิ์ด้วย เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว ปัญญาเกิด จึงเป็นศีล สมาธิ และปัญญาเหมือนดังที่พระพุทธองค์ สอน ต่างกันในวิธีปฏิบัติ คือทางนี้เรามีดนตรีด้วยเพื่อเสริมให้ได้ สมาธิเร็วขึ้น เพราะจิตมุ่งอยู่ที่เสียงดนตรี และการร้องสรรเสริญก็มี การยกแขนส่ายร่างกายเคลื่อนไหวอิริยาบถด้วย เพื่อจิตจะได้รวมอยู่ ในอิริยาบถ สวดและร้องนาน ยิ่งนานยิ่งได้พลังมาก เชื่อและ ปราศณาสั่งใดก็ได้ดังปอง บุตรชายของผมเป็นหญิงมากกว่า ๑๐ ปี เวลานี้กลายเป็นชายบริบูรณ์ เลิกละสิ่งเสพติด มีเหล่าบุหรื ดัดผมสั้น เหมือนดังผู้ชายทั้งหลาย นำความปลื้มปิติมาสู่พ่อแม่และญาติมิตรทั้ง ปวง ครอบครัวผมเป็นสุข ไม่ต้องรับประทานยานอกกาย

ปัจจุบัน การรักษาโรคด้วยพลังจิตมีเป็นจำนวนมาก รักษาตาม โรงพยาบาลควบคู่ไปกับการรักษาของหมอแผนปัจจุบัน

ท่านผู้เทศนารักษาโรคพูดกับพวกเราว่า ท่านมิได้เปลี่ยน ศาสนาพวกเรา ผมก็ยังเป็นชาวพุทธเหมือนเดิม เป็นแต่เชื่อในพระ เยซูหรือพระศรีอารย และได้ศึกษาพระคัมภีร์ พบว่า คำสอนทุกอย่าง เหมือนกับที่พระพุทธองค์สอนไว้ คือ สัจธรรมตามที่มีอยู่แล้วนับเนื่อง อนันตกาล เพราะฉะนั้น การที่ศาสนิกต่างเหล่าทะเลาะกล่าวหากันว่า แย่งคำสอนก็ดี หรือ ตูเอาเป็นของศาสนาตนก็ดี เป็นเรื่องซึ่งไม่ถูก ต้องทั้งสิ้น เพราะพระธรรมนั้นเป็นหลักของธรรมชาติ ที่มีอยู่ก่อนแล้ว และเหมือนกันในทุกศาสนา พระธรรมนั้นเป็นสมบัติกลาง ท่านผู้นั้น พูดกับพวกเราว่า ท่านให้ยางอะไหล่เรามาทำให้ศีลของเราบริสุทธิ์ขึ้น ผมเห็นว่าไม่ใช่เพราะจริงๆ แล้วเป็นดวงพลังที่ทำให้รถขับเคลื่อนที่เดียว

ส่วนจะให้ไปทางสวรรค์หรือนรกนั้นอยู่ที่ตัวของเราเอง สิ่งที่ผมได้มากกว่าเดิม นอกจากการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ก็คือ พลังอำนาจจากความศรัทธาที่หนุนใจให้ผมทำแต่ความดี มีศีลบริสุทธิ์

การอธิษฐานรักษาโรคย่อยๆ ที่พวกเราปฏิบัติก็คือ พุดภาษาแปลกๆ คือ เฝือกปากกระดกลิ้นและเปล่งเสียงออกมา เป็นภาษาที่มนุษย์เข้าใจได้ซิดๆ แซดๆ ละๆ อี้ๆ แล้วแต่ถนัด และร้องเพลงการพุดภาษาแปลกๆ นั้น ทำได้ทุกเมื่อ แม้ขณะทำงานหรือเดินไปตามท้องถนน ไม่ต้องพุดดังให้ใครรำคาญ หรือได้ยิน ถ้าอยู่ในอาคารก็สวดมนต์สรรเสริญพระเยซู ซึ่งมีบทของเราทั้งภาษาไทยและอังกฤษที่ร้องกันโดยสากล ท่านที่เป็นชาวพุทธก็อาจจะสวดภาษาพุทธ อิสลามก็สวดอย่างอิสลาม ต้องเน้นเสียง เอื้อนและด้วยสมาธิอันแน่วแน่มั่นตรึงด้วยยี่งี้ ร้องเป็นกลุ่มดีที่สุด อย่าลืมกล่าวถึงพระธรรมหรือพระเจ้าเบื้องบน อันนี้เป็นสิ่งที่จะต้องกำหนดไว้เป็นหลัก เพราะตามความรู้สึกของผมท่านมีตัวตนจริงๆ สามารถพุดคุยกับท่านด้วยภาษาใจได้ เมื่อได้สมาธิจนรู้สึกว่าการพลังเคลื่อนทั่วตัวแล้วจึงอธิษฐานรักษาโรคหรือขอสิ่งที่ท่านต้องการ ถ้าโรคหนักก็ทำหลายครั้ง บ่อยและนานอย่าท้อใจ คุณซุคักดี พยานคนหนึ่งเล่าว่า เขาเป็นมะเร็งปอด รักษาอยู่ปีเศษๆ ทำวันละประมาณ ๘ ชั่วโมง ก็หายขาด คำอธิษฐานมีมากผมขอให้แต่เพียงอย่างย่อดังนี้

“ในนามพระ.....(เยซู หรือ ศรีอารย) ฉันเป็นลูกพระเจ้าที่มีฤทธิ์อำนาจแล้ว มารและวิญญาณชั่วทั้งหมดฉันสั่งผูกมัด และขับไล่พวกเจ้าในนามพระ.....(เยซู หรือ ศรีอารย) พระ.....(เยซู หรือ ศรีอารย) ได้หอบเอาความอ่อนแอและความไม่แข็งแรงของลูก.....ไปหมดแล้ว พระ.....(เยซู หรือ ศรีอารย) ได้หอบเอาโรค.....ของลูก.....ออกไปแล้ว รอยแผลที่พระองค์ถูกทรมานได้รักษาลูก.....หายจากโรค.....ลูก.....แข็งแรงสมบูรณ์ดีแล้ว ลูกขอขอบคุณพระองค์” ว่าหลายๆ หน ยิ่งมากยิ่งขึ้น

มีสิ่งอัศจรรย์ที่ผมขอเล่าไว้ ณ ที่นี้ก็คือว่า เมื่อแล้งที่แล้วประชาชนอดอยากไม่มีน้ำกินน้ำใช้ คณะอธิษฐานที่วานนี้ได้พากันอดอาหารอธิษฐาน ไม่ถึงเดือนฝนก็เทลงมา น้ำเต็มเขื่อนทางภาคเหนือ เราเรียกกันว่าเป็นลูกพระเจ้าที่อยู่เหนือดวง ฤกษ์ยาม ทั้งปวง เพราะแม้ดวงว่าจะเป็นอย่างนั้น แต่เราสามารถอธิษฐานให้รอดพ้นได้

ผมต้องยอมรับว่า ผมได้พบความสุขแล้ว สุขายที่ไม่มีโรค และสุขใจที่ได้ที่พึ่งทางวิญญาณ จากแรงอธิษฐานของผมและครอบครัว

เยาวชนไทยในญี่ปุ่น : นาฏศิลป์และดนตรีไทย ความเข้าใจที่ไร้พรมแดน

ปารพ เหล่าวานิช

ปี ๒๕๓๖ นับเป็นปีแรกที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ทดลองจัดส่งคณะนาฏศิลป์และดนตรีไทย รุ่นเยาว์อายุเฉลี่ยเพียง ๑๑ ปี จำนวน ๑๕ คน ไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย ณ ประเทศญี่ปุ่น จากความกล้าในการตัดสินใจครั้งนั้น ผลปรากฏว่าการเผยแพร่ซึ่งเป็นการเดินทางไปตามคำเชิญของสมาคมนาฏศิลป์ญี่ปุ่น-ไทย ได้รับการต้อนรับอย่างน่าพอใจ โดยเฉพาะสื่อมวลชนทั้งสาขาโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ได้เผยแพร่ข่าวการเดินทางไปแสดง ณ จุดต่างๆ อย่างสม่ำเสมอในทุกๆ เมืองที่ไป ซึ่งท่านเอกอัครราชทูตไทย ได้แสดงทัศนะแก่เยาวชนในงานเลี้ยงรับรอง ณ สถานทูตว่าการที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ส่งคณะนาฏศิลป์และดนตรีไทยเยาวชนรุ่นจิ๋วมาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ณ ประเทศญี่ปุ่น จะเป็นการช่วยส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของไทยให้ปรากฏ อันช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่คนไทยและประเทศไทย โดยเฉพาะการแก้ไขภาพลักษณ์เกี่ยวกับหญิงไทย

จากความสำเร็จเบื้องต้นดังกล่าว ทำให้สมาคมนาฏศิลป์ญี่ปุ่น - ไทย รวมทั้งภาคเอกชนรายใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นและไทยได้ปรึกษาหารือกันและตกลงใจเชิญให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดส่งคณะนาฏศิลป์และดนตรีไทยไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเยาวชนญี่ปุ่น อีกเป็นปีที่สอง และในที่สุดสวช. จึงจัดส่งคณะเยาวชนจำนวน ๑๖ คน เป็นนักดนตรีจำนวน ๗ คน นาฏศิลป์ ๙ คน ไปแลกเปลี่ยน

วัฒนธรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (นายมงคล บุญวงศ์) ได้เป็นหัวหน้าคณะนำไปเองเลยทีเดียว จุดแรกที่คณะเยาวชนของประเทศไทยเริ่มรายการเผยแพร่แลกเปลี่ยนคือเมืองโอซากา เมืองอุตสาหกรรมใหญ่ของญี่ปุ่นซึ่งท่านกงสุลใหญ่ ได้เล่าให้เราฟังว่าที่นี่มีหญิงไทยมาประกอบอาชีพโสเภณีกว่าหมื่นคน รูปแบบของการแสดงจะเริ่มต้นด้วยการสาธิตให้เยาวชนญี่ปุ่นได้รู้จักเครื่องดนตรีไทยที่ละชิ้น พร้อมทั้งนักดนตรีรุ่นจิ๋วของเรา ก็แสดงเอกลักษณ์แห่งเสียงของเครื่องดนตรี ที่สามารถแสดงออกถึงอารมณ์ต่างๆ เช่น อารมณ์เศร้าของเสียงซอด้วงผ่านเพลงชาภูระ (เพลงญี่ปุ่นที่โลกรู้จักกันดี) หรือแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราด ผ่านเพลงแสนคำนึง ซึ่งบรรเลงด้วยระนาดเอก

เป็นต้น จากนั้นก็เป็นการบรรเลงประสมเครื่องดนตรีทั้งวงด้วยเพลงที่กระชับเด็ดขาดแต่ไพเราะคือ เพลงแสนคำนึง แล้วออกเพลงพื้นบ้านของญี่ปุ่นชื่อ “มดจ่ายตลาด” จนมาจบลงด้วยลูกหมัดเพลงไทย เรียกเสียงปรบมือได้ไม่เบา จากนั้นก็เป็นการสาธิตนาฏศิลป์ด้วยตัวละคร พระ นาง ยักษ์ และลิง ทำให้เด็กญี่ปุ่นเข้าใจถึงการแสดงออกของอารมณ์รัก อาย โกรธ ฯลฯ ผ่านภาษาทางมือและร่างกายตลอดจนท่าทาง และเห็นได้ชัดว่าท่าอายุของหนุ่มมานั้น เรียกเสียงเฮฮาจากเยาวชนญี่ปุ่นได้อย่างครื้นเครงไม่แพ้ท่าดูดั้นโกรธฉุนเฉียวของทศกัณฐ์ เมื่อสาธิตจนเข้าใจทั้งท่าทางของนาฏศิลป์และดนตรีกันแล้ว การแสดงชุดต่างๆ ชุดละ ๓ - ๕ นาที ก็ทยอยกันมาเป็นชุดๆ ไม่ว่าจะเป็นฟ้อนลาวดวงเดือน ฟ้อนแพน เซิ้งสัสมันท์ นับเป็นการแสดงที่เจ้าหนูตัวน้อยของญี่ปุ่นตื่นตาตื่นใจจนบางครั้งก็ปรบมือไปพร้อมๆ กับดนตรีและลีลาของการเชิ่แบบอีสานอย่างมันในอารมณ์ชุดเอกหรือชุดที่ได้รับความนิยมมากที่สุดเห็นจะเป็นการแสดงชุดพระรามตามกวาง กวางน้อยๆ ตัวเล็กที่สุดในโลกออกมาแสดงการร้ายร้ายด้วยกิริยาของเจ้ากวางน้อยอย่างน่าเอ็นดู จนในที่สุดเมื่อพระรามออกมาจะใช้ศรยิง

เจ้ากวางทอง พอเจือสรเท่า
 นั้นเด็ก ๆ ผู้ชมก็ร้องไห้ด้วย
 ความสงสารเจ้ากวางทอง
 สุดแสนน่ารักตัวนี้เลย ส่วน
 ชุดที่ตระการตาตระการใจ
 สำหรับเด็กญี่ปุ่นอีกชุดก็เห็น
 จะได้แก่ ศิลปะชั้นสูงของเรา
 คือ โขน ตอนยกرب แม้จะใช้
 เวลาสำหรับชุดนี้สั้น ๆ เพียง
 ๕ นาทีเศษ แต่เสียงปรบมือ
 อันกึกก้องในขณะที่ทศกัณฐ์
 ยกलयหุ่ฆมาน และทศกัณฐ์
 ยกलयพระลักษมณ์ ช่วงเป็น
 เสียงเป็นภาพและปฏิกิริยา
 รอบด้านที่คณะคนไทยได้รับ
 จากผู้ชมจนเปลอนน้ำตาซึม
 ออกมาอย่างไม่รู้ตัวเนื่องจาก
 ความปลื้มปิติในมรดกทาง
 วัฒนธรรมไทยที่สูงค่ายิ่ง
 และเด็ก ๆ ของเราสามารถ
 สืบทอดและนำมาแสดงออก
 ถึงเกียรติภูมิและเอกลักษณ์
 ของเราคนไทยให้แก่ญี่ปุ่นได้
 ชมอย่างสมบูรณ์ งานเลี้ยง
 ย่อมมีวันเลิกรา แล้วในที่สุด
 เยาวชนไทยและญี่ปุ่นก็ร่วม
 กิจกรรมกันด้วยการร่ายทั้ง
 แบบไทยแบบญี่ปุ่นเป็นที่
 สนุกสนาน ประทับใจ และ
 ในภาคบ่ายก็เป็นกิจกรรม

แสดงดนตรีไทยที่โรงเรียน
 มัธยมโดโยนาเกะ ที่ ๑๑ เมือง
 โอซากา

แสดงดนตรีไทยในการ
 ประชุมเชิงปฏิบัติการทางด้าน
 นาฏศิลป์และดนตรี โดยสมาคม
 นาฏศิลป์ญี่ปุ่น-ไทย

การแสดงสาธิตท่าหุ่ฆมานาย

การแสดงนาฏศิลป์ที่โรงเรียนมัธยมโตโยนากะ เมืองโอซากา

ร่วมร่ำวงกับนักเรียนโรงเรียนประถมอุเอโนะ โอซากา

แสดงโขน ตอนพระรามตามกวาง

ร่วมร่ำวงกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมโตโยนากะ โอซากา

แสดงโขน ตอนนยกรบที่สถานทูตไทย กรุงโตเกียว

นาฏศิลป์ญี่ปุ่นร่วมแสดงกับเยาวชนนาฏศิลป์ไทย ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ทั้งด้านศิลปะ ดนตรี และ กีฬาระหว่างเด็กไทยและ ญีปุ่น กิจกรรมการพักกับ ครอบครัวของญี่ปุ่น(HOME STAY) นับเป็นกิจกรรมที่ เด็กไทยเราชอบมาก แม้จะ สื่อกันด้วยภาษาไม่ค่อย สะดวกนัก แต่เนื้อหาภาษา ข้ามพรมแดนแห่งคำพูดจา ความปรารถนาดี ความ รักใคร่ ความเข้าใจซึ่งกันและ กันฉันท์มิตรทำให้สัมพันธ์- ภาพของเด็กสองชาติ สอง ภาษา สื่อกันได้อย่างไร้ พรมแดน

ท่านกงสุลใหญ่ประจำ โอซากา ได้จัดงานเลี้ยง อาหารค่ำแบบโต๊ะจีน ซึ่งใน คำวันนั้นเป็นการเล่าสู่กันฟัง ถึงเหตุการณ์ในแต่ละวันที่ แต่ละคนพบมาในช่วงอยู่ที่ เมืองแห่งนี้ เป็นงานเลี้ยงที่ ออบอุ่นเหมือนอยู่ในบ้านของ ตัวเอง และเมื่อเสร็จสิ้น การกิจในโอซากา คณะเดิน- ทางต่อด้วยรถไฟทันสมัย ที่สุดของญี่ปุ่น “ชินคันเซน” เข้าสู่กรุงโตเกียว ที่โตเกียว การแสดงที่สถานทูตซึ่งท่าน อัครราชทูตเป็นประธานจัด งานเลี้ยงรับรองและมีการ แสดงทางวัฒนธรรม การ แสดงเป็นที่ประทับใจของ นักการทูตและแขกที่ได้รับ เชิญมา แม้จะเป็นงานเลี้ยง ที่ไม่ใหญ่โตอะไรนักแต่บรรยากาศก็สนุกสนาน นัก- ดนตรีและนาฏศิลป์แสดงกัน ได้อย่างเต็มที่ แม้จะเกิดภาวะ ค่อนข้างวิปริตคือ อุณหภูมิ

เกิดลดลงอย่างชวบชวาจาก ๒๓ องศา เหลือเพียง ๑๓ องศา แต่ทุกคนก็ยังสู้กับลม หนาวบนสนามหญ้าในสวน ของสถานทูตแสดงกันอย่าง สุดฤทธิ์สุดเดช จนในช่วง สุดท้ายของการร่ายและเชิง ร่วมกันระหว่างเยาวชนของ เราและนักการทูต ด้วยความ มั่นในอารมณ์ทำให้นักดนตรี ไทยเกือบทุกคนทั้งเครื่อง ดนตรีลงมาจากเวทีเข้าร่วม ร่ายและเชิงกับแขก เหลือ ไว้แต่เพียงระนาดและกลอง บรรเลงอย่างมั่นในอารมณ์ จนอ้าลาจากกัน

ภารกิจสุดท้ายของ คณะเยาวชนในกรุงโตเกียว คือ การประชุมปฏิบัติการ (WORK-SHOP) ทาง ด้านนาฏศิลป์และดนตรี โดยสมาคมนาฏศิลป์ญี่ปุ่น- ไทยที่มีคุณอากิโมโต (AKI-MOTO) นายกสมาคม นาฏศิลป์ญี่ปุ่น-ไทย เป็น หัวเรือใหญ่จัดการประชุม ปฏิบัติการครั้งนี้ขึ้น คณะ เยาวชนและอาจารย์ตลอด จนนักวิชาการ และผู้เรียน นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ อินเดียในญี่ปุ่น ได้มีโอกาส ชมการสาธิตเปรียบเทียบ นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์อิน- เดีย และดนตรีไทย ผู้เข้า สัมมนาต่างได้รับประโยชน์ อย่างมากจากความเข้าใจใน ดนตรี ศิลปะการแสดงของ ไทยและอินเดีย และรู้สึกว่ เด็กๆ จะพอใจมากกับการ ได้เปิดโลกทัศน์ของตนให้

กว้างขวางยิ่งขึ้น จากการ ประชุมปฏิบัติการครั้งนี้และ ฉากที่ประทับใจอีกฉากหนึ่ง ก็คือ เมื่อเยาวชนไทยของ เราบรรเลงเพลงญี่ปุ่นด้วย ดนตรีไทย บรรดาผู้เข้า ประชุมชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก ได้ชูธงไตรรงค์และปรบมือ ไปตามจังหวะเพลงคึกคัก อย่างบอกใครเชียว

๑๐ วัน สำหรับการ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมใน ประเทศญี่ปุ่นคงสรุปลงได้ว่า เยาวชนไทยที่มาแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมครั้งนี้ทุกคนได้ ทำหน้าที่ของพวกเขาได้ สมบูรณ์ที่สุดแล้ว ส่วนผู้ใหญ่ ก็คงมีหน้าที่ที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ดีที่สุดเท่าที่ จะทำได้ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะ อนุรักษ์ พัฒนาส่งเสริม วัฒนธรรมอันเป็นมรดกและ เอกลักษณ์ของชาติไว้สืบไป และผลพลอยได้อีกทางหนึ่ง ก็เพื่อให้คนญี่ปุ่นและโลก เห็นว่า เราไม่ได้มีแต่โสเภณี เท่านั้นที่เป็นสิ่งส่งออก แต่ เรามีคุณความดี มีเอกลักษณ์ อันทรงคุณค่าอีกมากมายที่ จะแสดงให้เห็นปรากฏแก่มวล มนุษย์ชาติ แต่เรายังไม่ค่อย ได้ส่งเสริมและส่งออกกัน อย่างจริงจัง จริงใจไหมครับ ท่าน ?

คุณลักษณะพิเศษ แห่งพระพุทธศาสนา

(ตอนที่ ๑๐)

สุชีพ ปุณณานุภาพ

พึงตนยกกระดบตนให้สูงขึ้น และกฎแห่งกรรม

“พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้รู้จักพึงตัวเองในการประกอบคุณงามความดี ในการยกกระดบแห่งชีวิตของตนให้สูงขึ้น ไม่สอนให้คิดแต่จะเอาดีด้วยการอ้อนวอนบวงสรวง คำสอนข้อนี้เป็นเหตุให้เกิดหลักเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่เรียกว่า กฎแห่งกรรม (Law of Karma) อันทำให้ชาวต่างประเทศหันมานิยมนับถือมากขึ้น”

ในบทนี้จะกล่าวอย่างย่อที่สุดก็คือ คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนาในข้อนี้ได้แก่ การสอนให้พึงตัวเองไม่นิยมให้ทำการใดๆ อันเข้าลักษณะยืมจมูกคนอื่นหายใจดังที่คำโบราณว่าไว้

แต่โดยเหตุที่มีข้อปลีกย่อยอีกหลายประการ ซึ่งนำมาถวบรวมไว้ในข้อนี้ด้วย จึงขอแยกแนวพิจารณาออกเป็น ๔ ข้อ คือ:-

๑. พระพุทธศาสนาสอนให้พึงตัวเองในการประกอบคุณงามความดี

๒. พระพุทธศาสนาสอนให้พึงตัวเองในการยกกระดบแห่งชีวิตของตนให้สูงขึ้น (วัฒนธรรม)

๓. พระพุทธศาสนาไม่สอนให้คิดได้ดี โดยวิธีอ้อนวอนบวงสรวง และ

๔. พระพุทธศาสนาสอนให้เข้าใจกฎแห่งกรรม ซึ่งจะได้แยกอธิบายเป็นข้อๆ ไป:-

๑. พระพุทธศาสนาสอนให้พึงตัวเองในการประกอบคุณงามความดี

ก. พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความเพียรเป็นหน้าที่ที่ท่านทั้งหลายจะพึงทำเอง ตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้ทางให้” พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๒๕ หน้า ๕๑

ข. พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน คนอื่นใครเล่าพึ่งเป็นที่พึ่งได้” พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๒๕ หน้า ๓๗

ค. พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ท่านทั้งหลายพึงเป็นผู้มีตนเป็นเกาะที่พึ่งเกิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย จงมีธรรมเป็นเกาะ

เป็นที่พึงเกิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย” พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๑๗ หน้า ๕๓

พระพุทธบาทที่นำมากล่าวไว้พอเป็นสังเขปในที่นี้ แสดงว่าในพระพุทธศาสนาไม่มีการทำคุณงามความดีแทนกันทุกคนต้องทำเอาเอง แม้พระพุทธเจ้าก็ทรงทำแทนใครไม่ได้ ทรงชี้ทางให้เท่านั้น เป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนจะพึงปฏิบัติเอาเอง เปรียบเหมือนอาหารจะให้คนอื่นกินแทนกัน แล้วให้อีกคนหนึ่งอ้อม ย่อมเป็นไปได้ฉะนั้น

ความจริงการสอนให้พึ่งตัวเองนี้ เป็นการวางรากฐานจิตใจไม่ให้อ่อนแอ คอยแต่จะเหลียวหาผู้อื่นช่วยเหลือตลอดเวลา คนคิดพึ่งตัวเองอยู่เสมอย่อมมีจิตใจเป็นอิสระ และทำให้เป็นผู้ไม่ประมาท กล่าวคือเมื่อไม่คอยคิดพึ่งผู้อื่นย่อมเป็นผู้เตรียมการทุกอย่างไว้เพื่อช่วยตัวเองได้เช่น-

ก. ในเรื่องการเงิน ผู้คิดพึ่งตัวเองย่อมระมัดระวังการใช้จ่ายไม่สุรุ่ยสุร่าย เพราะถ้าเงินหมดจะต้องรบกวนคนอื่น จะรู้จักเก็บออมไว้ใช้ในยามที่ต้องการ บางครั้งความจำเป็นบังคับอาจต้องพึ่งผู้อื่น แต่ก็ไม่บ่อยครั้งนัก จะมีก็ต่อเมื่อจำเป็นจริงๆ และในกรณีเช่นนั้น ผู้คิดพึ่งตัวเองย่อมเปลี่ยนหนี้สินได้โดยเร็ว เพราะความไม่ประมาทในการครองชีวิต

ข. ในเรื่องการทำงาน ผู้คิดพึ่งตัวเอง ย่อมหัดทำอะไรๆ เองได้ พึงสังเกตว่าภิกษุในพระพุทธศาสนามีข้อกำหนดให้มิได้ยืมเข็มไว้เป็นบริวารประจำตัว นี้ก็มิใช่อื่นไกล เพื่อให้รู้จักเย็บผ้าปะผ้าใช้เองบ้าง มิใช่เป็นผู้สักรวยหยิบโย่งทำอะไรเองไม่ได้เลย ยิ่งกว่านั้นผู้คิดพึ่งตัวเอง ย่อมพยายามปลูกความรู้ความ

ผู้คิดพึ่งตัวเอง ย่อมพยายามปลูกความรู้ความสามารถเอาดีที่การทำงาน ไม่ใช่คอยแต่ประจบผู้ใหญ่เอาตัวรอดไปวันหนึ่ง ๆ
ผู้คิดพึ่งตัวเองย่อมเอาตัวรอดได้ในเมื่อจำเป็นต้องวิ่งเต้นต่อสู้กับชีวิต และการทำงานด้วยลำแข้ง

สามารถเอาดีที่การทำงาน ไม่ใช่คอยแต่ประจบผู้ใหญ่เอาตัวรอดไปวันหนึ่ง ๆ ผู้คิดพึ่งตัวเองย่อมเอาตัวรอดได้ในเมื่อจำเป็นต้องวิ่งเต้นต่อสู้กับชีวิต และการทำงานด้วยลำแข้ง ไม่ได้ทำงานอย่างนี้ ก็ไม่อดตาย เพราะรู้จักทำงานอย่างอื่นช่วยตนเองได้

ค. ในเรื่องการศึกษา ผู้คิดพึ่งตัวเอง ย่อมไม่เกียจคร้าน ไม่คอยคิด

หาวิธีลัด ด้วยการคอยถามคอยดูข้อตอบของเพื่อน หรือคอยลอกข้อตอบของเพื่อนเวลาสอบไล่ ไม่ต้องกังวลบนบานศาลกล่าวให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนช่วย เพราะอุ่นใจในความเพียรช่วยตัวเองอยู่แล้ว ผู้คิดพึ่งตัวเองเมื่อสนใจศึกษาศิลปวิชาย่อมเจริญด้วยความรู้ความสามารถ ทำให้ชีวิตเป็นหลักฐานขึ้นได้ แม้ในเบื้องต้นจะตกต่ำไม่เจริญเหมือนคนทั้งหลาย

ม. ในเรื่องการครองชีวิต ผู้คิดพึ่งตัวเอง ย่อมเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ของตนเองไว้ ไม่จำเป็นก็ไม่ต้องหยิบยืมของผู้อื่น เตรียมการแก้ไขอุปสรรคแห่งชีวิต และเตรียมตัวเพื่อไม่ให้เกิดการครองชีวิตต้องล่มจมตกต่ำด้วยการรู้จักประมาณตัว จะเป็นคนครองชีพโดยเหมาะสมแก่ฐานะ ไม่ฟุ้งเฟ้อลืမ်ตัวหรือคอยหวังพึ่งผู้อื่นตลอดเวลาแม้ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น ความคิดพึ่งตัวเองที่มีอยู่เป็นประจำ จะทำให้ไม่รู้สึกเดือดร้อนอะไรมากเกินไปถ้าเป็นเด็กก็เป็นเด็กที่รู้จักโต ไม่ต้องอยู่ในภาวะรับผิดชอบของพ่อแม่ชนิดไปไม่พ้นนอกพ่อแม่ ต้องพึ่งท่านอยู่โดยไม่คิดตั้งตัวให้เป็นหลักฐาน แล้วเลี้ยงท่านตอบแทนบ้างเลย

ง. ในเรื่องความประพฤติปฏิบัติ ผู้คิดพึ่งตัวเองย่อมไม่คิดจะได้ดีอะไรอย่างลอยๆ หากจะรู้จักประกอบเหตุเพื่อให้เกิดผลโดยการกระทำที่ถูกต้องของตน ฉะนั้นเมื่ออยากได้ดีก็ต้องประกอบคุณงามความดี และในการประกอบคุณงามความดีนี้เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า พระพุทธเจ้าทรงชี้หนทางและทรงประพฤติปฏิบัติ นำทางไว้แล้ว หน้าที่ประพฤติปฏิบัติเป็นของผู้ปรารถนาจะเจริญก้าวหน้าในคุณความดีทั้งหลาย

เรื่องพึ่งตัวเอง เป็นเรื่องของธรรมชาติ

เราจะสังเกตได้ว่าเด็กเล็กๆ ช่วยตัวเองเหมือนผู้ใหญ่ไม่ค่อยได้ ธรรมชาติจึงได้สร้างกำลังต้านทานไว้ให้มากกว่าผู้ใหญ่ เช่น เด็กเป็นไข้อุณหภูมิขึ้นถึง ๑๐๔ และ ๑๐๕ ตีกริฟาเรนไฮต์ เด็กพอทนได้ แต่ผู้ใหญ่ถ้าอุณหภูมิขึ้นถึงขนาดนั้น ก็กระสับกระส่ายหรือเพื่อแม่ที่เกี่ยวกับโรคติดต่อ เช่น ไข้หวัดใหญ่ เด็กเล็กๆ ที่ยังดื่มนมมารดาก็กำลังต้านทานดีกว่าผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะการเตรียมอะไรต่ออะไรไว้ให้ของธรรมชาติยังมีผลปรากฏอยู่ ครั้นโตขึ้นพอที่จะรับประทานอาหารเข้าปากเองได้ เด็กจะแย่งผู้ใหญ่ทำเอง เป็นการหัดช่วยตัวเองไปในขณะเดียวกัน

ในร่างกายของมนุษย์และสัตว์เมื่อมีบาดแผลหรือเนื้อฉีกขาดหายไป บางตอน ก็จะมีการซ่อมแซมในตัวเองจนเต็มดังเก่า การรักษาบาดแผลนั้นแท้จริง คือ การรักษาความสะอาดมิให้เชื้อโรคอื่นจะเข้ามาเท่านั้น ส่วนการซ่อมแซมเป็นเรื่องของร่างกายเองที่จะเพิ่มเซลล์ตรงบาดแผลนั้นให้มากขึ้นจนเต็มเป็นปกติดังเดิม

การติดต่อดันไม้เช่น ใช้กิ่งพุทรา-พันธุ์ดีมาต่อกับพุทราพันธุ์ไม่ดีเขาก็ใช้ยาทา ใช้ผ้าพันพอช่วยให้ยึดกันได้ดีเท่านั้น ส่วนการส่งอาหารไปเลี้ยงกิ่งใหม่ การสมานเนื้อให้เข้ากันเป็นการช่วยตัวเองของต้นไม้

หลุยส์ ปาสเตอร์ นักวิทยาศาสตร์ชาวฝรั่งเศสผู้ค้นพบ วิธีป้องกันโรคโดยการฉีดวัคซีนเพื่อให้เกิดความต่อต้าน (immunity) ในร่างกายของมนุษย์และสัตว์ก็ใช้วิธีคิดโดยอาศัยหลักพึ่งตัวเองในธรรมชาติเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อฉีดเชื้อโรคอย่างอ่อนๆ

เข้าไปในร่างกายของสัตว์ ร่างกายจะสร้างเครื่องต้านทานขึ้น เรียกว่า antibody เมื่อมีเครื่องต้านทานแล้ว ฉีดเชื้อโรคเพิ่มเข้าไปมากขึ้นโดยลำดับ ร่างกายก็จะสร้างเครื่องต้านทานมากขึ้นโดยลำดับถึงขนาดต้านทานเชื้อโรคอย่างแรงได้ ครั้นแล้วเขาก็เอาโลหิตหรือน้ำเหลืองจากสัตว์ ที่มีความต้านทานนั้นมาทำเซรุ่มสำหรับฉีดป้องกันโรคต่างๆ ซึ่งยังคงใช้เป็นหลักการสำคัญแม้ในปัจจุบันนี้ การป้องกันโรคคอหอยดีก็อย่างได้ผล นับเป็นผลงานชิ้นสำคัญอย่างหนึ่งของหลุยส์ ปาสเตอร์ผู้นี้ (ดูหนังสือ *Principles and Practice of Bacteriology* หน้า ๙)

เมื่อหลักการพึ่งตัวเองเป็นหลักในธรรมชาติเช่นนี้ การสอนให้คนรู้จักพึ่งตัวเอง จึงเป็นหลักคำสอนที่ถูกหลักธรรมชาติอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการพึ่งผู้อื่นนั้นเป็นของไม่แน่นอนว่าจะพึ่งได้เสมอไป ชอบใจเขาก็จะให้พึ่ง ไม่ชอบใจเขาก็จะไม่ให้พึ่งหรือแม้เขาอยากให้พึ่งแต่ความไม่แน่นอนของโลกอาจทำให้เขาตกต่ำลงจนไม่สามารถให้เราพึ่งต่อไปก็ได้ หรือเขาอาจสิ้นชีวิตไปตามภัยวิบัติแห่งอายุก็ได้ ตกกลางคืนเตรียมพึ่งตัวเองไว้เป็นไม่มีอะไรเสียหายมีแต่ให้คุณโดยส่วนเดียว

จริงอยู่ คนที่เกิดมาในโลกนี้จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งนี้ พระพุทธศาสนาก็มิได้ห้ามการพึ่งพาอาศัยกันเป็นแต่เตือนไว้ให้รู้จักช่วยตัวเอง เพื่อเวลาที่พึ่งคนอื่นไม่ได้หรือไม่จำเป็นจริงๆ จะได้พึ่งตัวเองได้ ทำให้เป็นคนมีอิสระแก่ตนเอง ไม่ต้องเป็นคนอ่อนแอเหลือวหาพึ่งอยู่เนื่องนิตย์ เด็กที่พ่อแม่โถม

แต่เลิกทำอะไรเองไม่เป็นเลย จะเป็นเด็กที่ต้องมีพี่เลี้ยงช่วยเหลือตลอดเวลาและโตขึ้นก็จะทำให้เป็นคนอ่อนแอหยิบโย่งทำอะไรเล็กๆ น้อยๆ เองไม่เป็น ทำให้มีความรู้สึกว่ในบางครั้งการถูกปล่อยให้เผชิญชีวิตตามลำพังนั้นเป็นภาวะอันน่ากลัวอย่างยิ่ง

รวมความว่าในการประกอบคุณงามความดีหรือในการดำรงชีวิตควรฝึกหัดช่วยตัวเองพึ่งตัวเองให้มากที่สุด เพื่อจะได้ไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง

๒. พระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งตัวเองในการยกระดับแห่งชีวิตของตนให้สูงขึ้น (วัฒนธรรม)

เรื่องนี้เป็นโอกาสให้ได้พูดถึงการที่พระพุทธศาสนาเป็นต้นตำรับแห่งวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของโลก เพราะพระพุทธศาสนาสอนคนให้พยายามยกระดับของตนเองให้สูงขึ้น ให้ประณีตขึ้นเสมอทั้งโดยการศึกษาและโดยการฝึกหัดไม่ให้ปล่อยชีวิตไปตามบุญตามกรรม

พระพุทธเจ้าเคยตรัสไว้ ปรากฏในเทศกนิบาตอังคตุตร นิกาย เล่ม ๒๔ หน้า ๑๐๑ ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! แม้แต่การหยุดอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย เรายังไม่สรรเสริญ ในเราจะสรรเสริญความเสื่อมในกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว, ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! เราย่อมสรรเสริญความเจริญในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่สรรเสริญการหยุดอยู่หรือความเสื่อม”

เมื่อทางพระพุทธศาสนาสอนให้ก้าวหน้า ให้สร้างความเจริญรุ่งเรืองไม่หยุดอยู่กับที่เช่นนี้ จึงส่งเสริมความพากเพียรความเข้มแข็งอดทน และ

ความเป็นผู้ที่ได้สดับตรับฟังมาก ว่าเป็นคุณธรรมสำคัญแต่ละประการ

ในตอนนี้เมื่อกล่าวถึงข้อที่พระพุทธศาสนาสอนให้ยกระดับแห่งชีวิตของตนเอง จึงทำให้เราได้มีโอกาสพูดเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นต้นตำรับแห่งวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของโลกสืบไป

วัฒนธรรมคืออะไร?

วัฒนธรรม คือ ความเจริญขึ้น ความดีขึ้นหรือประณีตขึ้นกว่าเดิม โดยการศึกษาและการฝึกหัด ความเจริญขึ้นหรือดีขึ้นนี้ไม่จำกัดว่าจะเป็นทางไหน สุดแต่ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่รวมกันเป็นหมู่แล้ว จัดได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น

วัฒนธรรมแบ่งออกเป็นหลายสาขา* เช่น วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมที่มิใช่วัตถุ คือ เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมและศีลธรรมบ้าง ประเทศไทยเราเคยแบ่งงานวัฒนธรรมออกเป็น ๔ ประเภท คือ:-

๑. **คติธรรม** ได้แก่วัฒนธรรมทางศีลธรรมหรือจิตใจ

๒. **เนติธรรม** ได้แก่วัฒนธรรมทางกฎหมาย

๓. **วัตถุธรรม** ได้แก่วัฒนธรรมทางวัตถุ และ

๔. **สหธรรม** ได้แก่วัฒนธรรมทางสังคม

นอกจากนี้ยังแบ่งงานวัฒนธรรมอีกหลายทางเช่น วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี ทางวรรณกรรม ทางศิลปกรรม เป็นต้น แม้จะแบ่งวัฒนธรรมออกเป็นกี่อย่างก็ตาม พระพุทธศาสนาก็ได้ชื่อว่ามีส่วนส่งเสริมคนให้ดีขึ้นในทุกวิถีทาง อยู่เสมอมา ในที่นี้จะแสดงหลักฐานว่า

พระพุทธศาสนาส่งเสริมวัฒนธรรมทางไหนบ้าง ดังต่อไปนี้:-

สมบัติผู้ดี

คุณธรรมหรือวัฒนธรรมเกี่ยวกับจรรยา มารยาท หรือที่เราเรียกว่าสมบัติผู้ดีนั้น จะเห็นได้ในวินัยปิฎกเช่นที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัย

๑. ให้ภิกษุหนุ่มให้เรียบร้อย ทั้งในขณะปรากฏกายในที่ชุมนุมชน ในละแวกบ้าน และในขณะฉันอาหาร

๒. ให้ภิกษุสำรวมมือเท้าด้วยดี ในขณะจะไป หรือนั่งในบ้าน สำรวมมือเท้าคือไม่เล่นคะนองด้วยมือเท้า

๓. ให้ภิกษุไม่เวกผ้า ซึ่งแสดงให้เห็นความไม่เรียบร้อย ในขณะจะไป หรือนั่งในบ้าน

๔. ให้ภิกษุไม่หัวเราะ หรือส่งเสียงดังจนน่าเกลียดในขณะจะไป หรือนั่งในบ้าน

๕. ให้ภิกษุไม่แสดงอาการน่ารังเกียจ เช่นโคลงกาย ไกวแขน สั่นศีรษะ เอามือค้ำกาย เอาผ้าคลุมศีรษะ เดินกระหือ่ย (แบบคนย่องเบา) หรือนั่งรัดเข่า (ซึ่งถือว่าไม่สุภาพ) ในขณะจะไปหรือนั่งในบ้าน

๖. ในการฉันอาหารให้ภิกษุฉันด้วยอาการอันเรียบร้อย ไม่พูดขณะข้าวเต็มปาก ไม่โยนคำข้าวเข้าปาก ไม่ฉันท่ากะพุงแก้มให้ดูย ไม่ฉันพลางสะบัดมือพลาง ไม่ฉันแลบลิ้น ไม่ฉันมีเสียงดังจ๊ับๆ หรือซุดๆ ไม่ฉันเสียมือหรือเอามือสกปรกจับภาชนะน้ำเป็นต้น

๗. มิให้ภิกษุไปแอบฟังความ เพื่อจะรู้ว่าเขาทำอะไรตนหรือพวกของตน

๘. มิให้ภิกษุเล่นซ่อนอบริขารคือเครื่องใช้ของภิกษุอื่น รวมทั้งเล่นจี้ภิกษุอื่น หรือหลอกภิกษุอื่นให้กลัวผี

๙. มิให้ภิกษุพูดปด ใช้คำหยาบคายด่าว่า หรือยุยงให้ผู้อื่นแตกร้างกัน

๑๐. มิให้ภิกษุแกล้งเข้าไปนอนเบียดภิกษุอื่นในเมื่อรู้ว่าห้องนี้มีผู้นอนอยู่ก่อนแล้วด้วยคิดว่ารำคาญเข้าก็คงหลีกไปเอง

๑๑. เขากำลังบริโภคอาหารกันอยู่ ภิกษุเข้าไปนั่งแทรกแซงหรือทำให้เขาต้องร่วนวายก็ห้ามไว้ด้วย

๑๒. ไม่บ้วนน้ำลายหรือทิ้งเศษของทางหน้าต่าง

๑๓. ไม่แสดงความมักได้ ขอของอะไรต่ออะไรจากผู้อื่นในเมื่อไม่มีเหตุผลพอสมควร

๑๔. จะเปิดปิดประตูหน้าต่าง จะจุดไฟดับไฟ จะต้อนบ่นสาธยาย ถ้าอยู่ร่วมกับภิกษุอื่นจะต้องขอโอกาสหรือขออนุญาตพระภิกษุผู้แก่พรรษาว่าก่อน

๑๕. การใช้ห้องน้ำห้องส้วมให้ถือตามลำดับก่อนหลังไม่แย่งกัน (เข้าคิว queue)

๑๖. ไม่ให้ใส่ความหรือหาเรื่องกล่าวโทษผู้อื่นโดยปราศจากความจริง

ข้อความที่แสดงมาพอเป็นตัวอย่างเหล่านี้ คงพอทำให้ท่านผู้อ่านเห็นได้บ้างว่าความเป็นผู้ดี หรือคุณสมบัติของผู้ดีนั้น ได้มีสอนไว้อย่างถี่ถ้วนเพียงไร

วัฒนธรรมในการกินดีอยู่ดี

๑. มีพระบัญญัติมิให้ภิกษุเก็บอาหารไว้ค้างคืนในห้องนอน (ที่เรียกอันโตวุตถะ) เพราะจะกลายเป็นเอาห้องนอนเป็นห้องเก็บอาหาร

๒. มิให้พระภิกษุหุงต้มอาหารในห้องที่อยู่ (ที่เรียกว่า อันโตปักกะ) เพราะจะกลายเป็นเอาห้องนอนเป็นห้องครัว

๓. มิให้ภิกษุใช้ภาชนะน้ำ หรือ ภาชนะอาหารร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบัน ทางอนามัยถือว่าป้องกันโรคติดต่อได้ดี ฉะนั้นถ้าจะให้พระฉันอาหารเป็นวง จึง

ควรมีช้อนกลาง ภาชนะน้ำแยกองค์ละที่

๔. มิให้ฉันอาหารที่เก็บไว้ค้างคืน (อาจเป็นของบูตเน่าและแสดงอาการสะสม)

๕. ผ้าถุงผ้าห่ม ที่ตั้งใจไว้ประจำ (อธิษฐาน) จะต้องไม่ปล่อยให้ขาดเป็นช่องโตเท่าหลังเล็บก้อย จะต้องปะชุนให้ดี

๖. จะต้องรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ไม่ปล่อยเล็บให้ยาวเกินไป

๗. ในการรับคนเข้าหมู่ ไม่ใช่สักแต่ว่าขอเข้ามาบวชก็อนุญาติให้บวช ต้องเลือกคนที่ไม่มีโรคติดต่อไม่มีหนี้สิน ไม่มีข้อผูกพันต่างๆ ได้รับอนุญาตจาก มารดาบิดาแล้ว เพื่อความผาสุกในเมื่อ บวชแล้ว

๘. ในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม จักต้องช่วยกันรักษาความสะอาด ผู้ใด เห็นสกปรกไม่จัดเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นทำ ความสะอาด หรือน้ำชำระที่ใช้แล้ว เหลือทิ้งไว้ในหม้อชำระด้วยความมักง่ายมีที่ปรับอาบัติไว้

๙. ในที่ประชุมสงฆ์ทุกกึ่งเดือน หน้าที่ที่จะต้องช่วยกันทำก่อนประชุมคือ ปิดกวาดสถานที่ ตั้งน้ำใช้หน้าฉันไว้ให้ เรียบร้อย

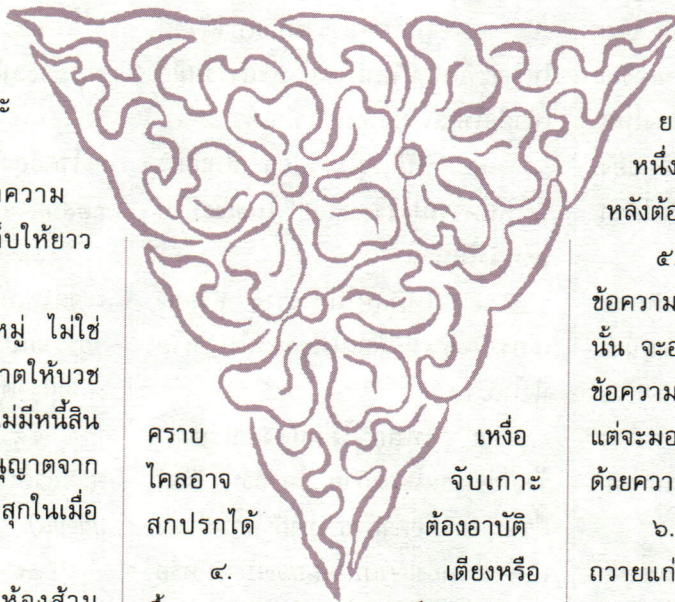
๑๐. ภิกษุไม่เป็นไข้ห้ามถ่าย อุจจาระปัสสาวะ หรือบ้วนขะพะลงในน้ำ คำว่าเป็นไข้ หมายถึง มีเหตุจำเป็น เพราะอาพาธ หาทิอื่นไม่ได้จริงๆ

วัฒนธรรม ในการรักษาของส่วนรวม

๑. ภิกษุที่น้ำเตียงตั้งฟูกเก้าอี้ ของสงฆ์ออกมาใช้แล้วเมื่อเลิกใช้ไม่เก็บเองหรือไม่มอบหมายให้ผู้อื่นเก็บปล่อยให้ว่างกลางแจ้งต้องอาบัติ

๒. ภิกษุเอาที่นอนของสงฆ์ไปนอนในกุฏิ เมื่อจะไปที่อื่นไม่เก็บเองไม่มอบหมายให้ผู้อื่นเก็บต้องอาบัติ

๓. ผนังที่ทาสี ภิกษุหนึ่งพึงโดยไม่มีฝารองรับคือพังด้วยตัวเปล่าๆ

คราบ เหนือ
โคลาจ จับเกาะ
สกปรกได้ ต้องอาบัติ

๔. เติงหรือ
พื้นกระดานของ สงฆ์ภิกษุนอน โดยไม่มีผ้าปูหรือสิ่งอื่นรอง ต้องอาบัติ เพราะเหนียวโคลาจจับเกาะสกปรกได้

๕. ทรัพย์สินสมบัติอันเป็นของสงฆ์ ภิกษุใดภิกษุหนึ่งจะถือเอาเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวไม่ได้ จะถืออำนาจแจกจ่ายให้ปันแก่ผู้อื่นโดยไม่มีเงื่อนไขอันสมควร ไม่ได้ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการดูแลรักษาไว้เป็นอย่างดี ภิกษุผู้รักษาเรือนคลังของสงฆ์ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า เจ้าอธิการแห่งคลังจะต้องรู้จักของที่ควรเก็บไม่ควรเก็บ ของใดควรจ่ายไม่ควรจ่ายให้แก่ภิกษุอื่น

วัฒนธรรม ในการปฏิบัติตนต่อสังคม

๑. ของคฤหัสถ์ตกนอกวัดภิกษุ

เก็บเอาเป็นของตนก็ดี ใช้ให้ผู้อื่นเอาก็ดี ต้องอาบัติ ของตกในวัดต้องเก็บไว้เพื่อคืนให้เจ้าของ ถ้าไม่เก็บต้องอาบัติ

๒. ภิกษุเป็นแขกไปสู่อาวาสอื่น พึงถามถึงกติกากฎข้อบังคับต่างๆ ของอาวาสนั้นเพื่อจะได้ปฏิบัติตามให้เหมาะสม ไม่ล่วงละเมิดกติกาดังๆ ที่วางไว้

๓. ภิกษุรับนิมนต์ไว้ในที่หนึ่งแล้วไปฉันเสียที่อื่นต้องอาบัติ เว้นแต่จะได้ตกลงมอบหมายให้ภิกษุอื่นรับแทน

๔. ภิกษุให้ฉันหะคือ ยอมให้สงฆ์ทำกรรมอันใดอันหนึ่งแล้วกลับว่าตีเถียนสงฆ์ในภายหลังต้องอาบัติ

๕. เมื่อสงฆ์กำลังประชุม ตัดสินข้อความ ข้อหนึ่งภิกษุใดอยู่ในที่ประชุม นั้น จะออกจากที่นั้นไปในขณะที่ตัดสินข้อความนั้นยังไม่เสร็จต้องอาบัติ เว้นแต่จะมอบฉันหะ คือยอมให้สงฆ์ทำไปด้วยความเห็นชอบของตน

๖. ภิกษุรู้อยู่ว่าของนี้เขาจะถวายแก่ส่วนรวม คือสงฆ์ พุทให้เขาถวายแก่ตนต้องอาบัติ

๗. ภิกษุขอของจากคฤหัสถ์ ผู้มิใช่ญาติผู้มีได้กล่าวอนุญาตไว้ (มิได้ปวารณา) ได้มาต้องอาบัติ เว้นแต่มีเหตุสมควรตามที่กำหนดในพระวินัย

๘. ภิกษุผู้จะโจทก์ท้วงภิกษุอื่น พึงกล่าวขอโอกาสจำเลยก่อนจึงเสนอเรื่องต่อที่ประชุมสงฆ์

๙. ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน เรียกว่า ปริสัญญุตา พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ทำตนให้เหมาะสมที่จะเข้าสู่ชุมชนโดยเรียบร้อย ชื่อว่ามีธรรมของสัตบุรุษคือคนดี

๑๐. ภิกษุผู้เข้าประชุมสงฆ์ก็ดี โจทก์ก็ดี จำเลยก็ดี พยานก็ดี พึงเป็นผู้เจียมตน พึงเป็นผู้รู้จักที่นั้ง ไม่เบียด

ภิกษุผู้เป็นเถระ ไม่กีดภิกษุผู้อ่อนกว่า ฟังนั่ง ณ อาสนะอันสมควร ไม่พูดถึง เรื่องต่างๆ ฟังรักษาอุษณิภาพ

ระเบียบวัฒนธรรมต่างๆ ที่กล่าว มานี้ คงจะพอทำให้เห็นเปรียบเทียบได้ ตามสมควรว่า พระพุทธศาสนาสั่งสอน ให้คนยกระดับแห่งชีวิตของตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิม พ้นจากความเป็นป่าเถื่อน อย่างดียิ่งเพียงไร เพราะฉะนั้นจึงควร กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นต้น ตำรับวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของโลกได้ โดยแท้จริง

๓. พระพุทธศาสนาไม่สอนให้ คิดได้ดี โดยวิธีบงสรวง

จากหลักพึ่งตัวเองทำให้เราก้าว มาถึงอีกขั้นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน คือ การที่พระพุทธศาสนามีได้สอนให้คิด ได้ดีโดยวิธีอันนอบนงสรวง ดังจะนำ หลักธรรมมากล่าวเป็นข้อๆ คือ:-

๑. ในสังยุตตนิกายสฬายตน วรรคเล่ม ๑๘ หน้า ๒๘๔ พระพุทธเจ้า ตรัสเป็นใจความว่า “เราเอาน้ำมันเท ลงไปในน้ำแล้วจะอันนอบนงให้จมลง อย่างไร น้ำมันก็จะคงลอยขึ้นเหนือ น้ำเสมอไป เราทั้งก้อนหินลงในน้ำ แม้จะอันนอบนงให้ลอยอย่างไรมันก็ไม่ลอยขึ้น คงจมลงโดยส่วนเดียว ฉะนั้น การทำความดีย่อมเป็นเหตุ ให้เฟื่องฟู การทำความชั่วย่อมเป็น เหตุให้ล่มจม เมื่อทำแล้วจะใช้วิธี อันนอบนงให้เกิดผลตรงกันข้าม ก็ ย่อมเป็นไปได้ฉันนั้น”

๒. พระพุทธเจ้าตรัสเป็นใจความ ว่าแม้ไก่ไม่กกไข่มีแต่ความปรารถนา จะให้ลูกไก่ออกจากฟองอย่างเดียว ย่อมไม่สำเร็จฉันใด ลำพังความ ปรารถนาจะทำให้จิตพ้นจากกิเลส

อาสวะ ย่อมเป็นไปได้ฉันนั้น (สัง- ยุตตนิกายชั้นฉาววรรค เล่ม ๑๗ หน้า ๑๘๕)

๓. พระพุทธเจ้า ตรัสสอน อนาคตนิมิตกถาพิเคราะห์ใจความว่า สิ่งที ่น่าปรารถนารักใคร่เจริญใจ ๕ อย่าง คือ อายุ ผิวพรรณ ยศ สุข สวรรค์ นั้น เราไม่กล่าวว่าจะได้มาด้วยเหตุ ความวิงวอนปรารถนา เพราะถ้าจัก ได้เพราะความวิงวอนปรารถนาแล้ว ใครเล่า จะขาดแคลนอะไร ดูก่อน คุฤทนต์! อริยสาวกผู้ใคร่จะได้สิ่ง เหล่านั้นไม่ควรจะวิงวอน และ เพลิดเพลินยินดีสิ่งเหล่านั้น อริย- สาวกนั้นพึงปฏิบัติข้อปฏิบัติที่จะให้ สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้น ครั้นแล้วก็ทรง แสดงข้อปฏิบัติที่จะให้สำเร็จผล (ปัญจก นิบาตอังคตตรนิกาย เล่ม ๒๒ หน้า ๕๑)

ข้อที่สอนให้ช่วยตนเองในการลง มือทำเพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหมาย โดยไม่ ต้องอันนอบนงขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนด ให้ช่วยเหลือนั้นแหละ ออกจะเป็นคุณ- ลักษณะเฉพาะของพระพุทธศาสนา อย่างมาก เพราะเกือบจะเรียกว่าตรง กันข้ามกับข้อปฏิบัติในศาสนาทั้งหลาย อย่างสำคัญทีเดียว

เซอร์เอ็ดวินอาโนลด์ นักกวีชาว อังกฤษผู้เลื่อมใสพระพุทธศาสนา ได้ ประพันธ์บทกวีเรื่องประทับแห่งเอเชีย ใต้ตอนหนึ่ง กล่าวถึงเรื่องการอันนอบน งไว้อย่างไพเราะว่า:-

จงอย่าอันนอบนงเลย ความมืด จะสว่างขึ้นมาไม่ได้

จงอย่าขอร้องอะไรจากความเงิบเลย เพราะมันพูดไม่ได้

อย่ารบกวนจิตใจอันคร่ำครวญ ของท่าน ด้วยความเจ็บปวดอัน

ระคนด้วยศรัทธาเลย

อา! พี่น้องชายหญิงทั้งหลาย จงอย่าขอร้องอะไรจากเทพเจ้าที่จะ ช่วยอะไรท่านไม่ได้โดยของบน และ คำสวดสรรเสริญเลย

จงอย่าติดสินบนด้วยเลือด หรือ เลี้ยงเทพเจ้าด้วยผลไม้และขนม

ความหลุดพ้นจะต้องค้นภายใน ตัวท่านเอง

คนทุกคนสร้างคุกตะรางเครื่อง จองจำให้แก่ตัวเองต่างหาก”

ผู้เขียนเคยอ่านบทกวีของเซอร์ รพินทรนาถฐากูรประมาณ ๒๐ ปีมาแล้วในขณะนี้ค้นหาหนังสือนั้นไม่ได้ แต่จำใจความได้ว่า เซอร์ รพินทรนาถ ฐากูรได้เขียนบทกวีอันนอบนงพระเจ้าไว้ อย่างประหลาด เป็นการอันนอบนงโดย ใช้หลักพึ่งตนเองของพระพุทธศาสนา ดังมีเค้าดังนี้:-

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ถ้าท่านจะ โปรดช่วยเหลือข้าพเจ้า

ขอได้โปรดอย่ามายุ่งอะไรกับ ข้าพเจ้าเลย

จงปล่อยให้ข้าพเจ้าได้ใช้เรี่ยว- แรงและสติปัญญาของข้าพเจ้าเพื่อ ต่อสู้กับความยากลำบากทั้งหลายไป ตามลำพังเถิด

ท่านเซอร์ผู้นี้เป็นชาวอินเดียผู้ เชี่ยวชาญในอักษรศาสตร์อังกฤษถึงกับ ได้รับรางวัลโนเบลในทางวรรณกรรม แต่เขียนบทกวีเรื่องนี้อย่างตรงกันข้าม

กับลอร์ดเทนนีสันของอังกฤษที่เดียว
ลอร์ดเทนนีสันได้เขียนไว้ในเรื่อง The
Morte D' Arthur ปรากฏในหนังสือ
Voice, Speech and Gesture หน้า
๒๑๖๔ ว่า

เพราะคนเราจะดีกว่าแกะหรือ
แพะ

ซึ่งหล่อเลี้ยงชีวิตอันมงายไว้
ภายในสมองได้สักเท่าไร
ถ้ารู้จักพระเจ้าแล้วไม่ยกมือขึ้น
อ้อนวอน

เพื่อตัวเองและเพื่อผู้ที่ตนเรียกว่าเพื่อน

เพราะรอบโลกทั้งสิ้นผูกพันอยู่
ทุกวิถีทาง

ด้วยโซ่ทองซึ่งผูกพันอยู่แทบ
พระบาทของพระเจ้า

ผู้เขียนเสนอเหตุผลในบทกวีของ
ทุกๆ ฝ่าย ทั้งในฝ่ายที่ให้อ้อนวอน และ
ไม่อ้อนวอนเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ใช้
วิจารณญาณตัดสินเอาเอง และในขณะ
เดียวกันจะได้มองเห็นคุณลักษณะ-
พิเศษแห่งพระพุทธศาสนาในข้อนี้ ไป
ด้วยพร้อมกัน

๔. พระพุทธศาสนาสอนให้เข้าใจกฎแห่งกรรม

คำว่า กฎแห่งกรรม เมื่อจะถอด
ความง่าย ๆ ก็คือ กฎแห่งเหตุและผล
หรือที่เราเข้าใจกันว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว
เพราะเหตุที่พระพุทธศาสนาถือว่าโลก
ย่อมเป็นไปตามกรรมคือ การกระทำ
ย่อมจำแนก หรือแยกประเภท ให้
มนุษย์และสัตว์ดิเลวต่าง ๆ กัน จึงได้
แสดงหลักธรรมไว้

ทางพระพุทธศาสนาไม่ยอมขัด
อะไรให้ไปอยู่ที่ความบังเอิญหรืออำนาจ
ลึกลับของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน พระพุทธ-
ศาสนาพยายามสู้หน้ากับเหตุผลทุก
อย่าง โดยไม่ยอมโยนเรื่องอะไรไปให้สิ่ง

ทางพระพุทธศาสนา
ไม่ยอมขัดอะไรให้ไป
อยู่ที่ความบังเอิญ
หรืออำนาจลึกลับของ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน
พระพุทธศาสนา
พยายามสู้หน้ากับ
เหตุผลทุกอย่าง โดย
ไม่ยอมโยนเรื่องอะไร
ไปให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เลย

ศักดิ์สิทธิ์เลย เพราะฉะนั้น คำตอบของ
พระพุทธศาสนาจึงมีต่อเหตุการณ์ทุก
อย่างในชีวิตมนุษย์ว่าเกี่ยวเนื่องมาจาก
เหตุคือ การกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น

เรื่องของกฎแห่งกรรม เป็นเรื่อง
ละเอียดอ่อนที่ต้องการความเข้าใจ
อย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง ในการอธิบายเรื่องนี้
จำเป็นต้องอาศัยข้ออุปมา อุปมัย
ประกอบ ดังต่อไปนี้:-

๑. การปลูกพืชต่างชนิด จะ
เป็นข้าว ถั่วเขียว มะม่วง ทุเรียน หรือ

ผลไม้อื่นใดก็ตาม มิใช่ว่าพรวนเมล็ด
พืชลงไปที่ดินเอาน้ำรดแล้วพืชนั้นจะ
เจริญงอกงามให้ผลทันตาทันที ก็ต้อง
มีการกินเวลาบ้าง และการกินเวลาของ
พืชต่างชนิดก็ต่างกันไป เร็วบ้างช้าบ้าง
ระหว่างข้าวกับทุเรียนทั้งระยะเวลาให้
ผลต่างกันเป็นเวลาหลายปี นี่เป็นตัว
อย่างของกรรมที่ให้ผลเร็วช้าต่างกัน

๒. คนที่ทำเมรัย เอาน้ำตาล
สดจากต้น แขนกับเปลือกไม้บางชนิด
ในขณะที่ยังชื้น ยังไม่เป็นเมรัยทันที
ต้องอาศัยเวลา ๒-๓ คืนที่น้ำตาลสดจะ
ทำปฏิกิริยากับเปลือกไม้แห้งจึงกลายเป็น
เมรัยได้ นี่เป็นตัวอย่างของการกิน
เวลาในการให้ผล

๓. การที่แกว่งลูกตุ้มนาฬิกา
เมื่อแกว่งมาทางซ้ายมากเท่าไรเวลา
เหวี่ยงกลับจะเหวี่ยงไปทางขวามากเท่า
นั้น ข้อนี้เป็นตัวอย่างของปฏิกิริยา
หรือการให้ผลทันที ภายหลังประกอบ
เหตุ

๔. เหตุและผลที่เกี่ยวเนื่องกัน
อาจมีทั้งสายยาวและสายสั้น คนที่มอง
แต่เหตุผลสายสั้นไปพบเหตุผลสายยาว
เข้าก็อ่านเรื่องราวไม่ออก พระพุทธ-
ศาสนาสอนให้มองทั้งเหตุผลสายยาว
และสายสั้นตามประเภทที่เป็นจริงของ
มัน จึงมีทางอธิบายความจริงได้อย่าง
ละเอียดทุกแง่ทุกมุม เหตุผลสายสั้น
เช่นเราดำขาเดวีนี้ เราดำตอบเรามา
ทันที เราทำร้ายร่างกายเขา เขาทำ-
ร้ายตอบเราทันที เราทุบข้าวตอกเข้าก็
ได้กินข้าวตอกเข้า หุงกลางวันหรือเย็น
ก็ได้กินข้าวกลางวันหรือเย็น อันนี้เป็น
เรื่องที่เห็นได้ง่าย แต่เหตุผลสายยาวซึ่ง
ข้ามวันข้ามเดือนข้ามปีนั้น บางครั้งคน
ก็มองข้ามไป เด็กชาย ก. เรียนหนังสือ
เมื่ออายุ ๖ ขวบ เรียนไป ๆ ก็อ่าน
หนังสือออก กาลเวลาผ่านไป เด็กชาย

ก.กลายเป็น นาย ก. อายุ ๕๐ ปี ผลของการเรียนเมื่อหลาย ๑๐ ปีล่วงมาแล้วยังคงส่งให้นาย ก. อ่านหนังสือได้อยู่จากอายุ ๔๐ ถึง ๕๐ นาย ก. ไม่ได้เรียนหนังสือเลย แต่นาย ก. ได้รับผลของเหตุการณ์เมื่อ ๓๐-๔๐ ปีมาแล้ว หรือในตัวอย่างอื่นอีก นาย ก. ไปพูดสปรมาทเหตุหมิ่นนาย ข. ไว้ในวันนี้อีก ๕ ปี หรือ ๖ ปีต่อมา นาย ข. ได้โอกาสแก้แค้น เขาจึงลอบทำร้ายนาย ก. ถ้าเราคิดว่าเรื่องเท่านี้ทำไมผลจึงแผ่อยู่ในระยะยาวนาน ขอดตอบว่ายาวเท่าไรก็ได้ เปรียบเหมือนข้าวเปลือกที่เก็บไว้ เมื่อใดได้โอกาสและเหตุแวดล้อมที่จะให้ออกก็ออกได้เมื่อนั้น แม้จะเก็บไว้นานก็ยังปลูกขึ้น คนที่คิดแต่เหตุผลสายสั้นย่อมตอบปัญหาได้เฉพาะเหตุผลสายสั้น พอไปพบเหตุผลสายยาวก็งงไปหมด ถ้าเทียบวันหนึ่งกับชาติหนึ่งเหตุการณ์ในวันนี้อาจเกี่ยวข้องไปถึง ๑,๐๐๐ วันข้างหน้าก็ได้ เหตุการณ์เมื่อ ๑,๐๐๐ ชาติล่วงมาแล้ว อาจเกี่ยวมาถึงชาตินี้ก็ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลระยะยาวนี้ ถ้าเข้าใจดีแล้วอาจช่วยข้อข้องใจและทำให้ตอบปัญหาชีวิตได้ดีที่สุด

๕. ปัญหาที่เรามักพูดกันเสมอก็คือ ทำดีไม่เห็นได้ดี คนชั่วคนโกงทำไมจึงกลับร่ำรวย เป็นเสมือนหนึ่งเราเห็นคนเอาเปลือกมะเกลือใส่ลงในน้ำตาลสดแล้วก็ลองชิมดู และกล่าวว่ามันก็รสน้ำตาลสดอยู่อย่างนั้น ไม่เห็นเป็นน้ำตาลเมาเลย โดยมากเราใจร้อนจะดูอะไรให้เป็นเหตุผลสายสั้นหมดไม่ยอมมองเหตุผลสายยาว คือ ระยะพักตัวของความดีความชั่วเลย เราจึงเข้าใจไขว่ไขวไป ถ้าใจเย็นดูให้ตลอดสายสักหน่อยเพียงชั่วชีวิตนี้เท่านั้น เราก็คงได้เห็นคนที่ฉ้อโกงพินาศล่มจมกันมากมาย

ต่อมาก แต่เราเป็นโรคคอยะโรนานไม่ได้ ตอนที่เขาพินาศล่มจมเราจึงหมดความสนใจเสียแล้ว

๖. เหตุผล หรือกิริยา ปฏิกิริยานี้มี ๒ ชั้น ขอให้เราพิจารณาให้ดี เหตุผล ๒ ชั้นที่กล่าวนี้ก็คือ เหตุผลชั้นธรรมดาสามัญกับเหตุผลทางศีลธรรม เหตุผลชั้นธรรมดาสามัญนั้น จะไม่คำนึงถึงหลักความชอบธรรมหรือไม่ พอมีเหตุก็จะมีผลตามเรื่องของมัน ส่วนเหตุผลทางศีลธรรมนั้นเป็นชั้นที่สอง คือการกระทำต่างๆ นั้น ถูกหรือผิด ชั่วหรือดี

ผลดีผลร้าย ยังจะเกิดตามมาได้อีก ดังจะยกตัวอย่างให้เห็น นาย ก. ลอบเอาไฟเผาบ้านนาย ข. เหตุผลชั้นธรรมดาสามัญก็คือ เมื่อนำไฟไปจุดบ้าน ถ้าบ้านนั้นมีเชื้อไฟหรือเป็นเชื้อไฟก็จะติดลุกขึ้น โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นบ้านของใคร ควรหรือไม่ควร ผิดหรือชอบ นาย ก. ไปขโมยเพชรมาจากบ้านนาย ข. ในขณะเจ้าของนอนหลับนำเพชรมาไว้ในบ้านของตน เหตุผลชั้นธรรมดาสามัญก็คือเมื่อหยิบเพชรมาก็เคลื่อนที่ตามมือที่หยิบมา มือนั้นพาไปวางไว้ที่ไหนมันก็อยู่ที่นั่น มันไม่มีการประท้วงว่าผิดศีลธรรม มันไม่คำนึงว่าเพชรนั้นนาย ข. ถนอมและหวงแหนมันมากน้อยเท่าไร

เราดูคนโกงที่ได้ติดตอนแรกๆ ก็เพราะเราดูเพียงแค่เหตุผลธรรมดาสามัญข้อนี้ข้อเดียวเมื่อเขาโกงได้เงินมา เงินมันก็อยู่ในกระเป๋าเขาให้เขาใช้จ่ายได้ แต่เหตุผลชั้นที่สองคือ ชั้นศีลธรรม ที่ว่าการกระทำอย่างนั้นผิดหรือถูก ชอบธรรมหรือไม่ยังจะมีตามมาอีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ นาย ก. ที่ไปเผาบ้านนาย ข. นั้น ไม่ใช่เหตุผลระหว่างไฟเผาบ้านกับบ้านไหมไฟ จะหยุดอยู่เพียงนั้น เหตุผลชั้นต่อไปเกี่ยวกับศีลธรรมยังจะตามมาอีกว่า การทำเช่นนั้นควรหรือไม่ควร ถ้าไม่ควรมีกฎหมายลงโทษไว้หรือไม่ คราวนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมายก็จะสืบจับนาย ก. ไปฟ้องร้องลงโทษเป็นเรื่องของเหตุผลทางศีลธรรมต่อไป

แม้ในเรื่องที่นาย ก. ไปขโมยเพชร นาย ข. ก็เช่นเดียวกัน เหตุคือการขโมย ผลคือการได้มาเป็นเพียงเหตุผลชั้นแรก หรือธรรมดาสามัญ แต่เหตุผลทางศีลธรรมชั้นที่ ๒ ที่ตำรวจจะสืบจับหรือนำตัวไปฟ้องร้องลงโทษ ยังมีอีกชั้นหนึ่ง เราจึงควรดูให้ตลอดสายอย่าเพิ่งมองสายสั้นอย่างเดียว

๗. ยังมีเหตุผลซ้อนระหว่างศีลธรรมชั้นมาอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของกรรมจัดสรรจริงๆ คือในกรณีที่มีการกระทำนั้นผิดศีลธรรม แต่เจ้าหน้าที่จับไม่ได้หรือไม่มีใครลงโทษได้ เหตุผลมันก็มีได้หยุดลงแค่นั้น มันคงตามเผด็จใจของผู้ทำผิดให้หวาดระแวงเป็นวัฏหลังหวัะตลอดเวลา เห็นใครแต่งตัวคล้ายตำรวจเดินผ่านไปมาก็ให้หนีไปว่าเขาจะมาจับกุมลงโทษ หรือบางทีผลยังแสดงให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายเป็นพยาน เป็นเครื่องเตือนใจอยู่ก็มีเป็นอันมาก ขอยกตัวอย่างทั้งที่ปรากฏในเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาทั้งที่

เป็นเรื่องบอกเล่าสืบกันมา และที่ได้เห็นเองคือ:-

(๑) ไฟไหม้บ้านริมน้ำแห่งหนึ่ง คนในบ้านใกล้เคียงตกใจชนของกัน เป็นการใหญ่ มีเรือลำหนึ่งเทียบเข้าไป แล้วเจ้าของเรือก็ร้องตะโกนให้เขาชนของลงเรือ พอเห็นว่าของเต็มเรือดีแล้ว เจ้าของเรือก็แจวออกไปเป็นการโก่งชิง ๆ หน้า ซึ่งผู้กำลังเดือดร้อนไม่รู้ว่าไปเรียกเรือเอากับใครได้ อยู่มาผู้ที่โก่งนั้นเกิดอาการเจ็บไข้ไม่สบายในถิ่นของตน อาการที่ปรากฏคือ ต้องการกินแต่น้ำร้อนจัด ๆ ยิ่งร้อนเท่าไรยิ่งพอใจเท่านั้น ในที่สุดไม่พอใจคนริมน้ำร้อนหาว่าเอาน้ำร้อนไม่จริงไปให้ จึงให้นำเตาด่านและกาน้ำไปต้มในที่ใกล้กับที่นอนเจ็บอยู่ พอน้ำเดือดพล่านมีควันพุ่งออกมา เต็มที่แล้ว ก็ลุกขึ้นยกกาน้ำร้อนนั้นดื่มทางพวยกา พอดื่มเสร็จ ร้องเฮ้อ คล้ายกับว่าสิ้นใจเสียเหลือเกินแล้วก็ตายไป เรื่องนี้พระคุณเจ้าสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส เคยเล่าให้ผู้ฟังรู้เห็นกันมาก

(๒) มีชายคนหนึ่งมีฝีมือดีในทางแทงหัวใจหมู คือ เมื่อทุบหมูแล้วใช้มีดคมปลายแหลมแทงให้ตรงหัวใจ หมูจะตายทันที ชายผู้นี้นำมีดคู่มือไปด้วย ในร้านจีนขายของใกล้ ๆ ที่อยู่ วันหนึ่งเกิดผิดใจกับคนอื่น คนที่ไม่พอใจจับมีดจ้วงแทงถูกหัวใจล้มลงขาดใจตายในลักษณะเดียวกับหมูที่ตนฆ่ามัน เรื่องนี้นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์คนหนึ่งที่มาบวชในพระพุทธศาสนาเล่าให้ฟัง

(๓) มีชายคนหนึ่งชอบเล่นสนุก ชอบเห็นเหตุการณ์แปลก ๆ จึงจับแมวตัวหนึ่งพร้อมทั้งเรียกสุนัขให้ติดตามไปด้วย ต้องการให้สุนัขกัดแมว แต่ถ่านำไปในที่มืดนไฟหรืออาคารบ้านเรือน

แมวก็จะหนีได้ จึงอุ้มแมงไปในที่โล่งซึ่งกะว่าแมวจะไม่มีที่กำบังหรือปิ่นปายสุนัขก็ตามหาไปด้วย ช่างแมวก็กัดขวนพองแต่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไร พอไปถึงที่โล่งเขาก็ทุ้มแมวลงไปที่สุนัขทันที เพื่อจะได้ดูเหตุการณ์ที่สนุกตื่นเต้นที่สุด แต่ผลปรากฏว่าแมวนั้นได้วิ่งปราดมาที่ตัวชายผู้นั้น ตะกายพรวดเดียวขึ้นไปอยู่ที่คอหน้าตาแขนขาของชายผู้นั้นถูกเล็บแมวตะกุกเลือดโตรมไปหมด เรื่องนี้ท่านมหาผิ่ว วัดเทพศิรินทราวาส ซึ่งได้ย้ายไปอยู่วัดเสนาสนารามในภายหลัง เป็นผู้เล่าว่าเป็นเรื่องจริงและเหตุผลก็น่าเชื่อว่าเป็นจริง

(๔) จีนผู้หนึ่งมีอาชีพในทางเชือดไก่ขาย เวลาเช้าจะนำไก่ที่ฆ่าแล้วใส่ถึงสังกะสีสำหรับดักน้ำเอาไม้คานใส่เข้าไปประหว่งหูหัวของดังผ่านวัดไปตลาดเสมอ ตอนบ่ายขายไก่ได้แล้วก็กินเหล้าเดินกลับ นาน ๆ ก็เชือดคอตเองครั้งหนึ่งจนคอมริยผลเป็น ผู้เขียนเป็นเด็กเรียนหนังสืออยู่ในวัดต่างจังหวัด ได้เห็นและรู้จักเอง แก่ชื่อ กังโครจ เรียกกันว่า เจ๊กกัง ครั้งหลังสุดดูเหมือนแกเชือดคอตเองจนตาย

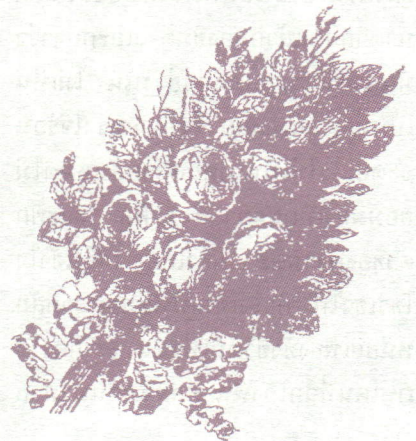
(๕) มีจีนคนหนึ่งในตลาดพลูธนบุรี มีอาชีพฆ่าหมูครวหนึ่งไม่สบายส่งเสียงร้องเหมือนหมู ร้องเรียกเมียซึ่งแต่งงานด้วยกันไม่ถึงเดือนให้เอาอ่าง (รองเลือด) มาให้เอามีดหมูมาพอได้ของเหล่านี้นำพร้อมก็ขาดใจตาย ท่านผู้เป็นที่เคารพของผู้เขียนเป็นผู้เห็นเหตุการณ์นี้ด้วยตนเอง เพราะได้ไปยืนดูอยู่ด้วย

(๖) ในครั้งพุทธกาลมีชายคนหนึ่งชื่อ จุนทะ เป็นคนฆ่าหมูขาย เวลาไม่สบายคลานสี่เท้าเหมือนหมู ส่งเสียงร้องเหมือนหมูทรมาณอยู่หลายวันจึงตาย มีเรื่องปรากฏในอรรถกถาธรรมบท

(๗) มีชายคนหนึ่งชื่อ อัม เล่นโซนเก่งแสดงเป็นตัวละคราม มีชื่อเสียงจนคนเรียกชื่อว่า อัมพระราม เป็นคนชอบชนไก่มาก เวลาจะตายเอามือชนกันร้องโปกพอ ๆ จนมือเน่า แล้วในที่สุดก็ตายไป เหตุเกิดที่ตลาดโรงหม้ออำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งท่านผู้เป็นที่เคารพของผู้เขียนได้เห็นเหตุการณ์มาเอง

(๘) ท่านผู้ชอบพอกันคนหนึ่งเล่าให้ผู้เขียนฟังเองถึงเหตุการณ์ในชีวิตของท่าน ว่าท่านเคยนึกสนุกเอาไม้ขีดจุดเผาผดแดงเล่น ทันใดนั้นเอง ไฟที่ไม่ขีดตกลงไปเข้าพับของท่านไหม้เป็นแผลเห็นผลทันตา

(๙) ในครั้งพุทธกาลมีเรื่องเล่าถึงภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งเป็นผู้เฒ่าเพื่อเผื่อแผ่มีเครื่องใช้หรือบริวาร จะเป็นผ้าห่มห่มเกิดขึ้นท่านมักแบ่งปันให้เพื่อนพระด้วยกัน ด้วยการที่เป็นผู้มีความปรารถนาดีไม่สะสมบำเพ็ญสาธารณธรรมอย่างนี้เสมอมา ท่านก็กลายเป็นผู้มีโชคดีอย่างประหลาดเสมอ มีพระหลายรูปไปบิณฑบาตไม่ได้เลยในบางแห่ง แต่พอท่านไปมีคนใส่บาตรเต็ม นำมาเลี้ยงพระที่ไม่ได้อะไร คราวหนึ่งพระเจ้าแผ่นดิน มีประสงค์จะถวายผ้าแด่พระทั้งวัด เณรผู้มีผ้าเนื้อดีอยู่ ๒ ผืน (คงเป็นผ้าห่มผืนหนึ่ง ผ้าห่มผืนหนึ่ง)

พระองค์นั้นทราบว่ามีผ้าเนื้อดี ๒ ผืน นอกนั้นเป็นผ้าเนื้อธรรมดาท่านก็พูดไว้ล่วงหน้าว่า ผ้าเนื้อดีทั้งสองผืนนั้นแหละจะต้องตกมาถึงท่าน อำมาตย์ได้ยินก็นำเรื่องไปกระซิบบอกพระราชินี พระราชินีเป็นผู้ถวายผ้าเอง ก็สังเกตผ้าที่วางซ้อนๆ กันไว้ นั่น พอมาถึงลำดับภิกษุหนุ่มรูปนั้น ก็เป็นผ้าเนื้อดีทั้ง ๒ ผืนพอดี ทั้งอำมาตย์และพระราชินีต่างมองหน้ากันเมื่อทำพิธีถวายผ้าเสร็จแล้ว พระราชินีจึงหันไปหาพระภิกษุหนุ่มรูปนั้น เข้าใจว่าคงเป็นพระอรหันต์มีญาณวิเศษ จึงถามว่าท่านได้บรรลุโลกุตตรธรรมตั้งแต่เมื่อไร ภิกษุหนุ่มรูปนั้นถวายพระพรว่า เปล่าเลยท่าน มิได้บรรลุโลกุตตรธรรมหรือธรรมวิเศษอะไรเลย พระราชินีตรัสถามว่าถ้าอย่างนั้นท่านรู้ได้อย่างไรว่าท่านจะได้ผ้าเนื้อดี ภิกษุหนุ่มถวายพระพรว่า ท่านเป็นผู้บำเพ็ญสราณียธรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่เหนืองนิตย์ตั้งแต่เริ่มบำเพ็ญมาก็ได้ผลอย่างประหลาดเสมอ อะไรที่ดีที่สุดจะต้องตกลงมาถึงมือท่าน พระราชินีทรงชื่นชมอนุโมทนาและตรัสชม-

เชยภิกษุหนุ่มรูปนั้นแล้วหลีกไป เรื่องนี้ปรากฏในอรรถกถาสราณียัมมสูตร ภาค ๓ หน้า ๑๑๐ ถึง ๑๑๒

(๑๐) ผู้ชอบพอกับผู้เขียนคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า ที่จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อ ๑๕-๒๐ ปีมาแล้ว มีจีนคนหนึ่งเป็นผู้มีอาชีพทางต้มหอยแมลงภู่ ใช้กะทะใบกว้างใหญ่เป็นเครื่องต้มหอยลงไปต้มแล้วก็ตักขึ้น ทำดังนี้เสมอมา วันหนึ่งเมื่อตักหอยขึ้นหมดแล้วแต่น้ำเดือดยังมีอยู่กว่าครึ่งกะทะ ไม่ทราบว่าจะล้างกะทะหรืออย่างไร จีนผู้นั้นกลับตกลงไปในกะทะนั้นเองตื่นพรืดพราดมีผู้ช่วยเอ้าขึ้นมาได้ นอนร้องโหยหวน ส่งเสียงดังชาวบ้านไม่เป็นอันหลับอันนอนกันตลอดคืน และในที่สุดก็ตาย

เรื่องต่างๆ ที่นำมาเล่านี้ พอจะเป็นตัวอย่างพิจารณาเหตุผลทางศีลธรรม อันเป็นเหตุผลขั้นที่สองจากเหตุผลธรรมดา ท่านผู้อ่านจะเชื่อหรือไม่ เป็นสิทธิของท่านที่จะพิจารณาเอาเอง เพราะในทางพระพุทธศาสนาเราไม่นิยมให้เชื่ออะไรอย่างง่าย ๆ หรือมง่าย

เรื่องกฎแห่งกรรมนี้ยังมีเงื่อนไขเงื่อนงำพิสดารต่อไปอีก การกระทำบางอย่างเพียงเล็กน้อย ทำให้ผลที่ปรากฏจึงมากกว่าการกระทำหลายเท่า ไม่ว่าความดีหรือความชั่ว ถ้าท่านลองเทียบเคียงดูก็จะเห็นได้

ขโมยคนหนึ่งลักบุหรืของเดียว แต่ศาลตัดสินจำคุกตั้งเดือนซึ่งไม่คุ้มกันเลย มะม่วงผลเดียวที่นำไปปลูก พอมีผลก็ให้ผลประโยชน์หลายร้อยลูก บางปีถึงพัน ๆ ลูก ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

จากตัวอย่างเหล่านี้ บุคคลจึงไม่ควรดูหมิ่นคุณค่าความดีแม้สักเล็กน้อยว่าไม่มีความหมายอะไร และโดยทำนองเดียวกันก็ไม่ควรดูหมิ่นความชั่วว่าเพียงเล็กน้อยไม่เป็นไร ไม่ขัดก้านเดียวอาจจะเผาผลาญหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านความพินาศให้ยิ่งกว่าที่จะคิดถึง ฉะนั้น ทางพระพุทธศาสนาจึงสอนให้พยายามหลีกเลี่ยงความชั่ว และพยายามประพฤติคุณงามความดีเท่าที่จะมีโอกาสกระทำได้ โดยไม่มองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ไป

(ต่อฉบับหน้า)

ศาสนากับการพัฒนา ประชาธิปไตย (ตอนจบ)

วิจิตร อาวะกุล

ส ถาบันที่เกี่ยวข้องในการ พัฒนาประชาธิปไตย

๑. การพัฒนาประชาธิปไตยไม่ใช่เป็นเรื่องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนและทุกฝ่าย เพราะประชาธิปไตยเป็นเรื่องของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ทุกฝ่ายจึงต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน โดยมีการดำเนินงานอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง

๒. สถาบันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยมี ๙ สถาบัน ดังนี้.-

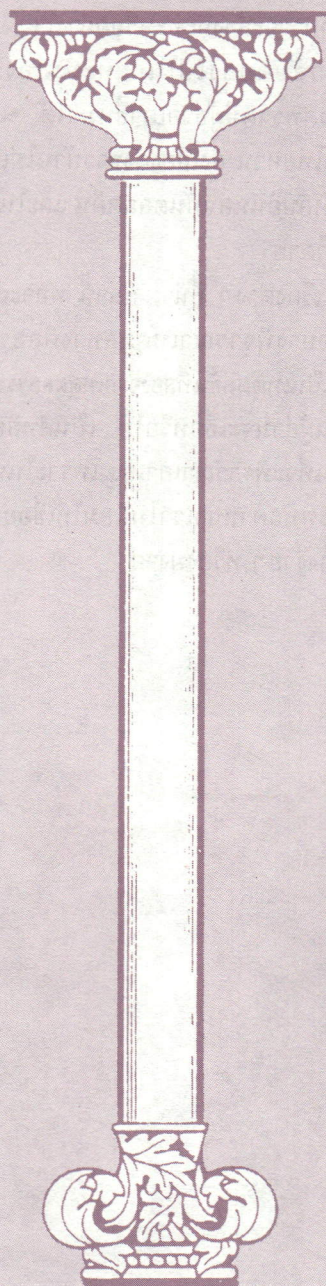
- (๑) รัฐบาล
- (๒) รัฐสภา
- (๓) พรรคการเมือง
- (๔) สถาบันทางศาสนา
- (๕) สถาบันการศึกษา
- (๖) สถาบันครอบครัว
- (๗) องค์การเอกชน
- (๘) สื่อมวลชน
- (๙) องค์การประชาชน

๓. รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารมีบทบาทที่สำคัญในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลมีกลไก

และทรัพยากร ทั้งกำลังคนและกำลังเงิน ในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย แต่รัฐบาลอาจจะขาดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะขาดผู้ปฏิบัติงานและวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ มีอุดมการณ์และจิตใจประชาธิปไตย ขาดการประสานงานและการมีส่วนร่วมของสถาบันทางศาสนาและองค์การเอกชน ซึ่งมีความพร้อมและความสามารถที่จะร่วมมือกับรัฐบาล ในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

๔. โดยที่การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลและการพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืนมีความสำคัญต่อระบอบการปกครองของประเทศ ต่อประโยชน์และความสุขของประชาชน และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ รัฐบาลจึงควรดำเนินการในการพัฒนาประชาธิปไตยบางประการ ดังนี้.-

(๑) ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐาน มีประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

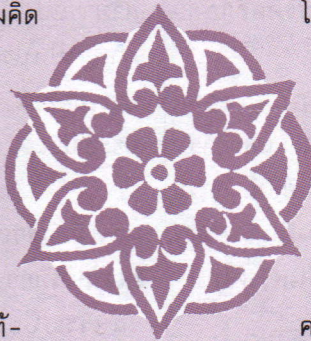

(๒) เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองและประชาธิปไตยโดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางศาสนา องค์การเอกชน และองค์กรประชาชน

(๓) จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตยแห่งชาติ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสและส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าว ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตยควรจะมีนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน ยุทธวิธีในการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

องค์การที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน การประสานงาน การติดตามและประเมินผล โดยให้สถาบันทางศาสนา องค์การเอกชน และองค์กรประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

(๔) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยแห่งชาติ ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนของหน่วยงานราชการ องค์การเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันสังคมต่างๆ ร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วิธีดำเนินการ โครงการในการพัฒนาประชาธิปไตย ให้การส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในการพัฒนาประชาธิปไตย ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของหน่วยงานและองค์การต่างๆ ในการพัฒนาประชาธิปไตย ตลอดจนจนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตย

๕. รัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ในการออกกฎหมายและควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนและไม่เหมาะสมของนักการเมืองบางคน ที่ใช้การเมืองเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองและพรรคพวก

โดยไม่ถูกต้องและชอบธรรม คำพูดและการกระทำของนักการเมืองที่สวนทางกับคำสอนของศาสนา เช่น การพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจ้อ การทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนหมดศรัทธาในนักการเมือง

เป้าหมายการเมือง มองเห็นการเมืองเป็นเรื่องสกปรก ที่ช่วงชิงอำนาจกันเพื่อผลประโยชน์ของตนและพรรคพวก รัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาโดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรปฏิบัติอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่องในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตย ให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน โดยอาจจะดำเนินการดังนี้-

(๑) เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องศาสนากับการเมือง ถือว่าศาสนาและการเมืองมีความสัมพันธ์กันและมีคุณูปการต่อกันและกัน การเมืองช่วยแก้ปัญหาประชาชนด้านทางกายและวัตถุ ส่วนธรรมะหรือศาสนามีส่วนช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาทางด้านจิตใจ ศาสนาจะช่วยทำให้การเมืองที่สกปรก ไม่บริสุทธิ์ เป็นการเมืองที่บริสุทธิ์ เป็นการเมืองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

(๒) ส่งเสริมการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐาน มีประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ โดยให้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยอาจจะกำหนดไว้ในแนวนโยบายของรัฐดังนี้

“รัฐพึงส่งเสริมสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐาน มีประโยชน์สุขและความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ”

(๓) ส่งเสริมธรรมาธิปไตย การถือธรรมเป็นใหญ่ มีการกระทำและคำพูดที่ถูกต้องเป็นประโยชน์และเป็นธรรม ละเว้นการกระทำและคำพูดที่ขัดกับหลักธรรมของศาสนา ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น ยึดมั่นในคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาท และการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ

(๔) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันทางศาสนา องค์การเอกชน และองค์กรประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน

๖. พรรคการเมืองคือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นเพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมือง และมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการในทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง การจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองที่กระทรวงมหาดไทย พรรคการเมืองจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยกำหนด มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

๗. พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญมากในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ระบบรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยได้รับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในหนังสือเรื่อง “วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย” โดยศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต อีร์เวคิน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวถึงปัญหาและความบกพร่องของพรรคการเมืองไทยไว้ดังนี้.-

(๑) พรรคการเมืองส่วนใหญ่ถูกครอบงำด้วยนักธุรกิจ เพราะต้องอาศัยเงินในการบริหารพรรค ในขณะที่เดียวกันนักธุรกิจก็ใช้พรรคการเมืองเพื่อการไต่เต้าไปสู่ศูนย์อำนาจ

(๒) พรรคการเมืองไทยไม่ใช่พรรคมวลชนหรือที่เรียกว่า mass party เพียงแต่เป็นศูนย์รวมของบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

(๓) อุดมการณ์ของพรรคการเมืองไทยมักจะคล้ายๆ กันและพยายามเป็นตัวแทนของชนชั้นต่างๆ ตั้งแต่ นักธุรกิจ ผู้ใช้แรงงาน ชาวนา ข้าราชการ ฯลฯ ไม่มีพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของชนชั้นคนยากจน เช่น พรรคกรรมกรของอังกฤษ

(๔) พรรคการเมืองไทยขาดบุคลากรที่มีคุณวุฒิและอุทิศชีวิตให้กับพรรคอย่างจริงจัง

(๕) พรรคการเมืองยังไม่สามารถจะกลั่นกรอง คัดสรรตัวบุคคล แม้บุคคลที่มีภูมิหลังไม่ชอบมาพากล แต่มีเงินสนับสนุนพรรคก็รับเข้ามาเพื่อเป็นฐานกำลัง

(๖) เนื่องจากพรรคการเมืองถูกครอบงำโดยตัวบุคคลที่มีบารมี จึงมีการแตกเป็นกลุ่ม ๆ โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ เกิดสภาวะของมุ้งหลายมุ้ง การบริหารพรรคจึงมีลักษณะ

เป็นกลุ่ม เป็นกลุ่มไครกลุ่มมัน เป็นก๊กเป็นเหล่า

(๗) ผู้บริหารระดับสูงของพรรคเป็นนักธุรกิจหรือดีดข้าราชการการบริหารจึงออกมาในรูปการบริหารบริษัท ส.ส.จึงมีสภาพเป็นลูกจ้างบริษัทพรรค ก่อให้เกิดปัญหาในด้านจริยธรรมและขวัญกำลังใจ ในส่วนของข้าราชการมีวิธีการบริหารพรรคคล้ายๆ กับการบริหารงานของกรม

(๘) เนื่องจากการขายอุดมการณ์อย่างเหนียวแน่น และการเป็นสมาชิกพรรคคือผลประโยชน์ การเปลี่ยนพรรคจึงเกิดขึ้นดาษดื่น หรือการแตกจากพรรคเดิมมาเป็นพรรคใหม่ จึงเกิดขึ้นจนเป็นภาวะปกติ

๘. พรรคการเมือง

ที่ ต้องการ พัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน

อาจดำเนินการดังนี้.-

(๑) มี นโยบาย ของพรรคที่ชัดเจน ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี ธรรมาธิปไตยเป็นรากฐานมีประโยชน์ และความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

(๒) ส่งเสริมบทบาทของ ศาสนาในการพัฒนาประชาธิปไตย สนับสนุนสถาบันทางศาสนา องค์การ เอกชน และองค์กรประชาชน ในการพัฒนาประชาธิปไตย

(๓) ให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกของพรรค เกี่ยวกับเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย เพื่อให้สมาชิกของพรรคมีจิตใจและวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย มีการปฏิบัติ

ประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง

(๔) เลือกสรรค้ผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีจิตใจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย เพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของประชาชน และเป็นรัฐมนตรีที่ดีมีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และประเทศชาติ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน

(๕) กำหนดจริยธรรมทางการเมืองสำหรับสมาชิกของพรรคมี คณะกรรมการจริยธรรมของพรรค เพื่อรักษาระเบียบวินัยและจริยธรรมของสมาชิกของพรรค โดย

เฉพาะผู้ที่ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง

ใน คณะ

รัฐบาล หาก

สมาชิกของพรรคผู้ใด

ปฏิบัติฝ่าฝืนจริยธรรมของ

พรรค มีการใช้อำนาจที่ไม่เป็น

ธรรม หรือเพื่อประโยชน์ส่วน

ตนและพรรคพวก มีพฤติกรรมที่ไม่

เหมาะสม ทำให้เสื่อมเสียเกียรติ

การเป็นสมาชิกพรรคสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล ก็ควรพิจารณาสอบสวน หากมีความผิดจริงก็ควรถูก ลงโทษ หากเป็นความผิดที่ร้ายแรงก็ไล่ออกจากพรรค

๙. ศาสนา โดยเฉพาะศาสนาบุคคลและศาสนธรรมมีบทบาทที่สำคัญที่จะพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน การที่การเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่บริสุทธิ์ เป็นเรื่องการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน กลายเป็นการเมืองที่สกปรก เป็นการช่วงชิง

อำนาจระหว่างกัน โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและถูกต้องธรรม มีการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม มีการคอร์รัปชันทางการเมือง ทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการเมือง หมดศรัทธาในการเมือง ก็เพราะได้นำศาสนาแยกออกจากการเมือง ไม่ได้นำศาสนาไปเป็นรากฐานของประชาธิปไตยและการพัฒนาประชาธิปไตย นักการเมืองไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของศาสนา เห็นศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึ ลำสมัย ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา กลับมีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับคำสอนของศาสนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันทางศาสนาจะต้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตย

๑๐. ในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน สถาบันทางศาสนาอาจจะดำเนินการดังนี้-

(๑) เผยแพร่ความสำคัญและความจำเป็นของศาสนา ในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและคุณภาพ ในการพัฒนาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างสมดุล และในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน

(๒) ให้ความรู้และการอบรมสั่งสอนประชาชน ข้าราชการ และนักการเมือง ให้ยึดมั่นในคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาท และการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา

(๓) อบรมสั่งสอนประชาชน ข้าราชการ และนักการเมือง ให้ยึดมั่นในธรรมาธิปไตย-การถือธรรมเป็นใหญ่ มีจิตใจและวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย มีการปฏิบัติประชาธิปไตย

ใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างถูกต้อง ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง ถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

(๔) อบรมเยาวชนให้มีจิตใจและอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยร่วมมือกับบ้านและโรงเรียน ให้เกิดเป็นความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

(๕) จัดให้มีการสัมมนาและถวายความรู้แก่พระสังฆาธิการ พระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะ และพระภิกษุที่ศึกษาและสำเร็จการศึกษาจากสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เกี่ยวกับบทบาทของศาสนาและพระสงฆ์ ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๖) พระสงฆ์ควรมียุทธศาสตร์ในการแสดงธรรม ชี้ทางที่ถูกต้องในการปกครองบ้านเมือง ถ้าผู้นำและนักการเมืองกระทำไม่ถูกต้องและไม่ถูกต้องธรรมในเรื่องใด พระสงฆ์ก็ควรจะออกมาเทศนาตักเตือนผู้นำและนักการเมือง ให้พูดและทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ

๑๑. สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารและครูอาจารย์ของสถานศึกษาทุกระดับมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยอาจจะดำเนินการดังนี้-

(๑) สอนอบรมนักเรียน

ศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย

(๒) ให้นักเรียน

นักศึกษายึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๔ สถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข ร่วมกันส่งเสริมและรักษาสถาบันทั้งสี่ให้มั่นคงสถิตสถาพรตลอดไป

(๓) ปลุกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาท

(๔) ควรมีหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐาน มีประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

(๕) ควรมีโครงการและกิจกรรมเพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาได้ปฏิบัติประชาธิปไตย เช่น การจัดให้มีสภานักเรียน การจัดให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และในการจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยเน้นการทำงานเป็นคณะ

(๖) ผู้บริหาร ครู อาจารย์จะต้องมีจิตใจประชาธิปไตย ประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน นักศึกษา

๑๒. สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุด ในการฝึกอบรมเรื่องประชาธิปไตย

ธิปไตยแก่เด็กและเยาวชน เพราะการฝึกอบรมเรื่องประชาธิปไตยจะต้องเริ่มจากครอบครัว โดยพ่อแม่จะต้องสั่งสอนอบรมลูกให้รู้จักการใช้สิทธิและหน้าที่ให้เหมาะสมและถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีของลูก มีจิตใจประชาธิปไตย ทำครอบครัวและบรรยากาศในบ้านให้เป็นประชาธิปไตย ให้ลูกได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล รู้จักช่วยตัวเอง มีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือผู้อื่น เคารพในสิทธิของผู้อื่น รักษาระเบียบวินัย

๑๓. องค์การเอกชน ซึ่งได้แก่ สมาคม มูลนิธิ ชมรม และกลุ่มต่างๆ มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาสังคม รวมทั้งการพัฒนาประชาธิปไตย องค์การเอกชนส่วนมากมีผู้บริหารงานและผู้ปฏิบัติงานที่เป็นอาสาสมัคร ซึ่งทำงานด้วยอุดมการณ์และอุดมคติที่จะช่วยในการสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน การแก้ไขปัญหาสังคม และการพัฒนาสังคม โดยไม่มีผลตอบแทนเป็นเงิน เป็นผู้ทำงานด้วยความเสียสละ จริงจัง และจริงจัง หลายคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ได้เคยผ่านงานราชการในตำแหน่งที่สำคัญๆ มาแล้ว รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นความสำคัญขององค์การเอกชน ได้มีนโยบายที่จะให้การส่งเสริมสนับสนุน องค์การเอกชน ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานที่ดีระหว่างภาครัฐบาลและภาค

เอกชน มีการแต่งตั้ง กรอ.สังคม

๑๔. ในการบรรยายเรื่อง “สังคมประชาธิปไตยในอุดมคติ” ของ Mr.Russy Sumariwalla ประธาน United Way International ได้กล่าวว่า ในสังคมประชาธิปไตยในอุดมคติ จะต้อง มี ๓ ภาค ทำงานร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน คือ ภาคอาสาสมัครที่ไม่แสวงหากำไร ภาครัฐบาล และภาคธุรกิจ ภาคอาสาสมัครที่ไม่แสวงหากำไร

ไร จะต้องมีความเข้มแข็ง และมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำกับดูแลการดำเนินงานของ ภาครัฐบาลและภาคธุรกิจได้ เพราะภาคอาสาสมัครไม่แสวงหากำไร ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์เพื่อประชาชนดำเนินการโดยอาสาสมัครที่มีอุดมการณ์และอุดมคติ ส่วนภาครัฐบาลอาจดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและภาคธุรกิจอาจจะดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของ

ประชาชน ในประเทศที่กำลังพัฒนา ภาคอาสาสมัครที่ไม่แสวงหากำไรอาจยังทำงานไม่เข้มแข็งพอ จึงควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลและภาคธุรกิจ ให้สามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน และทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน

๑๕. องค์การเอกชนอาจจะช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตย ให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน ได้ดังนี้-

(๑) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและประชาธิปไตยแก่สมาชิก กรรมการ ประชาชน นักเรียน นักศึกษา

(๒) ร่วมมือกับรัฐบาล รัฐบาล สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา และองค์กรประชาชน ในการพัฒนาประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน ในการพัฒนาจิตใจประชาธิปไตย การพัฒนาวิถีชีวิตให้เป็น ประชาธิปไตย การพัฒนาการ

ปกครองให้เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

(๓) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงของสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐาน มีประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

(๔) ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีและถูกต้อง ใน

บรรดาเยาวชนและประชาชน ให้ยึดมั่นในคุณธรรม ๕ ประการ ตามพระบรมราโชวาท ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) สนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรประชาชนในระดับพื้นฐาน คือชุมชนและหมู่บ้าน ให้สามารถพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนอย่างสมดุลและผสมผสาน ทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ด้านอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

(๖) ควรปรับปรุงบทบาทในด้านต่างๆ ในการพัฒนาประชาธิปไตย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น บทบาทในด้านผู้ประสานงาน ผู้เฝ้าติดตามสถานการณ์ผู้วิพากษ์วิจารณ์ผู้เสนอแนะผู้กระตุ้นเร่งเร้า ผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมงาน เช่น ศึกษา ติดตามปัญหาเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน ความไม่เป็นธรรมที่ประชาชนได้รับแล้วเสนอรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบร่วมมือในการแก้ไขปัญหา กระตุ้นเร่งเร้าให้รัฐบาลและหน่วยราชการได้ดำเนินการอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง ในการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน

๑๖. สื่อมวลชนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน โดยอาจจะดำเนินการดังนี้-

(๑) เผยแพร่ความจำเป็นและความสำคัญของศาสนาในการ

พัฒนาการเมืองให้เป็นการเมืองที่บริสุทธิ์ การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน เพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชนอย่างแท้จริง

(๒) เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย ให้เห็นว่าการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นเรื่องของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกัน ใช้สิทธิเสรีภาพและปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง

(๓) ชี้ชวนแนะนำให้ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้วิจารณญาณเลือกคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เป็นสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ไม่เลือกเพราะเห็นแก่อำิสสินจ้าง มีผู้กล่าวว่า ประชาชนเปรียบเสมือนน้ำ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเปรียบเหมือนปลาหากประชาชนเป็นน้ำเน่า ปลาที่อยู่ในน้ำก็จะเป้นปลาเน่าไปด้วย

(๔) ให้การยกย่องและให้กำลังใจแก่นักการเมืองที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีจิตใจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ต่อสู้ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ประเทศชาติอย่างแท้จริง

(๕) หาทางป้องกันไม่ให้ นักการเมืองที่ไม่ดี ไม่มีจิตใจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ขาดคุณธรรมและ

จริยธรรม มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไม่เหมาะสม มีการคอร์รัปชันทางการเมือง ไม่ให้อำนาจ เพราะนักการเมืองที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อมีอำนาจจะใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม เมื่อมีอำนาจจะใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ทำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และจะทำความเสียหายให้แก่ชาติบ้านเมือง

๑๗. องค์กรประชาชนเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นและบริหารงานโดยประชาชนในระดับรากฐาน คือชุมชนและหมู่บ้าน เช่น คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน เช่น คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล กลุ่มเกษตรกร องค์กรประชาชนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในชนบท อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ กว่า ๖๐,๐๐๐ หมู่บ้าน หากประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย ไม่มีจิตใจและวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย ไม่รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ยังลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเห็นแก่อำิสสินจ้างและโดยปราศจากวิจารณญาณที่ดี ก็ยากที่จะพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและยั่งยืน

๑๘. ทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล หน่วยงานราชการต่างๆ องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา จึงควรร่วมมือกันอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรประชาชนให้มีประสิทธิภาพ ให้มีความรู้ความสามารถ

ในการบริหารงานและการดำเนินงานขององค์กรประชาชน ในการพัฒนาชุมชนและหมู่บ้าน ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างสมดุลและผสมผสาน ทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ให้ประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านมีอาชีพที่สุจริตเหมาะสมมีรายได้ที่เพียงพอ มีการศึกษาอย่างทั่วถึง มีสุข-

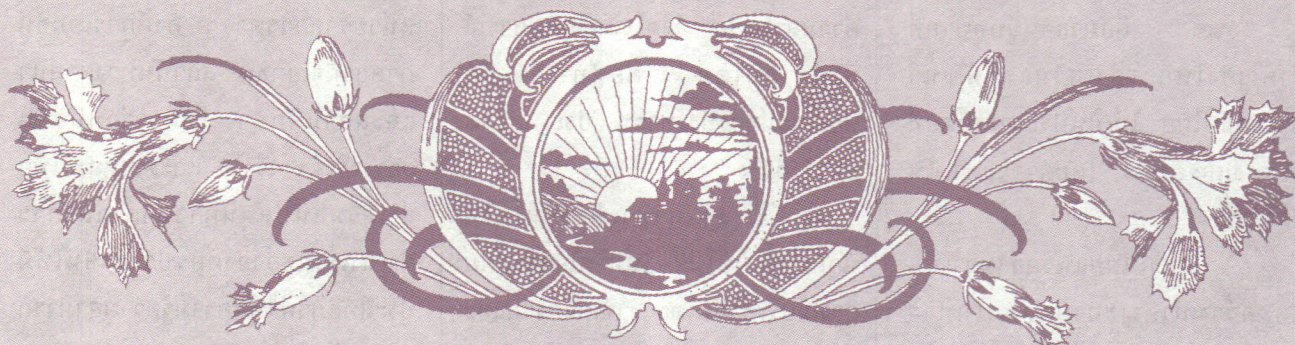
ภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน มีคุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม มีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย มีการรวมกลุ่มกันและมีการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น รู้จักเลือกคนดีที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยที่ต่อสู้ และทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและ

ประเทศชาติอย่างแท้จริง เป็นผู้แทนราษฎรของตน

๑๙. ศาสตราจารย์ สุนทอมรวีวัฒน์ ราชบัณฑิต ศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นวิทยากรกลุ่มที่ ๒ ในการสัมมนาได้ประพันธ์คำกลอนเกี่ยวกับเก้าสถาบันในการพัฒนาส่งเสริมประชาธิปไตย ไว้ดังนี้-

งานสร้างประชาธิปไตย
องค์กรหนึ่งคือรัฐบาล
ต้องปรียุทศาสตร์ก่อนอื่น
ถือหลักธรรมะละตัวตน
สองสามเด่นชัดรัฐสภา
ยึดสัมมาทิฐิเป็นประจำ
สี่คือองค์กรคณะสงฆ์
ห้าคือการศึกษาที่น่านิยม
หกครอบครัวสุขพร้อมทั้งแม่พ่อ
เจ็ดองค์กรเอกชนต้องก้าวเดิน
แปดนั้นคือสื่อมวลชน
เก้าพลังชุมชนย่อมสำคัญ
รวมกันทั้งเก้าองค์กร
นี่คือความหวังของชาติไทย

มันคงเติบโตเป็นรากฐาน
ทำแผนงานส่งเสริมจิตใจคน
เพื่อความยั่งยืนทุกแห่งหน
ส่งผลเสมอภาคจากศีลธรรม
พรรคการเมืองนานาไม่ตกต่ำ
น้อมนำความจริงอันอุดม
ศาสนาดำรงความเหมาะสม
ครูคือพรหมสอนศิษย์จิตเจริญ
สอนลูกก่อสิ่งงามตามสรเสรีญ
พร้อมชวนเชิญร่วมมือสื่อสัมพันธ์
แพร่ข่าวมงคลและสร้างสรรค์
พัฒนาพร้อมกันจนก้าวไกล
หลักธรรมสถาพรนั้นยิ่งใหญ่
เป็นประชาธิปไตยสดใสเอย.

ปลูกลำไยทวาย

“เพชรสาคร”

กันไว้บ้างดีไหม ?

ชาคริต จุลกะเสรี

ลำไยที่เป็นมาในทุกปีที่ผ่านมาแล้วนี้ พอเริ่มเข้าเดือนเมษายน เป็นต้นมา จนเข้าสู่ช่วงต้นของฤดูฝนมักจะมียั้งพายุฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นอย่างรุนแรงผิดปกติ ได้เกิดมีขึ้นหลายครั้งใน ภูมิภาคต่างๆ ในช่วงเปลี่ยนฤดูร้อนเข้าสู่ฤดูฝน เป็นเช่นนี้เสมอมา

ซึ่งได้ทำให้มีพายุทำให้บ้านเรือนและต้นไม้ในไร่นาสวนต้องเสียหายหักโค่น ทำให้ความเสียหายให้แก่พี่น้องประชาชนโดยทั่วไป และเฉพะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดทางภาคเหนือถิ่นของลำไย และภาคอีสานตอนบนหลายจังหวัด ต้องได้รับความเสียหายกันไม่น้อยอยู่เหมือนกัน รวมทั้งสวนทุเรียน และเงาะทางภาคตะวันออกด้วยเช่น

กัน ซึ่งปัญหานี้เกษตรกรควรแก้ไขโดยหาทางค้ายันกิ่งไว้บ้างก็จะดี

ในการนี้ได้มีต้นลำไยขนาดใหญ่ๆ ของหลายสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ และเชียงราย มักจะได้รับความเสียหายไปด้วยไม่น้อย ซึ่งความจริงแล้วเหตุการณ์อย่างนี้ ก็ได้เคยเกิดขึ้นมาทุกนั้นแหละครับ ก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงต้นของฤดูฝนที่แท้จริง ซึ่งก็จะพอดีกับเป็นช่วงที่ต้นลำไยกำลังออกผลอ่อนอยู่พอดี มาถูกพายุลมแรงหักโค่นลงเช่นนี้จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

เรื่องการปลูกไม้บังลมรอบสวนลำไยและไม้มีค่าอื่นๆ รวมไปถึงขั้นการตัดแต่งให้ทรงพุ่มไม้ผลเหล่านั้น

โปร่ง เพื่อให้กระแสลมลดแรงปะทะลง และการปักหลักผูกค้ายันกิ่งไม้ผลดี ๆ เหล่านั้น จึงได้มีการปฏิบัติกันขึ้นอย่างจริงจังมากขึ้นในทุกภาคด้วยแล้ว เพราะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าแน่นอน

ใน “วารสารไทย” ฉบับนี้ ผมตั้งใจจะเล่าให้ฟังถึงลำไยทวายพันธุ์ใหม่ ซึ่งปลูกง่ายขายคล่อง ที่เรียกกันว่าพันธุ์ “เพชรสาคร” แต่ก็อยากจะขอทบทวนให้ฟังถึงความสำเร็จของการปลูกลำไยอีกพันธุ์หนึ่ง ที่ให้ผลได้ก่อนฤดูดีเหมือนกัน ซึ่งมีอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชร เรียกลำไยพันธุ์นี้กันว่า “พันธุ์พวงทอง”

เพราะการออกผลมาให้ขายได้ทั้งก่อนและหลังฤดูกาลปกติมันนั่นเอง ที่ทำ

ให้ผู้บริโภคและตลาดมีความต้องการมากขึ้น จึงส่งผลให้มีราคาดีขึ้นกว่าปกติด้วย ซึ่งผมจะสรุปเรื่องมาให้ฟังก่อนพอเป็นการช่วยเสริมความรอบรู้ด้วยนะครับ

ปกติพื้นที่การปลูกลำไยส่วนใหญ่จะอยู่ทางภาคเหนือตอนบน เช่น ทางจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และเชียงราย เหล่านั้น เพราะมีความเหมาะสมทางด้านสภาพภูมิอากาศ แต่ขณะนี้ทางภาคเหนือตอนล่าง เช่น ทางจังหวัดตาก พิจิตร และกำแพงเพชร ก็สามารถปลูกลำไยได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังมีลักษณะพิเศษ อีกอย่างหนึ่งของลำไยที่ปลูกในเขตภาคเหนือตอนล่าง คือสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เร็วกว่าทางภาคเหนือตอนบน ประมาณ ๑ เดือน จึงขายได้ในราคาที่สูงกว่าปกติ การปลูกลำไยในเขตนี้ส่วนใหญ่เดิมจะเป็น พันธุ์อีดอ ซึ่งเป็น ลำไย พันธุ์เบาสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เร็วเป็นปกติอยู่แล้ว แต่ขณะนี้ได้มีลำไยอีกพันธุ์หนึ่ง ซึ่งเมื่อปลูกในเขตนี้แล้วจะให้ผลผลิตสูงนั่นก็คือลำไยพันธุ์ “พวงทอง” ของจังหวัดกำแพงเพชร

ลำไยพันธุ์พวงทองนี้เป็นลำไยที่กลายพันธุ์มาจากลำไยที่ปลูกด้วยเมล็ด ซึ่งไม่

ทราบแน่ชัดว่าเดิมมาจากพันธุ์อะไร **คุณสุพัฒน์ ปิยะวรรณ** ซึ่งเป็นเจ้าของสวนลำไยที่จังหวัดกำแพงเพชรแห่งนี้ ได้นำพันธุ์มาจากเชียงใหม่เมื่อประมาณ ๖ ปีที่แล้วมานี้เอง โดยนำมาทดลองปลูกไว้จำนวน ๕๐๐ ต้น พร้อมกับพันธุ์อีดออีกส่วนหนึ่ง และพบว่าขณะพันธุ์อีดอให้ผลผลิตไม่ค่อยดี แต่พันธุ์พวงทองนี้กลับให้ผลผลิตต่อดันดกและดีมาก

สำหรับชื่อ “พวงทอง” นั้น คุณสุพัฒน์ได้บอกว่าน่าจะมาจากลักษณะของช่อที่ออกมาเป็นพวงขนาดใหญ่ และมีเนื้อสีเหลืองทองนั่นเอง จากลักษณะเด่นของลำไยพันธุ์พวงทอง ที่มีช่อขนาดใหญ่มีน้ำหนักเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๑.๕ กิโลกรัมต่อดัน มีเนื้อนุ่ม สีเหลืองทอง รสชาติหวานแหลม และเมล็ดก็มีขนาดเล็ก ขณะนี้ต้นลำไยที่สวนดังกล่าวมีอายุประมาณ ๖ ปีเศษ มีผลให้เจ้าของเก็บขายได้สบายไปแล้ว

ซึ่งในปีที่แล้วมานี้ลำไย “พวงทอง” ที่ปลูกไว้สามารถให้ผลผลิตได้ถึง ๒ รุ่น คือรุ่นแรกเก็บเกี่ยวเสร็จไปแล้วเมื่อเดือนมิถุนายนได้ผลผลิตประมาณ ๕ ตัน มีพ่อค้าจากกรุงเทพฯมารับซื้อถึงสวนให้ราคากิโลกรัมละ ๔๐-๕๐ บาททั้งหมด และให้ผลผลิตที่สามารถเก็บผลได้อีกเป็น

รุ่นที่สองในเดือนสิงหาคม ซึ่งอยู่ในช่วงคาบเกี่ยวกับที่ลำไยพันธุ์อื่นๆ ทางเหนือ ซึ่งออกตามฤดูกาลปกติ ผลผลิตของพันธุ์พวงทองในรุ่นที่สองนี้ ให้ผลได้ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ กิโลกรัมต่อดัน ราคาปัจจุบันขายจากสวนกิโลกรัมละ ๓๗ - ๔๐ บาท จึงทำรายได้ให้กับเจ้าของสวนแห่งนี้ดีมาก

แต่การที่ผลผลิตของลำไยพันธุ์นี้ให้ผลดกตั้งแต่ในขณะที่ยังเล็กของลำไยยังเล็กอยู่นั้น จึงทำให้มีปัญหาเรื่องกิ่งหักอยู่บ้าง จึงยังไม่ควรให้ติดผลมากเกินไปนัก ซึ่งเชื่อกันว่าเมื่อต้นลำไยมีอายุมากและโตขึ้นแล้ว กิ่งของลำไยก็จะใหญ่ตามไปด้วย คงจะพองานน้ำหนักของช่อลำไยที่ตกได้ดีขึ้น และคิดว่าในปีต่อไปอาจต้องมีการปลิดผลที่ไม่สมบูรณ์ของลำไยออกไปบ้าง เพื่อจะช่วยมิให้กิ่งไม้หักหรือหักอีกได้

ขณะนี้เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร และพิจิตร รวมทั้งบางสวนของพิจิตร ได้เริ่มรู้จักกับลำไยพันธุ์พวงทองนี้ จะเป็นพันธุ์ที่น่าสนใจ และเป็นตัวเลือกใหม่อีกตัวหนึ่งของเกษตรกรที่กำลังจะปลูกลำไยในเขตภาคเหนือตอนล่าง นอกเหนือจากพันธุ์อีดอ ซึ่งนิยมปลูกกันมากอยู่แล้วในเขตนี้

สำหรับพี่น้องเกษตรกรที่สนใจลำไย “พันธุ์พวง

ทอง” นี้ ก็อาจจะติดต่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คุณสุพัฒน์ ปิยะวรรณ จังหวัดกำแพงเพชร โทรศัพท์ก็ต้องหมุนรหัส ๐๕๕ ก่อนแล้วหมุนต่อด้วยหมายเลข ๗๑๒-๒๓๘ เจ้าของสวนยินดีจะให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้เสมอ

และอีกสวนหนึ่งก็คือสวนของคุณพฤกษ์ สุวรรณรัตน์ ที่ไร่ราชพฤกษ์ อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ได้ปลูกลำไยพันธุ์พวงทองนี้ไว้เหมือนกันประมาณ ๗๐ ไร่ ซึ่งก็ได้ผลดีเช่นเดียวกับรายแรก แต่สวนนี้บอกว่าถ้าหากพี่น้องเกษตรกร ต้องการคำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องลำไยพันธุ์ “พวงทอง” นี้ละก็อาจติดต่อขอรับคำแนะนำได้อีกที่หนึ่ง คือ ที่มูลนิธิพัฒนาเกษตรกรและชุมชน เลขที่ ๓๑-๓๓ ซอยพรรณเชษฐ์ ถนนบุษบา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ๖๖๐๐๐ หรือจะโทรศัพท์ก็ติดต่อได้ที่รหัส ๐๕๖ แล้วหมุนหมายเลข ๖๑๑-๐๙๐ ติดต่อไปเป็นได้ความแน่ๆ

ท่านผู้อ่านวารสารไทยทั้งหลายครับ เมื่อต้นปี ๒๕๓๖ นี้เอง ทางรายการ “เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น” เราได้เคยบอกกล่าวให้ฟังกันมาบ้างแล้ว เรื่องลำไยพันธุ์ทวายที่มีชื่อว่า “เพชรสาคร” ของจังหวัดสมุทรสาคร ว่าเป็นลำไยทวายพันธุ์ใหม่ที่มี

ลักษณะและคุณภาพดี มีการออกผลดกดี ทำกำไรให้เจ้าของได้ดีมาก ซึ่งก็ปรากฏว่าเป็นชาวที่ได้รับความสนใจจากผู้คนเป็นจำนวนมาก มีถามไถ่กันมากมายว่าจะติดต่อได้อย่างไร ซึ่งทางรายการนี้ก็ได้อำนวยนำไปให้บ้างแล้ว

แต่จนบัดนี้ก็ยังคงมีผู้สนใจถามกันอีกมากมาย จึงใคร่ขอนำมาบอกเล่าให้ฟังกันอีกครั้งในฉบับนี้ พร้อมทั้งเสนอแนะให้ปลูกพืชแซมที่เหมาะสม ไว้ทำรายได้อีกส่วนหนึ่งด้วยเลยนะครับ

คือแต่เดิมนั้นการผลิตลำไยของเมืองไทยเรา มีปัญหาที่มีลำไยแทบจะทั่วประเทศให้ผลสุกแก่ประดังกันออกสู่ตลาดพร้อมกัน ในช่วงประมาณเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ตลาดสด คือผู้บริโภคในจังหวัดต่างๆ ก็รับได้ไม่หมด ทำให้ชาวสวนต้องขายลำไยส่วนหนึ่งไปในราคาต่ำ ประเทศไทยจึงมี

ลำไยส่งขายได้ในเวลาอันสั้น แล้วก็หมดไปอย่างรวดเร็ว ไม่มีส่งออกขายต่างประเทศได้เท่าไรเลย ในเวลาอันรวดเร็วก็หมดไปเสียแล้ว นั่นเป็นเหตุการณ์ปกติที่เคยเป็นมาในปีก่อนๆ โน้น

แต่เมื่อไม่นานมานี้เอง ได้มีข่าวยินยอมออกมาว่า มีลำไยชื่อ “พันธุ์เพชรสาครทวาย” ซึ่งพบว่ามีปลูกอยู่ที่สวนของ นายเต้าชัว แซ่เอ็ง ที่ตำบลหนองสองห้อง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เดิมเป็นลำไยที่ลูกชายคือ นายเม้งฮ้อ ได้ไปซื้อลำไยพันธุ์ฮือตอเอามาจากจังหวัดลำพูนเอามาปลูกไว้ทดลองดู

และจากจำนวน ๓๐๐ กิ่งที่ปลูกไว้ นั้น บังเอิญมีกิ่งหนึ่งที่เกิดเป็น ลำไยทวายขึ้นมา เมื่อขยายพันธุ์ไปปลูกก็คงได้ลักษณะทวายอยู่เช่นเดิมอีก คือออกผลนอกฤดู กิดดี ได้ปีละ ๒ รุ่นจริงๆ เจ้าของจึงได้เร่งทำการขยายพันธุ์กันเป็นการใหญ่

ลำไย “เพชรสาครทวาย” ต้นแม่

ตอนกิ่ง ขยายพันธุ์

ซึ่งต่อมานะนี้ก็ได้รับการปลูกลำไยพันธุ์นี้ ในจังหวัดต่างๆ เพิ่มมากขึ้นจนทั่วประเทศ มีปลูกกันได้ทั้งในภาคตะวันออก ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคใต้ และแม้แต่ในภาคเหนือเอง ก็มีเอากลับไปปลูกกันแล้วเช่นกัน ซึ่งต่อไปก็คงจะช่วยให้ประเทศไทยเรา มีทางขยายเวลาและปริมาณการส่งลำไยนี้ออก เพิ่มขึ้นได้เป็นปีละ ๒ ครั้ง ได้สำเร็จเป็นแน่นอน

ตามปกติระยะลำไยออกดอก จะเป็นช่วงของการผลิตน้ำผึ้งได้พอดี งานเลี้ยงผึ้งของไทยก็จะขยายตัวได้ดี

ยิ่งขึ้นในระยะนี้ด้วย ถ้ามีแหล่งน้ำหวานจากดอกลำไยเพิ่มขึ้น และน้ำผึ้งจากดอกลำไยก็เป็นน้ำผึ้งที่มีคุณภาพดีมาก สามารถจะส่งออกขายต่างประเทศได้ดีด้วย

ที่จริงลำไยนี้ก็เป็นผลไม้ที่พวกค้างคาวมันชอบมาก ผู้ปลูกลำไยออกผลรุ่นแรกๆ ควรจะต้องห่อผลด้วยถุงไนล่อนสีฟ้า เพื่อช่วยป้องกันภัย จากการทำลายของค้างคาวไว้ให้ดียิ่งต่อไป เมื่อได้มีคนปลูกลำไยทวายกันอย่างกว้างขวางมากขึ้นแล้ว การถูกทำลายจากค้างคาวก็คงจะลดลงไปเอง

นายเต้าชัว แซ่เอ็ง สวนขยายใหม่ อายุ ๑ ปี

ตามค่าเฉลี่ย และอาจไม่ต้อง
ห่อผลเลยก็ได้ถ้ามีปลุกกัน
มากๆ ขึ้นแล้วนะครับ

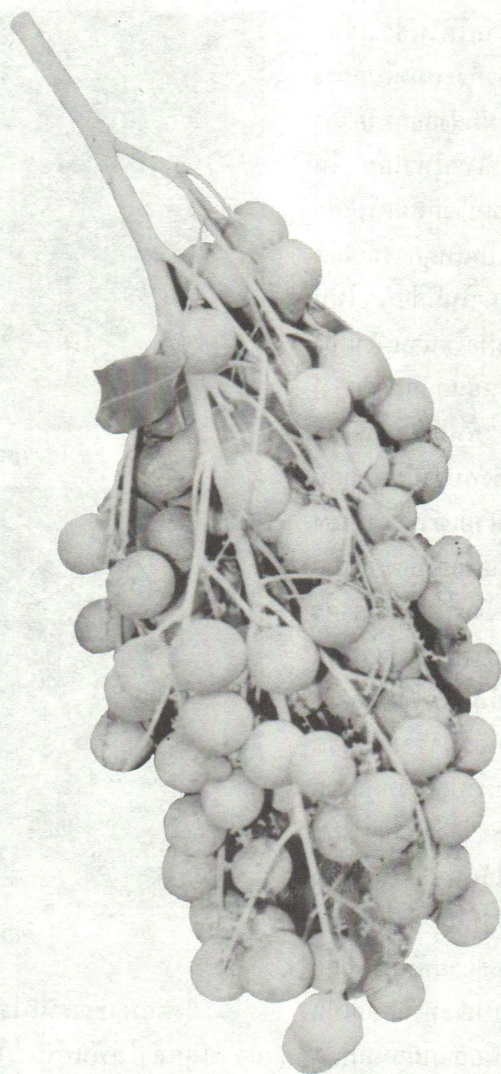
เรื่องลำไยทวายนี้ ที่
บ้านเลขที่ ๙/๑ หมู่ ๗
ตำบลหนองสองห้อง อำเภอบ้าน
ฉ่ำ จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ที่มีโอกาสชมคงจะรู้สึก
แปลกใจไม่น้อย เนื่องจาก
จะพบว่ามันต้นลำไยขนาดใหญ่
ปลูกอยู่ริมหน้าต่างหนึ่ง
และที่นั่นแปลกไปกว่านั้นก็คือว่า
ลำไยต้นนี้มีผลทวายในช่วง
นอกฤดูปกติได้ด้วย เจ้าของสวน
นี่คือ คุณเม่งชัย แซ่เฮ้ง ซึ่งเจ้าของสวน
นี่ก็ได้เล่าให้ฟังว่า นอกจากลำไย
ทวายต้นที่เห็นอยู่นั้นแล้ว อีกด้าน
หนึ่งของสวนยังมีขยายพันธุ์ไปปลูก
อยู่อีกจำนวนหลายร้อยต้น ในพื้นที่
ประมาณ ๒๐ ไร่ในปัจจุบันนี้

เกี่ยวกับเรื่องลำไยพันธุ์ทวายนี้ คุณนริศลักษณ์
ศุขกิจ ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร
ฝ่ายวิชาการ ได้ให้ความกระจ่างแก่
รายการนี้เพิ่มเติมไว้ว่า

ลักษณะเด่นของลำไย “พันธุ์เพชรสาคร ทวาย”
นี้ก็คือ สามารถให้ผลได้ถึง ๒
ช่วง คือ ช่วงแรกในเดือนพฤษภาคม
ถึงกรกฎาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลำไยส่วนใหญ่ให้
ผลผลิตตามฤดูกาลปกติ และจะออกผล
อีกครั้งหนึ่งในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม
ซึ่งเป็นช่วงผลทวายนอกฤดู-

กาล และออกผลมากกว่าช่วงแรกเสียอีก ทำให้ขายได้
ราคา สูงถึงกิโลกรัมละ ๖๐-๘๐ บาท
ได้โดยไม่ยากเลย เพราะรสของลำไยพันธุ์ทวาย
นี้ก็มีหวานจัด จากการตรวจสอบของนักวิชาการก็พบว่า
มีความหวานสูงถึง ๒๔ องศาบริกซ์ นอกจากนี้ลำไย
ที่ออกผลในช่วงนี้ จะมีผลดกไม่แพ้ลำไยที่ออกตามฤดูปกติ
ในภาคเหนือ จึงนับเป็นลำไยอีกพันธุ์หนึ่งที่น่าจับตามอง
เป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุที่มีความดี

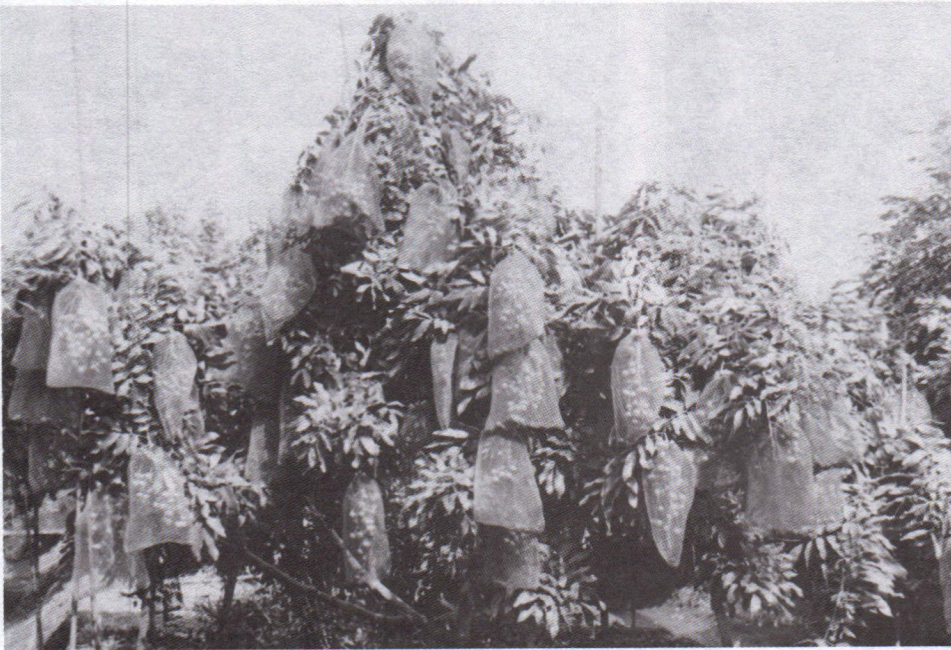

อย่างว่านี่เอง ต่อมาท่านผู้
ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
จึงได้ตั้งชื่อลำไยพันธุ์นี้ว่า “ลำไยเพชรสาคร” และใน
ขณะนี้ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร กำลังทำ
การศึกษารวบรวมข้อมูลของลำไยเพชรสาครนี้เพิ่มเติมอยู่
เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงพันธุ์ ให้มีลักษณะ
ที่ดียิ่งๆ ขึ้นสืบไปอีกด้วย

ถ้าหากสังเกตลักษณะภายนอกของลำไย “เพชร
สาคร” นี้ เมื่อเทียบกับลำไยพันธุ์ “กะโหลก” หรือ “อี

ดอ” ของภาคเหนือ ก็จะพบว่าใบของลำไยเพชรสาครนี้จะเล็ก สั้น และบางกว่า ใบมีสีเขียวอ่อน และผลมีกลิ่นหอมจัด เมื่อผ่าดูจะพบว่า มีลักษณะฉ่ำน้ำ หากวัดเส้นผ่าศูนย์กลางจากชั้วถึงปลายผล จะวัดได้ประมาณ ๒ เซนติเมตร ซึ่งนับว่ามีขนาดใหญ่ปานกลาง การที่ผลของลำไยพันธุ์นี้มีลักษณะฉ่ำน้ำนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะพื้นที่ทำการปลูกที่เป็นร่องสวน มีน้ำขังในร่องตลอดเวลาอยู่ก็ได้ จึงทำให้ได้เนื้อลำไยที่ได้ไม่แห้ง ซึ่งก็จะมีทางแก้ไขได้ไม่ยากในเรื่องน้ำนี้

นอกจากลำไยทวายที่กล่าวถึงนี้แล้ว ยังมีสวนลำไยของเกษตรกรเพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียงอีกสวนหนึ่ง คือสวนของคุณวิวัฒน์ แซ่เฮ้ง ปลูกลำไยเพชรสาครนี้อยู่ประมาณ ๒๐ ไร่ รวม ๓๗๐ ต้น เป็นลำไยที่ให้ผลผลิตแล้วมีจำนวนถึง ๑๕๐ ต้น จากการประมาณดูโดยสังเขป ก็คาดว่าจะให้ผลผลิตได้ต้นละ ๗๐-๘๐ กิโลกรัม ซึ่งก็ได้มีออกขายได้แล้วในเดือนธันวาคมปีที่แล้วมานี้ ปรากฏว่าผลผลิตลำไยเหล่านี้ถูกสั่งจองล่วงหน้าทั้งหมดจากพ่อค้าจังหวัดนครปฐม ซึ่งรับเหมาเอาไปขายในราคา กิโลกรัมละ ๖๐ บาท ซึ่งนับว่าได้ราคาทีเดียวเชียวละครับ ท่านผู้สนใจทั้งหลาย

การ(ห่อ)คลุมข้อมผลลำไยเพชรสาครป้องกันค้างคาว-นก

สำหรับการดูแลลำไยเหล่านี้ที่สวนของคุณวิวัฒน์ แซ่เฮ้ง ได้ดูแลโดยการใส่ปุ๋ยให้หน้าเช่นเดียวกับการปลูกไม้ผลอื่นๆ ปุ๋ยที่ใช้มีทั้งปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ซึ่งจำเป็นสำหรับไม้ผลต้นลำไยเจริญเติบโตดีมาก เมื่ออายุได้ ๒ ปีก็เริ่มออกดอกแล้ว แต่ดอกในระยะแรกควรจะปลิดทิ้งไป นอกจากนี้ก็ควรจะมีการฉีดยาป้องกันและกำจัดแมลงให้ด้วย ถ้าไม่ช่วยเลยก็อาจมีมวนลำไยไปทำความเสียหายกับต้นลำไยนี้ได้เหมือนกัน

ลำไยพันธุ์ “เพชรสาคร” นี้เป็นลำไยใหม่อีกพันธุ์หนึ่ง ซึ่งมีลักษณะที่ดีและมีจุดเด่น คือ สามารถให้ผลในช่วงนอกฤดูได้ดี ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ลักษณะร่องสวน

ได้อีกจำนวนหนึ่ง หากมีการขยายพันธุ์ปลูกกันให้แพร่กระจายมากขึ้นกว่านี้

จากการที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร ได้ติดตามการแพร่กระจายของลำไยพันธุ์นี้ ก็ได้พบว่าเกษตรกรที่สนใจนำพันธุ์จากสวนดังกล่าวไปปลูกกันเป็นเกษตรกรจากจังหวัดในบริเวณภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ และผู้นำไปปลูกที่จังหวัดสระบุรีก็แจ้งว่า ลำไยของตนออกผลแล้วเช่นกัน และออกผลในลักษณะทวายเช่นเดียวกันด้วย แสดงว่าลำไยพันธุ์ “เพชรสาคร” นี้เป็นลำไยทวายที่ดีแน่ๆ

ท่านผู้อ่านทั้งหลายครับ ในปัจจุบันเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ เรามักนิยมทำสวนผลไม้เพื่อเป็นอาชีพหลัก แต่เนื่องจากมีสภาพฝนฟ้าอากาศที่ซัดจะไม่ค่อยจะเอื้ออำนวย ประกอบกับการเกิดภาวะฝนแล้ง มีความขาดแคลนน้ำรุนแรงขึ้นทุกปี บางปีจึงทำให้พืชหลักก็มักจะไม้ออกดอกติดผลตามปกติ เกษตรกรต้องขาดรายได้ในการจุนเจือครอบครัว

ดังนั้น ถ้าหากได้มีการหาพืชชนิดอื่นใดมาปลูกโดยมีลักษณะทนต่อความแห้งแล้ง ชอบแสงน้อย แล้วก็ปลูกและเก็บผลผลิตได้นานๆ ยิ่งถ้ามีตลาดรับซื้อในราคาสูงด้วย ก็จะเป็นสิ่งที่ดีครับ ควรหาเอามาปลูก

ความคดของข้อ

ลำไยเพชรสาครต้นอายุ ๕ ปี

เสริมระหว่างต้นพืชหลัก
อย่างเช่นลำไยนี้ไว้ด้วย ก็น่า
จะเป็นแนวทางหนึ่งในการ
เพิ่มรายได้ของเกษตรกรได้
ดีมาก

อย่างเช่นที่สวนของ
คุณปรีชา กมล ซึ่งอยู่ที่
ตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ที่
สวนนี้ได้นำต้น “ผักหวาน”
มาปลูกแซมในสวนลำไยไว้
ด้วย ซึ่งผักหวานเหล่านี้ก็
สามารถทำรายได้ให้แก่คุณ
ปรีชาได้ถึงไร่ละประมาณ ๘
หมื่นบาทต่อปี น่าสนใจไหม
ล่ะครับ?

คือโดยธรรมชาติของ
“ผักหวาน” นี้ เป็นไม้ยืน
ต้นที่ขึ้นในป่า จึงมีความทน
แล้งได้ดี และปลูกเลี้ยงดูแล
ได้ง่าย ส่วนที่คนเรานิยมนำ
มารับประทานก็คือยอดอ่อน
ซึ่งผักหวานเหล่านี้ปกติจะแตก
ยอดในช่วงเดือนเมษายนถึง
พฤษภาคม ในช่วงนี้จะขาย
ยอดผักหวานได้ในราคากิโล

กรัมละ ๑๐-๒๐ บาทเท่านั้น
เอง เนื่องจากเป็นช่วงที่มีผล
ผลิตออกสู่ตลาดมาก ส่วน
ในช่วงเดือนมกราคมถึง
กุมภาพันธ์ จะมีผลผลิต
ผักหวานนี้ออกสู่ตลาดได้น้อย
ทำให้ผักหวานนั้นมี
ราคาสูงถึงกิโลกรัมละ ๒๐๐
บาท ก็เคยขายได้มาแล้วละ
ครับ

ดังนั้น การบังคับต้น
ผักหวานให้แตกยอดอ่อนใน
ช่วงนอกฤดูนี้ ก็จะทำให้
เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอีก
หลายเท่าตัว สำหรับ
ผักหวานที่สวน
ของ คุณ
ปรีชา

นั้น จะใช้วิธีรีดใบ และตัด
แต่งกิ่งในช่วงเดือนธันวาคม
เพื่อให้ผักหวานมียอดในช่วง
นอกฤดูกาลปกติได้

การปลูกพืชแซมร่วมกับ
ไม้ผลหลักนั้น เราต้อง
คำนึงถึงระยะปลูกเป็นหลัก
สำคัญด้วย เนื่องจากถ้าเรา
ปลูกพืชแซมชิดกันเกินไป
จนเลยเข้าไปในทรงพุ่มของ
พืชผล จะทำให้เกิดการแย่ง
อาหารกันมากขึ้น ทำให้พืช
สองชนิดเติบโตได้

ไม่ดีเท่าที่ควร จึงควรจะต้อง
ระวังเรื่องนี้ให้ด้วย

แต่จะอย่างไรก็ตาม
เกิด ผู้ที่มีโอกาสและพื้นที่
เหมาะสม จะช่วยกันปลูก
ลำไยทวาย “เพชรสาคร”
กันไว้บ้างจะดีไหมครับ?

การประหยัด ในครัวเรือน

สัณติย์ เล้งโรส

ผผมเคยพูดถึงการประหยัดทั่วไป ให้อ่านผู้อ่านฟังมาบ้าง แล้วคราวนี้จะพูดถึงการประหยัดในครัวเรือน

การประหยัดในครัวเรือนก็คงถือหลักอย่างเดียวกัน คือ ใช้ทรัพยากรแต่น้อยเท่าที่จำเป็นจริงๆ และเพื่อประโยชน์สูงสุด ผมขอเริ่มตั้งแต่วันใหม่เลยทีเดียว

๑. การเข้าห้องน้ำ

๑.๑ สิ่งแรกน่าจะเป็นการขับถ่าย ส้วมที่ประหยัดที่สุดก็คือ ส้วมซึมรดน้ำ เพราะสนนราคาก็ไม่แพง และการใช้น้ำก็น้อย รวดเองเพียง ๒ ชั้นก็สะอาด หากจะรดนิดๆ ก่อนใช้ ส้วมก็จะดี เพื่อป้องกันมิให้อุจจาระติดโถส้วม ทำให้รดลำบาก สิ้นเปลืองน้ำยิ่งขึ้น

โถส้วมรดน้ำมี ๒ ชนิด ประโยชน์ที่ต่างกันคือ (๑) ชนิดนั่งยองๆ กับ (๒) ชนิดนั่งทับเหมือนชักโครก ซึ่งแพงกว่า อาจไม่เหมาะสำหรับผู้มีราย

ได้น้อย ชนิดนั่งยองๆ นั้น เป็นการบริหารขาอย่างหนึ่ง และยิ่งกว่านั้น บางคนอาจจะมีโรคบางอย่างที่สามารถติดต่อไปยังคนอื่นทางสัมผัส ซึ่งถ้าใช้ส้วมแบบนั่งทับบนส้วมอาจทำให้โรคนั้นติดอยู่บนส้วม แล้วติดต่อไปยังคนอื่นที่ใช้ส้วมร่วมกันได้ บ้านผมใช้ส้วมรดแบบนั่งทับ เพราะเหมาะสำหรับคนแก่ เพื่อป้องกันโรคติดต่อ เราใช้วิธีล้างฝารองส้วมเมื่อมีแขกแปลกหน้ามาร่วมใช้ ซึ่งเราสงสัยว่าเขาจะมีโรคผิวหนัง อาจติดต่อมายังครอบครัวเราได้

ส่วนส้วมชนิดชักโครกนั้น นอกจากจะแพงแล้วยังสิ้นเปลืองน้ำปริมาณมาก การชักครั้งหนึ่ง ใช้น้ำประมาณ ๗-๑๐ ลิตร บางที่ต้องชัก ๒ ครั้ง ซึ่งใช้น้ำเป็นถึงทีเดียว ท่านอาจจะคิดว่า ไม่เป็นไร ฉันมีเงินพอที่จะเสียค่าน้ำได้อย่างไม่เดือดร้อน แต่ถ้าท่านคิดสักนิดว่า คนที่ไม่มีน้ำจะกินยังมีอีกมากมาย การประหยัดควรจะให้ผลถึงส่วนรวมด้วย นอกจากนั้น ส้วม

ชักโครกนั้น เมื่อเก่า ลูกยางปิดท่อน้ำชักโครกในโถมักจะเสื่อมคุณภาพ ทำให้น้ำซึม ตั้งแต่ซึมน้อย ซึ่งท่านไม่รู้สึก และไม่ได้ยินเสียง ไปจนกระทั่งไหลดังจืดๆ จืดๆ ตลอดเวลา อย่าได้ดูถูกน้ำหยดหรือซึม น้ำที่หยดตื้นๆ นั้น วันหนึ่งๆ ได้เป็นตุ่มใหญ่ๆ ที่เดียว ประชาชนมักจะทำน้ำหยด เพื่อไม่ให้มาตรวัดเดินจะได้เสียเงินน้อย ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคม วิธีแก้ไขปัญหาลูกยางก็คือ เปิดฝาท่างชักโครกออก แล้วใช้มือหรือฟองน้ำขัดลูกยางและปากท่อตรงที่ประกอบกับลูกยางให้สะอาด ก็จะใช้ต่อไปได้อีกนาน แต่ถ้าทำแล้วไม่หาย ก็หมายความว่า ลูกยางเก่า หหมดคุณภาพ อาจต้องเปลี่ยนใหม่

ข้อที่พึงระวังอีกอย่างหนึ่งสำหรับส้วมชักโครกก็คือ คันลูกยางในโถค้าง ไม่ยอมผลุบลงไปอุดปากท่อ ทำให้น้ำไหลลงส้วมจืดๆ ตลอดเวลา อันนี้สิ้นเปลืองน้ำมากเหลือเกิน พึงระวังวิธีแก้ก็คือ ยกฝาปิดโถส้วมออก แล้วปลดคันฝาลูกยางที่ค้างให้ผลุบลงไป ขอให้ดูด้วยว่า มันค้างเพราะเหตุใด ให้แก้ตรงนั้นด้วย ถ้าจะเป็นเพราะใช้นานแล้วเป็นสนิม ก็ให้ขัดตรงนั้น หรือใส่จาระบีตรงนั้นให้สิ้น

การชำระหลังเสร็จกิจ มี ๒ ทาง ซึ่งสิ้นเปลืองไม่เท่ากัน คือ ใช้กระดาษ ถ้าเป็นกระดาษชำระก็สะอาดดี แต่อาจจะแพงกว่ากระดาษหนังสือพิมพ์ฉีกเป็นแผ่นๆ แต่กระดาษหนังสือพิมพ์ก็ถูกดี แต่เสียตรงที่ไม่สะอาด อาจทำให้กันเป็นโรคบางอย่าง เช่น ริดสีดวงทวารได้ เพราะฉะนั้น การใช้น้ำล้างกันจึงน่าจะดีกว่า แต่ก็อาจจะไม่ดีชนิดหนึ่ง ตรงที่ว่า โรคติดต่อบางชนิดอาจติดมือ

เช่น ไขพยาธิ เป็นต้น อาจติดต่อไปยังคนอื่นได้ เช่น เวลาเปิดประตูเมื่อออกจากห้องน้ำอาจทำให้ไขพยาธินั้นติดอยู่ที่ลูกบิดและติดต่อไปยังบุคคลอื่นได้ เราอาจแก้ไขปัญหานี้ด้วยการล้างมือให้สะอาดก่อนออกจากห้องน้ำ

ที่บ้านผมทำถังส้วมไว้นอกส้วม มีฝาที่เปิดได้ วันดีคืนดีผมเองลงดักขึ้นมาใส่โคนต้นไม้งามดีมาก ชนุนยวงหนากว่าทุกบ้าน มะม่วงก็ลูกใหญ่หวานดีปีละครั้งก็พอ แล้วใช้โคลนกลบเรียบร้อยไป ท่านผู้ใดจะเอาอย่างบ้างก็ไม่สงวนลิขสิทธิ์ หากเกรงว่าจะไม่สะอาดก็ให้ต่อสายไฟฟ้าแล้วเสียบคอยล์สำหรับต้มน้ำหย่อนลงไปในถังส้วมสักชั่วโมงจนน้ำร้อนทั่วแล้วค่อยดักมาใช้ก็ได้

๑.๒ การแปร่งฟัน หลายๆ คนมักจะป้ายยาสีฟันเท่าตัวหนอนตัวโตๆ ซึ่งความจริงแล้วปากเราเล็กนิดเดียว ใช้แปร่งป้ายแตะยาสีฟันเพียงเท่าเมล็ดข้าวสารหนึ่งเมล็ดหรือ ๒ เมล็ดก็เหลือพอ แทนที่ท่านจะไชยาสีฟันได้เพียง ๒ เดือน ก็อาจจะใช้ได้นานถึง ๖ เดือน สมัยเป็นเด็กผมใช้เกลือป่นตำผสมกับถ่านไฟใช้ดินนํก นอกจากฟันจะขาวเป็นเงางามแล้ว ยังรักษาเหงือกได้เป็นอย่างดีอีกด้วย เพราะฉะนั้น ยาสีฟันพื้นเมืองที่ผสมเกลือและสมุนไพรจึงไม่ควรถูกมองข้าม นอกจากราคาจะถูกแล้ว ยังให้ประโยชน์มากไม่แพ้ยาสีฟันที่โฆษณาและขายกันแพงๆ เลย ส่วนฟลูออไรด์ที่เขาว่ามันป้องกันฟันผุนั้น ผมก็ใช้วิธีรับประทานพืชที่มีสารชนิดที่ว่านี้ เช่น กุ้ยฉ่าย เป็นอาทิ เป็นทั้งอาหารที่มีประโยชน์และยาแก้ฟันผุไปในตัว

ส่วนยาบ้วนปาก เช่น

สมัยเป็นเด็กผมใช้
เกลือป่นตำผสม
กับถ่านไฟใช้ดินนํก
นอกจากฟันจะขาว
เป็นเงางามแล้ว ยัง
รักษาเหงือกได้เป็น
อย่างดีอีกด้วย

ลิสเตอร์ีน หรือน้ำยาผสมฟลูออไรด์ นั้นผมใช้แต่พอทั่วปาก ชาวบ้านธรรมดาอาจอมน้ำเกลือแทน ซึ่งดีกว่าด้วย เพราะเกลือนั้น นอกจากจะฆ่าเชื้อโรคในปากแล้วยังกลืนกินได้ แต่น้ำยาบ้วนปาก กลืนกินไม่ได้ เพราะบางชนิดก็มีสารกันบูด และวัตถุที่เป็นพิษต่อระบบทางเดินอาหาร แม้จะไม่มากนักก็ตาม

เกลือ นั้น ให้ท่านผสมกับน้ำอุ่น อย่าให้เค็มมากแล้วปาก และให้กลั้วถึงต่อมทอนซิล จะเป็นการป้องกันต่อมทอนซิลอักเสบได้อย่างวิเศษที่สุด เมื่อก่อนผมต่อมทอนซิลอักเสบเป็นประจำ มันทรมานผมมากเหลือเกิน

กว่าจะหายแต่ละครั้งต้อง ๒ สัปดาห์ขึ้นไป ปวดเมื่อย มีไข้ กินน้ำแข็งไม่ได้ หนาวตัวสั่น ผมไปเรียนต่อที่อเมริกา หมอที่นั่นจึงได้แนะนำให้ผมกลั้วคอด้วยน้ำเกลืออุ่น ตั้งแต่นั้นมาผมไม่เป็นอีกเลย พวกเด็กๆ ที่เป็นไขเปลี่ยนฤดูนั้นเกิดจากต่อมทอนซิลอักเสบเป็นส่วนใหญ่ น้ำเกลืออุ่นๆ นี่ดีที่สุด ถ้าเด็กเล็กไม่สามารถจะให้กลั้วคอได้ก็ใช้กวาดคอตามวิธีโบราณก็ไม่น้อย

๑.๓ การใช้น้ำควรจะมีชั้นหรือภาชนะรองน้ำสำหรับบ้วนปากหรือล้างหน้าแปร่งฟัน ไม่ควรเปิดน้ำให้ไหลโดยไม่มีภาชนะรองรับ เพราะเปลืองน้ำมากหลายเท่าตัว บางประเทศ เช่น ศรีลังกา หรือสิงคโปร์ เขาจะรณรงค์ให้มีภาชนะไว้ที่อ่างล้างหน้าอย่างศรีลังกาที่ผมไปเห็น เขาจะล่ามจอกพลาสติกเล็กๆ ไว้ที่อ่างล้างหน้าเลยทีเดียว

๑.๔ น้ำอาบนั้น ฝักบัวก็สำคัญ เพราะแต่ละชนิดใช้น้ำเปลืองมากน้อยไม่เท่ากัน ฝักบัวที่พุ่งเป็นฟองฝอย เส้นเล็ก จะประหยัดน้ำมากกว่าอันใหญ่ พุ่งแรง และฝักบัวที่ถืออาบได้ จะทำให้ใช้น้ำน้อยกว่าฝักบัวแบบเขวนติดผนัง เพราะสมารถที่จะถือล้างตัวได้ทุกส่วนของร่างกายในปริมาณน้ำที่น้อยกว่า

การถูสบู่ ไม่จำเป็นจะต้องใช้ก่อนสบู่ไปตามตัว เพียงใช้มือเปียกถูกับสบู่ แล้วใช้สบู่ที่ติดมือไปถูร่างกายเฉพาะส่วนที่สกปรกก็เพียงพอ จะประหยัดกว่า อย่าลืมว่าผิวหนังของคนเราต้องการไขมันซึ่งปกติมีอยู่แล้วตามธรรมชาติหล่อเลี้ยงไม่ให้ผิวแห้งผาก การฟอกด้วยสบู่แม้จะสะอาดก็อาจทำ

ให้ผิวแห้งกร้าน และเป็นขุย ต้องซื้อครีมมาทาเปลี่ยนไปอีก

การอาบน้ำโดยวิธีดังกล่าว
ตุ่มด้วยชั้นนั้นประหยัดไม่น้อย เพราะ
สามารถดักเอาสกปรกน้อยตามความจำเป็น
บางคนอาบเพียง ๓ ชั้นก็มี

ไม่ควรใช้สบู่ซักผ้าถูตัว
เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผิวหนังได้
แม้จะถูกกว่าก็ตาม สบู่ที่เป็นเศษเล็ก
เศษน้อย ควรเก็บไว้รวมกันใส่ถุงเล็ก
น้อยขยำปั้นเป็นก้อนใหม่

๑.๕ การล้างจาน ควรล้าง
ในอ่าง จะประหยัดน้ำมากกว่าล้างโดย
เปิดน้ำซู่ๆ ลงบนจานมากมาย ใช้น้ำยา
ล้างจานใส่ฟองน้ำแล้วลูบจานจะสะอาด
กว่าใช้น้ำยาละลายในอ่าง แล้วแช่จาน
ควรจะมี ๓ อ่าง อ่างแรกล้างจาน
สกปรกด้วยน้ำธรรมดา อ่างที่ ๒ เป็น
อ่างน้ำยาล้างจาน ส่วนอ่างที่ ๓ เป็น
อ่างน้ำสะอาด เมื่อน้ำอ่างที่ ๓ สกปรก
ก็นำมาใช้สำหรับล้างเป็นอ่างที่ ๑ ได้วิธี
๓ อ่างนี้ เหมาะสำหรับจานมากๆ ถ้า
เป็นการใช้งานตามบ้านใช้อ่างใบเดียว
หรือสองใบก็พอ ข้อที่พึงระลึกก็คือว่า
จงใช้น้ำยาล้างจาน ไม่ควรใช้ผงซักฟอก
สำหรับซักผ้า ซึ่งอาจจะมีสารที่เป็นพิษ
ต่อร่างกายปนอยู่ก็ได้ ผมชอบใช้ของ
เหลือใช้ เช่น เปลือกสับปะรด หรือซี
เด้าล้างจาน ซึ่งไม่มีพิษ และสะอาดดี
ด้วย เปลือกสับปะรดนั้น นอกจากจะ
ใช้ล้างจานดีแล้ว ยังใช้ขัดภาชนะโลหะ
ได้ด้วย

จานและภาชนะในครัวเรือน
นั้น ถ้าคนของท่านไม่ระมัดระวังจะใช้
ชนิดทนแดด เช่น ที่ทำด้วยพลาสติก
ซึ่งเวลานี้หาได้ง่าย สวย และไม่แพง
บางชนิดสวยกว่ากระเบื้องเสียอีก

**ไม่ควรใช้สบู่ซักผ้า
ถูตัว เพราะอาจเป็น
อันตรายต่อผิวหนังได้
แม้จะถูกกว่าก็ตาม
สบู่ที่เป็นเศษเล็กเศษ-
น้อย ควรเก็บไว้รวม
กันใส่ถุงเล็กน้อยขยำ
ปั้นเป็นก้อนใหม่**

ภาชนะที่ทำด้วยพลาสติก
อย่าตั้งไว้ใกล้เปลวไฟเป็นอันตรายเพราะ
นอกจากจะเป็นเชื้อเพลิงแล้ว ยังอาจ
ถูกเปลวไฟลามติดเบียดเสียรูปได้

๑.๖ ที่โกนหนวด ควรใช้
ชนิดที่เปลี่ยนใบมีดได้ เพราะประหยัด
กว่าชนิดใช้แล้วทิ้ง ผมเองใช้ชนิดที่
เปลี่ยนใบมีดได้อันเดียวมานานกว่า ๓๐
ปี เวลานี้ก็ยังใช้ได้ดีอยู่ หลังการใช้ ให้
ทำความสะอาดใบมีด แล้วเช็ดให้แห้ง
ก่อนห่อด้วยกระดาษไขที่ติดมา เพื่อกัน
สนิม จะทำให้ใบมีดใช้ได้ทนนาน

ใบมีดใบหนึ่ง ใช้ได้ราว ๑๐

ครั้ง สำหรับคนไทยที่มีหนวดเคราปกติ
เมื่อใบมีดที่ถือก็อาจจะลับได้ด้วยการจุ่ม
ใบมีดลงไปในแก้วน้ำผิวเรียบ ใส่ทำให้
ท่วมใบมีด แล้วกดใบมีดติดกับผิวแก้ว
ด้านในไปมาขึ้นๆ ลงๆ จะทำให้ใบมีด
ของท่านใหม่และมีคมขึ้นมา ใช้ได้อีก ๒-
๓ ครั้ง แก่ขัดได้เวลาไม่มี ใบมีดที่หมด
คม ไม่เหมาะที่จะใช้โกนหนวด ยัง
สามารถใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ เพราะ
ฉะนั้น ควรเก็บไว้ให้เป็น ที่ ในแผ่น-
กระดาษไขที่ติดมา เพื่อกันสนิม จะใช้
มือลูบน้ำมันพืชน้อยๆ มาลูบใบมีด
ก่อนห่อกันสนิมเก็บก็ควร

บางคนใช้โฟมโกนหนวด ซึ่ง
ผมเห็นว่าสิ้นเปลืองมาก โดยไม่จำเป็น
สำหรับผมใช้สบู่จุ่มน้ำลูบหนวดเครา
หรือแม้แต่จะใช้น้ำธรรมดาลูบ ให้
หนวดเครานั้นก็โกนได้ และถ้าวันไหน
ไม่ได้ไปงานไปการผมก็จะไม่โกนหนวด
ประหยัดไปได้ ๑ มื้อ แทนที่จะใช้ใบมีด
ได้ ๑๐ วัน ก็ใช้ได้ถึง ๒๐ วัน หรือหนึ่ง
เดือนเต็มก็ได้

๒. การซักผ้า

ศิลปะในการซักผ้าให้ประหยัดก็
คือ ซักผ้าที่สะอาดที่สุดก่อน ถ้าผ้า
สะอาดที่สุดมีหลายสีควรแยกซักสีขาว
ก่อน น้ำผงซักฟอกที่ซักผ้าสะอาดน้ำ
แรกนั้นจะใช้สำหรับซักผ้าที่สะอาดรอง
ลงมาได้อย่างดี และน้ำที่ล้างผ้าสะอาด
ครั้งแรก ก็สามารถใช้สำหรับผ้าที่สกปรก
ได้เป็นอย่างดี น้ำที่ซักผ้าที่
สกปรกนั้น ก็สามารถที่จะซักผ้าที่
สกปรกกว่าไปเรื่อยๆ จนถึงผ้าซีรัว

น้ำซักผ้าที่ยังสามารถใช้ซักผ้าอื่น
ได้อยู่ นั้น ไม่ควรทิ้งไว้นาน เพราะจะทำให้
เสื่อมคุณภาพ เป็นยาง สกปรกไม่
สะอาดและไม่น่าใช้ ควรพยายามใช้ให้

หมดในวันหรือสองวัน

น้ำยาซักแห้ง ผมเคยใช้ได้ถึง ๓ วัน
แต่วันหลังๆ ไม่ค่อยดี คือ ผ้าไม่ค่อยจะ
เป็นเงา

ผ้าที่จะซักนั้น ถ้าได้แช่ไว้ระยะ
หนึ่งจะทำให้การซักง่ายขึ้น แต่อย่าได้
แช่ผ้าที่ไม่มีสีปนกับผ้าที่มีสี หรือแช่ผ้า
สะอาดปนกับผ้าที่สกปรก เพราะจะทำ
ให้ผ้าที่ไม่มีสีหรือผ้าสะอาดพลอยหมอง
ไปด้วย

บางคนต้มผ้าก่อน หรือซักเครื่อง
อัดโนมิตีด้วยน้ำอุ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงระวัง
เพราะน้ำร้อนนั้น ทำให้ผ้าสีตก หรือสี
มอม ผมไม่แนะนำให้ใช้สารฟอกขาวโดย
ไม่จำเป็น เพราะจะทำให้ผ้าเปื่อยและ
ขาดได้ง่าย

ผ้าขนสัตว์ห้ามต้มเป็นอันขาด
และจะต้องซักด้วยน้ำยาซักแห้งหรือน้ำ
มันสนเท่านั้น และไม่ควรซักบ่อยๆ
เพราะขนสัตว์นั้นไม่ค่อยสกปรกง่าย
คนเมืองหนาวเขาจะไม่ซักผ้าขนสัตว์
เพียงแต่ใช้แปรงปัดๆ ก็ใช้ไปเป็นปี ทั้ง
นี้เพราะอากาศเขาหนาว ไม่มีเหงื่อ

๒.๒ การรีดผ้าขนสัตว์ จะ
ต้องไม่ใช่เตารีดกดทับลงไปบนผ้า แต่
ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขาวบางชุบน้ำบิด

“

สำหรับเครื่องซักผ้า
แบบอัดโนมิตีนั้น สิ้น
เปลืองมาก....ถ้าซักไม่
เสร็จมันจะไม่หยุด
และน้ำที่ซักนั้น ก็ยาก
ที่จะนำกลับมาใช้อีก

”

ให้หมาด วางทับบนผ้าขนสัตว์ แล้ว
นาบเตารีดลงบนผ้าชุ่มนั้นอีกชั้นหนึ่ง

๒.๓ เครื่องซักผ้า นั้น ขอ
แนะนำให้ใช้เครื่องธรรมดา เพราะเรา
สามารถที่จะเปิดฝาเครื่อง และหยุด
เครื่องเมื่อใดก็ได้ เมื่อเห็นว่าผ้าที่ซัก
สะอาดพอแล้วก็ยกออกมาล้างข้างนอก
น้ำที่ซักนั้นยังสามารถใช้ซักผ้าอื่นต่อไป
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และน้ำที่ใช้ล้าง
ผ้าที่ซักน้ำสุดท้าย ยังใสแจ๋วอยู่นั้น ก็
สามารถที่จะใช้ทำอะไรได้อีก ถ้าไม่มี
อะไรจะใช้อีกก็นำไปรดต้นไม้ได้ งามดีด้วย

สำหรับเครื่องซักผ้าแบบ
อัดโนมิตีนั้น สิ้นเปลืองมาก ผมมี
เครื่องซักผ้าทั้ง ๒ แบบจึงรู้ ถ้าซักไม่
เสร็จมันจะไม่หยุด และน้ำที่ซักนั้น ก็
ยากที่จะนำกลับมาใช้อีก เพราะมันไหล
ไปตามเรื่องของมัน ตามที่ช่างผู้ติดตั้ง
เขาทำไว้ให้

ท่านผู้อ่านที่รัก วันนี้เอาไว้แค่นี้
ก่อน ผมสัญญาว่าจะนำเรื่องประหยัด
ในครัวเรือนมาเล่าต่อ อย่าลืมว่า การ
ประหยัดนั้น เป็นเรื่องดี สนุก ทำแล้ว
ดีใจเพราะได้ประโยชน์ช่วยทั้งตัวท่าน
ครอบครัวของท่าน และเป็นผลดีต่อ
สังคมในที่สุด

ข้อปฏิบัติ ในการใช้รถยนต์ อย่างประหยัด

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

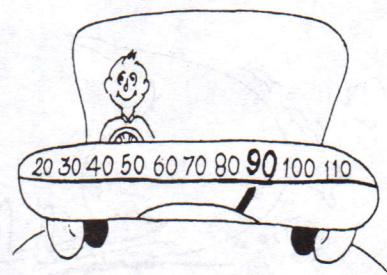

การขับรถอย่างมีเทคนิคและมีการบำรุงรักษารถยนต์อย่างถูกต้อง จะช่วยทำให้เกิดการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงและลดค่าใช้จ่ายในหลายๆ ด้าน อีกทั้งยังจะช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นการรักษารถยนต์ให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลผู้ขับขี่และประเทศชาติเป็นส่วนรวม

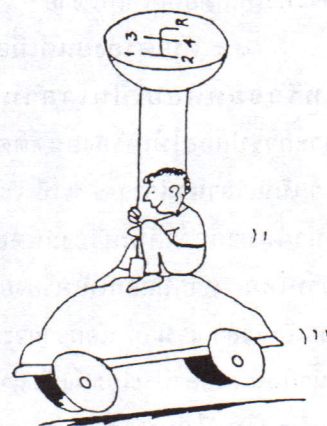
๑. ผู้ขับขี่

ผู้ขับขี่ขึ้นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง ดังนั้นเพื่อให้เกิดการประหยัด ผู้ขับขี่ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำดังต่อไปนี้

๑.๑ ใช้ระดับความเร็วมาตรฐาน จะช่วยให้ประหยัดน้ำมันได้มากที่สุดคือ ๖๐-๘๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง สำหรับสภาพถนนและการจราจรแบบหนึ่งๆ ควรจะใช้ความเร็วเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้ขับเอง หากขับรถเกินความเร็วมาตรฐานจะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันมาก (ความเร็วสูงสุดสำหรับรถยนต์ที่กฎหมายกำหนดคือ ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง หากขับด้วยความเร็ว ๑๑๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะสิ้นเปลืองน้ำมันมากกว่าการขับรถด้วยความเร็ว ๘๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถึงประมาณร้อยละ ๒๒-๓๐)

๑.๒ ใช้เกียร์ให้ถูกวิธี การใช้เกียร์แต่ละระดับจะต้องให้มีความสัมพันธ์กับความเร็วรอบของเครื่องยนต์ ดังนั้นการเปลี่ยนเกียร์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการขับรถ ถ้าขับรถใช้เกียร์ต่ำนานๆ หรือเปลี่ยนเป็นใช้เกียร์สูงในขณะที่ความเร็วรอบของเครื่องยนต์ยังไม่สัมพันธ์กัน ก็จะทำให้กำลังของเครื่องยนต์ตก ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิง

๑.๓ ใช้คลัชให้ถูกต้อง อย่าเลี้ยงคลัชขณะจอดรถติดบนทางขึ้นสะพานหรือขึ้นเนิน จะทำให้สิ้นเปลืองคลัชและน้ำมันเชื้อเพลิง จึงควรหลีกเลี่ยงโดยการใช่เบรคหรือเบรคมือช่วยแทน หรือการเร่งเครื่องอย่างแรงขณะออก แต่ยังปล่อยคลัชไม่สุด หรือเมื่อเข้าเกียร์เสร็จแล้ววางเท้าไว้บนแป้นคันเหยียบคลัช ก็จะเป็นสาเหตุทำให้สิ้นเปลืองถูกปิ่นกดคลัช ผ่าคลัช และน้ำมันเชื้อเพลิงเช่นเดียวกัน

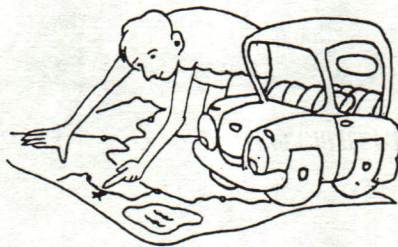
๑.๔ ไม่ควรออกรถเร็ว และเบรคอย่างรุนแรง การออกรถอย่างพรวดพราดด้วยความเร็วสูงหรือเลี้ยวอย่างรวดเร็ว หรือเบรคอย่างรุนแรง โดยกะทันหัน หรือเบรคอยู่บ่อยๆ นอกจากจะเป็นการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงโดยใช่เหตุแล้ว ยังเป็นเหตุทำให้เครื่องยนต์ เครื่องส่งกำลัง ผ้าเบรค และยางรถเกิดการชำรุดสึกหรอเร็วขึ้น อีกทั้งอาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

๑.๕ ดับเครื่องยนต์เมื่อจอดหรือจอดคอยเป็นเวลานาน เพราะการปล่อยให้เครื่องยนต์ติดอยู่เฉยๆ เป็นเวลานานกว่า ๑ นาที จะสูญเสียน้ำมันมากกว่าดับเครื่องยนต์แล้วสตาร์ทใหม่ หากปล่อยให้เครื่องยนต์ติดอยู่เป็นเวลา ๕ นาที นอกจากจะสูญเสียน้ำมันโดยเปล่าประโยชน์แล้ว น้ำมันส่วนที่เผาไหม้ไม่หมดซึ่งอาจจะหลงเหลืออยู่ในกระบอกสูบ จะเป็นตัวการทำให้เกิดการสึกหรอในเครื่องยนต์ได้

๑.๖ เปิดแอร์เท่าที่จำเป็น โดยทั่วไปรถที่ใช้เครื่องปรับอากาศจะสิ้นเปลืองน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป วิธีประหยัดน้ำมันสำหรับรถติดแอร์ก็คือ เลือกเปิดแอร์เฉพาะเวลาที่จำเป็นเท่านั้น ถ้าอากาศภายนอกเย็นสบาย เช่น ในตอนเช้าก็ไม่ควรเปิดแอร์

๑.๗ กำหนดเส้นทางขับรถ

โดยพิจารณาจากสภาพจราจรและสภาพถนน ก่อนออกรถควรที่จะกำหนดเส้นทางที่ใช้ทุกครั้ง โดยเฉพาะเลือกใช้เส้นทางที่สั้นที่สุด เพื่อการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง อีกทั้งยังพิจารณาถึงสภาพถนน ซึ่งควรมีพื้นผิวที่ราบเรียบไม่ขรุขระ และสภาพจราจรที่ไม่ติดขัด พยายามเลือกถนนที่จะเดินทางให้เกิดความสะดวกล่องตัวได้มากที่สุด

๒. การบำรุงรักษารถยนต์

การบำรุงรักษารถยนต์เพื่อที่จะก่อให้เกิดการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น ระบบต่างๆ ที่อยู่ในรถยนต์ล้วนมีความสำคัญต่อการที่จะทำให้เกิดการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในส่วนสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาเป็นหลักเพื่อการประหยัดพลังงาน พอที่จะสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ใส่กรองอากาศ ควรทำความสะอาดใส่กรองอากาศอยู่เสมอ และหากมีสิ่งอุดตันมากควรเปลี่ยนใหม่ ทั้งนี้เพราะถ้าใส่กรองอากาศอุดตันรถจะวิ่งได้ระยะทางน้อยลง ๐.๔ กิโลเมตรต่อน้ำมัน ๑ ลิตร

๒.๒ คาร์บูเรเตอร์ หากคาร์บูเรเตอร์สกปรก รถยนต์จะวิ่งได้ระยะทางน้อยลงประมาณ ๑.๓ กิโลเมตรต่อน้ำมัน ๑ ลิตร

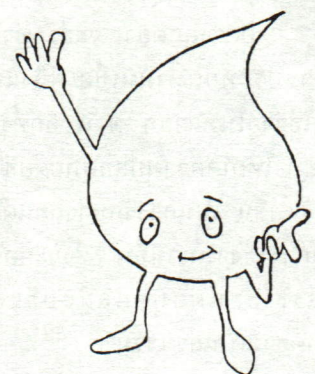
๒.๓ หัวเทียน หากหัว-

เทียนบอดหรือเสื่อมสภาพ รถยนต์จะวิ่งได้ระยะทางน้อยลง ๐.๘๕ กิโลเมตรต่อน้ำมัน ๑ ลิตร

๒.๔ ยางรถยนต์ ควรตรวจความดันของลมยางอยู่เสมอ ให้ได้ระดับความดันตามคำแนะนำของบริษัทผู้ผลิตยาง หากลมยางอ่อนไปเพียง ๔ ปอนด์ต่อตารางนิ้ว จะทำให้กินน้ำมันเพิ่มขึ้น ๐.๘-๑.๖ กิโลเมตรต่อลิตร การสูบลมยางให้เหมาะสมจะสามารถประหยัดน้ำมันได้ถึง ๕๖๐ ลิตรต่อปี หากใช้รถวิ่งด้วยระยะทาง ๑๖,๐๐๐ กิโลเมตรต่อปี โดยรถกินน้ำมัน ๖ กิโลเมตรต่อลิตร อีกประการหนึ่งการใช้ยางเรเดียลจะช่วยประหยัดเชื้อเพลิงได้ถึงร้อยละ ๘

๒.๕ ระบบเบรค ตรวจสอบเบรคหากผ้าเบรคเสียดสีจนล้อยู่เสมอจะเป็นผลทำให้ต้องใช้เชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒

๒.๖ ระบบหล่อลื่น เปลี่ยนน้ำมันเครื่องและใส่กรองน้ำมันเครื่องตามกำหนด และเลือกใช้น้ำมันเครื่องให้ถูกต้องกับสภาพเครื่องยนต์ก็จะช่วยในการประหยัดเชื้อเพลิงได้ เพราะน้ำมันเครื่องที่อยู่ในสภาพดีจะลดแรงเสียดทานภายในของเครื่องยนต์ให้ดีขึ้น ทำให้สามารถประหยัดเชื้อเพลิงได้มากขึ้น

เรียน ท่านผู้อ่านวารสารไทย

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้จัดพิมพ์วารสารไทยมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อเผยแพร่ความรู้และความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เราได้เปิดคอลัมน์ “คุยกับวารสารไทย” สำหรับท่านผู้อ่านโดยเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในทุกด้านทั้งที่เกี่ยวหรือไม่เกี่ยวกับวารสารไทยโดยตรง หรืออาจตั้งคำถามก็ได้ แต่ขอให้เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือชาติบ้านเมือง เป็นเรื่องสร้างสรรค์ มิใช่ทำลาย คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบรับนี้ และกรุณาย่ำลิ้มปิดดวงตราไปรษณียากรด้วย

ขอขอบคุณ

[illegible]

(ตัดตามรอยนี้)

กรุณาส่ง

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยจปร. (เดิม) ถนนราชดำเนิน

ตรงข้ามกระทรวงศึกษาธิการ

ทำเนียบรัฐบาล

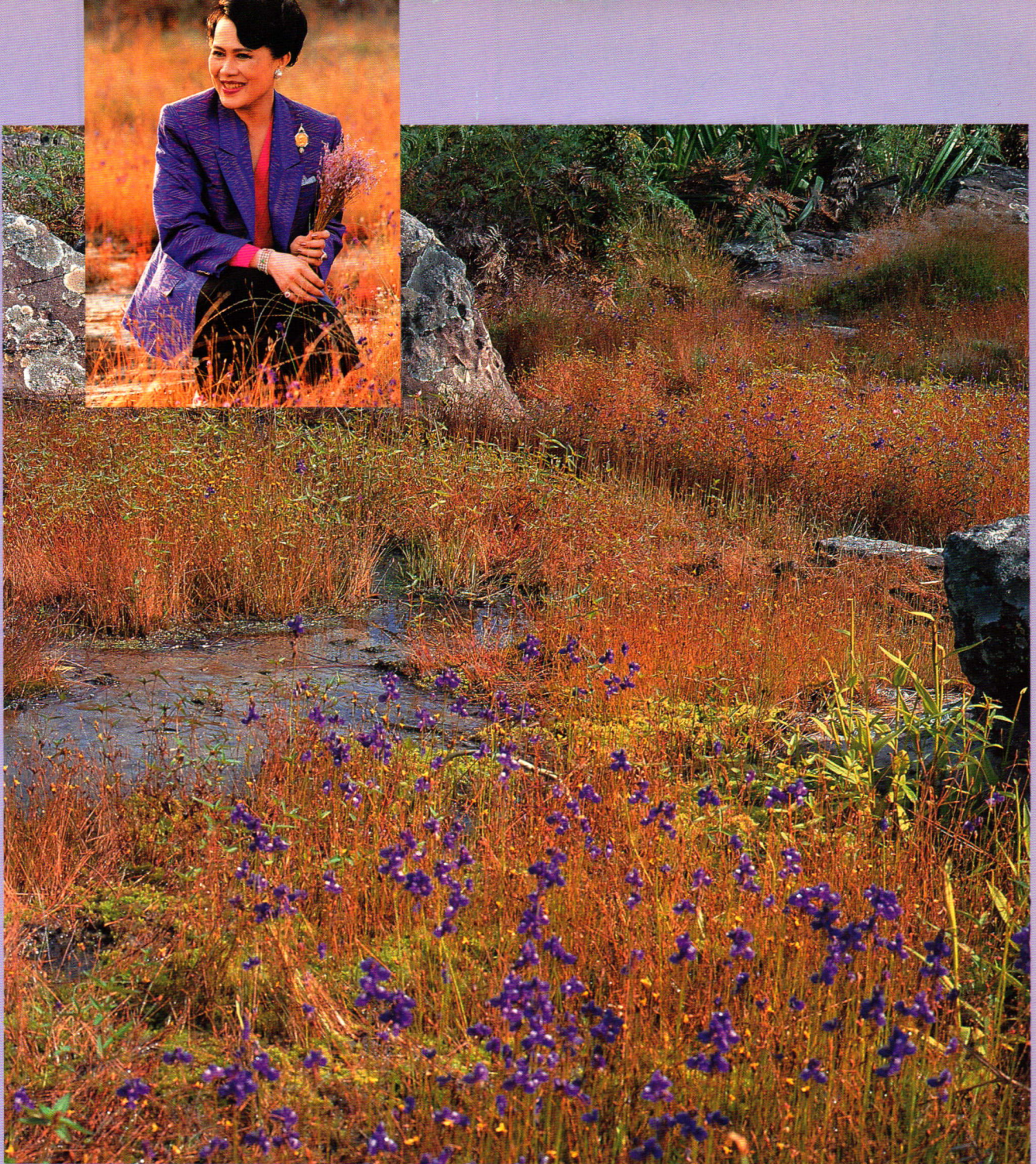
กทม. ๑๐๓๐๐

ปิดดวงตราไปรษณียากร

๑ บาท

(แนวก๊อป)

(แนวก๊อป)

ดุสิตา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Utricularia delphinioides* Thor. ex Pell.

วงศ์ LENTIBULARIACEAE

ชื่ออื่นๆ ดอกขมิ้น (ศรีสะเกษ) หญ้าข้าวก่ำน้อย (เลย)

ไม้ล้มลุก เป็นพืชกินแมลง ลักษณะทั่วไปคล้ายสร้อยสุวรรณา และทิพเกสร แต่ดอกสีม่วงเข้มและใหญ่กว่า

นิเวศวิทยา ถิ่นกำเนิด เขตร้อน ชอบที่ชื้นแฉะ

ออกดอก ตุลาคม - ธันวาคม

ขยายพันธุ์ เมล็ด

ภาพ : อนุตรา หงษ์สุวรรณ
เรื่อง : จากหนังสือ "ไม้ดอกและไม้ประดับ"
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ภาพพุทธประวัติ

ภาพที่ ๑๗ : ทรงแสดงพระปฐมเทศนา

เสด็จไปสู่ป่าอิสิปตนะ พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระปฐมเทศนาแก่
ภิกษุเบญจวัคคีย์ (กลุ่มภิกษุ ๕ รูป) และภิกษุรูปหนึ่งในจำนวน
นั้น คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรม ในวัน-
อาสาฬหปุณณมี

บรรยาย : พิชุร มลิวัลย์

เขียนภาพ : สนั่น รัตนะ

ทรงแสดงปฐมเทศนา และได้ปฐมสาวก ครั้นต่อมาถึงตอนเย็นวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือนอาสาฬหะ (เดือน ๘) พระพุทธองค์ได้เสด็จจากตำบลอุรุเวลาเสนานิคมถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในวันรุ่งขึ้นอันเป็นวันเพ็ญเดือนอาสาฬหะได้ทรงแสดงพระปฐมเทศนา คือ พระธรรมจักกัปปวัตตนะสูตร โปรดภิกษุปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ อันเป็นเทศนาครั้งแรกในพระพุทธศาสนา เมื่อจบธรรมเทศนาแล้ว ท่านโกณฑัญญะ (อัญญาโกณฑัญญะ) ได้ธรรมจักขุ คือ ได้ดวงตาเห็นธรรม อันได้แก่ การได้บรรลุพระโสดาปัตติผล และได้ขออุปสมบท นับเป็นพระสงฆ์สาวกองค์แรกในพระพุทธศาสนา ต่อแต่นั้นมาก็ทรงสั่งสอนท่านทั้ง ๕ จนได้บรรลุโสดาปัตติผล และได้อุปสมบทเป็นพระสงฆ์ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาถ้วนทุกองค์ ต่อมาในวันแรม ๘ ค่ำ เดือนเสาวนะ (เดือน ๙) พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร โปรดท่านทั้ง ๕ จนได้บรรลุพระอรหัตตผล สำเร็จเป็นพระอรหันต์ถ้วนทั้ง ๕ องค์ ในวันนั้น จึงนับเป็นพระอรหันต์เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งพระพุทธองค์ด้วยเป็น ๖ องค์